

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

X.A
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1952:44
SOCIALDEPARTEMENTET

Principbetänkande angående driftbidrag till primärkommuner

Avgivet av

Allmänna statsbidragsutredningen

STOCKHOLM

1952

Statens offentliga utredningar 1952

Kronologisk förteckning

1. 1949 års uppbördssakkunniga. 2. Betänkande med förslag till vissa ändringar i uppbördsförordningen. Hæggström. 457 s. Fi.
2. Förslag till lag om bankrörelse m. m. Gummeson. 212 s. Fi.
3. Löneplan eller kollektivavtal. Kihlström. 99 s. C.
4. Nordisk passfrihet. Betänkande nr 1. Beckman. 38 s. U.
5. Det yngsta fångvårdsklientelet. Av T. Eriksson. Kihlström. 19 s. Ju.
6. Betänkande med förslag till allmänt resereglemente m. m. Hæggström. 173 s. C.
7. Allmän folkomröstning. 1950 års folkomröstnings- och valsätsutrednings betänkande. 2. Kihlström. 96 s. Ju.
8. Folkomröstningsinstitutet i Schweiz. Av E. Håstad. Utrednings betänkande. 2. Kihlström. 216 s. Ju.
9. Folkomröstningsinstitutet i Förenta staterna. Av E. G. Öhlin. Bilaga 2 till 1950 års folkomröstnings- och valsätsutrednings betänkande. 2. Kihlström. 159 s. Ju.
10. Sjömännens sjukförsäkring. Appelberg, Uppsala. 152 s. H.
11. Yttranden m. m. över 1950 års långtidsutrednings betänkande. Ekonomiskt långtidsprogram 1951—1955. Beckman. 66 s. Fi.
12. 1944 års nykterhetskommitté. 3. Undervisning, folkupplysning och forskning på alkoholfrågans område. Victor Petterson. 95 s. Fi.
13. Betänkande angående vissa fiskerättsliga förhållanden inom lappmarkerna samt tillgodogörandet av fisket i kronovattnen därstädes och i Jämtlands län m. m. Marcus. 246 s., 1 karta. Jo.
14. Förslag till kommunallag m. m. Kommunallagskommitténs betänkande. 3. Kihlström. 447 s. I.
15. Barrskogstillgångarna och skogsindustriens råvaruförsörjning. Beckman. 135 s. H.
- 16—17. Tull- och valutalättnader i resandefrafiken mellan de nordiska länderna. Betänkanden nr 2 och 3. Gernandt. 31 resp. 15 s. U.
18. Folkomröstningsinstitutet utanför Schweiz och Förenta staterna. Bilaga 3 till 1950 års folkomröstnings- och valsätsutrednings betänkande. 2. Kihlström. 88 s. Ju.
19. Semester åt husmödrar, lantbrukare m. fl. Gernandt. 53 s. S.
20. Busslinjeutredningen. 1. Betänkande med förslag till beräkning av tilläggsvärde (goodwill) för bussföretag m. m. Katalog och Tidskriftstryck. 163 s. K.
21. Råjongsplan för fångvården. Gernandt. 67 s. Ju.
22. Betänkande angående hälso- och sjukvården vid krig och andra utomordentliga förhållanden. Gummeson. 219 s. I.
23. Bokutredningen. Kihlström. 310 s. E.
24. Betänkande med förslag till allmän förfogandelag och allmän ransoneringslag. Katalog och Tidskriftstryck. 276 s. H.
25. Zonexpatriationsutredningen. Betänkande med förslag till vissa ändringar i byggnadslagstiftningen. Sydsvenska Dagbladet, Malmö. 186 s. Ju.
26. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande vägföreningar m. m. Appelberg, Uppsala. 135 s. K.
27. Betänkande med förslag till förbättrade kommunikationer i Härjedalen och nordvästra Hälsingland. Beckman. 542 s. K.
28. Lagberedningens förslag till ny lagstiftning om tomrätt m. m. Katalog och Tidskriftstryck. 115 s. Ju.
29. Vidgat tillträde till högre studier. Av F. Schmidt. Gernandt. 237 s. E.
30. Rekrytering och utbildning av polispersonal. Gummeson. 310 s. I.
31. Supplement nr 8 till Sveriges familjenamn 1920. Statens Reproduktionsanstalt. 80 s. Fi.
32. Förslag om samförvaltning av stadshypoteks- och bostadskreditorganisationerna. Beckman. 131 s. Fi.
33. Den första lärarhögskolan. Hæggström. VIII, 296 s. E.
34. Betänkande med förslag angående arbetsmarknadsstatistiken. Kihlström. 143 s. S.
35. Byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter och organisation. Victor Petterson. 85 s. K.
36. Stöd åt änkor och vissa andra ensamstående kvinnor m. m. Hæggström. 189 s. S.
37. Behovsprövning på bostadsmarknaden. Hyresregleringskommitténs betänkande. 1. Idun. 251 s. Ju.
38. Hemhjälp. Bostadskollektiva kommitténs betänkande. 1. Victor Petterson. 103 s., 20 pl. S.
39. Socialförsäkringsutredningen. Sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring. Gernandt. 332 s. S.
40. Militärpsykologi och personaltjänst. Arbetsuppgifter och central organisation. Kihlström. 269 s. Fö.
41. Den jordbruksekonomiska undersökningen. Gummeson. 100 s. Jo.
42. Yrkesvägledningen och skolan. Gernandt. 79 s. E.
43. Nordiskt patentsamarbete. Gernandt. 112 s. H.
44. Principbetänkande angående driftbidrag till primärkommuner. Kihlström. 180 s. S.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = eklesiasikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1952: 44
SOCIALDEPARTEMENTET

Principbetänkande angående driftbidrag till primärkommuner

Avgivet av

Allmänna statsbidragsutredningen

EMIL KIHLSSTRÖMS TRYCKERIAKTIEBOLAG
STOCKHOLM 1952

Principbetänkande angående driftbidrag till primärkommuner

Avfärdet av

Allmänna statsbidragsutskottningen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Socialdepartementet	5
Första kapitlet. Inledning	7
Andra kapitlet. Gällande bestämmelser	13
Tredje kapitlet. Statsbidragets praktiska innebörd	16
A. Ansöknings- och rekvisitionsförfarandet	16
B. Prövnings- och utbetalningsförfarandet	31
C. Riksräkenskapsverkets granskning	51
Fjärde kapitlet. De statliga driftbidragens betydelse för kommunernas ekonomi	53
Femte kapitlet. Allmänna synpunkter på statsbidragsgivning till kommuner	59
Sjätte kapitlet. Omfattningen av ett nytt allmänt statsbidrag till kommunerna	74
Sjunde kapitlet. Villkorsbestämningarna i statsbidragsförfattningarna	78
Åttonde kapitlet. Grunder för gradering av ett allmänt statsbidrag till kommunerna	87
Nionde kapitlet. Anslagsberäkning och utbetalningsförfarande	107
Tionde kapitlet. Resultat av utredningens överbäganden	111
Elfte kapitlet. Den närmare utformningen av ett allmänt statsbidrag till kommunerna enligt utredningens principförslag	114
Alternativ A	114
Bestämmande av skatteunderlagsgrupper	114
Beräkning av medelutgifter och nettoutgifter	116
Beräkning av medelskattetryck och av storleken av statsbidraget till varje kommun	123
Alternativ B	124
Jämkning av statsbidraget i vissa fall	125
Tolfte kapitlet. Sambandet mellan ett allmänt statsbidrag och de provisoriska skatteersättningarna	129
Trettonde kapitlet. Verkningarna av ett allmänt statsbidrag enligt utredningens förslag	131
Bilaga A. Förteckning över speciella driftbidrag till kommunerna vilka böra avlösas vid övergång till ett nytt statsbidragssystem	138
Bilaga B. P.M. angående beräkning av de sex icke-landstingsstädernas utgifter för den sekundärkommunala verksamheten	140

Tabell I, utvisande de speciella driftbidragens betydelse för vissa kommuner, m. m.	148
Tabell II, utvisande storleken i 1000-tal kronor av ett allmänt statsbidrag till vissa kommuner för åren 1947—1949 enligt utredningens alternativ A och B	154
Tabell III, utvisande inverkan på skattetrycket m. m. av ett allmänt statsbidrag enligt utredningens alternativ A i genomsnitt för åren 1947—1949	163
Tabell IV, utvisande inverkan på skattetrycket m. m. av ett allmänt statsbidrag enligt utredningens alternativ B i genomsnitt för åren 1947—1949	172

Första kapitlet Inledning	173
Andra kapitlet Gällande bestämmelser	174
Tredje kapitlet Statsbidragets praktiska innebörd	175
A. Ansökan och ekvivalensförhållande	176
B. Förvägning och utbetalningsförluster	177
C. Räkenskapsavslutningsgranskning	178
Fjärde kapitlet De statliga driftbidragens betydelse för kommunerna etc.	179
Femte kapitlet Allmänna synpunkter på statsbidragssystemet till kommunerna	180
Sexte kapitlet Omfördelningen av ett nytt allmänt statsbidrag till kommunerna	181
Sjunde kapitlet Villkorbestämmelserna i statsbidragsförordningen	182
Åttonde kapitlet Grundet för förordningen av ett allmänt statsbidrag till kommunerna	183
Nionde kapitlet Ansökanstämning och ekvivalensförhållande	184
Tionde kapitlet Hensikten av utredningens förslag	185
Elfte kapitlet Den närmare utredningen av ett allmänt statsbidrag till kommunerna enligt förslaget	186
Alteparat A	187
Bestämmande av kvotförhållanden	188
Beräkning av medelutbetalning och nettoförbrukning	189
Beräkning av medelutbetalning och av förbrukning av statsbidrag	190
III varje kommun	191
Alteparat B	192
Umsättning av statsbidrag i varje fall	193
Tolfte kapitlet Samrådet mellan ett allmänt statsbidrag och de särskilda statsbidragssystemen	194
Trettonde kapitlet Verksamheten av ett allmänt statsbidrag enligt förslaget	195
Bilaga A Förteckning över särskilda driftbidrag till kommunerna för de åren 1947—1949	196
Bilaga B P.M. angående beräkning av de sex rikskommittéernas utgifter för den skattekommissionens verksamhet	197

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Socialdepartementet.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 mars 1949 tillkallade dåvarande statsrådet Danielson underståthållaren J. M. Wahlbäck, f. d. undervisningsrådet D. E. Andersson, direktören i Svenska stadsförbundet E. A. S. Humble, ordföranden i statens lönenämnd statskommisarien B. E. Johnsson och direktören i Svenska landskommunernas förbund S. Larsson med uppgift att företaga en allmän översyn ur rationaliseringssynpunkt av gällande statsbidragsbestämmelser. Till ordförande utsågs underståthållaren Wahlbäck.

Utredningen har antagit benämningen allmänna statsbidragsutredningen. Till sekreterare åt utredningen har förordnats byråchefen G. Lindencrona och till biträdande sekreterare byråsekreteraren G. Nyström. Som expert vid ekonomiska beräkningar och matematiska bedömningar har utredningen biträtts av förste byråinspektören S. B. Jönhagen. Därjämte har borgarrådssekreteraren S. Radhe på utredningens uppdrag företagit en speciell undersökning beträffande vissa budgetfrågor för de landstingsfria städerna.

Genom beslut den 2 juni 1950 uppdrog Kungl. Maj:t åt utredningen att skyndsamt inkomma med förslag till sådana provisoriska ändringar av gällande bestämmelser rörande statsbidrag för speciella ändamål, som föranleddes av riksdagens beslut om höjning från och med den 1 januari 1952 av de kommunala ortsavdragen och om ett nytt allmänt statsbidrag till kommunerna. Till fullföljande av detta uppdrag avlämnade utredningen till chefen för finansdepartementet med skrivelse den 30 oktober 1950 utredning angående ortsavdragsreformens inverkan på de skattegraderade speciella statsbidragen.

Utredningen har vidare avgivit utlåtanden, den 19 juni 1950 till chefen för finansdepartementet över kommunala skattelindringsutredningens betänkande med förslag till nya grunder för skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner; den 31 januari 1951 till Konungen över 1950 års folkpensionsrevisions betänkande angående avdragsregler och bostadstillägg m. m.; den 22 februari 1951 till Konungen över ett av 1950 års besparingsutredning framlagt förslag om höjning av kommunernas andel av kostnaderna för folkpensioneringen; den 7 september 1951 till Konungen över 1948 års polisutrednings betänkande angående polis- och åklagarväsendets organisation; samt den 1 november 1952 till Konungen över förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till ändrad lydelse av kungörelsen an-

gående statsbidrag till vatten- och avloppsanläggningar och samma dag till chefen för kommunikationsdepartementet över 1946 års vatten- och avloppssakkunnigas betänkande angående vatten- och avloppsfrågan.

Utredningen har bedrivit sitt arbete i etapper och har därvid som en första etapp behandlat frågan om förenklingsmöjligheterna beträffande sådana speciella driftbidrag till kommunerna, vilka icke ha väsentlig betydelse ur stimulanssynpunkt. I enlighet med sina direktiv har utredningen härvid begränsat sig till att uppdraga riktlinjer för ett nytt system för de statliga driftbidragen till primärkommunerna.

Sedan utredningsarbetet i denna del nu avslutats, får utredningen vördsamtt överlämna principbetänkande angående driftbidrag till primärkommuner.

Stockholm den 1 december 1952.

Martin Wahlbäck

David Andersson

E. Johnsson

Sixten Humble

Sixten Larsson

G. Lindencrona

FÖRSTA KAPITLET

INLEDNING

Med skrivelse den 24 januari 1949 överlämnade decentraliseringsutredningen¹ till statsrådet Danielson en, såsom nummer 24 betecknad, promemoria angående statsbidrag till kommuner (stencilerad). Promemorian utmynnade i ett förslag att en särskild utredning skulle verkställas rörande riktlinjerna för en överarbetning av de skilda bestämmelserna på området.

Då nämnda decentraliseringsutredningens promemoria legat till grund för allmänna statsbidragsutredningens tillkallande, torde här få lämnas en redogörelse för innehållet.

Inledningsvis erinrade decentraliseringsutredningen, att statsbidrag utgå för vitt skilda ändamål och till olika rättssubjekt. Såväl ändamålen som bidragsbeloppen hade under de sist förflutna åren ständigt ökat, och det vore en avsevärd del av statsutgifterna, som nu belöpte på statsbidragen. Med den utbredning, som bidragssystemet erhållit, vore det av stor betydelse, att reglerna för bidragsgivningen vore utformade icke blott så, att bidragen på bästa sätt tillgodosåge de med dem avsedda ändamålen, utan även så, att administrationen av bidragsverksamheten

bleve så litet betungande som möjligt för såväl staten-bidragsgivaren som för de bidragstagande. Ur den senare synpunkten vore det önskvärt att bidragen anknötes till lätt konstaterbara fakta och sattes i ett enkelt förhållande till dessa, så att reglerna för bidragens beräkning och utbetalning bleve så lätt tillämpliga som möjligt. Detta kunde emellertid icke sägas vara fallet för närvarande. Tvärtom vore åtskilliga bidragsformer komplicerade och detaljrika.

Vid den av decentraliseringsutredningen företagna översynen ur decentraliseringssynpunkt av den statliga administrationen hade utredningen i olika sammanhang uppmärksammat de antydde olägenheterna av statsbidragssystemets nuvarande utformning i vissa fall. Utredningen hade vid diskussion av sådana frågor även fått den uppfattningen, att om kraven å de myndigheter, som för närvarande handhade prövningen av bidragsbeloppen, kunde sänkas genom förenkling av statsbidragens konstruktion, en decentralisering av de enskilda bidragsärendena skulle bliva möjlig i vissa fall. Uppenbart vore, att en sådan omläggning av statsbidragsväsendet kunde medföra besparingar beträffande kostnaderna för administrationen av bidragsverksamheten samt möjliggöra en enklare men effektivare kontroll av att bidragen utlämnades i enlighet med givna föreskrifter. Det borde även bemärkas, att de ofta detal-

¹ Landshövdingen Th. Bergquist, ordförande, led. av I kamm., professorn N. Herlitz, statskommisariern B. E. Johnsson, direktören i landskommunernas förbund S. Larsson, numera statsråden I. Lindell och Hj. R. Nilson, landssekreteraren N. O. Åkeson och led. av I kamm., direktören i tjänstemännens centralorganisation V. Åman.

jerade föreskrifterna rörande villkoren för statsbidrags erhållande kunde, då fråga vore om kommuner som bidragstagare, sägas innebära begränsning i den kommunala självbestämmanderätten, och att en förenkling och generalisering av dessa föreskrifter därför skulle innebära en viss decentralisering av beslutanderätt från statliga till kommunala organ. Genom den förstärkning av de kommunala organens kompetens och kapacitet, som kunde väntas bliva följden av den pågående ändringen av kommunindelningen, skapades förutsättningar för en sådan decentralisering.

I promemorian angav decentraliseringsutredningen, utan att direkt taga ställning till frågan, följande synpunkter å formerna för statsbidragsgivningen, vilka framförts vid diskussioner inom utredningen. Utredningen berörde därvid först frågan om en *begränsning av antalet statsbidrag* samt anförde härom.

Ett av de viktigaste spörsmålen rörande statsbidragssystemets utformning torde vara i vad mån antalet utgående bidrag kunna minskas. Antalet statsbidrag är för närvarande mycket stort. Det må t. ex. nämnas, att statsbidrag till folkskoleväsendet kan utgå från icke mindre än 23 av de i statsläggaren för budgetåret 1948/49 upptagna 31 olika anslagen till skolmåltider och folkskolor. Särskilt från kommunalt håll har uttalats, att det vore önskvärt om statsbidragen begränsades till relativt få områden men där gäves en sådan storleksordning, att de även var för sig finge verklig betydelse för kommunernas budget. Vissa bidrag äro så bagatellartade — exempelvis bidraget till obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader — att de praktiskt taget sakna ekonomisk betydelse för flertalet kommuner. Det har emellertid framhållits, att kommunerna, även då de på grund av de små bidragsbeloppen icke ha något reellt intresse av bidraget, ändå känna sig tvungna att med iakttagande av föreskrivna, ofta detaljerade bestämmelser

uttaga detsamma. Då möjligheter till bidrag finnas, anser sig nämligen den kommunala förvaltningen skyldig begagna detta för att icke riskera anmärkning från de kommunala revisorerna med därav följande ekonomiskt ansvar.

Vidare diskuterades *villkorsbestämningen vid statsbidragsgivningen* och anfördes härom följande.

En annan sak är att staten genom uppställande av villkor för bidragen ibland önskar inverka på den statsbidragsberättigade verksamhetens bedrivande. Emellertid äro dessa begränsningar i den kommunala beslutanderätten synnerligen ojämn. Framhållas må t. ex. att medan uppförandet av barnhem och många andra statsbidragsberättigade byggnader föregås av ett minutiöst ritningsgranskande från statlig myndighets sida, landstingen bygga de sjukhus, till vilka statsbidrag icke utgå, utan en sådan kontroll. Att detta medfört vådor för sjukvården torde väl knappast kunna göras gällande. I direktiven för de statsbidragssakkunniga för hälso- och sjukvården hade även klart framhållits önskvärheten av ett enklare system utan villkor, som binda statsbidragstagarna i den utsträckning, som nu är fallet. De sakkunniga ha även i sitt numera avlämnade betänkande (SOU 1948:48) beaktat dessa önskemål och föreslagit ett i åtskilliga hänseenden förenklat system för de statsbidrag, de behandlat. Dylika överväganden för andra delar av statsbidragsområdet torde vara starkt motiverade.

Beträffande frågan om *skattegradering av statsbidragen* anförde decentraliseringsutredningen följande.

Ställning bör tagas till frågan i vad mån statsbidragen skola röna inflytande av skatteförhållandena inom kommunerna. Skilda meningar härom ha gjort sig gällande. Frågan har ingående dryftats i kommunalskatteberedningens betänkande. Statsbidragssakkunniga för hälso- och sjukvården ha i ovan angivna betänkande av särskilda skäl icke ansett skatteförhållandena böra inverka å de av dem behandlade statsbidragen. Olika lösningar kunna naturligtvis tänkas. Bidragen kunna göras helt beroende eller helt oberoende av skatteförhållandena i vederbörande kommun. En tredje utväg är att endast låta särskilt

extrema skatteförhållanden inverka. Därest en anknytning till skatteförhållandena i en eller annan form anses erforderlig, torde emellertid denna böra göras med utgångspunkt från ett å samma sätt beräknat skatetryck eller skatteunderlag vid alla de bidragsformer, vid vilka sådan hänsyn anses böra tagas. Att, såsom för närvarande är fallet, beräkna skatteunderlagen på olika sätt vid skilda slag av bidrag förefaller knappast motiverat.

— — — — —
Anknytningen till skatteförhållandena försvårar uppenbarligen uträkningen av bidragen. Då det gäller engångsbidrag, såsom till uppförande av en byggnad, gör detta kanske mindre, men det blir mera besvärande vid statsbidrag som utgå till driftkostnader. Statsbidrag till anordnande av skolmåltider utgår t. ex. i förhållande till bidragsunderlaget (i regel motsvarande 60 öre per måltid) med två tiondels procent för varje fullt tiotal skatteören, varmed skoldistriktets eller kommunens skatteunderlag för redovisningsåret understiger 50 skattekoronor per invånare. Skatteunderlaget beräknas efter taxeringen för det år, som utgår den 31 december redovisningsåret.

Enligt decentraliseringsutredningen borde vidare övervägas, i vilka fall och under vilka förhållanden sådana omständigheter borde inverka på statsbidraget som belägenheten av kommunen eller den plats, å vilken den statsunderstödda verksamheten utövas, liksom övriga *lokala förhållanden*, som kunde inverka å kostnaderna för denna.

Slutligen har decentraliseringsutredningen berört frågan om *grunderna för statsbidragens beräkning* och härom anfört följande.

En annan fråga av stor praktisk-administrativ betydelse är hur statsbidragen skola anknytas till kostnaderna för den statsbidragsberättigade verksamheten. Där-est de verkliga kostnaderna skola vara utslagsgivande, uppstå svårigheter vid beräkning av bidragens storlek. Utbetalningen blir ett tämligen omständligt förfarande med granskning av räkningar och andra verifikationer. En sådan anknytning till de verkliga utgifterna måste även medföra

krav på att staten på förhand kan begränsa medelsåtgången t. ex. genom en noggrann förhandsgranskning av byggnadsprojekt eller beträffande personalkostnader ett detaljerat reglerande av personalens storlek och löneförmåner. Vissa av de med en sådan beräkningsgrund förenade olägenheterna torde visserligen kunna undvikas om bidragen maximeras. Beräkningen kan då begränsas till kontroll av att de verkliga kostnaderna ligga över maximibeloppet. Särskilt för kommuner, där på grund av exceptionella förhållanden kostnaderna för en verksamhet ställa sig väsentligt högre än statsmakterna tänkt sig, kunna emellertid konsekvenserna av en sådan maximering till sig obilliga.

— — — — —
Anknytas bidragen till de beräknade kostnaderna, kan detta ske på flera sätt. Man kan gå ut från de beräknade kostnaderna i det aktuella fallet med eller utan maximering till visst belopp — t. ex. en byggnad, som kostnadsberäknats till visst belopp — eller också från en uppskattning av normalkostnaden för viss byggnad eller verksamhet. Nära sistnämnda metod står beräkning av statsbidrag efter fixerade minimilöner för vissa befattningshavare. Metoden att vid bidrags beviljande följa de beräknade kostnaderna förenklar givetvis utbetalningen av statsbidrag men medger knappast en lika smidig anpassning efter det verkliga bidragsbehovet, som bidrag anknytta till de verkliga kostnaderna. Ett system av detta slag kan emellertid medföra ett ökat intresse för kommunerna att iakttaga största möjliga sparsamhet. I den mån som kommunerna bli större och härkraftigare och följaktligen ej så beroende av minutiöst uträknade statsbidrag torde även denna form för bidrag, som ovedersägligen har avsevärda fördelar, särskilt beträffande bidrag till löner och driftkostnader, kunna komma till ökad användning. Härvid torde närmast den formen böra komma i åtanke, som utgår från beräknade normalkostnader. Det må i detta sammanhang erinras om att statsbidragssakkunniga i ovan angivna betänkande föreslagit, att driftbidrag till landstingen för den slutna sjukvården skola beräknas efter visst belopp per vård dag samt att, på förslag av de statsbidragssakkunniga, bestämmelserna om statsbidrag till distriktsbarnmorskor och sköterskor förenklats och

utan hänsyn till individuella olikheter anknutits till i författning fixerade normal-lönebelopp.

Decentraliseringsutredningen uttalar de sammanfattningsvis, att det skulle vara av värde, om principerna för statsbidragssystemet upptogos till övervägande. Därvid borde ingående diskuteras fördelar och olägenheter med de olika nu förekommande statsbidragsformerna samt om möjligt företagas en värdering dem emellan. De riktlinjer för statsbidragsbestämmelsernas utformning, som därvid kunde uppdragas, skulle kunna bli vägledande för Kungl. Maj:t och de särskilda kommittéer, som ha eller komma att få befattning med statsbidragsfrågor. Det torde även vara möjligt att med ledning av de uppdragna riktlinjerna successivt överarbета ett område i sänder av gällande bestämmelser om statsbidrag.

Vid anmälan i statsrådet den 4 mars 1949 av decentraliseringsutredningens förutnämnda promemoria uttalade statsrådet Danielson bland annat följande.

Statsförvaltningens allt större omfattning och därmed det ökade personalbehovet och de stigande administrationskostnaderna gör, att ansträngningarna måste inriktas på rationalisering. Decentraliseringsutredningen har uttalat, att åtskilliga statsbidragsformer äro komplicerade och detaljrika och att administrationen av den statliga bidragsverksamheten är mera betungande än nödvändigt för såväl staten—bidragsgivaren som för de bidragstagande. Då jag är av samma uppfattning som decentraliseringsutredningen härutinnan och då det är en avsevärd del av statsutgifterna, som belöpa på statsbidragen, anser jag starka skäl tala för att en översyn ur rationaliseringssynpunkt företages av de nu tillämpade statsbidragsbestämmelserna.

Översynen bör i första hand avse de av decentraliseringsutredningen åsyftade statsbidragen till kommuner, men utredningen bör vara oförhindrad att, då anled-

ning därtill föreligger, jämväl upptaga andra statsbidragsfrågor.

I likhet med decentraliseringsutredningen anser jag att arbetet bör bedrivas så, att — sedan inventering gjorts av förekommande statsbidragsbestämmelser — frågan om statsbidragssystemets utformning göres till föremål för allsidiga överväganden, därvid en värdering bör ske mellan olika tillämpade former. Med ledning av dessa överväganden bör utredningen söka uppdraga allmänna riktlinjer för statsbidragssystemets ändamålsenliga utformning för skilda slag av statsunderstödd verksamhet. Däremot bör utredningen endast i den mån så anses erforderligt såsom exemplifikation företaga detaljerad överarbetning av gällande bestämmelser om statsbidrag i de särskilda fallen.

I enlighet med direktiven inledde allmänna statsbidragsutredningen sitt arbete med inventering och systematisk gruppering av gällande statsbidragsbestämmelser. Det visade sig emellertid, att det skulle möta avsevärda svårigheter att upprätta en fullständig förteckning över alla dessa bestämmelser. De bestämmelser, som reglera statsbidragsgivningen, äro nämligen icke alltid utfärdade i allmänna författningar, utan ha i stor utsträckning meddelats genom s. k. regleringsbrev, individuella beslut av Kungl. Maj:t, m. m. Därtill kommer, att det är svårt att entydigt angiva vad som skall anses falla under begreppet statsbidrag. Statliga stipendier, flyktinghjälp, m. m. torde t. ex. formellt böra betraktas som statsbidrag men ur mera allmän synpunkt knappast kunna betecknas så. Det kan även vara tveksamt huruvida statsbidrag skall anses föreligga i sådana fall, då staten helt gottgör en kommun eller annat rättssubjekt för kostnader för viss verksamhet, t. ex. för fattigvård åt utlänningar, familjebidrag, m. m. Att upprätta en fullständig och konsekvent förteckning över alla gällande statsbi-

dragsbestämmelser skulle därför vara ett mycket omfattande och tidsödande arbete. Utredningen har icke heller funnit detta påkallat. Då utredningens uppdrag givits en så vid omfattning som att söka uppdraga allmänna riktlinjer för statsbidragssystemets ändamålsenliga utformning för skilda slag av statsunderstödd verksamhet, kan det enligt utredningens mening icke bli fråga om någon fullständighet beträffande detaljregleringarna. Det väsentliga synes vara, att i första hand bestämmelserna rörande de mera vanligen förekommande bidragen överses ur enhetlighets- och förenklingssynpunkt. Först sedan huvudlinjerna uppdragits beträffande sådana statsbidrag kan det bli aktuellt att successivt genomarbeta alla förekommande specialbestämmelser. Det må för övrigt framhållas, att mängden av bestämmelser rörande statsbidrag av skilda slag försvårar en detaljerad behandling av ämnet.

Med hänsyn till nu angivna omständigheter har utredningen begränsat inventeringen av gällande statsbidragsbestämmelser till sådana statsbidrag, beträffande vilka regleringen givits en mera generell karaktär. Av praktiska skäl har utredningen därvid i huvudsak endast medtagit sådana statsbidragsbestämmelser, som anmärkts under de skilda utgiftstitlarna i statsliggaren för budgetåret 1949/50. Den på detta sätt upprättade förteckningen upptager över 200 författningar, cirkulär, kungl. brev, m. m. I flera av dessa givas bestämmelser om två eller flera slag av statsbidrag, varför antalet av förteckningen berörda statsbidrag är större än antalet upptagna författningar m. m.

De statsbidragsbestämmelser, som sålunda medtagits i den av utredningen upprättade förteckningen över de vik-

tigaste statsbidragsbestämmelserna, ha systematiserats på så sätt, att bestämmelserna indelats i olika grupper efter beslutande myndighet, bidragstagare, bidragsändamålen, beräkningsgrunder, utbetalningsregler, m. m.

Inventeringen och systematiseringen av statsbidragsbestämmelserna ha legat till grund vid utredningens olika överväganden och utredningen kommer i det följande att i olika sammanhang grunda sina ställningstaganden på de erfarenheter som vunnits under arbetet därmed,

Mängden av bestämmelser rörande statsbidrag och de skilda förhållanden, som föreligga beträffande statsbidrag av olika slag och till skilda grupper av mottagare, har föranlett utredningen att bedriva sitt arbete i etapper. Som en *första etapp* har därvid upptagits *statsbidrag till primärkommuner och liknande samfälligheter till driftutgifter av skilda slag*. Att dessa bidrag behandlats först beror på olika omständigheter. En anledning är, att dessa bidrag utvisa en särskilt rik provkarta på varierande bidragsgrunder och bestämmelser av skilda slag och att därför behovet av en enhetligare reglering är särskilt trängande på detta område. Utredningen har vidare vid sina preliminära diskussioner kommit till den uppfattningen, att en tillfredsställande ordning beträffande driftbidragen till kommunerna svårigen kan vinnas utan en genomgripande omläggning av systemet för denna statsbidragsgivning. På övriga statsbidragsområden synas däremot finnas större förutsättningar för partiella reformer efter de linjer, som antydde av decentraliseringsutredningen.

En ändring av systemet för driftbidrag till kommunerna skulle icke vara bindande för andra former av statsbi-

dragsgivning vare sig till kommuner eller till andra bidragstagare. Då några olägenheter icke heller eljest torde följa av att utredningens förslag om driftbidragen till kommunerna framlägges separat samt hela statsbidragsområdet är

för omfattande för att med fördel kunna behandlas i ett sammanhang, har utredningen funnit det angeläget att bereda statsmakterna tillfälle att taga ställning till nämnda fråga utan avvaktan på utredningens förslag i övrigt.

GÄLLANDE BESTÄMMELSER

Då utredningen i detta betänkande endast kommer att behandla vissa principiella frågor rörande driftbidrag till kommuner, har utredningen icke funnit anledning att lämna en fullständig redogörelse för gällande bestämmelser i ämnet. I det följande kommer endast att göras en sammanfattning, som avser att belysa statsbidragssystemets uppbyggnad och omfattning samt huvudlinjerna för bestämmelsernas utformning i skilda avseenden.

Med statsbidrag till kommuner avser utredningen i förevarande sammanhang sådana bidrag av statsmedel, som enligt allmänna föreskrifter kunna utgå till primärkommuner och liknande samfälligheter. Vissa av dessa bidrag kunna även utgå till andra mottagare, t. ex. landsting. Sådana statsbidrag, som utgå som understöd av viss verksamhet, vilken endast undantagsvis bedrivs av primärkommuner, ha dock icke medtagits i den följande sammanställningen.

Statsbidrag till kommuner utgå antingen som allmänna tillskott till kommunernas hushållning, allmänna statsbidrag, eller som speciella bidrag till olika kommunala förvaltningsgrenar, speciella statsbidrag. De allmänna statsbidragen, vilka äro relativt fåtaliga, komma icke att direkt beröras i förevarande sammanhang. Såsom nedan kommer att utvecklas, berör emellertid utredningens förslag rörande omläggning av systemet beträffande speciella

statsbidrag till kommunerna även gällande bestämmelser beträffande de två ekonomiskt mest betydande allmänna statsbidragen, nämligen de s. k. skatte-lindringsbidragen, d. v. s. understöden till synnerligt skattetyngda kommuner, och bidragen till kommunerna som kompensation för skatteunderlagsbortfallet till följd av ortsavdragsreformen, den s. k. provisoriska skatteersättningen.

De speciella statsbidragen till kommunerna kunna avse bidrag till kapitalkostnader eller bidrag till driftutgifter. Dessa skilda slag av statsbidrag kallas i det följande anläggningsbidrag respektive driftbidrag. Då utredningens i det följande framlagda förslag endast avser driftbidragen, kommer någon redogörelse för gällande bestämmelser om anläggningsbidrag icke att lämnas här.

Driftbidrag till kommunerna ha under de senaste årtiondena av olika anledningar beviljats i allt större antal, så att inom de flesta ekonomiskt mera betydande kommunala förvaltningsgrenarna finnas flera eller färre verksamhetsområden, som äro tillgodosedda med statsbidrag. Att exakt angiva den årliga summan sådana bidrag är emellertid mycket svårt, bl. a. därför att dessa bidrag, vilka utgå från olika anslag, icke redovisas särskilt bland statens utgifter. Icke heller kan någon säker ledning för en uppskattning av statsbidragssumman erhållas ur den kommunala finansstatistiken, då upp-

gifterna i denna om mottagna statsbidrag omfatta såväl anläggnings- som driftbidrag. På grundval av en av utredningen företagen undersökning rörande vissa kommunalekonomiska förhållanden inom ett stort antal kommuner har utredningen emellertid ansett sig kunna uppskatta den summa, som i medeltal för åren 1947, 1948 och 1949 utgått i driftbidrag till landets primärkommuner och liknande samfälligheter, till omkring 297 miljoner kronor. Totalbeloppet har senare ökat avsevärt.

Till belysning av statsbidragssystemets utbredning kan hänvisas till utredningens redogörelse i kap. IV för de statliga driftbidragens betydelse för kommunernas ekonomi samt till sammanställningen i den såsom bilaga till betänkandet fogade tabell I.

Beträffande de föreskrivna grunderna för bestämmande av statsbidragets storlek i varje särskilt fall förekomma många former. Vissa av dessa äro bestämda med hänsyn till de speciella förhållandena på det statsunderstödda området, men andra äro mera allmänna i den meningen, att de återkomma i olika statsbidragsförfattningar. Av förut angivna skäl lämnas här endast en allmän redogörelse för de mera vanligen förekommande formerna.

Man kan särskilja två grundformer för beräkning av statsbidrag. Den ena innebär, att statsbidrag i princip skall utgå med visst belopp per enhet. Enheten kan angivas på olika sätt, t. ex. läraravdelning, elev, för verksamheten anställd befattningshavare o. dyl. Den andra grundformen åter bygger på vederbörande kommuns kostnader för verksamheten och är, allmänt sett, så upplagd, att statsbidrag utgår med viss del (bidragsprocenten) av ett närmare bestämt bidragsunderlag.

Bidragsprocenten är i regel fixerad i författningen, t. ex. till 75 % av bidragsunderlaget, men kan även vara graderad efter kommunens skattetryck, skatteunderlag per invånare e. d. och anges då ofta genom en formel eller en tabell. Framhållas må, att skattegradering av speciella statsbidrag till kommunerna under senare år blivit allt vanligare och att sådan gradering föreslagits beträffande kanske flertalet nu aktuella nya, ekonomiskt mera väsentliga statsbidrag.

Beträffande bidragsunderlagets bestämmande förekomma en rad olika former. Bland de mera vanligen förekommande må nämnas de styrkta, beräknade, uppskattade eller godkända kostnaderna för den statsunderstödda verksamheten. Men bidragsunderlaget kan även anges på annat sätt, t. ex. till visst bestämt värde.

De angivna båda grundformerna för beräkning av ett statsbidrags storlek äro ofta kombinerade på olika sätt. Sålunda förekommer, att statsbidrag i första hand skall beräknas på visst sätt i förhållande till kostnaderna, men att bidraget samtidigt maximerats till visst belopp per enhet e. d.

Ett utmärkande drag för statsbidragssystemet är, att som förutsättning för statsbidrag uppställas mer eller mindre detaljerade villkor. Villkoren kunna vara av olika slag. Som exempel på villkorsbestämningar må nämnas, att de lokaler, i vilka verksamheten skall bedrivas, skola vara godkända av statlig myndighet, att kommunen skall betala vederbörande befattningshavare viss normal- eller minimilön, att befattningshavare skall ha viss formell kompetens, att reglemente för verksamheten skall godkännas av statlig myndighet eller att verksamheten skall bedrivas efter

en av statlig myndighet godkänd plan. En speciell form av villkorsbestämning är, att landsting eller annan skall lämna bidrag med viss del av kostnaderna för den statsunderstödda verksamheten.

Även beträffande ansöknings- och prövningsförfarandet förekomma många olika former. För vissa statsbidrag kräves sålunda såväl en första ansökan som senare rekvisitioner, under det att för andra bidrag endast kräves rekvisitioner. I vissa fall skall rekvisition göras årligen före viss, ofta olika bestämd tidpunkt, i andra kvartalsvis eller månadsvis. Vissa statsbidrag beräknas per

kalenderår, andra per budgetår eller läsår e. d.

Ansökningar om statsbidrag skola i vissa fall prövas av Kungl. Maj:t. Som regel beviljas dock bidragen av centrala eller av lokala statliga myndigheter. Icke sällan skola ärendena prövas av en myndighet efter hörande av en eller flera andra myndigheter.

Utbetalning av beviljat statsbidrag skall icke alltid verkställas av den myndighet, som prövat ansökningen eller rekvisitionen. Utbetalning kan ske centralt från ett ämbetsverk eller lokalt genom länsstyrelserna.

STATSBIDRAGSSYSTEMETS PRAKTISKA INNEBÖRD

A. Ansöknings- och rekvisitionsförfarandet

För att erhålla ett visst statsbidrag måste bidragssökande kommun i regel insända ansökan eller rekvisition till en bestämd statlig myndighet. Därvid skola i allmänhet bifogas vissa handlingar, avsedda att ligga till grund för prövningen av statsbidragsärendet. Vilka handlingar, som skola insändas i varje särskilt slag av ärende, anges i statsbidragsförfattningen. Därjämte kan den prövande myndigheten kräva kompletterande uppgifter.

De uppgifter, som skola lämnas i ett statsbidragsärende, kunna i vissa fall kräva ett mer eller mindre tidsödande räknings- och sammanställningsarbete för sökandekommunen, men i andra fall vara mycket lätt tillgängliga. De kommuner, som regelmässigt söka ett visst bidrag, torde för övrigt ofta ha sökt anpassa sin registrering och redovisning så, att de för statsbidragsansökningarna erforderliga uppgifterna relativt lätt kunna erhållas. Till det administrativa arbetet med statsbidragsärendena bör emellertid räknas icke blott det slutliga sammandragsarbetet utan även det kontinuerliga förandet av förteckningar över uppgifter, som skola lämnas i samband med en statsbidragsansökan. I åtskilliga fall torde dock sådan bokföring vara av värde för kommunerna även ur andra synpunkter än

för att underlätta statsbidragsansökningarna.

Decentraliseringsutredningen uttalarde i sin promemoria angående statsbidrag till kommunerna, att det vore av stor betydelse att administrationen av bidragsverksamheten vore så litet betungande som möjligt för såväl statsbidragsgivaren som för de bidragstagande, men att detta icke kunde sägas vara fallet för närvarande. Med hänsyn bl. a. till detta uttalande har statsbidragsutredningen funnit det vara av betydelse att erhålla en så klar bild som möjligt av de faktiska förhållandena i nämnda avseende.

Det skulle vara ett mycket omfattande arbete att söka kartlägga och uppskatta storleken av det administrativa arbete i alla kommuner och för alla slag av statsbidrag, som föränledes av gällande statsbidragsbestämmelser. Utredningen har ansett sig böra begränsa sig till en specialundersökning av stickprovskaraktär. Därvid valdes den formen, att en detaljerad undersökning företogs i en kommun beträffande alla de statsbidragsärenden, som förekom där under ett år. Härigenom kom undersökningen visserligen endast att avse ett relativt ringa antal statsbidragsärenden, men å andra sidan vanns en tämligen klar bild av hur statsbidragsarbetet ter sig från kommunalt håll. Som lämpligt objekt för undersökning-

en utvalde utredningen Järfälla kommun i Stockholms län.

Beträffande de allmänna förhållandena i Järfälla kommun må nämnas, att den ligger omkring 2 mil från Stockholm och har täta reguljära förbindelser med huvudstaden såväl med tåg (Enköpingsbanan) som med buss. Restiden från Stockholm är omkring 25 minuter. Kommunen har en landareal av omkring 4.600 hektar och ett invånarantal av närmare 7.300 personer. Befolkningen är till största delen koncentrerad till tre tätorter, nämligen Barkarby-Skälby, Jakobsberg och Kallhäll. Omkring hälften av de arbetsanställda bland befolkningen har sitt arbete i Stockholm eller Sundbyberg och återstoden huvudsakligen vid industrier i Kallhäll och Jakobsberg samt vid trädgårdsodlingar i Skälby. Inom kommunen finnas endast fyra större jordbruk.

Antalet skattekröner i Järfälla kommun uppgick enligt 1950 års taxering till 176.537, varav 22.337 fastighetsskattekröner. Per invånare räknat var skatteunderlaget 24,22 skattekröner. Utdebiteringen till allmän kommunalskatt utgjorde enligt beslut 1950 6 kronor 96 öre till den borgerliga kommunen och 44 öre till församlingen. Landstingsskatten utgick enligt 1950 års beslut med 2 kronor 60 öre. Den sammanlagda kommunala skattebördan för år 1951 var sålunda 10 kronor per skattekröna.

Undersökningen avsåg år 1949, d. v. s. de statsbidragsansökningar, som grundades på den kommunala verksamheten under detta år. Det visade sig, att kommunen för detta år sökte 20 skilda statsbidrag till driftutgifter. Då det praktiska arbetet givetvis ställer sig helt olika beträffande de skilda bidragen, komma dessa i den följande redogörelsen att behandlas vart för sig.

Därvid lämnas en kortfattad redogörelse för de bestämmelser, som gällde vid tidpunkten för undersökningen samt angives vad som genom samtal med den närmast ansvarige kommunala tjänstemannen eller förtröendemannen inhämtats om ansöknings- och rekvisitionsförfarandet m. m. och i vissa fall dennes uppfattning om arbetets omfattning och bestämmelsernas ändamålsenlighet. De olika bidragen behandlas icke i någon systematisk ordningsföljd.

1. *Fattigvård* (60 § fattigvårdslagen; nordiska fattigvårdskonventionen).

Bidrag utgår till kostnaderna för fattigvård, som lämnats a) till svensk medborgare, vars hemortsrätt icke kunnat utrönas eller som minst tre år vistats utom hemortskommunen; b) till utlänning, som icke är medborgare i något av de nordiska länderna; samt c) till utlänning, som är medborgare i något av de nordiska länderna.

Statsbidrag utgår i samtliga fall med det belopp, vartill kostnaden för vård enligt 1 § fattigvårdslagen skäligen kan uppskattas; i fråga om fattigvård, som bestått i kläder åt skolbarn, läkarhjälp m. m., utgår dock ersättning endast i det fall att understödstagaren är utlänning.

Beträffande de olika delfallen må följande nämnas.

a) Ansökan om gottgörelse av statsmedel i varje särskilt understödsfall göres hos länsstyrelsen en gång om året före utgången av februari året efter det fattigvården utgått. För ändamålet användes en särskild blankett. Vid ansökan skall fogas avskrift av det protokoll, som föres vid utredning jämlikt 52 § fattigvårdslagen (avseende understödstagarens namn, familje- och ekonomiska förhållanden, omständigheter,

som kunna röna inverkan på hemortsrätten etc.). Sådan protokoll föres vid varje inträffat behov av fattigvård och har sålunda i och för sig intet samband med statsbidragsärendet. På ansökningsblanketten skall lämnas specificerad uppgift om fattigvårdskostnaden, varvid skall angivas grunden för statens ersättningskyldighet, fattigvårdens art (kontantunderstöd, kläder etc.), den tid, under vilken fattigvård lämnats, tid för utbetalning av understöd samt kostnadens belopp med angiven beräkningsgrund (t. ex. ett visst belopp för vecka etc.). För detta ändamål för fattigvårdsstyrelsens ordförande ett särskilt kortregister — vilket omfattar samtliga understödstagare — från vilket nämnda uppgifter kunna hämtas. Ordföranden bestyrker också riktigheten av de lämnade uppgifterna. Dessutom brukar han »för säkerhets skull» i vissa fall medsända avskrift av verifikationer till de gjorda utbetalningarna, ehuru detta icke direkt kräves då utgifterna bestyrkts på angivet sätt. Slutligen skall biläggas en redogörelse för all utredning, som verkställts i ärendet (de åtgärder, som vidtagits för efterspanande av eller utbekommande av ersättning från försörjningsskyldig och för utrönande av hemortsrätt etc.). Denna redogörelse, som i många fall kan bli tämligen omfattande, lämnas av ordföranden. Själva utredningen, som skall företagas oberoende av statsbidragsärendet och ofta är både tidsödande och svår, verkställles i regel genom polismyndighets försorg.

Ansökningen upprättas och under-tecknas av fattigvårdsstyrelsens ordförande. Sedan länsstyrelsen fattat beslut rörande statens ersättningskyldighet i varje särskilt fall och meddelande därom lämnats fattigvårdsstyrelsen,

utanordnas godkända belopp till kommunen utan särskild rekvisition.

b) Vad ovan under a) sagts gäller i huvudsak jämväl ansökan om bidrag för andra utläningar än nordiska medborgare. Härutöver skall emellertid enligt k. kung. 557/1947 anmälan göras om lämnad fattigvård åt utläning så snart vården synes bli av varaktig natur. Anmälan göres hos länsstyrelsen på särskild blankett, varvid fogas avskrift av förhörsprotokoll.

Ansökningsförfarandet under a) och b) betraktas av fattigvårdsstyrelsens ordförande, som »enkelt och redigt». Upprättandet av ansökningshandlingarna beräknas taga i anspråk »allra högst 2 dagar».

c) För att komma i åtnjutande av statsbidrag till kostnaderna för fattigvård åt medborgare i de nordiska länderna skall först göras anmälan om att fattigvård lämnats. Denna anmälan ingives i två exemplar till länsstyrelsen på särskild blankett. I anmälan skola lämnas svar på icke mindre än 19 olika frågor, varigenom uppgift meddelas bl. a. om samtliga platser i hemlandet och i Sverige, där vårdtagaren varit bostad från sin ungdomstid, om tid för eventuell upplösning av äktenskap, om den andra makens bostad, om hemorten, om försörjningspliktigas ekonomiska villkor, när fattigvård lämnats och beskaffenheten av densamma etc. Vid ansökningen skall fogas avskrift av medborgarskapshandlingar, sjukintyg m. m. Länsstyrelsen brukar ock begära verifikation av de först verkställda utbetalningarna. Denna anmälan anses såsom »krånglig».

Ansökan om gottgörelse av staten för visst år ställes till Kungl. Maj:t och skall inom februari månads utgång nästföljande år insändas till länsstyrel-

sen. Ansökan är gemensam för samtliga understödsfall. Härvid skall å en förteckning lämnas vissa ytterligare uppgifter, såsom om anledningen till vården, samtliga familjemedlemmars ålder, födelseort, utredning rörande vårdtagarens barns oförmåga att försörja denne m. m. Till ansökningen skola fogas av fattigvårdsstyrelsens ordförande till riktigheten styrkta specificerade räkningar (i tre exemplar) å de för varje understödstagare utgivna beloppen och tiden för utbetalningarna. Dessa uppgifter hämtar ordföranden från det förut nämnda kortregistret. Ifyllandet av blanketten kan enligt ordföranden medföra svårigheter. Enligt uppgift av denne kan det dröja flera år innan kommunen erhåller yrkad gottgörelse.

Inom Järfälla kommun lämnades år 1949 fattigvård åt personer varom nu är fråga i 19 fall. Av vårdtagarna voro icke mindre än 17 utlänningar. Kostnaden för vården uppgick till 9.496 kronor, vilket belopp helt ersattes av staten. Kommunens totala kostnader för fattigvård uppgick samma år till 150.054 kronor.

2. *Barnavård* (k. kung. 24 sept. 1937, nr 862, om statsbidrag till vissa kostnader enligt barnavårdslagen m. m.).

De enda kostnader, för vilka Järfälla kommun erhöll statsbidrag för år 1949, avsåg barn under 18 år, som omhändertagits för skyddsuppfostran och överlämnats till enskilt hem eller till barnhem.

Statsbidrag utgår i dessa fall med 50 resp. 80 kronor årligen för varje barn, eller med det lägre belopp, vartill kostnaden uppgått. Om vården endast avser del av år, reduceras statsbidraget i proportion härtill. Har barnavårdsnämnden uppburit ersättning av barnets för-

äldrar eller annan och överstiger detta belopp kommunens kostnad skall en mot överskottet svarande del av uppburit statsbidrag redovisas till staten i nästföljande rekvisition. Rekvisition sker en gång per budgetår på fastställd blankett. I rekvisitionen skola redovisas samtliga barn, med angivande av tiden för vården av barnen och kostnaden under året samt eventuellt influtna ersättningsbelopp, kostnader, statsbidrag för föregående budgetår m. m. Då bidrag sökes första gången för visst barn skall nämndens beslut om omhändertagandet och eventuellt medgivande härtill från barnets föräldrar bifogas. Ansökningshandlingarna upprättas av barnavårdsnämndens ordförande med ledning av uppgifter i ett av denne fört kortregister och undertecknas jämväl av ordföranden. Härför åtgår »högst en dag». Härtill kommer den tid, som åtgår för förande av kortregistret, vilket med hänsyn till statsbidraget är mer detaljerat än eljest skulle varit nödvändigt. Gällande bestämmelser betraktas såsom onödigt tillkrånglade och besväret med upprättandet av ansökningshandlingarna anses icke stå i rimlig proportion till statsbidraget.

Under budgetåret 1949/50 hade kommunen kostnader för 8 barn i enskilda hem och 5 barn i barnhem. Till bestridande av dessa kostnader, vilka uppgingo till 6.287 kronor, uppbar kommunen statsbidrag med 614 kronor. De totala barnavårdskostnaderna i kommunen uppgingo kalenderåret 1949 till 60.702 kronor.

3. *Bidragsförskott* (20 § bidragsförskottslagen).

Statsbidrag utgår med 3/4 av kommunens kostnader för utgivna bidragsförskott, i den mån ersättning icke kunnat

uttagas av den underhållsskyldige. I samband med rekvisition av statsbidrag för visst år skall till staten återlevereras 3/4 av den ersättning, som inbetalts till kommunen av den underhållsskyldige under nästföregående år. Ansökan om gottgörelse av statsmedel ingives till länsstyrelsen en gång årligen på fastställd blankett. I ansökningen skall lämnas en förteckning på samtliga barn, som under året erhållit bidragsförskott och förskottens storlek. På särskild bilaga skall för varje förskottsärende lämnas redogörelse i åtta punkter, avseende föräldrarnas namn, tid och belopp för de olika utbetalningarna, av fadern inbetalt belopp, faderns sysselsättning, försörjningsplikt samt vidtagna åtgärder för faderns efterforskande och förskottets återkrävande m. m. Vidare skall särskild redovisning lämnas för belopp, som uppburits av den underhållsskyldige (barnets namn, statsbidragsbelopp, av underhållsskyldig erlagt belopp m. m.). Lämnade uppgifter och redogörelser skola bestyrkas av barnavårdsnämndens ordförande. Ansökningen upprättas och undertecknas av barnavårdsnämndens ordförande och insändes till länsstyrelsen.

I Järfälla kommun utbetalades under budgetåret 1948/49 bidragsförskott för 26 barn till en kostnad av 4.269 kronor. Statsbidrag härtill utgick med 3.252 kronor. Under samma år uppgick till staten återlevererade medel till 6 kronor 48 öre. Upprättandet av ansökningshandlingarna tog omkring 3 dagar i anspråk. De för ansökningen erforderliga uppgifterna hämtades från ett särskilt kortregister. Ansökningsförfarandet betraktas som besvärligt.

4. *Social hemhjälp* (k. kung. 31 dec. 1943, nr 247, om statsbidrag till social hemhjälpverksamhet).

Statsbidrag utgår till avlönande av hemvårdarinna med visst angivet belopp under förutsättning att denna innehar godkänd kompetens och åtnjuter viss minimilön. Bidraget är maximerat för landskommuner till 70 kr för 100-tal invånare. Om särskilda skäl föreligga kan högre belopp utgå. Staten svarar helt för ålderstillägg. Vidare gäller villkoret, att landstinget skall bidra till grundlönen med belopp, motsvarande minst hälften av utgående statsbidrag. För statsbidrag erfordras dels ansökan och dels rekvisition.

Ansökan, avseende nästkommande år, sker årligen på en blankett för samtliga hemvårdarinnor. Blanketten består av två delar, den ena för ansökan om bidrag från landstinget och den andra för statsbidrag. Texten är enkel och skall angiva, beträffande båda blankettdelarna, antalet heltids- och deltidsanställda hemvårdarinnor och, beträffande »statsbidragsdelen», dessas namn, kompetens, födelseår samt tiden för befatningens inrättande och för tjänsteinnehavarens tillträde. Vidare skall angivas vem, som leder verksamheten inom kommunen (i Järfälla särskild hemhjälpnämnd), samt ordförandens och vice ordförandens namn. Första gången ansökan ingives skola bifogas protokollsutdrag rörande val av nämnd m. m., instruktion för hemvårdarinna samt uppgift om grunderna för avgifter. Sådana handlingar erfordras i fortsättningen endast om förändring inträder i något hänseende. Ansökningen upprättas och undertecknas av ordföranden i nämnden och insändes till hemhjälpstyrelsen (landstinget).

Hemhjälpstyrelsen granskar den inkomna ansökningen, varvid särskilt uppmärksammas, att verksamheten fortgår inom kommunen, att hemvårdarin-

norna inneha godkänd kompetens samt att de åtnjuta föreskriven minimilön. Denna granskning sker på det sättet, att uppgifterna i ansökningen jämföras med anteckningar, som av hemhjälpstyrelsen föras på särskilda kort över de kommuner, som anordnat statsunderstödd hemhjälpssverksamhet, och över hemvårdarinnorna. På de senare korten föras anteckningar om beslut av socialstyrelsen rörande godkännande av kompetens samt uppgifter om hemvårdarinnornas anställnings- och avlöningsförhållanden. I sistnämnda hänseende må uppmärksammas, att beslut rörande beviljande av ålderstillägg fattas av hemhjälpstyrelsen. Ansökningshandlingarna från samtliga kommuner läggas sedan till grund för anslagsframställning till landstinget. Landstingets beslut i ärendena erhåller i regel den formuleringen, att kommunerna tillförsäkras minst det i författningen angivna bidraget för avlöning åt de hemvårdarinnor, som uppfylla föreskrivna villkor. Den »statliga delen» av ansökningshandlingarna insändes därefter av hemhjälpstyrelsen till socialstyrelsen, varvid utdrag av landstingsprotokollet bifogas. Socialstyrelsens beslut, som angiver dels för hur många hemvårdarinnor i de olika kommunerna bidrag må utgå dels medgivet statsbidragsbelopp för varje hemvårdarinna, delgives både hemhjälpnämnd och hemhjälpstyrelsen.

Rekvision, avseende nästföregående år, sker likaledes en gång om året. Även här förekommer en delad blankett av enkel beskaffenhet. »Landstingsdelen» skall endast angiva antalet hemvårdarinnor, det av landstinget beviljade beloppet och den del av influtna avgifter, som skall tillkomma landstinget. Den »statliga delen» skall innehålla uppgift

om det av socialstyrelsen medgivna statsbidragsbeloppet, varvid avskrift av socialstyrelsens meddelande bifogas, influtna avgifter, av vilka $\frac{2}{5}$ skola avräknas å statsbidraget, samt eventuellt av länsstyrelse erhållet förskott (sådan lär endast ha förekommit då den första ansökningen beviljats). Beträffande uppgiften om storleken av influtna avgifter må nämnas, att hemvårdarinnorna själva uppbära avgifterna och inleverera dessa till kommunalkassören. Denne lämnar vid årets slut meddelande om beloppets storlek till ordföranden i hemhjälpnämnden. Å den »statliga delen» av rekvisitionen skola vidare angivas antalet hemvårdarinnor, dessas namn, kompetens och anställningstid under året (vid ex. sjukdom utan vikarie skall på ledighetstiden belöpande statsbidrag avdragas), eller i huvudsak samma uppgifter, som återfinnas i ansökningen. Vidare skall angivas eventuellt utgående ålderstillägg. Till bestyrkande härav medsändes de år, ålderstillägg första gången utgått, hemhjälpstyrelsens beslut i avskrift. Rekvisitionen, som upprättas och under-tecknas av ordföranden i hemhjälpnämnden, insändes till hemhjälpstyrelsen.

Hemhjälpstyrelsen granskar de inkomna rekvisitionerna med ledning av det förut nämnda kortregistret och den kännedom styrelsen i övrigt äger om verksamheten i de olika kommunerna. Någon mer ingående detaljkontroll har dock hittills icke förekommit. Vidare tillser styrelsen att ofullständiga rekvisitionshandlingar bli vederbörligen kompletterade. Med eget yttrande översändes sedan den »statliga delen» till länsstyrelsen.

I Järfälla kommun äro tre hemvårdarinnor anställda på heltid. För samtliga

utgå statsbidrag. Avlöningskostnaderna (inklusive värdet av fri bostad samt reseersättningar) uppgingo år 1949 till omkring 11 500 kronor. Uppburet statsbidrag uppgick till 2 250 kronor och landstingsbidrag till 1 800 kronor. Efter avdrag av inlutna avgifter utgjorde kommunens nettoutgift omkring 5 400 kronor. För upprättandet av ansökan och rekvisition beräknas åtgå omkring tre timmar. Härtill kommer den tid, som åtgår för hemvårdarinnorna att föra dagbok och andra för statsbidragsärendet nödvändiga handlingar.

Inom hemhjälpstyrelsens område, som omfattar 114 kommuner, finnas över 100 hemvårdarinnor. För det på hemhjälpstyrelsen ankommande granskningsarbetet m. m. beräknas åtgå omkring 3 veckor för en assistent (lönegrad 22), vartill kommer skrivarbete. Bidragsförfarandet, med både ansökan och rekvisition, anses alltför tillkrånglat. Verksamheten anses vara handhavd och kontrollerad av onödigt stort antal myndigheter. Förfarandet anses vidare medföra mer pappersexercis än som skulle vara behövt med hänsyn till de i förhållande till kostnaderna obetydliga bidragsbelopp, som komma kommunerna till del. I detta sammanhang bör anmärkas att kommunerna icke ha absolut rätt till bidrag utan bidragsgivningen är beroende av tillgången på anslagsmedel. Härvid ha sådana kommuner, som tidigare beviljats statsbidrag, förtursrätt till erhållande av nytt bidrag.

5. *Familjebidrag* (k. förordn. den 29 mars 1946, nr 99).

Statsbidrag utgår till kommunernas verkliga kostnader för familjepening åt hustru och minderåriga barn, begravningshjälp och hemortslön med 100 %, för vissa näringsbidrag med 95 %, för

bostadsbidrag med 90 % samt för annan familjepening och näringsbidrag i övrigt med 80 %. Högre bidrag kan även beviljas.

Inom Järfälla kommun handhaves verksamheten av en familjebidragsnämnd. Arbetet bedrivs så, att för varje värnpliktig, som beviljats familjebidrag, upplägges en akt och ett kort. Korten äro uppdelade i kolumner, i vilka införas de olika bidrag, som beviljats den värnpliktige. När utbetalning skall äga rum, i regel två gånger i månaden, skickas korten till kommunalkontoret, som uppgör en lista för utbetalning genom postgiro. Utbetalningslistan är uppdelad i kolumner på samma sätt som korten.

Rekvisition av statsbidrag äger rum en gång varje kvartal på fastställd blankett, som är uppgjord på i huvudsak samma sätt som utbetalningslistorna. Detta underlättar i hög grad rekvisitionsarbetet. Till rekvisitionen fogas utbetalningslistorna i original. Rekvisitionen upprättas och undertecknas av ordföranden i familjebidragsnämnden, varefter den insändes till länsstyrelsen. Listorna återfås efter länsstyrelsens granskning.

Kostnaderna för familjebidrag uppgingo år 1949 i Järfälla kommun till omkring 13 000 kronor, varav större delen återfåts från statsverket. Rekvisitionsförfarandet anses tämligen enkelt och vålla ganska litet besvär. Det beräknas taga omkring åtta timmar per år.

6. *Nykterhetsvård* (k. kung. den 27 maj 1932, nr 216, om understöd av statsmedel till nykterhetsnämndernas verksamhet).

Statsbidrag kan utgå till kommun såsom bidrag till nykterhetsnämndens verksamhet med högst 1 000 eller i vissa fall högst 1 500 kronor, dock högst med

3/4 av de verkliga kostnaderna. Som villkor gäller att nämnden varje kvartal till länsnykterhetsnämnden inkommer med redogörelse för de åtgärder, som vidtagas mot personer, som sakfällts för fylleri eller eljest ådagalagt alkoholmissbruk. Bidrag utgår främst till kommun, som anställt särskild arbetskraft för verksamheten.

Ansökan om bidrag sker årligen efter utgången av det år bidraget avser på en blankett, å vilken skall angivas yrkat belopp samt på vad sätt bidraget är avsett att användas. Ansökningen skall innehålla redogörelse dels för nämndens verksamhet under det gångna året med uppgift om nämndens organisation, anställd personal och dennas arbetsuppgifter, dels för storleken och användningen av samtliga statliga, kommunala och andra medel, som under de senaste två åren utgått till nämndens verksamhet med uppdelning efter förekommande utgiftsrubriker, dels ock plan för verksamheten jämte utgiftsstat för nästkommande år. Vidare skall angivas den tidpunkt, från vilken nämnden utövat sin verksamhet. För redogörelsen finnes en blankett, på vilken jämväl skall angivas bl. a. antalet sammanträden, motboksärenden och körkortsärenden under året samt i hur många fall anmärkning förekommit i nykterhetshänseende. Vidare skall uppgivas antalet personer, som varit föremål för ingripande av olika slag. Ingreppandena skola uppdelas i 16 skilda slag av åtgärder, vilket kräver genomgång av samtliga protokoll under året. På blanketten skola även ifyllas uppgifter om den ekonomiska ställningen samt lämnas redogörelse om nykterhetstillståndet.

Nykterhetsnämndens ordförande har framhållit, att jämväl en statistisk redo-

görelse årligen skall insändas till socialstyrelsen på fastställt formulär, som i 42 kolumner skall innehålla ungefär samma uppgifter som nyssnämnda redogörelse i statsbidragsansökningen men även uppgift om namnen på de personer, som blivit föremål för åtgärd. De frågor, som skola besvaras i de två olika formulären, äro emellertid olika formulerade. Vidare skall uppdelningen av vidtagna åtgärder verkställas på olika sätt i de två formulären. Statistikformuläret är mycket detaljerat. Redogörelse för nämndens verksamhet i allmänhet, om samarbete med andra kommunala organ och om det under året bedrivna upplysningsarbetet skall även insändas till länsnykterhetsnämnden och till kommunalfullmäktige.

Då statsbidragsansökningen skall upprättas inforrdar nykterhetsnämndens ordförande från kommunalkontoret uppgift om inkomster och utgifter under det gångna året. Enär utgifterna skola vara specificerade, måste kommunalkontorets bokföring vara på motsvarande sätt specificerad, vilket medför visst merarbete. Uppgift om inkomster och utgifter under året dessförinnan erhålles från tidigare ansökningshandlingar. Motsvarande uppgifter för nästkommande år hämtas från kommunens budget.

Den i statsbidragsärendet ingående planen för nykterhetsnämndens verksamhet har icke brukat lämnas i Järfälla kommun. Det är enligt ordförandens mening svårt att i förväg uppgöra en sådan plan; möjligtvis skulle detta kunna göras beträffande upplysningsarbetet. Icke heller har nykterhetsnämnden hittills kvartalsvis insänt redogörelse till länsnykterhetsnämnden rörande åtgärder mot fyllerister. Länsnykterhetsnämnden har emellertid ny-

ligen hotat med indragning av statsbidraget om icke dylik redogörelse insändes i fortsättningen.

Kommunen har de senaste åren begärt statsbidrag med 750 kronor, varav 500 kronor beviljats av socialstyrelsen. Kostnaderna för nämndens verksamhet uppgingo år 1949 till 1 470 kronor.

Ordföranden anser, att bidragsförfarandet är invecklat och alldeles för detaljerat. Det förefaller honom t. ex. fullkomligt onödigt att ingiva inkomst- och utgiftsstat för icke mindre än tre år. Ordföranden, som sköter sin syssla på fritid, anser det »mera angeläget att sköta de nykterhetsvårdande uppgifterna än att slösa tid på ett omständligt och tidsödande rapportskrivningsarbete». Själva rekvisitionsarbetet beräknas taga omkring tio timmar.

7. *Polisväsendet* (15 § lagen om polisväsendet i riket).

Statsbidrag utgår med hälften av kostnaderna för avlöning åt ordinarie tjänstemän, för begravningshjälp och för ersättning vid skada i tjänsten m. m. samt med en femtedel av kostnader för avlöning åt icke ordinarie polismän. Då polisman tjänstgör utanför distriktet svarar staten dock helt för avlöningskostnader m. m. Vidare utgår statsbidrag till telefonkostnader med hälften av abonnemangavgift och med hela kostnaden för tjänstesamtal. Länsstyrelsen förordnar polisman samt fastställer grunderna för avlöning m. m.

Rekvisition sker en gång årligen på fastställd blankett. Å blanketten skall ifyllas en förteckning över polismännen, varvid angives om befattningshavarna äro ordinarie eller icke-ordinarie, utbetalad grundlön till var och en, ålderstillägg, dyrtidstillägg och telefonkostnad m. m. Vidare skall en sammanställning uppgöras, utvisande total-

summan utbetalade löner för ordinarie resp. icke-ordinarie polismän, telefonkostnader m. m., varvid i särskilda kolumner utföras de delar av beloppen, som skola gäldas av staten. Till grund för rekvisitionen läggas avlöningslistor samt särskilda lönekort med samma kolumnindelning som rekvisitionsblanketten, vilka kommunen låtit trycka. Lönekorten användas givetvis även i annat syfte än för sökande av bidrag, bl. a. såsom skattekort. För styrkande av telefonkostnader medsändas postkvitton i original på inbetalda belopp. Såsom verifikation till kommunens bokföring göres en summarisk avskrift av postkvitto och räkning (efter särskilt medgivande av de kommunala revisorerna). Telefonräkningarna atteras av överkonstapeln. I övrigt förekomma inga verifikationer eller bilagor. Rekvisitionen upprättas och undertecknas av kommunalnämndens ordförande (särskild polisenämnd finnes icke i Järfälla) och insändes, sedan de lämnade uppgifterna vitsordats av överkonstapeln, till länsstyrelsen.

I Järfälla polisdistrikt finnas sju polismän. Kostnaderna uppgingo år 1949 till omkring 58 000 kronor, varav i statsbidrag erhållits c:a 24 000 kronor. Bidragsförfarandet, som av ordföranden betecknas som tämligen enkelt, beräknas taga en tid av omkring fem timmar.

8. *Avlöande av folk- och småskollärare* (k. kung. 23 april 1948, nr 208).

Statsbidrag utgår till avlöande av ordinarie, extra ordinarie och extra lärare, tjänstgörande pensionerade lärare ävensom i vissa fall timplärare. Bidraget utgår med belopp motsvarande distriktets samtliga kostnader enligt gällande avlöningsbestämmelser för lärarna. Från beloppet göras vissa sche-

matiska avdrag för varje ordinarie och icke-ordinarie lärartjänst. Statsbidraget minskas med uppburen sjukpenning enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. Sjukvårds- och vissa flyttningkostnader ersättas vederbörande lärare direkt av staten.

I Järfälla skoldistrikt finnas tre skolor, alla sjuåriga och av s. k. Aa-typ. Antalet lärare uppgick år 1949 till 24. Av dessa tjänstgjorde några som timlärare för meddelande av undervisning det antal veckotimmar, varmed distriktsöverlärarens undervisningsskyldighet nedsatts.

Då statsbidraget till skoldistriktet anknyter till de verkliga avlöningskostnaderna, äro de uppgifter, som skola återfinnas i bidragsrekvisitionen, i huvudsak desamma, som fordras för upprättande av den månatliga avlöningslistan. Några speciella uppgifter behöva sålunda sällan införskaffas för att ifylla rekvisitionsformuläret. Avlöningslistan och den årliga rekvisitionen av statsbidrag upprättas av överläraren.

Av olika skäl har överläraren icke ansett lämpligt att grunda rekvisitionen på avlöningslistorna. I stället upplägges vid läsårets början ett kort för varje lärare, på vilket successivt antecknas så gott som samtliga uppgifter som erfordras för rekvisitionen. Uppläggandet av korten tar omkring 4 timmar i anspråk. Kortet ifyllas av överläraren i samband med avlöningslistans upprättande.

För att åstadkomma nödig kontroll rörande de av de olika lärarna i egenkap av timlärare fullgjorda undervisningstimmarna har den anordningen vidtagits, att varje lärare utrustats med en enkel journal, som ifylles vid varje lektion och insändes till överläraren vid läsårets slut. Efter kontroll av jour-

nalerna införes antalet av de olika lärarna fullgjorda undervisningstimmar å ovannämnda kort. Denna anordning har vidtagits för att undgå en tidsödande granskning av klassjournalerna.

Med ledning av uppgifterna å korten uträknar överläraren lärarnas avlöning under hela läsåret, varefter jämförelse sker med avlöningslistorna. Härefter ifylles rekvisitionsformuläret i två exemplar. Till rekvisitionen fogas olika handlingar såsom sjukintyg, intyg om löneklassplacering, vilka utfärdas av överläraren själv, besked från riksförsäkringsanstalten angående utbetalad olycksfallsersättning, beslut av folkskolinspektören eller skolöverstyrelsen rörande avdrag å lärarens lön vid olika slag av ledighet. Uppgift skall vidare lämnas om de pensionsavgifter, som böra utgå till statens pensionsanstalt. Hela arbetet med upprättande av bidragsrekvisitionen beräknas taga en tid av en vecka.

Rekvisitionen överlämnas av överläraren till ordföranden i skolstyrelsen som har att underteckna densamma. Rekvisitionen insändes härefter till folkskolinspektören. Statsbidrag såsom begravningshjälp rekvireras å särskild blankett. Förfarandet medför inga svårigheter. Förskott å statsbidrag utanordnas utan rekvisition.

Ifrågavarande statsbidrag uppgick för läsåret 1948/49 till omkring 174 000 kronor.

9. *Arvode åt distriktsöverlärare* (k. kung. 29 juni 1946, nr 528).

Statsbidrag utgår med hälften av det lägsta belopp, som skoldistriktet enligt statsbidragskungörelsen har att utgiva till distriktsöverlärare och vikarie åt denne samt skolsekreterare. Rekvisitionen medför ej några svårigheter och göres å samma blankett som bidraget

under punkt 8. Tidsåtgången är inräknad under punkt 8. Förskott å statsbidraget förekommer icke.

10. *Undervisning i slöjd* (k. kung. 30 juni 1920, nr 572).

Statsbidraget beräknas i förhållande till det antal slöjdvadlingar som varit anordnade vid de olika skolorna. För att bidrag skall utgå fordras att undervisningen i varje avdelning omfattat minst 64 timmar och pågått minst 26 veckor med 2—6 timmar i veckan och högst 4 timmar om dagen. Vidare finnas vissa föreskrifter om antalet barn i varje avdelning. Bidraget utgår med det lägsta belopp per undervisningstimme, som läraren enligt kungörelsen äger uppbära, dock för högst 128 timmar för varje avdelning.

I Järfälla skoldistrikt äro tre slöjdlärare (timlärare) anställda. Antalet slöjdvadlingar uppgår till 24, av vilka två dock icke äro statsbidragsberättigade.

I och för sig är rekvisitionsförfarandet enkelt. För att kunna kontrollera att statsbidragsvillkoren äro uppfyllda beträffande slöjdvadlingarna kräves emellertid, att samtliga slöjdjournaler genomgås, vilket är ett tidsödande arbete.

Utöver rekvisition av bidrag till slöjdvadlingarna tillkommer rekvisition å två särskilda formulär av dyrtids- och kristidstillägg samt provisorisk avlöningsförbättring åt vissa slöjdlärare. Rekvisitionerna skola avlämnas i två exemplar och undertecknas av ordföranden i skolstyrelsen, varefter de insändas till folkskolinspektören.

Sammanlagt beräknas arbetet med rekvisition av bidrag för undervisning i slöjd taga en tid av omkring en vecka, eller ungefär lika lång tid som för rekvisition av bidrag till avlönande av de

24 folk- och småskollärarna. Det sammanlagda statsbidragsbeloppet för slöjdundervisning under läsåret 1948/49 uppgick till omkring 5 500 kronor.

11. *Anordnande av egentliga skol-skjutsar* (k. kung. 30 juni 1947, nr 346).

Statsbidrag utgår i princip efter de styrkta verkliga kostnaderna under förutsättning att besparingar för skolväsendet uppstå genom anordnande av skolskjuts, att undervisning kan beredas barn i högre skolform eller eljest förbättring av skolväsendet kan ernås, eller att skolbarnen ha lång eller besvärlig skolväg. För erhållande av bidrag skall å fastställda formulär göras dels en ansökan och dels årlig rekvisition.

I Järfälla förekomma fyra statsunderstödda skolskjutsar, av vilka tre tillkommit i samband med ändrad skolorganisation; för bidrag till den fjärde har endast åberopats lång och besvärlig skolväg. Tre skjutsar utföras av särskilda entreprenörer och den fjärde med anlåtande av regelbundna kommunikationslinjer, tåg och buss.

För ifyllande av ansökningsformuläret behöva icke några speciella uppgifter insamlas, då dessa återfinnas i entreprenadkontrakt eller eljest äro för överläraren tillgängliga. Ansökningen förutsätter emellertid visst förberedande arbete. Därest anordnandet av skolskjutsar inverkar på skolorganisationen — vilket är fallet beträffande tre Järfällaskjutsar — kräves sålunda att vissa uppgifter om födelsetal införskaffas genom pastorsämbetets försorg och att med ledning härav barnantalstabeller upprättas av överläraren, utvisande barnantalet under närmast följande sjuårsperiod inom det skolområde, från

vilket skjutsning anordnas, och vid den skola, till vilken barnen hänvisas.

Vidare skola vissa beräkningar verkställas för utrönande av den besparing, som uppstår genom anordnandet av skjutsning. Därest besvärlig skolväg åberopas måste överläraren genom personligt besök förvissa sig om vägens beskaffenhet. Slutligen skall ett anbuds-förfarande äga rum med åtföljande granskning av avgivna anbud.

Ansökan om bidrag för visst läsår skall, sedan den undertecknats av skolstyrelsens ordförande, i två exemplar insändas till folkskolinspektören, som numera meddelar beslut, huruvida bidrag må utgå. Om distriktet för visst läsår medgivit rätt till statsbidrag, behöver ny ansökan icke göras för följande år, därest fråga är om samma antal skolor, samma skjutssträckor och i huvudsak samma antal barn. Ansökningsförfarandet beräknas i Järfälla taga en dag i anspråk.

Rekvifitionsförfarandet anses enkelt. Även här gäller att erforderliga uppgifter återfinnas i entreprenadkontrakt. De verkliga kostnaderna för skjutsarna styrkas i Järfälla icke såsom i författningen förutsattes genom företeende av kvitto från vederbörande entreprenörer, utan genom en av överläraren gjord kostnadsuppställning, vars riktighet bestyrkes av kommunalkassören. Rekvisitionen, som sker en gång varje år, upprättas i två exemplar av överläraren och undertecknas av skolstyrelsens ordförande. Den översändes sedan till folkskolinspektören för vidarebefordran till länsstyrelsen, som utanordnar beloppen. Rekvisitionen beräknas taga en tid av ett par timmar.

Förskott å statsbidrag utgår med viss del av den beräknade kostnaden för skjutsarna eller med viss del av före-

gående års statsbidrag. Rekvisition av förskott medför inga svårigheter.

Statsbidraget för egentliga skolskjutsar uppgick för läsåret 1948/49 i Järfälla kommun till 9 630 kronor. Självskjutsar förekomma icke inom skoldistriktet.

12. *Skolmåltider* (k. kung. 28 juni 1946, nr 553).

Statsbidrag till skolmåltider utgår med en efter kommunens skatteunderlag per invånare graderad procentsats av ett bidragsunderlag, vilket i kungörelsen i allmänhet bestämts till 60 öre per elev och måltid. Skatteunderlagsgraderingen av bidragsprocenten har uttryckts så, att statsbidraget skall utgöra 0,2 % för varje fullt tiotal skatteören, varmed skatteunderlaget understiger 50 skattekoronor per invånare. För lärjungar, tillhörande annat skoldistrikt, motsvarar dock bidraget hela den beräknade kostnaden.

Då skolmåltider skola anordnas av skoldistrikt eller verksamheten mera väsentligt utbyggas, har distriktet att göra anmälan härom till folkskolinspektören och skolöverstyrelsen, varvid uppgift även skall lämnas om det antal barn, som beräknas komma att delta i måltiderna. Detta anmälningsförfarande, som är att betrakta som en engångsföreteelse, medför ej några svårigheter.

I Järfälla skoldistrikt förekomma skolmåltider vid samtliga tre skolor. Verksamheten är centraliserad i så måtto, att tillagningen av måltiderna äger rum i skolköket vid en av skolorna, varefter maten utsändes till de övriga skolorna. Måltidernas beskaffenhet uppfyller de krav, som äro uppställda i författningen (s. k. typ A).

Då statsbidrag utgår efter det verkliga antalet utspisade måltider under läsåret, måste dessa bokföras. Detta har

i distriktet ordnats så, att i skolköket föres en portionsjournal, utvisande det antal matportioner, som utsänts till skolorna. (Uppgift om det erforderliga portionsantalet intelefoneras dagligen till köket). I samband med den dagliga utspisningen vid de olika skolorna ifyller den vakthavande läraren för varje skolavdelning ett portionsbesked, innefattande uppgift om antalet måltider, som utspisats till lärjungar, vakthavande lärare och personal, ävensom om matsedel. Vid terminens slut insändas portionsbeskeden till överläraren, som jämväl erhåller ovannämnda portionsjournal från skolköket, varefter en jämförelse företages mellan uppgifterna å beskeden och i journalen.

Antalet måltider för elever från annan kommun grundas på en medeltalsberäkning. Överläraren har barnen i de olika klasserna antecknade i ett kortregister, varvid en signal utmärker om barnet hemmahör i annat distrikt. Överläraren multiplicerar vid rekvisitionen av bidrag antalet barn från andra distrikt med medeltalet måltider per barn under året. Denna anordning är icke förutsatt i författningen. Annan ordning anses emellertid ytterligare komplicera kontrollen.

Från kommunalnämnden erhåller överläraren upplysning om antalet invånare och skattekronor. Överlärarens arbete med rekvisition av statsbidrag beräknas taga en tid av omkring en dag, vilket till alldeles övervägande del är att tillskriva kontrollarbetet.

Sedan skolstyrelsens ordförande undertecknat rekvisitionen, som upprättas i två exemplar, insändes den till folkskolinspektören. Å rekvisitionen kan även göras rekvisition av tilläggsbidrag till kostnader för anskaffande av inventarier. Då dessa bidrag utgå med sam-

ma procentsats som bidraget till skolmåltidskostnaderna och med hänsyn till antalet i måltiderna deltagande elever, erfordras inga andra uppgifter än de, som anskaffats för sökande av måltidsbidraget.

Rekvisition av förskott å bidrag till skolmåltider och inventarier medför ingen nämnvärd tidsåtgång. Förskott utgår med viss del av beräknat bidrag.

För anordnande av skolmåltider uppbar kommunen för läsåret 1948/49 statsbidrag med omkring 41 000 kronor.

13. *Skolhälsovård* (k. kung. 15 juli 1944, nr 585).

Statsbidrag utgår till arvode åt skolläkare och skolsköterska med till den förre en krona 25 öre och till den senare — med viss maximering — en krona för varje vid vårterminens slut inskriven lärjunge, som åtnjutit undervisning vid folk- eller småskola. Bidrag till skolsköterskas arvode utgår dock i regel icke till skoldistrikt med mindre än 20 000 invånare.

I Järfälla är särskild skolsköterska icke anställd, utan åliggandena fullgöras av vederbörande distriktssköterska utan särskild ersättning.

Rekvisition av statsbidrag till skolläkarens arvode är synnerligen enkel. För ändamålet behöver överläraren, som upprättar rekvisition i två exemplar, icke insamla särskilda uppgifter, då dessa kunna tagas från undervisningsstatistiken. Sedan ordföranden i skolstyrelsen undertecknat rekvisitionen insändes denna till folkskolinspektören. Reseersättning till läkare rekvisiteras av och utbetalas till läkaren.

Statsbidraget uppgick för läsåret 1948/49 till 681 kronor 25 öre.

14. *Fria läroböcker* (k. kung. 14 juni 1946, nr 292).

Statsbidrag utgår med tio kronor för varje vid föregående läsårs slut vid folk- och småskola inskriven lärjunge.

Då rekvisitionen skall grundas på uppgifter, som återfinnas i undervisningsstatistiken, medför arbetet inga svårigheter. Å formuläret skola emellertid även lämnas uppgifter angående de verkliga kostnaderna under läsåret, vilket nödvändiggör att utgifterna för läroböcker bokföras särskilt. Uppgift skall även lämnas om de beräknade kostnaderna för nästkommande läsår.

Rekvisition, som årligen upprättas av överläraren och undertecknas av skolstyrelsens ordförande, insändes i två exemplar till folkskolinspektören. Förskott å statsbidrag förekommer icke.

Detta statsbidrag utgjorde 5 450 kronor för läsåret 1948/49.

15. *Viss undervisningsmateriel* (k. kung. 30 juni 1947, nr 400).

Statsbidrag utgår med visst belopp per läraravdelning — olika belopp för olika typer av avdelningar.

Bidragets konstruktion gör rekvisitionsförfarandet mycket enkelt. Liksom i fråga om fria läroböcker skall emellertid å formuläret angivas de verkliga kostnaderna för undervisningsmaterielen under läsåret, vilket kräver särskild bokföring av dylika utgifter. Även de beräknade kostnaderna för nästkommande budgetår skola angivas.

Rekvisitionen upprättas årligen i två exemplar av överläraren, undertecknas av skolstyrelsens ordförande och insändes till folkskolinspektören. Förskott å bidraget utgår icke.

Till undervisningsmateriel erhöll Järfälla kommun ett statsbidrag av 1 540 kronor för läsåret 1948/49.

16. *Äldre undervisningslokaler* (11 § k. kung. 6 mars 1936, nr 45).

Statsbidrag utgår under viss tid med ett bestämt årligt belopp för vissa den 1/7 1936 befintliga eller påbörjade klassrum och gymnastikrum. Detta statsbidrag kommer automatiskt att upphöra att utgå omkring år 1960.

Rekvisitionsförfarandet är enkelt och tager ingen nämnvärd tid i anspråk. Rekvisitionen upprättas av överläraren i två exemplar, vilka undertecknas av ordföranden i skolstyrelsen och insändes till folkskolinspektören. Förskott förekommer icke.

För läsåret 1948/49 uppgick statsbidraget till 1 475 kronor.

17. *Hyresbidrag* (12 § k. kung. 6 mars 1936, nr 45).

Bidrag utgår för undervisningslokaler och lokaler för barnbespisning, vilka förhyras av skoldistriktet, med hälften av de verkliga kostnaderna.

Rekvisitionsförfarandet är enkelt. Kvitto å erlagd hyra behöver icke företes. Rekvisitionen upprättas i två exemplar av överläraren. Den undertecknas av skolstyrelsens ordförande och insändes till folkskolinspektören. Rekvisitionen verkställs å samma blankett som är fastställd för bidraget under punkt 16.

Beträffande detta bidrag framhåller överläraren, att vissa svårigheter kunna uppstå vid rekvisitionen, då statsbidrag enligt praxis icke utgår för värme och icke heller för lyse. Därest hyran inkluderar jämväl dylika utgifter måste således en uppdelning äga rum mellan de olika kostnadsposterna. Förskott utgår icke.

18. *Avlöning åt lärare i fortsättnings-skolan* (k. kung. 30 december 1932, nr 587).

Bidrag utgår med belopp motsvarande i kungörelsen bestämda minimiarvo-

den. För närvarande finnes i Järfälla endast en lärare (timlärare), som undervisar i fortsättningsskolan, och till vilkens avlönande bidrag utgår enligt denna författning.

Rekvisionen av bidrag anses tämligen enkel och upprättas med ledning av undervisningsschemat och andra för överläraren direkt tillgängliga handlingar. En viss kontroll av undervisningstiden verkställes genom granskning av klassjournalen. Någon ingående granskning av denna behöver emellertid icke företagas.

Rekvision i två exemplar upprättas av överläraren, undertecknas av ordföranden i fortsättningsskolstyrelsen och insändes till folkskolinspektören. Rekvision av förskott sker en gång varje läsår. Härvid skall angivas det beräknade timantalet i de olika ämnena och det belopp, vartill statsbidraget beräknas komma att uppgå. Förskott utgår med viss del av sistnämnda belopp. Arbetet anses tämligen obetydligt. Statsbidragsbeloppet utgjorde för läsåret 1948/49 omkring 1 000 kronor.

19. *Avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid fortsättningsskola* (k. kung. 12 maj 1944, nr 225).

Bidrag utgår med belopp motsvarande vissa i kungörelsen angivna minimiarvoden.

För närvarande finnas två hushållslärarinnor (timlärare) anställda i Järfälla skoldistrikt.

Vad som under punkt 18 anförts angående rekvision av bidrag och förskott äger jämväl tillämpning i fråga om förevarande bidrag. Vissa svårigheter kunna emellertid uppstå att fastställa vilka lägsta arvoden som skola ligga till grund för rekvisionen. Olika arvodesgrupper äro nämligen fastställda. Vilken grupp som skall tillämpas

beror på lärarinnans anställningstid såsom lärarinna vid vissa angivna skolor. Vid rekvisionen skall avdrag bl. a. göras för från riksförsäkringsanstalten utbetalda olycksfallsersättningar.

20. *Centralisering av fortsättningskolväsendet* (k. kung. 30 december 1932, nr 589).

Statsbidrag utgår till bestridande av kostnaderna för inackordering, skolhus-håll eller skolskjutsar med belopp, motsvarande de verkliga kostnaderna, dock med högst 2 kronor per lärjunge och dag. Bidraget utgår vidare högst med det belopp, som motsvarar den besparing av statsbidraget till avlönande av lärare vid fortsättningsskola, vilken uppkommer genom att undervisningsavdelning blir obehövlig på grund av centraliseringen. Prövningen av besparingen verkställes av skolöverstyrelsen. Därest centraliseringen är av tillfällig natur, vilket så gott som alltid är fallet, erfordras endast ett vitsordande av inspektören, att besparing uppstår. Varje indragen avdelning med 180 timmars undervisning anses medföra en besparing å 540 kronor.

Åtgärder för centralisering av fortsättningskolväsendet vidtagas mycket sällan av överlärarna själva eller skoldistriktet, då dessa senare äro för små enheter för ett rationellt anordnande av fortsättningskolväsendet. I praktiken uppgöres därför årligen en plan för inrättande av fortsättningsskolor av folkskolinspektören, gällande för inspektionsområdet i dess helhet.

I Järfälla skoldistrikt är fortsättningskolväsendet centraliserat till en skola, till vilken skolskjutsar äro anordnade. Endast tre egentliga skolskjutsar förekomma till fortsättningsskolan; övriga barn cykla (självskjuts).

Av det ovan anförda framgår att överlärarens befattning med centraliseringsfrågorna är tämligen obetydlig och i huvudsak inskränker sig till att till folkskolinspektören insända uppgift angående barnantalet i distriktet och om möjligheterna att anordna fortsättningsskola.

Sedan frågan om hur många fortsättningsskolor, som skola anordnas inom distriktet och var dessa skola inrättas, avgjorts, skola skolskjutsar organiseras, varvid anbud infordras och granskas. Arbetet beräknas taga en tid av omkring en dag.

Rekvosition av statsbidrag upprättas årligen i två exemplar. Ifyllandet av formuläret medför inga svårigheter, då de uppgifter, som skola lämnas, i huvudsak återfinnas i entreprenadkontrakt (egentliga skolskjutsar). Kostnaderna angivas i en av överläraren gjord uppställning, vilken bestyrkes av kommunalkassören. I fråga om självskjutsarna utgår bidraget efter beräknad kostnad, angiven i författningen. Rekvisitionen undertecknas av fortsättningsskolstyrelsens ordförande och insändes till folkskolinspektören. Rekvisitionsarbetet beräknas taga en tid av ett par timmar.

Förskott utgår med viss del av den beräknade kostnaden. Rekvisition av förskott medför inget nämnvärt arbete.

För Järfälla kommun kan den tid, som direkt åtgår för ansökan om eller rekvisition av sådana statsbidrag, beräknas till sammanlagt omkring 28 arbetsdagar per år för överläraren eller ordförande i kommunal nämnd. Därtill kommer den tid, som åtgår för förande av särskilda kortregister och liknande handlingar samt den arbetsbörda som genom statsbidragsärendena belastar kommunens bokförare.

Sammanräknas allt det arbete, som i landets alla kommuner föranledes av de statliga driftbidragsärendena, rör det sig uppenbarligen om en arbetsvolym av stor omfattning. De totala kostnaderna för landets kommuner för det administrativa och kamerala arbete, som åvilar dem enligt gällande statsbidragsbestämmelser, torde även vara betydande och det förefaller uppenbart, att dessa kostnader åtminstone beträffande vissa särskilda statsbidrag icke stå i rimlig proportion till bidragsbeloppet.

B. Prövnings- och utbetalningsförfarandet

De ansökningar om och rekvisitioner av statsbidrag, som avgivas av kommunerna, skola prövas av olika statliga myndigheter, varefter utbetalning sker av de godkända eller beslutade beloppen. Statsbidragsväsendets konstruktion och omfattning medför, att ett stort antal statliga myndigheter ha att taga befattning med dylika ärenden. Utredningen har emellertid icke funnit erforderligt att undersöka förhållandena hos samtliga de statliga myndigheter, som handha statsbidragsärenden, utan har begränsat sig till att följa ett antal mera vanligen förekommande slag av ärenden vid deras behandling hos vederbörande statliga myndigheter. I det följande redogöres för ett antal skilda slag av statsbidragsärenden, vilkas behandling utredningen studerat. Beträffande länsstyrelserna, som handha många slag av statsbidragsärenden, avser utredningens redogörelse förhållandena hos länsstyrelsen i Stockholms län.

1. *Fattigvård.* Ansökningar om statsbidrag skola ingivas till länsstyrelsen, där de granskas av en länsnotarie. Gäller ansökningen fattigvård till svensk medborgare vid treårig bortovaro, lå-

ter länsstyrelsen i vissa fall göra utredning rörande vederbörandes hemorts rätt och de försörjningspliktigas ekonomiska omständigheter, vilken verkställas av polismyndighet. Detta sker alltid, då ansökningen gäller person, som icke tidigare åtnjutit fattigvård, eller »då det lutar åt avslag» å framställningen. De årligen återkommande fallen granskas däremot endast rutinmässigt. Med ledning av de lämnade uppgifterna i ansökningshandlingarna kontrolleras, att fattigvården utgått endast enligt 1 § fattigvårdslagen, d. v. s. då understödstagaren på grund av ålder, sjukdom e. d. saknar medel till sitt uppehälle. Där det icke ligger i sakens natur, att vederbörande icke skulle kunna försörja sig själv (han är mycket gammal, intagen på sjukhus e. d.) tillses, att läkarintyg eller annan utredning bifogats eller att förhørsprotokollet innehåller tillräckliga uppgifter i detta avseende. Förhørsprotokollen äro emellertid ofta ofullständiga, varför komplettering kan behöva infordras. Vidare undersöker länsnotarien huruvida de utgivna beloppen äro skäliga, varvid i huvudsak tillämpas de normer, som kommunerna (utarbetade av en samsarbetsdelegation) tillämpa vid inbördes ersättnings skyldighet.

Beträffande andra utlänningar än nordiska medborgare verkställas undersökning på i huvudsak samma sätt. Skulle i något fall tvekan råda angående vårdtagarens medborgarskap, begär länsstyrelsen utredning härom genom utrikesdepartementet.

Sedan ärendena granskats och kompletterats av länsnotarien, föredragas de för en länsnotarie av första klass, vilken fattar beslut i desamma. Besluten utskrivs och genomslagskopia skickas dels till fattigvårdsstyrelsen i vederbö-

rande kommun och dels till landskontoret. På landskontoret tillstyrkes utan ordning av de beslutade beloppen av en länsbokhållare, som därefter överlämnar handlingarna och protokollet till kassaavdelningen för utskrivning av anordning. Anordningen kontrasigneras av en förste länsbokhållare, som formellt föredrager, reellt skickar in handlingarna till en länsassessor, som under tecknar anordningen. Kassaavdelningen skriver härefter ut postgirokort till de olika fattigvårdsstyrelserna och för upp beloppen på den dagliga utbetalningslistan.

Då anmälan (i två exemplar) inkommit till länsstyrelsen om lämnad fattigvård åt medborgare i de nordiska länderna tillses först att formuläret är ordentligt ifyllt och att utredningen är fullständig. Vidare undersökes om vårdtagarens hemland enligt konventionen är ersättnings skyldigt (varjämte bedömes om hemsändning skall äga rum). Ger denna prövning vid handen, att krav kan riktas mot hemortslandet, tillskriver länsstyrelsen motsvarande myndighet i detta land med förfrågan om vårdtagarens hemortskommun är villig att gälda vårdkostnaderna. Det ena exemplaret av anmälan bifogas skrivel sen. Härefter kan följa en omfattande och tidskrävande skriftväxling. Avgives begärd förklaring, sänder länsstyrelsen meddelande härom till fattigvårdsstyrelsen. Vid varje förändring av arten av fattigvård eller vid nytt behov av hjälp åt tidigare understödstagare måste samma förfarande tillämpas.

Ansökan av fattigvårdsstyrelse om gottgörelse för fattigvård åt utlänning, som är medborgare i något av de nordiska länderna, granskas i länsstyrelsen på samma sätt som förut berörda ersättningsärenden. Härjämte kontrolle-

ras att anmälan gjorts av fattigvårdsstyrelsen om den lämnade fattigvården. De inkomna ansökningarna sorteras efter hemland och uppföras på en förteckning för varje land. På denna förteckning anges vårdtagarens namn, vårdens beskaffenhet, begärd ersättning, m. m. samt huruvida vårdtagarens hemland förklarar sig villigt att ersätta beloppet. Samtliga handlingar sändas därefter till socialdepartementet med länsstyrelsens yttrande. Detta får i regel formuleringen »tillstyrkes», men om länsstyrelsen anser att ansökan bör avslås eller endast delvis bifallas, lämnas jämväl motivering.

I socialdepartementet granskas ansökningshandlingarna av en kanslisekreterare, som särskilt beaktar huruvida anledning finnes att frångå länsstyrelsens förslag. Härefter föredrages ärendet för socialministern och anmäles det i konselj, varefter en ämbetskrivelse tillställs länsstyrelsen, avseende samtliga kommuner i länet. Anteckning om det i varje särskilt fall beviljade beloppet göres å ett exemplar av den förut nämnda förteckningen, vilken bifogas ämbetskrivelsen.

Beträffande omfattningen av länsstyrelsens arbete med nu ifrågakommande ersättningsärenden må nämnas, att antalet årligen till länsstyrelsen i Stockholms län inkommande ansökningar uppgår till 500—600, varav över 90 % brukar avse utlänningar.

Här må slutligen anmärkas, att den av utredningen lämnade redogörelsen för arbetsgången grundats på en undersökning i januari 1951. Efter denna tid ha bestämmelserna ändrats. De nya bestämmelserna, vilka trädde i kraft den 1 april 1951, innebära en avsevärd förändring av förfarandet. Sålunda har bl. a. beslutanderätten i konventions-

fallen decentraliserats från Kungl. Maj:t till länsstyrelserna.

2. *Barnavård.* Länsstyrelserna handlägga ärenden angående gottgörelse till kommun jämlikt 63 § första stycket barnavårdslagen och nordiska fattigvårdskonventionen (barnavård åt utlänningar och vid treårig bortovaro m. m.) samt enligt 63 § andra stycket barnavårdslagen (skyddsuppfostran enligt 22 § samma lag). Vad förut anförts rörande handläggningen av fattigvårdsärenden gäller i tillämpliga delar även beträffande de nu angivna ärendena. Beträffande skyddsuppfostringsärendena är dock granskningsarbetet mindre betungande, enär i dessa fall icke erfordras utredning rörande hemortsrätt.

Beträffande det statsbidrag, som utgår till kommuner enligt kungörelsen 862/1937, d. v. s. för barn under 18 år, som omhändertagits för skyddsuppfostran och överlämnats till enskilda hem eller barnhem m. m. (det enda barnavårdsbidrag, som utgick till Järfälla kommun), skall ansökningshandlingarna ställas till länsstyrelsen men insändas till barnavårdskonsulentens kontor. Denne verkställer sifferkontroll samt sakgranskar ansökningarna. Vid första ansökningshandlingarna för ett barn skall barnavårdsnämndens beslut om omhändertagandet vara bifogat. Med ledning av detta beslut kontrollerar barnavårdskonsulentens kontor barnet i ansökningshandlingarna lämnade uppgifterna äro riktiga. Gäller åter ansökningshandlingarna för barn, för vilket statsbidrag utgått under föregående år, godtages ansökningshandlingarna om kommunens kostnader för verksamheten granskas endast ur den synpunkten, huruvida de förefalla rimliga. Även övriga ekonomiska uppgifter, t. ex. om kostnaden för vederbörande barn, av kommunen uppbyren ersättning av för-

sörjningspliktiga eller av statsmedel, godtagas utan detaljkontroll. Dock tillses, att den från de försörjningspliktiga uppburna ersättningen icke överstiger 1 000 kronor. Efter slutad granskning antecknar konsulenterna eventuella anmärkningar på ansökningsblanketten, varefter handlingarna insändas till länsstyrelsen.

Barnavårdskonsulenterna i Stockholms län har uttalat, att förfarandet för hans del vore enkelt, men att enligt hans mening kommunernas arbete med sökande av statsbidrag icke stode i rimligt förhållande till det obetydliga bidraget.

Hos länsstyrelsen synes i huvudsak endast verkställas förnyad sifferkontroll samt närmare granskning av de förhållanden beträffande vilka barnavårdskonsulenterna gjort anmärkning. Granskningen företages av en länsbokhållare, som efter tillstyrkan överlämnar handlingarna till länsstyrelsens kassaavdelning för utanordning och utbetalning av bidragsbeloppet.

3. *Bidragsförskott.* Till länsstyrelsen inkomna ansökningar sifferkontrolleras av en notarie på landskontoret, som även verkställer sakgranskning. Med ledning av de i ansökningen lämnade uppgifterna kontrolleras att förskott utbetalats för högst den medgivna tiden och med riktigt belopp. Vidare undersökes, huruvida vidtagna åtgärder för barnafaderns efterforskande m. m. kunna anses tillräckligt omfattande och nyligen gjorda. Någon verkligt ingående detaljkontroll företages dock icke.

Alltefter som notarien slutför sin granskning av handlingarna upprättar ett skrivbeträde protokoll i koncept. Sedan protokollet kollationerats av notarien, föredrages ärendet för en läns-

notarie, varvid framkomna anmärkningar diskuteras och vissa stickprov tagas. Härefter utskrivs protokollet, vilket undertecknas av länsnotarien. Protokollet och ansökningarna översändas därpå till kassaavdelningen, som utskriver anordning, vilken i förut angiven ordning undertecknas av en förste länsbokhållare och landskamreraren, varpå beloppen utbetalas.

Ärligen inkomma till länsstyrelsen omkring 100 ansökningar, av vilka de mest omfattande kunna avse upp emot 300 barn. Granskningsarbetet betraktas som mycket »tidsödande och ledsamt». Då det mycket sällan förekommer annat än obetydliga felaktigheter, ifrågasätter notarien, huruvida omfattningen av kontrollarbetet står i rimligt förhållande till resultatet av detsamma. Såsom exempel anföres, att en ansökan från Solna stad (mot vilken anmärkning mycket sällan riktats), vilken avsåg omkring 300 barn, medförde tre dagars granskningsarbete och resulterade i att avdrag kunde verkställas med 17 öre. Kontrollen borde, åtminstone beträffande de kommuner, där ansökan upprättas av särskild utbildad personal, i väsentlig mån kunna minskas. Sammanlagt räknar notarien med två månaders arbete för sin del. Föredragningen för länsnotarien tar ett par timmar per år. Skrivbeträdets arbete kan uppskattas till tio dagar, vartill kommer kassaavdelningens arbete.

4. *Familjebidrag.* Efter siffergranskning av ett skrivbeträde överlämnas de från kommunerna till länsstyrelsen inkomna rekvisitioner till en av länsstyrelsen för ändamålet deltidсанställd, speciellt sakkunnig revisor. Denne kontrollerar, att de i rekvisitioner upptagna beloppen stämma med de i original bilagda utbetalningslistorna. Revi-

sorn företager även stickprovsvis sakgranskning av rekvisitioner. Denna granskning, som i allmänhet sker med ledning av infordrade akter, avser bl. a. att rätt belopp utbetalats till den värnpliktige, att kontroll av den värnpliktiges och dennes hustrus inkomster företagits av familjebidragsnämnden samt att familjebidragsförordningens bestämmelser i övrigt följts. I de större kommunerna företages granskningen på platsen och göres stickprov bland akterna. Omfattningen av granskningen beror på hur väl familjebidragsnämnderna behärska tillämpningen av bestämmelserna. Härom har revisorn god erfarenhet efter att under en lång följd av år ha kontrollerat nämndernas arbete. Revisorn bedriver även upplysningsverksamhet rörande förordningens tillämpning, och nämnderna ha tillräatts att i tveksamma fall inhämta råd och anvisningar av revisorn.

Sedan revisorn avslutat sin granskning, avgiver han en revisionsberättelse för varje kommun, vilken tillställs länsstyrelsen och familjebidragsnämnden. Ansökningshandlingarna återgå härvid till länsstyrelsen, där ett skrivbiträde uppsätter anordning. En förste länsbokhållare jämför beloppen å anordningen med revisionsberättelsen och rekvisitionen samt tillstyrker och kontrasignerar anordningen, vilken underskrives av landskamreraren. De beslutade beloppen utbetalas till kommunerna av länsstyrelsens kassaavdelning.

Revisorn beräknar, att granskningsarbetet för hans del tager en tid av omkring en vecka var månad. Denna tid är dock mycket varierande, beroende på antalet ansökningar, vilket i sin tur sammanhänger med antalet inkallelser. Under beredskapstiden, då antalet an-

sökningar uppgick till omkring 120 i månaden, voro två revisorer anställda för granskningsarbetet.

5. *Polisväsendet.* Till ledning för granskningsarbetet på länsstyrelsen förvaras i en pärm för varje polisdistrikt de av länsstyrelsen meddelade besluten rörande förordnande av ordinarie polismän, de beslut om förordnande av icke-ordinarie polismän, som fattats av vederbörande landsfiskal, av länsstyrelsen godtagna grunder för avlönande av polismän samt från statens pensionsanstalt inkomna pensionstabläer utvisande pensionsavgift för varje befattningshavare. Efter siffergranskning av de inkomna statsbidragsansökningarna jämföras de lämnade uppgifterna med de i pärmen förvarade besluten m. m. Har länsstyrelsen icke erhållit del av förordnande som meddelats av landsfiskal och har detta icke heller angivits i dennes yttrande över ansökningen, inhämtas upplysningar härom per telefon. I ansökningen angiven löneklassplacering godtages utan kontroll. Med ledning av uppgifter i pärmen och i ansökningen uträknas för varje polisman denne tillkommande lön för året, vilket belopp jämföres med det i ansökningen angivna. Enligt regeringsrättsutslag äger kommun erhålla statsbidrag till pensionsavgift, som erlagts till statens pensionsanstalt till den del denna belöper å polisman. Storleken av denna avgift har hittills kunnat kontrolleras med ledning av den förut nämnda pensionstablan, men fr. o. m. 1950 tillställs icke länsstyrelsen sådan, varför denna kontroll i fortsättningen icke kan verkställas. Slutligen tillses, att lämnade uppgifter om telefonkostnader överensstämmer med bifogade verifikationer.

Årligen inkomma 50—60 ansökningar

till länsstyrelsen. Den notarie, som verkställer granskningen av ansökningarna, beräknar att denna tager en tid av sammanlagt omkring en och en halv månad per år. Efter avslutad granskning tillstyrkes godkänt belopp, varefter ärendet överlämnas till kassaavdelningen för utanordning och utbetalande av beloppen.

6. *Social hemhjälp.* Med ledning av de till socialstyrelsen inkomna statsbidragsansökningarna, omkring 1 500 om året, upprättar först ett kanslibitråde en »kladdlista» för varje landstingsområde. På listan antecknas för varje kommun folkmängden den 1 januari det år ansökningen inkommit, det maximibelopp som kan beviljas enligt författningen, det antal tjänster för vilka bidrag sökes samt utdebiteringen de senaste åren. Detta arbete beräknas taga omkring två veckor. Härefter kollationeras listorna mot handlingarna, vilket brukar kunna ske på omkring fyra dagar.

Efter detta preliminära arbete genomgår och granskar en byråsekreterare de inkomna ansökningarna. Därvid kontrolleras, att anteckning skett om att verksamheten fortgår inom kommunen. Vidare jämföres ansökningen med föregående års kladdlista samt tillses, att landstinget utfäst sig att erlagga föreskrivet minimibidrag. Sökes bidrag första gången, granskas även bilagd instruktion för hemvårdarinna och angivna grunder för avgifter. Byråsekreteraren uppgör härefter å kladdlistan förslag till beslut och antecknar för varje kommun det belopp, som anses böra utgå. Därvid bedömes särskilt huruvida med hänsyn till kommuns ringa ekonomiska bärkraft högre bidrag bör beviljas än som enligt författningen normalt skall utgå. Då det till socialstyrelsens

förfogande stående anslaget för denna bidragsgivning under de senaste åren väl räckt till, har någon bedömning icke behövt ske, vilka kommuner som i första hand borde beviljas bidrag.

I tveksamma fall samråder byråsekreteraren med »avdelningschefen», hemhjälpkonsulenten. Frågor av större vikt föredragas för byråchef och generaldirektör. Vid föredragning eller direkt av byråsekreteraren fattat beslut antecknas å kladdlistan. Med ledning av denna utskrivs ett protokoll för varje landstingsområde, vilket justeras av generaldirektören sedan byråsekreteraren kollationerat detsamma mot kladdlistan. Protokollsutdrag expedieras till hemhjälpstyrelserna och länsstyrelserna, varjämte ett meddelande om beslutet tillställs varje särskild kommun. Dessa handlingar undertecknas av byråsekreteraren och expedieras av biträdespersonal. Sedan detta arbete slutförts, sorterar byråsekreteraren in handlingarna i särskilda kommunakter. Samtidigt kontrolleras, att de hemvårdarinnor, för vilka statsbidrag sökts, ha godkänd kompetens.

Den sammanlagda tid, som åtgår för behandlingen av statsbidragsansökningarna, kan uppskattas till närmare två månader för byråsekreteraren och omkring sex veckor för ett biträde. Hårtill kommer det arbete som föranledes av s. k. ströansökningar. Antalet sådana separat inkomna ansökningar uppgick år 1950 till omkring 60.

De till länsstyrelsen inkommande statsbidragsrekvisitionerna äro åtföljda av tämligen utförliga yttranden av hemhjälpstyrelsen. Uppenbara felaktigheter i rekvisitionerna bruka ha rättats av hemhjälpstyrelsen. På länsstyrelsen siffergranskas samtliga rekvisitioner av en länsbokhållare, som även kontrolle-

rar att socialstyrelsens beslut rörande bidragets storlek bifogats. Om detta icke är fallet, sker jämförelse med det exemplar av beslutet, som av socialstyrelsen översänts till länsstyrelsen. Vidare tillses, att hemhjälpsstyrelsen i enlighet med gjord överenskommelse antecknat dag, från vilken ålderstillägg skall utgå. Denna uppgift godtages utan vidare. Avsikten är emellertid, att uppgifterna i fortsättningen skola kontrolleras med ledning av de protokollsutdrag rörande beslut om ålderstillägg, som hemhjälpsstyrelsen numera översänder till länsstyrelsen. Länsbokhållaren jämför även i rekvisitionen lämnade uppgifter om hemvårdarinnans kompetens med det exemplar av socialstyrelsens beslut härom, som översänts till länsstyrelsen. Uppgifter rörande storleken av till kommunen inflytande avgifter eller rörande befattningshavares ledighet kontrolleras däremot i allmänhet icke. Därest emellertid sådan uppgift förefaller osannolik, brukar telefonförfrågan göras hos hemhjälpsnämnden. Efter verkställd granskning tillstyrker länsbokhållaren statsbidrag särskilt för varje kommun.

Rekvisitionerna överlämnas därefter till kassaavdelningen, som utskriver anordning, vilken tillsammans med rekvisitionen överlämnas till en förste länsbokhållare, som jämför beloppen och kontrasignerar anordningen. Efter underskrift av landskamreraren utbetalas beloppen i sedvanlig ordning.

År 1950 biföll socialstyrelsen ansökningar från 62 kommuner och kommunalförbund i Stockholms län. För samma år inkommo till länsstyrelsen rekvisitioner från 55—60 kommuner. Länsbokhållaren beräknar, att på denne ankommande granskningsarbete tager omkring en veckas tid.

7. *Nyktersvård.* De till socialstyrelsen från kommunerna inkommande ansökningarna om bidrag till nyktersnämndernas verksamhet översändas till vederbörande länsnyktersnämnd för yttrande. Hos länsnyktersnämnden i Stockholms län granskas och genomgås ansökningshandlingarna av en ombudsman tillsammans med nämndens ordförande. Uppgifterna jämföras först med föregående års redogörelse. De uppgivna utgifterna granskas vidare av ombudsmannen ur den synpunkten, huruvida de förefalla sannolika. Därvid göres avdrag för sådana utgifter till vilka statsbidrag icke utgår. Med blyerts antecknas utanpå ansökningshandlingarna det maximibelopp som anses komma i fråga i statsbidrag. Härefter uppgöres en sammanställning för samtliga kommuner med angivande av beloppet av föregående år beviljat bidrag, för innevarande år sökt bidrag, det antal personer mot vilka åtgärder vidtagits och — i en anmärkningskolumn — några korta rader om hur verksamheten sköts under året, ävensom förslag till bidrag. Ärendet föredrages för länsnyktersnämnden. I sammanställningen antecknar ombudsmannen det av nämnden tillstyrkta statsbidragsbeloppet.

Ombudsmannens granskningsarbete beräknas taga ett par dagar och ordförandens deltagande däri en dag. Ombudsmannen anser bidragsförfarandet enkelt för sitt vidkommande.

Till ledning för granskningsarbetet finnes hos socialstyrelsen ett för ändamålet upplagt kortregister över kommunerna. Sedan ansökningshandlingarna återkommit från länsnyktersnämnderna går en amanuens igenom handlingarna. För varje kommun granskas den lämnade utgiftssammanställ-

ningen, varvid sådana kostnader frånräknas, som icke kunna hänföras till nykterhetsnämndernas verksamhet och sådana till vilka statsbidrag utgår i annan ordning. Sedan utgifterna på detta sätt renodlats, uträknas det maximala belopp, som enligt författningen kan komma i fråga för kommunen. Detta belopp uppföres på registerkortet, varefter amanuensen med ledning bl. a. av den lämnade redogörelsen undersöker hur verksamheten bedrivits under det gångna året och om skäl kunna föreligga för högre bidrag än som regelmässigt brukar utgå (t. ex. om en liten kommun haft stora utgifter för anstaltsvård). Amanuensen upprättar därefter ett preliminärt förslag till bidragsfördelning, vilket uppföres på kortet för varje kommun. Sedan ett län genomarbetats, summeras de preliminära beloppen. Det sålunda framräknade länsbeloppet jämföres med motsvarande belopp för föregående år, därvid hänsyn även tages till eventuell anslagsändring. Vid behov företagas jämkningar i de preliminära beloppen.

Efter granskningen föredrager amanuensen ärendena för byråchefen, vilket sker på det sättet, att amanuensen och byråchefen tillsammans genomgå handlingarna och eventuellt korrigera de preliminära beloppen. En formell föredragning sker därefter av byråchefen för generaldirektören, varefter protokoll utskrives direkt från registerkortet. Utdrag av protokollen stencileras och skickas till kommunerna. Protokollsutdrag sändes även till vederbörande länsnykterhetsnämnd.

I genomsnitt inkomma omkring 1 200 statsbidragsansökningar per år till socialstyrelsen. Amanuensens preliminära granskning beräknas taga närmare en vecka och föredragningen för byråche-

fen ungefär samma tid. Även skrivarbetet kan uppskattas till en vecka. Enligt amanuensen har från olika håll riktats kritik mot socialstyrelsens statistikformulär, vilket även han anser en smula tillkrånglat. I detta sammanhang anmärker han, att socialstyrelsen i stor utsträckning släppt kravet på årsberättelse från de kommunala nykterhetsnämnderna, då de statistiska uppgifterna ge en god om icke bättre bild av verksamheten. Det överväges att omarbota statistikformuläret, vilket för övrigt skett flera gånger under senare år, samt formuläret för årsredogörelsen. Amanuensen framhåller, att man av de omfattande statsbidragsansökningshandlingarna erhåller överblick över verksamhetens bedrivande och över nykterhetstillståndet i de olika kommunerna.

Avskrift av socialstyrelsens protokoll i statsbidragsärendena lämnas till styrelsens kamrerare, som med ledning av ansökningarna undersöker, huruvida förändringar förekommit i fråga om postgironummer. Sådana ändringar införas i en avskrift av utbetalningslistorna för föregående år. Detta arbete tager omkring en dag. Härefter utskrivs postgiroblanketter och utbetalningslistor, varefter kollationering sker. För detta arbete, som utföres av ett kansli-biträde med hjälp av ett skrivbiträde, erfordras minst en vecka. Utbetalningslistan går därefter till kameraren, som — utan kontroll av beloppens storlek — skriver ut och undertecknar en anordning, vilken jämväl underskrives av vederbörande byråchef och av generaldirektören.

8. *Alkoholistvård.* Till kommun, som är ansvarig för vårdkostnaden för person, som efter förordnande intagits på alkoholistanstalt, kan statsbidrag utgå

i två fall, nämligen *dels* om kommunen har ringa ekonomisk bärkraft och personen ådömts frihetsstraff *dels* ock om vården avser person, som icke har hemortsrätt inom kommunen, el. dyl. I båda fallen kräves ansökan och, sedan vederbörande utskrivits, rekvisition.

Ansökan göres på fastställd blankett av enkel beskaffenhet, gemensam för båda bidragsfallen. Vid ansökningen skola fogas utredning om de förhållanden, som utgöra förutsättning för bidrag, samt förbindelse att återbära upp- burret bidrag i den mån kommunen kan erhålla gottgörelse för kostnaden av den vårdade eller annan. Ansökan ingives till socialstyrelsen, där handlingarna genomgås av en amanuens.

I första fallet, som är ytterligt sällsynt, bedömer amanuensen huruvida kommunen har ringa bärkraft genom att ur årsbok för Sveriges kommuner hämta uppgifter om antalet skattekronor och utdebiteringen. Frågan om vederbörande någon gång i sitt liv ådömts frihetsstraff kan i regel kontrolleras med uppgift i ett kortregister, som föres hos styrelsen. Anstalterna skola nämligen vid inskrivning av alkoholist, insända vissa uppgifter om den intagne.

I det andra fallet undersökes huruvida utredningen rörande den intagnes hemortsrätt är fullständig. Detta sker genom granskning av eventuellt bifogade polisrapporter och av intyg från pastorsämbete och kommunala myndigheter, som skola biläggas ansökningen. Ofta erfordras komplettering i detta hänseende. Någon mera ingående kontroll eller av socialstyrelsen föreställd utredning äger dock icke rum. En viss kontroll kan erhållas genom de uppgifter som återfinnas på registerkorten.

Ärendet föredrages endast inför byråchefen. Årligen inkomma omkring 25 ansökningar. Amanuensen beräknar att han medhinner 5—10 ansökningar per dag, beroende på ärendenas beskaffenhet och föreliggande utredning.

Sedan den intagne utskrivits från anstalten rekviderar kommun statsbidrag hos socialstyrelsen, varvid bl. a. skall angivas av kommunen eventuellt upp- buren ersättning samt specifikation lämnas rörande vårdkostnaderna. Upp- giften skall vara attesterad av anstalts- föreståndaren. På socialstyrelsen grans- kas handlingarna av en amanuens, som bedömer huruvida kostnaderna kunna anses skäligen och om utgifterna varit nödvändiga och hänföra sig till den egentliga vårdtiden (särskilt beträffande kläder och tandvård). Ärendet före- drages för vederbörande byråchef, som avgör ärendet. Som regel beviljas bi- drag med $\frac{4}{5}$ av kostnaderna i första fallet, dock maximerat till 500 kronor. I andra fallet skola kostnaderna helt ersättas av statsmedel.

Årligen inkomma ungefär 25 rekvisi- tioner, vilket för amanuensens del med- för något mindre arbete än ansökning- arna.

Rekvisitionshandlingarna överlämnas härefter till kamreraren för utanord- ning och utbetalning av statsbidrag.

Till kommun kan i vissa fall jämväl utgå ersättning av statsmedel för rese- kostnader vid tvångsintagning av alko- holister. Ansökan härom, vilken till hu- vudsaklig del består av en reseräkning, skall ingivas till socialstyrelsen. Till ansökningen skola fogas uppgift om an- ledningen till att kommun icke på an- nat sätt kunnat erhålla gottgörelse för kostnaden samt förbindelse att återbe- tala bidraget, därest kommunen utfär sådan gottgörelse.

I socialstyrelsen granskas ansökningen av en amanuens, som framför allt tillser, att länsstyrelsens beslut föreligger om alkoholistens intagande, överflyttning till annan anstalt eller dylikt. Han granskar vidare reseräkningens uppgifter om biljettpris och traktamentsersättning m. m. och undersöker, huruvida icke ersättning bör utgå i annan ordning. Reseräkningen skall vara attesterad av anstalten. Amanuensen läter sedan upprätta ett protokoll, som justeras av byråchefen. Denne gör även stickprovskontroll bland reseräkningarna. Årligen inkomma omkring 500 ansökningar. Amanuensen beräknar att han hinner avverka omkring 10 ansökningar i timmen.

9. *Driften av barnhem.* För erhållande av statsbidrag kräves dels ansökan och dels rekvisition varje halvår. Ansökan sker på fastställd blankett och skall innehålla uppgift bl. a. om hemmets ändamål, antalet vårdplatser och vårdavgiftens storlek. Därest bidrag icke erhållits till uppförande av barnhemmet skall dessutom första gången ansökan göres lämnas uppgift om de kompetenskrav och lönevillkor, som skola gälla för föreståndarinna, om antalet övriga befattningshavare, m. m. I detta fall skola dessutom bifogas ritningar, intyg av provinsialläkare rörande lokalernas beskaffenhet, avtal med läkare och staförslag för nästkommande budgetår. Ansökningarna skola ingivas till socialstyrelsen.

De inkomna ansökningshandlingarna översändas för yttrande till länsstyrelsen och, därest kommun är sökande, jämväl till landstinget. Att landstingets yttrande begäres beror på att landstinget i regel får svara för det underskott, som kan uppstå å driften av barnhemmet.

Länsstyrelsens yttrande skall avse barnhemmets standard och hur verksamheten skötts. Länsstyrelsen remitterar i sin tur ärendena till förste provinsialläkaren, eventuellt barnavårdsnämnd samt barnavårdskonsulenten för yttrande. Någon egen utredning brukar länsstyrelsen icke företaga. I sitt remissvar åberopar länsstyrelsen i regel de inkomna yttrandena. Länsstyrelsen kan dock med anledning av innehållet i dessa avgiva förslag till de särskilda villkor, som anses böra gälla för statsbidrag. Några uppgifter om det arbete, som är förenat med detta yttrande, har icke stått att vinna på länsstyrelsen.

Sedan ansökningshandlingarna återkommit till socialstyrelsen granskas de av en byråsekreterare, som först kontrollerar att barnhemmet finnes intaget i den av Kungl. Maj:t fastställda barnhemsplanen för vederbörande landstingsområde. Planerna bruka fastställas för femårsperioder, samtidigt för samtliga landsting. Byråsekreteraren går vidare omsorgsfullt igenom eventuella ritningar och uppmäter de olika rumsytorna för att utröna, huruvida angivet vårdplatsantal kan godtagas efter de normer, som tillämpas av socialstyrelsen. Denna granskning föranleder ofta korrespondens med sökanden. Vidare tillses att angiven vårdavgift icke överstiger den i författningen föreskrivna. Byråsekreteraren bedömer härefter huruvida de kompetensfordringar, som avses skola gälla för föreståndarinna, kunna anses tillfyllest samt om personalen är tillräcklig för skötseln av hemmet. Slutligen granskas ytligt staförslaget för nästkommande budgetår.

Ärendet föredrages härefter formellt för chefen för byrån, varefter föredragning äger rum för styrelsen in pleno. Styrelsens beslut innefattar fastställan-

de av det högsta antal platser, för vilka statsbidrag må utgå. Vidare föreskrivas de särskilda villkor, som anses böra förknippas med statsbidrag, såsom rörande personal och lokaler. Protokollsutdrag sändas till sökanden, länsstyrelsen och eventuellt landstinget. Socialstyrelsen brukar bevilja statsbidrag för viss tid, som kan variera mellan 1—5 år. 1950 biföllos 41 ansökningar. Byråsekreteraren beräknar att varje ansökan normalt kan granskas på två à tre timmar.

Rekvisionen skall innehålla uppgift bl. a. om dag för ansökningens beviljande, antalet vårdplatser och redogörelse för det verkliga antalet vård dagar under närmast föregående halvår. Denna redogörelse skall innehålla uppgift för varje barn om namn och födelseår samt inskrivnings och utskrivningsdag.

Rekvisionen översändes till länets barnavårdsassistent, som med ledning av barnhemmets journaler, som bifogas eller studeras på platsen, kontrollerar de lämnade uppgifterna och uträkningen av antalet vård dagar. Hon tillser — i regel genom inspektion — att föreskrivna särskilda villkor äro uppfyllda. Detta arbete är tämligen tidsödande. För var och en av de 15 rekvisitioner, som inkomma varje halvår, beräknas en tidsåtgång av närmare 2 dagar.

Sedan barnavårdsassistenten på rekvisitionen tecknat bevis om granskningen översändas handlingarna till socialstyrelsen där de granskas av en byråsekreterare, som kontrollerar att uträkningen av antalet vård dagar är riktig och tillser att eventuellt föreskrivna särskilda villkor för statsbidragets åtnjutande äro uppfyllda. Slutligen räknar byråsekreteraren ut statsbidragets storlek genom multiplikation av antalet vård dagar med det i författningen angivna dagbeloppet. Ärendet föredrages

därefter formellt för vederbörande byråchef, varefter föredragning in pleno äger rum. Avskrifter av protokoll (stencilerat forumlär) tillställas sökanden, länsstyrelsen och eventuellt landstinget.

År 1950 rekvirerades statsbidrag i 477 fall. Byråsekreteraren räknar med att en rutinerad person medhinner omkring 15 rekvisitioner om dagen.

Rekvisionshandlingarna överlämnas härefter till kamreraren, som ombesörjer utanordning och utbetalande av statsbidragsbeloppen.

10. *Halvöppen barnavård.* Statsbidrag utgår dels såsom ett lönebidrag (i regel 1/3 av vissa föreskrivna ortsgrupperade löner) och dels såsom kostbidrag (visst belopp för barn och dag). För statsbidrag erfordras ansökan (efter föregående anmälan) och rekvisition.

När verksamhet för halvöppen barnavård igångsättes skall anmälan härom ske till socialstyrelsen på fastställd blankett, innehållande uppgift om antalet barn och dessas uppdelning på åldersgrupper. Till anmälan skola fogas ritningar och reglemente för anstalten. I socialstyrelsen antecknas de inkomna uppgifterna på ett registerkort.

Statsbidrag sökes årligen på fastställd blankett, som bl. a. skall innehålla uppgift om antalet vårdplatser, det beräknade antalet kostdagar under året och antalet anställda, med angivande av dessas lön och den tid för vilken bidrag sökes. Vid ansökningen skall även fogas plan för verksamheten, angivande antalet barn i olika åldersgrupper, all anställd personal samt avgifter, ävensom inkomst- och utgiftsstat m. m.

De inkomna ansökningarna granskas av en amanuens, som med ledning av registerkortet kontrollerar de lämnade uppgifterna och undersöker om uppgiv-

na antalet beräknade kostdagar förefaller rimligt. Han tillser vidare att antalet befattningshavare icke överstiger vad som kan anses behövt. Alla poster i inkomst- och utgiftsstaten granskas. Ärendet föredrages för byråchef och sedermera inför styrelsen in pleno. Beslut antecknas på registerkort och tillställs vederbörande huvudman.

År 1950 inkommo ansökningar avseende 548 institutioner. Amanuensen beräknar en tidsåtgång av omkring två månader för granskningsarbetet.

Rekvosition skall ske halvårsvis. Socialstyrelsen sänder ut stencilerade rekvisitionsformulär till samtliga institutioner. På blanketten skall angivas det verkliga antalet kostdagar, anställd personal, utbetald grundlön och ålderstilllägg samt statsbidragets storlek. De inkomna rekvisitionerna överlämnas till socialstyrelsens konsulent, som granskar desamma med ledning av iakttagelser, vilka gjorts vid inspektioner o. dyl. Härjämte granskas handlingarna av en amanuens. Därvid godtages lämnad uppgift om det verkliga antalet kostdagar, såvida den förefaller rimlig. Vidare undersökes om befattningshavarna inneha föreskriven kompetens. (Avgångsbetyg från läroanstalt skall bifogas första gången befattningshavaren anställs. Alla avgångsbetyg skickas dessutom av seminarierna in till socialstyrelsen, där de förvaras i en pärm efter bokstavsordning). Lämnad uppgift om befattningshavares tjänstgöringstid på vederbörande institution godtages om den förefaller sannolik. Lönebidragets storlek uträknas sedan ortgruppen kontrollerats. Rekvisitionerna uppföras på listor med angivande av kostbidragets resp. lönebidragets storlek. Därest det vid summering av beloppen skulle befinnas att anslaget

icke räcker till, blir det nödvändigt att utmönstra vissa rekvisitioner, vilket sker efter skälighetsbedömning. Ärendet föredrages för byråchefen, varefter föredragning äger rum in pleno. Fatade beslut antecknas å registerkorten.

Amanuensen beräknar att rekvisitionsgranskningen tager omkring tre månader i anspråk två gånger om året. För expediering av protokollsutdrag m. m. åtgår ytterligare en vecka.

Rekvisionshandlingarna överlämnas slutligen till kamreraren för utanordning och utbetalning.

11. Arbetslöshetshjälp. Bidrag utgår i form av dels arbetsbidrag till statskommunalt beredskapsarbete och dels årskostnadsbidrag, vilket utgår i förhållande till årliga av arbetsmarknadsstyrelsen godkända kostnader för beredskapsarbeten, arkivarbeten, musikerhjälp, kontantunderstöd, dagavgifter samt visst reseunderstöd m. m. Storleken av bidraget bestämmes av arbetsmarknadsstyrelsen, varvid skall iakttagas, att kommunerna i bidragshänseende hänföras till grupper efter normalbidragsprocent och kommunens egna arbetslöshetskostnader. Kommunerna skola ock vidkännas högst en viss årskostnad per skattekrona inom olika grupper.

Framställning om utbekommande av bidrag ingives i regel varje månad till arbetsmarknadsstyrelsen på fastställd blankett, en för varje slag av hjälpåtgärder. Å blanketten skola lämnas erforderliga uppgifter för styrkande av behovet av statsbidrag såsom rörande antalet understödda av olika kategorier, dagunderstödet storlek, antal understödsdagar, dagen för arbetsmarknadsstyrelsens beslut rörande medgivande för kommunen att anordna hjälpverksamhet av olika slag, m. m. Å varje blan-

kett skola vidare en av länsstyrelsen utsedd revisor och de kommunala revisorerna ifylla en revisionsberättelse, utvisande att dessa genomgått och granskat kvittenslistor, att föreskrivna villkor äro uppfyllda, m. m.

I arbetsmarknadsstyrelsen granskas handlingarna i första hand av en kontorist, som verkställer sifferkontroll och framför allt tillser, att bidrag icke sökes för flera understödstagare än som av styrelsen medgivits. (Dylik medgivande lämnas varje månad.) Härefter underkastar en sekreterare handlingarna viss granskning av stickprovsnatur. Ärendena föredragas för vederbörande byråchef, varefter handlingarna överlämnas till kamerabyrån för utanordning av beviljat bidrag. Bidrag beviljas härvid med 20 procent av kostnaderna, eller det minimibelopp, som kan utgå. Kommunernas kostnader och storleken av varje gång utbetalade belopp införas i en liggare med lösbladssystem.

Efter årets utgång skola kommunerna till arbetsmarknadsstyrelsen insända ansökan om årskostnadsbidrag för det gångna året. Härvid användes en blankett för samtliga ändamål, på vilken anges understödets art, datum för arbetsmarknadsstyrelsens medgivande, kostnaderna samt antalet skattekronor m. m. Även nu granskas handlingarna först av en kontorist, som verkställer sifferkontroll och jämför de lämnade uppgifterna med dem, vilka återfinnas i ovannämnda liggare. Vidare sker visst samråd med tekniska byrån bl. a. för kontroll av uppgiven storlek av de dagavgifter, som kommun inbetalat till styrelsen vid statliga arbeten och till vilka bidrag kan utgå i form av årskostnadsbidrag, samt av att räntor och amorteringar å lån, som av kommun upptagits för täckande av kommunens andel i

kostnaderna för statliga eller stadsunderstödda beredskapsarbeten, äro skäliga. Antalet skattekronor kontrolleras mot uppgifter i Årsbok för Sveriges kommuner, varjämte upplysningar inhämtas hos statistiska centralbyrån rörande storleken av kommunen beviljat skattelindringsbidrag. Handlingarna granskas även stickprovsvi av en sekreterare. I samråd med kamerala byrån uträknas statsbidragets storlek, vilket skulle vara tämligen invecklat, om icke särskilda tabeller voro iordningställda. Ärendet föredrages härefter för överdirektören i närvaro av cheferna för sociala och kamerala byråerna. Genom sistnämnda byrås försorg utanordnas och utbetalas kommunerna tillerkända belopp.

12. *Folkskoleväsendet.* De olika slagen av ärenden rörande statsbidrag till folkskoleväsendet granskas såväl av vederbörande folkskolinspektör som av länsstyrelsen. Här torde först i ett sammanhang få lämnas en redogörelse för folkskolinspektörens befattning med vissa sådana statsbidragsärenden. Redogörelsen avser folkskolinspektören i det inspektionsområde, inom vilket Järfälla kommun är belägen.

Folkskolinspektörens granskning

a. *Avlöande av folk- och småskollärare.* De från skoldistriktet inkomna rekvisitioner jämte bilagor bli föremål för en noggrann granskning av folkskolinspektören, delvis utan att skyldighet härtill föreligger för denne. För varje i rekvisitionen upptagen befattning tillses, att vederbörligt tillstånd lämnats till inrättande av densamma. Beträffande extra-ordinarie tjänster jämföres rekvisitionen med den förteckning över sådana tjänster, som årligen

fastställes av folkskolinspektören. Dessutom kontrolleras de lämnade uppgifterna mot den statistik, som tidigare lämnats av skoldistriktet. Uppgifter om anställningstid för vikarier jämföras med de avskrifter av distriktets förordnanden, som insänts under det gångna läsåret. Vidare tillses, att överensstämmelse råder mellan ordinarie befattningshavare beviljade ledigheter och vikariernas tjänstgöringstider. Av distriktet meddelade beslut rörande lärares löneklassplacering ha tidigare underställts inspektören för yttrande, varför i rekvisitionen angiven placering kan kontrolleras. Den årliga lästiden och dag för terminens början och slut finnes i regel föreskriven i reglemente och tillsyn av efterlevnaden härav sker vid inspektioner o. dyl. Härigenom kunna i rekvisitionen lämnade uppgifter i detta hänseende kontrolleras. Vidare tillser inspektören, att lämnad uppgift om lärares undervisningstid överensstämmer med gällande författningar och eljest att vederbörligt tillstånd lämnats till nedsättning av densamma. Beträffande uppgift om timplärares tjänstgöring undersökes om sammanlagda timantalet överensstämmer med skolöverstyrelsens beslut rörande nedsättning av undervisningsskyldigheten för distriktsöverläraren. Folkskolinspektören ser vidare till, att vederbörligt medgivande lämnats till de olika slag av ledigheter, som beviljats lärare, samt att sjukdom styrkts med läkarintyg. Beträffande samtliga uppgifter om avlöning, avdrag etc. kontrolleras, att beloppen äro rätt uträknade samt att eventuellt barntillägg utgått författningenslign. Vidare kontrolleras att till distriktsöverläraren utgående arvode uppgår minst till det i författningen angivna beloppet. Inspektören kontrollerar

även, att verkställt avdrag å statsbidrag för varje ordinarie befattning är författningenslign samt att avdrag verkställts för samtliga tjänster. Antalet dylika tjänster återfinnes i statistiken. Slutligen skall inspektören yttra sig om huruvida vikarie innehaft tillräcklig kompetens samt huruvida verksamheten överhuvud bedrivits i föreskriven ordning och omfattning. Kännedom härom har inspektören erhållit genom sin inspekterande verksamhet.

b. Slöjd och hushållsgöromål. Folkskolinspektören undersöker med ledning av lämnade uppgifter om förutsättningar föreligga för statsbidrag. Särskilt tillses, att till lärare utgående arvode minst uppgått till i författningen angivet belopp. Beträffande slöjd kontrolleras vidare, att statsbidrag icke söks för fler undervisningstimmar än 128 för varje avdelning och icke heller för flera avdelningar än som överensstämmed med författningen. Vidare kontrolleras att lärares arvode samt statsbidragets storlek äro rätt uträknade. Inspektören skall även vitsorda att undervisningen är anordnad i överensstämmelse med undervisningsplanen och att lokaler m. m. äro i godtagbart skick. Kontrollen häröver sker genom inspektioner. Någon ingående detaljkontroll över att undervisning pågått de angivna timmarna kan givetvis icke erhållas.

c. Skolskjutsar. Framställning om bidrag till självskjutsar insändes till inspektören, som själv äger besluta i ärendet. De i ansökningen lämnade uppgifterna om väglängd för varje barn m. m. kunna icke i detalj kontrolleras. Då emellertid inspektören med sin kännedom om de olika skoldistriktet vet var skolorna äro belägna och någorlunda känner till de olika platser där eleverna ha sina hem, kan en viss kontroll er-

nås. Inspektören tillser, att bidrag endast begäres för barn i de klasser, som kunna komma i fråga, och bedömer, huruvida besparingar i det allmännas utgifter för skolväsendet ernås genom den ifrågasatta anordningen eller om vägarnas beskaffenhet motiverar denna.

Samma bedömande ankommer på folkskolinspektören när det gäller ansökan om bidrag till anordnande av egentliga skolskjutsar, vilka ärenden jämväl avgöras av inspektören. Något särskilt omfattande arbete brukar icke föranledas av dylika ansökningar, enär inspektören själv medverkat till lösningen av frågan om lämpligaste färdvägar och även deltagit i underhandlingar rörande överenskommelser med entreprenörer o. dyl. Inspektören anser att detta förberedande arbete är det mest besvärliga och omfattande. När ansökningarna komma in från distriktet undersöker inspektören om de lämnade uppgifterna överensstämmer med vad som tidigare diskuterats.

Då rekvisitionerna årligen inkomma till inspektören för granskning, kontrolleras att lämnade uppgifter stämmer överens med inspektörens beslut över ansökningarna. Han ser jämväl till att angivna kostnader för egentliga skolskjutsar äro vederbörligen bestyrkta genom kvitton e. dyl. samt att kostnaderna förefalla skäligen. Överhuvudtaget granskas rekvisitionerna mycket noggrant.

d. Skolmåltider. Inspektören framhåller att någon ingående detaljkontroll över antalet måltider icke kan verkställas. En viss kontroll kan dock ernås genom att uppgifterna om barn från egen och från annan kommun jämföras med statistiken. Genom inspektioner sker viss tillsyn över matstandard och lokalernas beskaffenhet. Uppgifter om

antal skattekronor och invånare kontrolleras icke.

e. Hälsovård. Då statsbidrag till arvode åt skolläkare och skolsköterska är beroende av barnantalet, kontrolleras arvodets storlek mot statistiken. Inspektören tillser givetvis att lämnad uppgift om arvode överensstämmer med författningen, samt att — beträffande skolsköterska — förutsättningar föreligga för det högsta statsbidraget, vilket alltid varit fallet inom inspektionsområdet. Viss tillsyn över att verksamheten bedrivits i stadgad ordning kan erhållas genom studium av den berättelse, som skolläkaren skall avgiva och vilken passerar inspektören.

f. Fria läroböcker. Den kontroll, som utövas av inspektören, gäller att endast tillåtna läroböcker komma till användning samt att samtliga klasser erhålla fria läroböcker. Kontrollen sker genom inspektioner. Lämnad uppgift om barnantal jämföres med statistiken.

g. Undervisningsmateriel. Skoldistriktet tillställas förteckningar över den materiel som bör anskaffas. Kontroll över att materiel skaffats i tillräcklig omfattning och av godtagbar beskaffenhet sker vid inspektioner. I rekvisitionen lämnad uppgift om antalet läraravdelningar kan utan vidare kontrolleras, då inspektören själv beslutar i detta hänseende.

h. Fortsättningsskolväsendet. Varje år inforrdar inspektören från samtliga skoldistrikt uppgift om antalet skolpliktiga barn i de olika distriktet samt om dessas möjligheter att skaffa personal och lokaler för fortsättningsskolor. Med ledning av uppgifterna undersöker inspektören var skolorna böra placeras ur lämplighetssynpunkt och med hänsyn till kostnaderna. I samband härmed ger inspektören anvisningar på hur

skolskjutsar böra anordnas till de olika skolorna. Mot bakgrunden härav föranleda själva ansökningarna om statsbidrag till centralisering inga egentliga svårigheter.

Beträffande statsbidrag till avlönnade av fortsättningsskollärare tillses, att uppgifter om arvode överensstämma med författningens föreskrifter samt att uppgifter om barnantal överensstämma med av distrikten tidigare insända meddelanden. Antalet undervisningstimmar äro i regel föreskrivna i reglemente, varför viss kontroll kan erhållas. Inspektören ser vidare till att statsbidragets belopp är rätt uträknat.

Sammanfattningsvis kan sägas, att inspektören i största möjliga utsträckning ser till att föreskrivna villkor för statsbidrags erhållande äro uppfyllda. Han kontrollerar jämväl att förekommande avlöningar äro rätt uträknade och överensstämma med givna föreskrifter samt verkställer i övrigt sifferkontroll. Genom sin inspektionsverksamhet erhåller inspektören en god grundval för bedömandet av ansökningar och rekvisitioner. Han framhåller dock, att i många fall detaljkontroll icke kan verkställas utan att han i viss utsträckning måste lita på de lämnade uppgifterna. Genom sin ständiga kontakt med skoldistriktet äger han god person- och lokalkännedom. Inspektören framhåller att »otroligt mycken tid» går åt för granskningsarbetet men även att han härigenom erhåller god överblick över hur verksamheten skötes i de olika distrikten.

Inspektionsområdet omfattar Stockholms stad och ungefär halva länet. Kontrollen över stadens ansökningar och rekvisitioner måste helt naturligt bli mindre detaljerad än för länet. Antalet statsbidragsärenden beräknas upp-

gå till sammanlagt c:a 700 om året. Granskningsarbetet kräver en hel tjänst. Anmärkas bör att inspektören anställt en pensionerad överlärare som arbetsbiträde.

Länsstyrelsens granskning

I länsstyrelsen granskas samtliga ansökningar om statsbidrag till folkskoleväsendet av en för ändamålet särskilt anställd, timavlönad revisor. Revisorn beräknar att hans granskningsarbete pågår omkring fem månader om året med tre timmars daglig tjänstgöring. Härtill kommer visst räknearbete, som utföres av kontorsbiträden. I länet finnas omkring 120 skoldistrikt. Årligen förekomma närmare 1700 statsbidragsärenden, häri inräknat ansökningar om förskott.

Den granskning, som utföres av revisorn, är ungefär av samma art som folkskolinspektörens, ehuru kontrollen icke kan göras så ingående. Sålunda kontrolleras att den till lärarna utgående avlöningen överensstämmer med författningens föreskrifter, att alla belopp äro riktigt uträknade samt att handlingarna äro fullständiga.

Revisorn framhåller att någon egentlig kontroll över att de lämnade uppgifterna äro riktiga mycket sällan kan verkställas, utan att han i stor utsträckning får lita på folkskolinspektörens granskning. Han tillser givetvis att inspektörens yttrande återfinnes på samtliga handlingar.

Revisorn får i vissa fall bedöma huruvida uppgivna kostnader kunna anses skäligen och tillse att kostnaderna äro vederbörligen bestyrkta, exempelvis beträffande skolskjutsar. I de fall medgivande att statsbidrag må utgå lämnats av folkskolinspektören kontrolleras att rekvisitionen står i överensstämmelse med av inspektören fattat

beslut, vilket i avskrift förvaras hos länsstyrelsen.

Sedan revisorn på ansökningarna tecknat tillstyrkande av statsbidrag överlämnas handlingarna till kassaavdelningen, som ombesörjer utanordning och därmed sammanhängande åtgärder. Anordningen kontrasigneras, sedan den kollationerats av revisorn och under-tecknas av landskamreraren, varefter beloppet utbetalas genom kassaavdelningens försorg.

13. *Kommunala gymnasier.* Understöd kan utgå till kommunalt gymnasium, som är förenat med statlig realskola eller statligt gymnasium. Några föreskrifter rörande grunderna för bidragets beräkning finnas icke i författningen. I denna föreskrives endast, att ansökning skall ställas till Konungen och ingivas till skolöverstyrelsen under hösten före 1/10 det läsår, för vilket bidrag sökes, samt att i ansökan skola lämnas upplysningar rörande antal ringar, parallellavdelningar, lärjungeantal i de olika klasserna, arbetsordning, lokalers storlek, lärares kompetens, tjänstgöring och löneförhållanden, lärjungeavgifter samt utgiftsstat för två år.

Enligt nu tillämpad ordning skola ansökningar om statsbidrag ingivas redan på våren året före det läsår för vilket bidrag sökes. De inkomna ansökningarna granskas på skolöverstyrelsen av en förste byråsekreterare. Första gången ansökning göres bedömes härvid, huruvida med hänsyn till lärjungeantal m. m. behov föreligger av ett gymnasium på den ort varom är fråga. Skolöverstyrelsen brukar icke tillstyrka bidrag förrän en årskull avlagt studentexamen och skolan i samband härmed inspekterats och studieresultatet befunnits gott. I samband med granskningen

av ansökningarna tages under bedömning en av det inspekterande undervisningsrådet lämnad redogörelse över studieresultatet. Enligt hittills tillämpad praxis tillstyrker skolöverstyrelsen statsbidrag med, första året 15 000 kronor, andra året 30 000 kronor och tredje året 45 000 kronor.

De inkomna handlingarna ligga till grund för skolöverstyrelsens anslagsframställning under hösten, vilken behandlas i sedvanlig ordning. Arbetet med granskningen av handlingarna på skolöverstyrelsen tager tämligen kort tid i anspråk. Det sista året ha sex nya gymnasier blivit statsbidragsberättigade, totalt uppgå desamma till 18.

Nästföljande höst inkomma de i författningen angivna kompletterande handlingarna till skolöverstyrelsen för granskning. Vid granskningen tillses, att — i normala fall — lärarna inneha tillräcklig kompetens samt att undervisningen är anordnad i enlighet med i särskild ordning utfärdade föreskrifter (vilka i huvudsak överensstämmer med dem som gälla för statliga gymnasier). Vidare tillses att kommun — enligt särskild föreskrift — erlägger visst bidrag till lektors avlönande, samt att lärjungeavgifterna icke äro för höga. Efter särskild framställning fastställer skolöverstyrelsen antalet lärare. Detta granskningsarbete tager ganska lång tid i anspråk. Skolöverstyrelsen avger sedan förslag till fördelning mellan de olika skolorna av tillgängligt anslag. Ansökningarna insändas därpå till Kungl. Maj:t, där desamma formellt granskas. Beslutet delgives bl. a. vederbörande länsstyrelse, som har att verkställa utbetalning av bidraget direkt med stöd av kungl. brevet.

14. *Folkbiblioteksväsendet.* Här skall endast behandlas bidrag till kommunala

folkbibliotek och till skolbibliotek. Bidrag till kommunala folkbibliotek utgår i form av grundunderstöd (som står i visst förhållande till det s. k. ortsbidraget), tilläggsunderstöd I (högst 1/2 av det belopp, varmed ortsbidraget överstiger grundunderstödet) samt tilläggsunderstöd II (högst 1/2 av det belopp, varmed ortsbidraget överstiger grundunderstödet och högst 1/3 av den till den egentliga bibliotekspersonalen utgående ersättningen). Tilläggsunderstöden kunna utgå vart för sig eller båda tillsammans. För bidrag gäller bl. a. att, såsom ovan nämnts, tillskott skall lämnas från annat håll, samt att vissa andra villkor äro uppfyllda, såsom beträffande lokaler, öppethållande, avgifter, bokbeståndets beskaffenhet m. m. För tilläggsunderstöd I och II föreskrives dessutom att vissa villkor rörande handbokssamling, befattningshavares kompetens och dessas avlöning äro uppfyllda.

Till folkbibliotek, som av Kungl. Maj:t godkännes som centralbibliotek, utgår under vissa villkor särskilt bidrag, högst 25 000 kronor.

Bidrag till skolbibliotek utgår med visst belopp inom angivna gränser, varierande för olika slag av skolor. Bidrag till skoldistrikt utgår i form av grundunderstöd samt tilläggsunderstöd I och II. För övriga skolor utgår bidraget med högst samma belopp som ortsbidraget. För bidragets åtnjutande gälla i huvudsak samma villkor som angivits för bidrag till kommunala folkbibliotek.

Ansökan om något av nämnda bidrag skall ingivas årligen till skolöverstyrelsen på fastställd gemensam blankett av enkel beskaffenhet. Vid ansökningen skall fogas redogörelse för verksamheten under sistförflutet år, likaledes på

fastställd blankett. Redogörelsen skall innehålla dels vissa allmänna uppgifter (år för bibliotekets tillkomst och antagande av stadgar, ort för huvud- och underavdelningar, öppethållande, brandförsäkringsvärde och bibliotekariens namn, m. m.), dels statistiska uppgifter rörande bokbestånd, antal hemlån och låntagare m. m., dels ock redogörelse för inkomster och utgifter. Vidare skola medsändas intyg att kommunen anslagit medel för ändamålet och att biblioteksstyrelsen beviljats ansvarsfrihet, förslag till inkomst- och utgiftsstat samt förteckning över genom köp resp. gåva införlivade böcker.

Vid ansökan om tilläggsanslag I skola beträffande folkbibliotek lämnas uppgifter om handbokssamling och lärum (i vad slags kommun biblioteket är beläget, läsrummets anordnande med angivande av sittplatser och yta, öppet-hållande, antal band i samlingen m. m.) samt förteckning över i samlingen ingående arbeten. Beträffande skolbibliotek skola liknande uppgifter lämnas i fråga om handbokssamling. För ändamålet finnes fastställd gemensam blankett.

Slutligen tillkommer, då tilläggsunderstöd II sökes, uppgifter rörande bibliotekspersonal (tjänsteställning, tjänstgöring, namn, födelseår, examina, biblioteksutbildning m. m.). För ändamålet användes en gemensam blankett.

De inkomna ansökningarna granskas av biträdespersonal (kontors- och kanslibiträden), som kontrollera att samtliga villkor äro uppfyllda. I statistiskt och granskningssyfte upprättas härvid ett sammandrag. I detta upptagas för varje sökande bokbestånd, utlåning och antal låntagare ävensom beloppet av i tidigare ansökan utfäst bidrag från annat håll och nu uppgivet verkligt till-

skott. Sifferkontroll verkställes också, varpå statsbidraget uträknas.

Härefter skickas samtliga handlingar på remiss till centralbibliotekarierna. Sedan handlingarna återkommit till överstyrelsen granskas de av en bibliotekskonsulent och av förste bibliotekskonsulenten. Den senare föredrager ärendet för generaldirektören, varefter cirkulärskrivelser upprättas med angivande av skolöverstyrelsens beslut över de olika ansökningarna.

Enligt uppgift sysselsättas två biträden med ansökningsgranskning m. m. under i huvudsak hela året. För folk- och skolbibliotekens del (omkring 3 600 ansökningar årligen) åtgår omkring fyra månader för dessa två biträden. Bibliotekskonsulenten ägnar vidare större delen av året åt granskning av ansökningshandlingarna m. m., samt förste bibliotekskonsulenten omkring en vecka.

Statskontoret har att utbetala beviljade bidragsbelopp, vilket sker direkt på grundval av cirkulärskrivelsen.

15. *Kommunala anstalter för yrkesundervisning (705/1921)*. Staten bidrager dels till avlönande av rektor och övriga lärare med 2/3 av avlöningen, som må utgå med vissa angivna högstbelopp för undervisningstimme, dels till ersättning åt föreläsare med vissa angivna högstbelopp, och dels till undervisningsmateriel med viss del av kostnaderna. Som villkor gälla bl. a. vissa bestämmelser om undervisningens anordnande, lärares kompetens, avgifter och lokalernas beskaffenhet. För statsbidrag erfordras dels ansökan och dels rekvisition.

Ansökan sker årligen på fastställd blankett och ingives till överstyrelsen för yrkesutbildning. På densamma skall varje avdelning (kurs) upptagas med

angivande av arten av densamma, årsklass, arbetsårets längd, antal undervisningstimmar under läsåret samt beräknat understöd per undervisningstimme och totalt. Vid ansökningen skola fogas protokoll rörande kommunens åtagande av erforderliga kostnader, beskrivning över lokaler och undervisningsmateriel samt förslag till reglemente och undervisningsplan (första gången), ävensom stafförslag och förteckning över stadigvarande undervisningsmateriel, för vars anskaffande understöd sökes. För sistnämnda ändamål finnes en särskild blankett fastställd. I denna skall materielen specificeras särskilt för varje yrkesavdelning (kurs). I förteckningen skall dessutom angivas den materiel, som är avsedd att centralt upphandlas av överstyrelsen.

I överstyrelsen granskas de inkomna ansökningarna av en byråsekreterare. Jämförelse sker härvid med överstyrelsens beslut föregående år, vilka förvaras i en liggare, samt med av överstyrelsen fastställda undervisningsplaner. Vidare kontrolleras, att sökt bidrag till rektors och lärares avlönande överensstämmer med vad som författningsenligt må utgå, samt att den undervisningsmateriel, för vilken bidrag sökes, är godkänd av överstyrelsen. (Förteckning över sådan materiel översändes successivt till skolorna.) Även priserna kontrolleras. Bifogat stafförslag granskas särskilt i vad avser avlöningar åt rektor och lärare. Sifferkontroll äger också rum. Ärendena föredragas för vederbörande byråchef, som går igenom handlingarna, varvid särskild uppmärksamhet ägnas materielförteckningen. Ärendena föredragas formellt inför styrelsen in pleno, varefter beslut utskrivs på tryckt blankett. I beslutet angivas de högsta belopp, varmed bi-

drag må utgå till avlöningar och materiel. Genomslag av besluten tillställas riksräkenskapsverket, länsstyrelserna och statskontoret. Särskilt utskrivet beslut tillställs jämväl varje skola, i samband varmed även i skrivelse angivas eventuella avvikelser från ansökningen.

Ärligen inkomma omkring 380 ansökningar med avsevärt varierande antal kurser. Gransknings- och expeditiönsarbetet beräknas sysselsätta byråsekreteraren ungefär ett halvt år om man medräknar ansökningar om jämkningar i statsbidrag. Härtill kommer visst arbete som utföres av ett skrivbiträde.

Rekvistion av beviljat understöd sker kvartalsvis på fastställd blankett och ingives till skolans inspektor. I rekvistionen skola beträffande avlöning åt lärare angivas dagen för överstyrelsens beslut, de olika kursernas benämning med angivande av årsklass, antal parallellavdelningar, antal undervisningstimmar, understödets storlek per timme och totalt m. m. samt i fråga om undervisningsmateriel understödets belopp. Inspektor skall å blanketten vitsorda att föreskrivna villkor för bidragets åtnjutande äro uppfyllda. Härefter översändes rekvistionen till vederbörande länsstyrelse.

I länsstyrelsen granskas rekvistionerna av en länsbokhållare. Granskningsarbetet är föga betungande och består i huvudsak i att kontrollera, att det sökta bidragets belopp överensstämmer med författningens föreskrifter och att detsamma rymmes inom det av överstyrelsen beviljade högstbeloppet. Några verifikationer krävas icke. F. n. inkomma ungefär 18 rekvistioner varje kvartal till länsstyrelsen i Stockholms län.

16. *Centrala verkstadsskolor.* Bidrag utgår dels till vissa engångskostnader

för undervisningen (anskaffande av lokaler och inventarier, första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel m. m.), dels till årliga kostnader (avlöning åt rektor och lärare med belopp motsvarande hela avlöningskostnaden, dock högst efter en i författningen beräknad lönekostnad, differentierad efter ortsgupp och — i fråga om rektor — avlöningsgrupp; lokalhyra, som bestämmes av Kungl. Maj:t; nyanskaffning av viss materiel och vissa reparationer med 9/10 av kostnaderna; underhåll och förbrukning av undervisningsmateriel med 70 kronor för elev och år, dock högst med den verkliga kostnaden; kostnad för sjukvård åt elever med 10 kronor för elev och år jämte obligatoriska olycksfallsförsäkringsavgifter med hela kostnaden; administrationskostnader med 100 kronor för elev och år, dock högst med den verkliga kostnaden), dels ock till kostnader för elevinternat och elevstipendier. För statsbidrag gälla vissa villkor bl. a. rörande undervisning, lärares kompetens och avlöning samt materiels och lokalers beskaffenhet. En förutsättning är också att skolan i särskild ordning av Kungl. Maj:t godkänts som central verkstadsskola.

Ansökan, avseende årliga kostnader med undantag av lokalhyra, ingives på fastställd blankett årligen till överstyrelsen för yrkesutbildning. Vid ansökningen skola fogas bl. a. uppgift om de yrkesavdelningar, årsklasser och parallellavdelningar, som beräknas förekomma, om bidrag från annat håll, om antalet elever i de olika klasserna samt beräkning av lärarnas tjänstgöringstid, kostnaderna för avlöningar, erforderlig nyanskaffning och reparationer, underhåll av materiel, sjukvård, avgifter och övriga administrationskostnader.

I överstyrelsen granskas de inkomna ansökningarna av en amanuens. Denna kontroll överensstämmer i huvudsak med den som företages beträffande yrkesundervisningen. Förteckningen över undervisningsmateriel granskas dock av en byråingenjör. I regel brukar från skolorna inhämtas upplysningar om det verkliga antalet elever vid höstterminens början.

Över de gjorda ansökningarna upprättar amanuensen en tablå, utvisande av varje skola sökt och av amanuensen tillstyrkt belopp för de olika ändamålen. Härefter genomgås handlingarna av vederbörande byråchef, som föredrager ärendet vid överdirektörssammanträde. För varje skola utskrivs beslut, vilket översändes till riksräkenskapsverket, länsstyrelserna, verkstadsskolinspektören samt skolan och dess inspektor. I beslutet angivas de högsta belopp, varmed bidrag må utgå till de olika ändamålen.

Årligen inkomma omkring 18 ansökningar. Amanuensens granskningsarbete beräknas taga omkring tre veckor, vartill kommer det arbete, som föranledes av under året inkomna ansökningar om jämkningar i bidraget.

Rekvisition av verkstadsskola tillkommande bidrag sker på fastställd blankett. Å blanketten skola angivas de verkliga kostnaderna och rekvirerat bidrag för de olika ändamålen samt lämnas specifikation å rekvirerat bidrag per yrkesavdelning för avlöning åt lärare. Vidare skall å blanketten vid sista rekvisitionen angivas hur många elever som i medeltal bevisat undervisningen. Rekvisitionen ingives till skolans inspektor, som har att vitsorda att undervisningen anordnats och bedrivits i föreskriven ordning, att lärare innehaft

föreskriven kompetens m. m., varefter den överlämnas till länsstyrelsen.

I länsstyrelsen granskas de inkomna rekvisitionerna av en länsbokhållare. Denne tillser, att handlingarna äro fullständiga, verkställer siffergranskning och kontrollerar att det sökta bidraget överensstämmer med gällande författning. Granskningsarbetet är föga betungande. Därefter utbetalas beloppet i sedvanlig ordning.

C. Riksräkenskapsverkets granskning

Författningsenligt skola statliga myndigheter till riksräkenskapsverket insända avskrift av utgifts- och inkomstjournaler (böcker) jämte verifikationer. För vissa myndigheter, bland dem länsstyrelserna, skall detta ske kvartalsvis och för övriga budgetårsvis. Vidare skola huvudböcker insändas. Detta material ligger till grund för den räkenskapsgranskning verket skall företaga.

För statsbidragens vidkommande brukar granskningsarbetet tillgå så, att de olika statsbidragsområdena genomgås efter en turordning, som bestämmes av vederbörande byråchef. Denna granskning omfattar tre års räkenskaper. Enligt uppgift medhinnas samtliga områden. Granskningsarbetet är uppdelat mellan revisorer och kontorsbiträden. De senare verkställa sifferkontroll och med ledning av upprättad promemoria även vissa andra förberedande arbeten åt revisorerna.

Granskningsarbetet omfattar — förutom siffergranskning — kontroll över att bidrag utbetalats med rätt belopp på grundval av de å blanketterna lämnade uppgifterna och i enlighet med gällande författning. Därest en uppgift förefaller osannolik eller anledning eljest förefinnes till antagande att fel

har blivit begånget, infordras kompletterande uppgifter från vederbörande.

För granskning av statsbidragsutbetalningar sysselsätts effektivt 7 à 8 re-

visorer samt 10 biträden. Under budgetåret 1949/50 till återbetalning anmärkta bidragsbelopp uppgingo till omkring 370 000 kronor.

DE STATLIGA DRIFTBIDRAGENS BETYDELSE
FÖR KOMMUNERNAS EKONOMI

Det är icke möjligt att generellt ange statsbidragsgivningens kommunal-ekonomiska verkningar, utan dessa måste bedömas särskilt för varje kommun. För att emellertid ge en bild av de speciella driftbidragens kommunalekonomiska betydelse såväl totalt för olika slag av kommuner som för de skilda statsunderstödda kommunala verksamhetsgrenarna, har utredningen genom förmedling av svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund införskaffat vissa uppgifter i dessa avseenden från ett begränsat antal kommuner. Kommunerna utvaldes av förbunden så, att uppgifterna skulle avse kommuner med olika struktur, bärkraft, invånarantal och belägenhet.

De inkomna svaren ha bearbetats av förbunden så att uppgifterna blivit jämförbara. Uppgifterna från 11 städer och 24 landskommuner ha sammanställts i en vid detta betänkande fogad tabell (*Tabell I*). Bland de redovisade städerna ingår även Stockholm. På grund av de speciella förhållandena i denna stad har utredningen emellertid icke ansett lämpligt att medtaga dess uppgifter i de beräkningar som gjorts av summor och medeltal utan ha de redovisats för sig. Då i det följande talas om summor och medeltal för de i undersökningen ingående kommunerna avses sålunda icke Stockholm om ej detta särskilt anges.

De i tabellen intagna uppgifterna avse dels vissa allmänna förhållanden och dels förhållanden beträffande förekommande slag av speciella driftbidrag. De allmänna uppgifterna gälla antalet invånare den 1 januari 1949 (kol. 2), antalet skattekronor i kommunerna enligt 1948 års taxering, såväl totalt (kol. 3) som per invånare (kol. 4), utdebiteringen per skattekrona enligt kommunernas beslut hösten 1948 (kol. 5) samt summan av de speciella driftbidrag kommunerna uppburit under år 1949, såväl totalt (kol. 7) som beräknat per invånare (kol. 8) och per skattekrona (kol. 9). Till belysning av statsbidragens relativa storlek har angivits den ungefärliga storleken av kommunernas driftutgifter under år 1949. På grund av svårigheterna att finna enhetliga bestämningsgrunder för dessa utgifter har förutsatts, att dessa i huvudsak motsvara summan av de belopp kommunerna under år 1949 mottagit från staten såsom förskott eller avräkning å kommunalskatten och fastighetsskatten samt såsom statsbidrag till driftutgifter (kol. 6). Storleken av de speciella driftbidragen har även uträknats i procent av de sålunda beräknade kommunala driftutgifterna (kol. 10).

För olika kommunala verksamhetsgrenar har angivits det belopp varje kommun uppburit i speciella driftbidrag under år 1949, dels totalt (kol. 11,

14, 17 o. s. v.) och dels per skattekrona (kol. 12, 15, 18 o. s. v.), samt bidragsbeloppet i procent av kostnaderna för den statsunderstödda verksamhetsgrenen (kol. 13, 16, 19 o. s. v.).

Det må framhållas, att de i tabellen angivna uppgifterna icke äro exakta utan att flera felkällor förefinnas. Sålunda kan summan av influten kommunalskatt ha beräknats på något olika sätt i de skilda kommunerna. Även statsbidragsbeloppen kunna vara uträknade på olika sätt, beroende bl. a. på att de kunna ha influtit vid skilda tidpunkter och därför redovisats under olika år. Vidare bör beaktas, att i sammanställningen städerna blivit relativt sett överrepresenterade då i denna ingå, bortsett från Stockholm som redovisats särskilt, 10 städer med en sammanlagd folkmängd av drygt 200.000 invånare men endast 24 landskommuner med tillhoppa icke fullt 140.000 invånare. De tillfrågade kommunerna kunna icke heller anses representativa för genomsnittet i landet, utan ha utvalts för att giva en så allsidig bild som möjligt av förekommande förhållanden. Även om de redovisade uppgifterna därför och på grund av det ringa antalet tillfrågade kommuner icke kunna läggas till grund för några säkra generella slutsatser, anser utredningen dock att uppgifterna giva en föreställning om förhållandena, som kan vara vägledande vid en allmän bedömning av den kommunalekonomiska betydelsen av nu utgående speciella driftbidrag till kommunerna. Här torde få lämnas en sammanfattande redogörelse för vissa förhållanden, vilka kunna utläsas ur den upprättade tabellen.

Det sammanlagda belopp som under år 1949 utbetalades i speciella driftbidrag till de i undersökningen ingående

34 kommunerna var omkring 18,6 miljoner kronor, vilket i genomsnitt motsvarar 2 kronor 31 öre per skattekrona. Utdebiteringen per skattekrona var samma år i dessa kommuner i genomsnitt 7 kronor 40 öre. Detta innebär, att av den utdebitering som i genomsnitt¹ skulle erfordrats om de speciella driftbidragen icke utgått, 9 kronor 71 öre per skattekrona, 23,7 % täcktes av de speciella driftbidragen. Statsbidragsbeloppet i kronor per skattekrona var emellertid mycket olika i de skilda kommunerna och varierade mellan 17 kronor 42 öre och 1 krona 14 öre. För omkring en tredjedel av kommunerna var beloppet över 4 kronor per skattekrona.

Jämföres storleken av statsbidragen i kronor per skattekrona med antalet skattekronor per invånare, visar sig att, även om variationerna i storleken av statsbidragen räknade i kronor per invånare äro mycket stora även för i skatteunderlagsavseende jämförliga kommuner, en klar tendens kan sägas föreligga för fallande statsbidragsbelopp vid stigande skatteunderlag. Förhållandet åskådliggöres i nedanstående *diagram 1*.

Såsom framgår av nedan intagna *diagram 2* är däremot sambandet mellan statsbidragen i kronor per skattekrona och den i kommunerna beslutade utdebiteringen icke lika tydligt som beträffande skatteunderlaget. En svag tendens till stigande statsbidrag vid stigande utdebitering kan dock utläsas ur diagrammet, men även i detta fall utvisar diagrammet stora variationer för närliggande kommuner, d. v. s. kommu-

¹ Den genomsnittliga kommunala utdebiteringen har härvid uträknats så, att för varje kommun antalet skattekronor multiplicerats med den för år 1949 beslutade utdebiteringen. Summan av dessa produkter har därefter dividerats med det sammanlagda antalet skattekronor i de 34 kommunerna.

Diagram 1

utvisande sambandet mellan statsbidragen i kronor per skattekrona och skatteunderlaget per invånare.

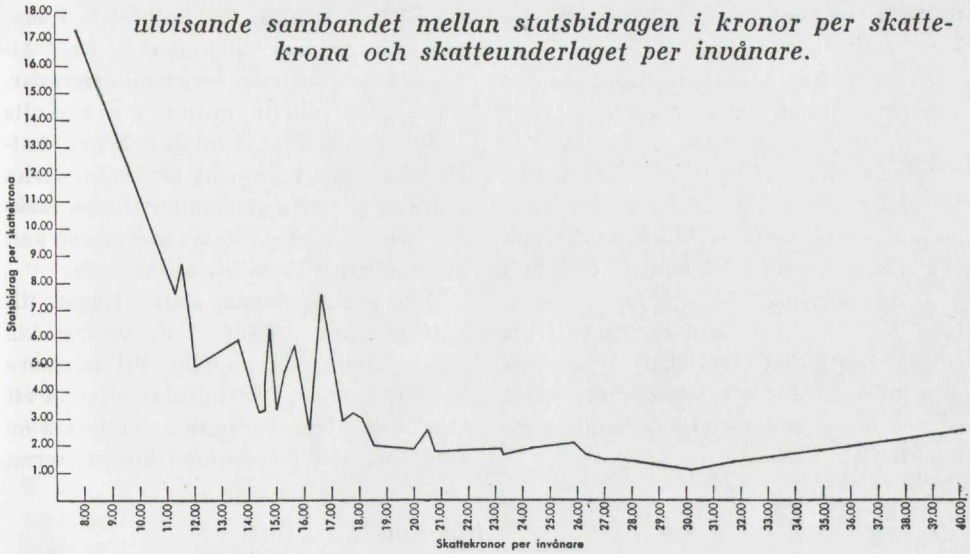
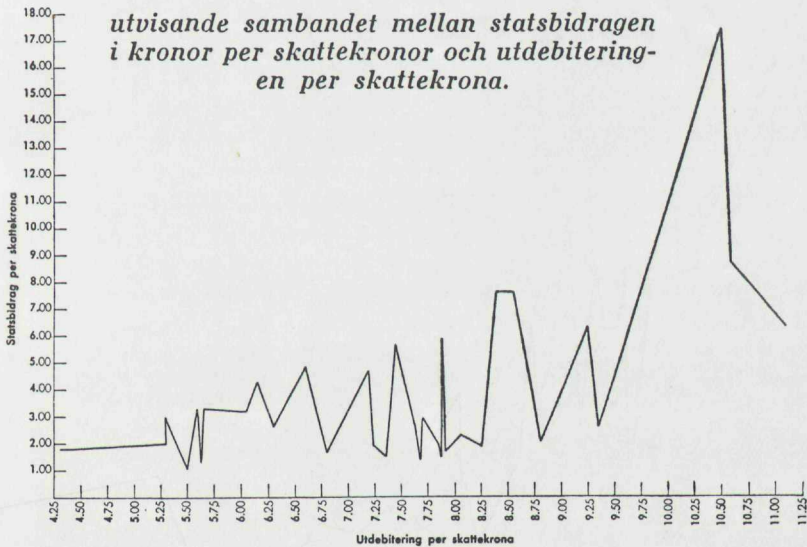

Diagram 2

utvisande sambandet mellan statsbidragen i kronor per skattekrona och utdebiteringen per skattekrona.

ner med ungefär samma utdebitering per skattekrona.

Uträknas summan statliga speciella driftbidrag till de undersökta kommunerna i förhållande till antalet invånare,

visar sig att statsbidragen i genomsnitt utgingo med 53 kronor 85 öre per invånare. Även här föreligga emellertid stora variationer. Statsbidragen per invånare i de skilda kommunerna varierade sålunda mellan 34 kronor 50 öre

och 133 kronor 40 öre. I 22 av de 34 kommunerna var beloppet mellan 35 och 60 kronor per invånare.

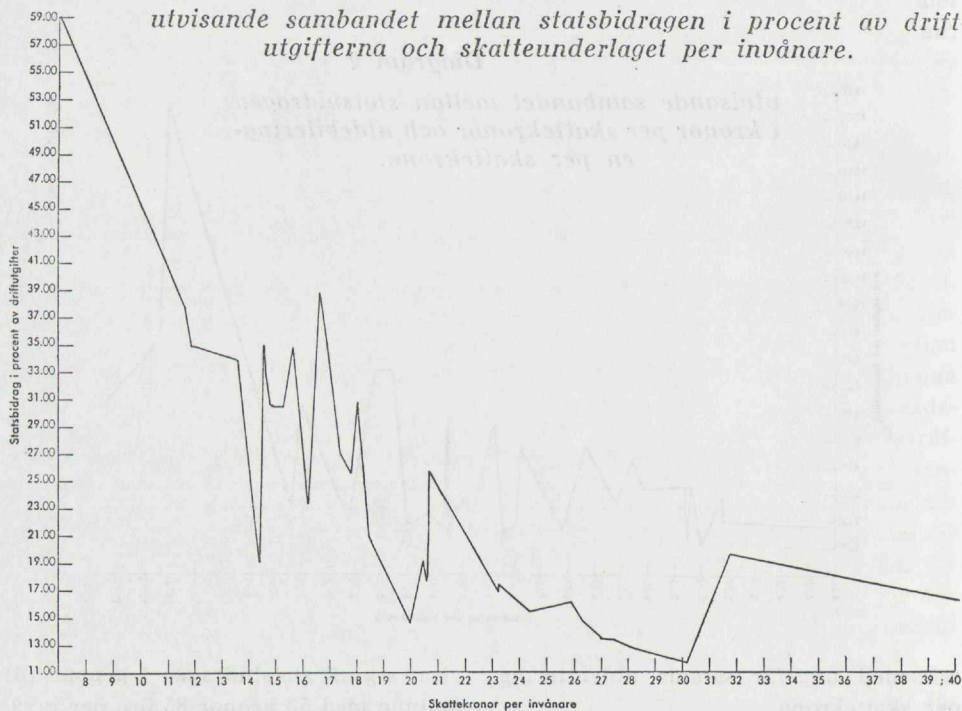
Slutligen har i tabellen uträknats hur stor procentuell andel av kommunernas totala driftutgifter som täcktes av de speciella driftbidragen. I genomsnitt var detta procenttal 18,6 för alla kommunerna. För de särskilda kommunerna varierade procenttalet mellan 11,6 och 57,2. Av *diagram 3* framgår, att procenttalet för de skilda kommunerna, trots stora variationer för i skatteunderlagsavseende jämförliga kommuner, visar en stigande tendens vid fallande skatteunderlag.

sig, har i tabellen totalsumman för de speciella driftbidragen uppdelats i sexton grupper, avseende ett eller flera bidrag till likartade verksamhetsgrenar. För varje sådan grupp har angivits statsbidragsbeloppet totalt och per skattekrona samt i procent av kostnaderna för den eller de statsunderstödda verksamhetsgrenarna. I dessa avseenden kan ur tabellen utläsas bl. a. följande.

Det sammanlagda statsbidraget till *polisväsendet* år 1949 i de undersökta 34 kommunerna uppgick till närmare 300 000 kronor. Därvid är emellertid att märka att ifrågavarande år endast 6 av städerna och 20 av landskommunerna

Diagram 3

utvisande sambandet mellan statsbidragen i procent av driftutgifterna och skatteunderlaget per invånare.

För att även giva en bild av den kommunalekonomiska betydelsen av de olika speciella driftbidragen vart för

uppburo statsbidrag för detta ändamål. Per skattekrona räknat varierade statsbidragets storlek mellan 22 och 0,8 öre.

I genomsnitt¹ utgick det med 4,6 öre per skattekrone. Genom statsbidraget täcktes i genomsnitt 9,8 % av kostnaderna för polisväsendet. Detta procenttal var i allmänhet väsentligt högre för landskommunerna än för städerna, eller i genomsnitt 33,1 % för landskommunerna och 5,1 % för städerna.

Statsbidraget till kommunernas kostnader för *familjebidrag* uppgick sammanlagt till omkring 560 000 kronor, motsvarande i genomsnitt 6,9 öre per skattekrone. Genom statsbidragen täcktes i genomsnitt omkring 79 % av kommunernas kostnader för verksamheten.

Statsbidrag till *civildförsvaret* utgick till 9 av städerna och 16 av landskommunerna med tillhoppa omkring 60 000 kronor. Detta statsbidrag motsvarade för dessa 25 kommuner i genomsnitt 0,8 öre per skattekrone och 37,6 % av kommunernas civilförsvarkostnader.

Till *gatuförvaltning* utgick statsbidrag endast till städerna. Det sammanlagda bidragsbeloppet uppgick till omkring 1,6 milj. kronor, motsvarande 28,5 öre per skattekrone och 34,3 % av städernas kostnader för ändamålet. I Stockholm uppgick detta statsbidrag år 1949 till omkring 2,7 milj. kronor eller 9 öre per skattekrone. Här täckte statsbidraget endast 7,8 % av de totala kostnaderna.

Statsbidragen till *folkskoleväsendet* (med undantag för de högre folkskolorna, vilka redovisas särskilt) är för såväl städer som landskommuner det dominerande statsbidraget. Till de 34 i undersökningen ingående kommunerna

¹ Med genomsnitt avses icke det aritmetiska medeltalet av siffrorna för de olika kommunerna, utan såväl här som i det följande avses med genomsnittet det tal, som erhålles om de kommuner, vilka redovisat statsbidrag eller egna kostnader för verksamheten, betraktas som om de utgjorde en enda kommun.

utgingo dessa statsbidrag med tillhoppa omkring 14 milj. kronor, motsvarande i genomsnitt 1 krona 74 öre per skattekrone. För de skilda kommunerna varierade statsbidragens storlek i kronor per skattekrone mellan 16 kronor 11 öre och 95 öre. Statsbidragen i procent av kostnaderna för folkskoleväsendet voro i genomsnitt 58,5 med en variation för de särskilda kommunerna mellan 74,5 och 44,7. Stockholms stad uppbar statsbidrag till folkskoleväsendet med omkring 16,1 milj. kronor, motsvarande 54,4 öre per skattekrone och 35,8 % av kostnaderna.

För *högre folkskolor* utgick statsbidrag endast till 3 städer och 7 landskommuner med tillhoppa omkring 840 000 kronor. Dessa bidrag motsvarade i genomsnitt 25,5 öre per skattekrone och 54 % av dessa kommuners kostnader för verksamheten.

Endast 1 stad uppbar statsbidrag till kostnaderna för *kommunalt gymnasium*. Bidraget utgick med 60 000 kronor, vilket motsvarade 8,1 öre per skattekrone och 44,2 % av stadens kostnader.

Till *yrkesundervisning* utgick statsbidrag till 9 städer och 7 landskommuner med tillhoppa omkring 320 000 kronor eller med i genomsnitt 4,6 öre per skattekrone. Genom bidragen täcktes i genomsnitt 24,4 % av kostnaderna.

Statsbidrag till *biblioteksväsen* uppbar 9 städer och 17 landskommuner. Det sammanlagda statsbidragsbeloppet var omkring 140 000 kronor eller i genomsnitt 2,4 öre per skattekrone. Statsbidragets procentuella andel av kostnaderna för verksamheten var i genomsnitt 30,2.

Till kommunernas kostnader för *fattigvård* utgick statsbidrag med tillhoppa omkring 237 000 kronor. Per skattekrone räknat utgick statsbidraget i genom-

snitt med 2,9 öre per skattekrona, varigenom täcktes 4,6 % av fattigvårds-kostnaderna.

Statsbidragen till *barnavård* hade ungefär samma storlek som fattigvårdsbidraget, men av kommunernas sammanlagda kostnader täcktes i detta fall omkring 13 % av statsbidragen.

Endast 3 städer och 1 landskommun uppburo statsbidrag till *arbetslöshets-hjälp*. Bidraget uppgick för dessa kommuner sammanlagt till omkring 11 000 kronor, motsvarande 0,3 öre per skattekrona och 4,9 % av samtliga i de 34 kommunerna redovisade kostnader. Även till Stockholms stad utgick statsbidrag till arbetslöshets hjälp. Bidraget uppgick ifrågavarande år (1949) till 614 882 kronor eller 2,1 öre per skattekrona, motsvarande 20,6 % av stadens kostnader för sådan hjälpverksamhet.

Till *nykterhetsvård* utgick statsbidrag till alla de i undersökningen ingående kommunerna men med sammanlagt endast omkring 20 000 kronor, vilket i genomsnitt motsvarar 0,2 öre per skattekrona och 13,3 % av kommunernas

kostnader för verksamheten. Den andel av kommunernas kostnader som i varje särskilt fall täcktes av statsbidraget varierade emellertid kraftigt, eller mellan 83 och 4,8 %.

Statsbidrag till *social hemhjälpssamhet* utgick till 31 av kommunerna med tillhoppa omkring 120 000 kronor eller med i genomsnitt 1,5 öre per skattekrona. Bidragets procentuella andel av kostnaderna var relativt lika i kommunerna och i genomsnitt 26,4.

De statsbidrag till de i undersökningen ingående kommunerna, som icke kunnat hänföras till någon av de förut angivna huvudgrupperna, ha sammanförts under rubriken »*övriga statsbidrag*». Endast 1 stad och 16 landskommuner uppburo sådana bidrag. Totalbeloppet var omkring 100 000 kronor eller 3,7 öre per skattekrona. Stockholms stad uppbar flera olika statsbidrag, vilka icke kunnat hänföras till någon av de förut angivna grupperna. Sammanlagda beloppet av dessa olika speciella driftbidrag var över 9 milj. kronor eller omkring 30,6 öre per skattekrona.

ALLMÄNNA SYNPUNKTER PÅ STATS BIDRAGS-
GIVNING TILL KOMMUNER

Av den förut lämnade redogörelsen för gällande statsbidragsbestämmelser och den praktiska innebörden av systemet med speciella driftbidrag till kommunerna framgår att detta system är mycket komplicerat. Antalet sådana speciella statsbidrag är betydande och varje bidrag är oftast reglerat för sig i en särskild författning. De ändamål, för vilka statsbidrag utgå, kunna vara mycket begränsade. Som exempel kan nämnas, att till kommunernas kostnader för folkskoleväsendet kunna utgå mer än 20 olika speciella driftbidrag. Skilda statsbidrag utgå sålunda, förutom till avlönande av lärarpersonal av olika kategorier, bl. a. till anordnande av skolmåltider, skolskjutsar och inackordering av skolbarn samt för tillhandahållande av läroböcker och av annan undervisningsmateriel.

Vissa statsbidrag utgå med avsevärda belopp. I andra fall är statsbidragens storlek så obetydlig i förhållande till kommunernas utgifter i allmänhet, att statsbidragen i realiteten ha föga betydelse för kommunernas ekonomi. Statsbidraget till nykterhetsvård utgick t. ex. för verksamhetsåret 1949 till de 34 kommuner, för vilkas statsbidragsförhållanden utredningen i det föregående har redogjort, med sammanlagt endast omkring 20 000 kronor. Detta belopp motsvarade i genomsnitt endast omkring 0,2 öre per skattekrona. Avräknas från statsbidragsbeloppet kommunernas

kostnader för det administrativa och kamerala arbete, som föranledes av statsbidragsärendena, är uppenbart, att de belopp, som reellt kommo kommunerna till godo genom detta statsbidrag, praktiskt taget voro betydelselösa för flertalet kommuner.

De regler, som gälla för de skilda statsbidragen, ha bestämts med utgångspunkt från de föreliggande förhållandena i varje särskilt fall. Detta har medfört, att de skilda bidragsgrunderna blivit oenhetliga och statsbidragssystemet såsom nyss nämnts komplicerat. Bidragsprövningen handhaves av ett stort antal statliga myndigheter, vilket försvårar en enhetlig tillämpning av statsbidragsförfattningarna.

Önskemålet att erhålla garantier för att statsmedlen komma till användning på ett ur statens synpunkt önskvärt sätt har föranlett ofta detaljerade föreskrifter rörande kontroll över den statsunderstödda kommunala verksamheten samt en omfattande uppgifts- och anmälningsskyldighet för de kommunala organen. Denna statliga kontroll över kommunernas utförande av de uppgifter, som sammanhånga med de statsunderstödda verksamhetsgrenarna, innebär i många fall en avsevärd begränsning av den kommunala bestämmanderätten. Därtill kommer att understöd av vissa speciella kommunala verksamhetsgrenar i praktiken kan medföra, att sådana grenar av kommunalförvaltningen

givas oberättigat företräde framför andra i den särskilda kommunen kanske lika trängande arbetsuppgifter. Härigenom kan sägas ske en påverkan på kommunernas bedömande av hur den kommunala verksamheten bör utvecklas med hänsyn till de speciella förhållandena i varje särskild kommun.

Gällande statsbidragssystem medför såsom förut utvecklats en avsevärd belastning av den kommunala förvaltningsapparaten. Även om det av varje särskild statsbidragsförfattning direkt föranledda administrativa och kamerala arbetet för kommunerna kan te sig relativt enkelt och mindre betungande, torde icke kunna bestridas, att den samlade arbetsbördan för de kommunala organen till följd av statsbidragssystemets utformning som en mängd speciella bidrag är betydande. Särskilt påtagligt är detta om man även beaktar det fortlöpande bokförings- och redovisningsarbete, som måste bedrivas av kommunerna såsom underlag för kommande statsbidragsansökningar eller rekvisitioner av statsbidrag. Den olika utformningen av de skilda statsbidragsbestämmelserna är härvid ett förhållande som försvårar kommunernas arbete.

Även för de statliga myndigheterna medför statsbidragsärendena omfattande arbetsuppgifter. Visserligen kan sägas, att de statliga myndigheterna beroende av statsbidragsgivningen ha intresse av att följa den kommunala verksamheten på olika områden och att de uppgifter, som erhållas i statsbidragsärendena, åtminstone till viss del ändock skulle vara erforderliga för statsverksamhetens utövande och för de statliga myndigheternas arbete i allmänhet. Men det torde dock förhålla sig så, att en väsentlig del av arbetet med statsbidragsärendena hänför sig till de

talj- och sifferkontroll, som helt är påkallad av statsbidragsgivningen såsom sådan. Härtill kommer arbetet att årligen beräkna medelsbehovet för de olika statsbidragen och att reglera de skilda medelsanvisningarna. Enligt utredningens mening medför gällande statsbidragssystem betungande och kostnadskrävande arbete för många statliga myndigheter och organ.

Statsbidragsutredningen har sålunda funnit den kritik av gällande statsbidragssystem, som framfördes av decentraliseringsutredningen i dess inledningsvis berörda promemoria, vara befogad. Behovet av en reformering av statsbidragssystemet gör sig enligt statsbidragsutredningens mening starkt gällande, särskilt som med täta mellanrum alljämt framkomma nya förslag, vilkas genomförande skulle innebära ökning av antalet statsbidragsformer och en allt större specialisering av de skilda bidragen. En reform i detta avseende synes utredningen vara ett viktigt led i den verksamhet för förenkling och rationalisering, som de senaste åren bedrivits inom olika grenar av samhällsverksamheten.

En reformering av gällande statsbidragssystem kan givetvis åstadkommas på olika sätt. Närmast till hands ligger måhända att söka finna en grund för en enhetlig och enkel reglering av de skilda statsbidragen. Men även om i samband därmed vissa relativt betydelslösa statsbidrag skulle kunna slopas, kvarstode dock ansöknings- och prövningsförfarandet samt anslagsberäkningen för en rad speciella driftbidrag som en betydande arbetsbelastning för såväl de statliga myndigheterna som de kommunala organen. Utredningen har därför ansett sig böra gå ett steg längre och först undersöka huruvida det är

nödvändigt att det statliga stödet till kommunerna ges den till synes föga rationella formen av bidrag till en mångfald speciella ändamål eller om icke större ändamålsenlighet skulle kunna vinnas genom sammanförande av olika bidrag.

Frågan om möjligheterna att sammanföra nuvarande speciella driftbidrag till kommunerna beror ytterst på syftet med statsbidragsgivningen. Det allmänna syftet med statsbidragsgivningen kan vara vanskligt att angiva. I regel beröres nämligen frågan härom endast i största korthet vid tillkomsten av nya statsbidrag. Någon allmän motivering för statsbidragsgivningen till kommunerna har icke heller, såvitt utredningen kunnat finna, angivits av statsmakterna. Frågan behandlades emellertid ingående av kommunalskatteberedningen i dess betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen, del III, Den kommunala skatteutjämningen (Statens offentl. utredn. 1943: 43). Beredningen angav därvid först sin syn på frågan om samhällsuppgifternas natur och anförde härom bl. a. följande.

De arbetsuppgifter, som ombesörjas genom samhällets verksamhet, kunna antingen vara av betydelse för landet i dess helhet eller av intresse för landets olika mindre delar var för sig. Beträffande vissa samhällsuppgifter är samverkan mellan invånarna i alla delar av landet naturlig och ändamålsenlig. Ett enhetligt fullföljande av sådana samhällsuppgifter är ett för hela landet samfällt intresse. Dessa uppgifter, vilka huvudsakligen avse individernas elementära livsbetingelser, hava betecknats såsom nationella eller *statliga*. Beträffande andra samhällsuppgifter åter sträcker sig intressegemenskapen endast till en mindre, lokalt begränsad krets samhällsmedlemmar. Dylika lokala angelägenheter, som framför allt röra den materiella men även den kulturella utvecklingen inom varje

särskild bygd eller ort, utgöra de egentliga *kommunala* uppgifterna. Gränsen mellan de statliga och kommunala uppgifterna är givetvis icke skarp. Det allmänna föreställningssättet beträffande gränsdragningen i detta avseende växlar från tid till annan liksom uppfattningen om vilka uppgifter som överhuvud taget skola bliva föremål för samhällets verksamhet eller ombesörjas på privat väg. Det är ingalunda ovanligt, att en av kommunerna omhänderhåvd verksamhetsgren inrymmer både statliga och kommunala uppgifter. En i och för sig statlig uppgift kan av en kommun utbyggas på ett sätt, som endast har betydelse för den kommunala gemenskapen, och uppgiften därigenom bliva delvis kommunal.

Beträffande samhällsuppgifternas fördelning mellan stat och kommuner anförde kommunalskatteberedningen vidare bl. a. följande.

Den fördelning av samhällsuppgifterna, som principiellt sett synes böra eftersträvas, är att staten omhänderhar och bekostar de uppgifter av allmän beskaffenhet, vilka ovan betecknats såsom statliga, och att kommunerna allenast åläggas att sörja för de rent lokala angelägenheterna. Detta skulle emellertid kräva en betydande ökning av den statliga administrationen samt även kunna leda till att kostnaderna för vissa uppgifters fullgörande bleve större än nödvändigt. På grund av sådana farhågor hava kommunerna ålagts att med bidrag från staten handhåva en stor del av de statliga uppgifterna.

Samhällsverksamheten har även ordnats på sådant sätt att stat och kommun samverkat till fullgörande av vissa uppgifter. I sådana fall hava vanligen kommunerna fått ombesörja själva verksamheten, medan staten lämnat dem bidrag därtill. Fördelningen av den gemensamma bördan bestämmes på många områden genom dylika speciella statliga förvaltningsbidrag till kommunerna. Regleringen av dessa bidrag utgör ett betydelsefullt led i samhällsuppgifternas fördelning mellan staten och kommunerna.

På grundval av denna karakterisering av samhällsverksamheten såsom antingen statlig eller kommunal angav kommunalskatteberedningen syftet med de

speciella statsbidragen till kommunerna på följande sätt.

De speciella statsbidragen hava beträffande kommunernas statliga uppgifter till ändamål att bära statens andel i den gemensamma bördan och därmed åstadkomma en allmän lättnad för kommunerna. Oaktat staten principiellt sett helt borde bestrida kostnaderna för nämnda uppgifter, kvarlämnas som regel å kommunerna en så stor andel som anses erforderlig för att avvålla dessa från att vidtaga kostsamare anstalter än som är behöfligt för uppnående av ett ur statens synpunkt tillfredsställande resultat av den kommunala verksamheten. De speciella statsbidragen hava dessutom till syfte att över huvud taget trygga en önskvärd omfattning och effektivitet hos den kommunala förvaltningen, varom villkor ställas för statsbidragens bekvämlighet. I detta syfte utgå statsbidrag till såväl rent statliga uppgifter som verksamhetsgrenar, vilka äro av både allmän betydelse och lokalt intresse. Kommunerna kunna på detta sätt stimuleras att vidtaga anordningar, som icke ovillkorligen åligga dem. Statsbidragen till dylika anordningar äro i allmänhet icke större än som erfordras för att förmå kommunerna att frivilligt vidtaga önskvärda åtgärder.

Slutligen framhöll kommunalskatteberedningen de speciella statsbidragens betydelse ur skatteutjämningsynpunkt. Då det icke låte sig göra att genom allmänna skatteutjämningsbidrag på ett lämpligt och samtidigt tillräckligt effektivt sätt upphäva verkningarna av de faktorer, som utan kommunernas eget förvållande åstadkomma en för hög skattebelastning, vore det angeläget för att icke säga nödvändigt att utnyttja de speciella statsbidragen för en reglering av kommunernas skattetryck.

Enligt kommunalskatteberedningens nu återgivna uttalanden skulle sålunda en väsentlig grund för statsbidragsgivningen till kommunerna vara, att staten därigenom bestrede sin andel av kostnaderna för av kommunerna bedriven verksamhet, som helt eller delvis vore

av statlig natur. Denna beredningens uppfattning har senare gått igen i olika sammanhang. Som exempel kan nämnas, att socialvårdskommittén i sitt betänkande XVII: Utredning och förslag angående lag om socialhjälp m. m. (Statens offentl. utredn. 1950: 11, sid. 300) uttalade, att kommittén visserligen ansåge, att en hjälpform av socialhjälpens natur principiellt utan tvivel vore en statsuppgift, men att kommittén med hänsyn till faran för en alltför bunden administration, riskerna för missbruk m. m. icke kunde förorda att staten övertog socialhjälpen. I stället förordades att kommunerna skulle bli huvudmän men erhålla betydande statsbidrag. Detta förslag hade sålunda, enligt kommittén, icke föränletts av att kommittén betraktade socialhjälpen såsom en i och för sig kommunal uppgift utan enbart av praktiska skäl, och vid överbägande av statsbidragets storlek vore det endast dessa praktiska skäl som borde tillmätas betydelse. När frågan om statsbidrag till fattigvården och barnavården tidigare diskuterats, hade utgångspunkten närmast varit den motsatta. Man hade, framhöll kommittén, betraktat dessa verksamhetsgrenar som kommunala och motiverat statsbidraget med behovet av kostnadsutjämning. Socialvårdskommittén utgick för sin del från att kostnaderna för socialhjälpen borde bestridas av statsmedel men att av praktiska skäl omhänderhavandet av verksamheten och en viss del av kostnaderna likväl måste vila på kommunerna.

Uppfattningen att ett väsentligt skäl för staten att lämna kommunerna bidrag föreligger om kommunerna utföra helt eller delvis statliga uppgifter torde vara en av förklaringarna till det nuvarande statsbidragssystemets konstruk-

tion med en rad speciella statsbidrag. Givet är nämligen, att bland de skiftande uppgifter, som för närvarande fullgöras av kommunerna, finnas många, som kunna sägas vara av »statlig natur», och antalet sådana av kommunerna handhavda »statliga uppgifter» ökar med utvecklingen av samhällsverksamheten. Då därtill kommer att statsbidragens storlek med detta betraktelsesätt bör anpassas efter graden av statens ansvar för uppgifterna i de särskilda fallen, kan svårligen undvikas att beräkningsgrunderna för statsbidragen bli komplicerade. Det blir med denna utgångspunkt icke möjligt att finna en tillfredsställande lösning av frågan om en genomgripande förenkling av statsbidragssystemet.

Utredningen har emellertid ställt sig den frågan om det verkligen är motiverat eller ens möjligt att uppdraga en gränslinje mellan principiellt statliga och kommunala arbetsuppgifter. Därvid har utredningen kommit till den uppfattningen, att en sådan gränsdragning i realiteten icke är hållbar. Såväl staten som kommunerna äro organ för samhällsverksamhet och det är ett intresse för såväl staten som vederbörande kommun att den samhälleliga verksamhet, som har anknytning till kommunen, bedrivs på ett ändamålsenligt och i allo tillfredsställande sätt. Att vissa samhällsuppgifter av praktiskt-administrativa skäl ansetts böra utföras av statliga och andra av kommunala organ kan härvid icke ha någon betydelse. Enligt utredningens mening är den faktiska arbetsfördelningen, sådan den angivits av statsmakterna, den enda gräns som i praktiken kan upprätthållas mellan statliga och kommunala uppgifter. Alla de arbetsuppgifter, som anförtrots de kommunala organen, måste anses vara

kommunala uppgifter, oberoende av det större eller mindre intresse staten kan ha av att de kommunala organen fullgöra sina uppgifter på ett ur statens synpunkt tillfredsställande sätt.

Denna utredningens uppfattning bekräftas av de modifikationer, som att döma av kommunalskatteberedningens och socialvårdskommitténs uttalanden måst införas i sammanhanget för att teori och verklighet skola stämma överens. Det må för övrigt påpekas, att sådana specialreglerade verksamhetsuppgifter som fattigvård och barnavård i samband med ändringar år 1948 i kommunallagarna fastslagits vara kommunala angelägenheter.

Av statsbidragsutredningens uppfattning att någon hållbar gräns icke kan uppdragas för sådana av kommunerna omhändertagna uppgifter, som helt eller delvis skulle vara av statlig natur, utan att alla de uppgifter, vilka faktiskt anförtrots kommunerna, äro kommunala angelägenheter följer, att enligt utredningens mening staten icke heller har någon skyldighet att lämna kommunerna statsbidrag till kostnaderna för vissa speciella på kommunerna ankommande verksamhetsgrenar. Detta hindrar icke att starka skäl kunna tala för att staten ändock bör lämna kommunerna bidrag. I vad mån detta är fallet beror på grunden till och syftet med statsbidragsgivningen. Detta syfte är även avgörande för statsbidragssystemets utformning. För utredningen har det därför varit en naturlig uppgift att söka klarlägga, vad som kan vara syftet med statsbidragsgivningen, d. v. s. vilka skäl som i allmänhet eller under särskilda förhållanden äro en grund för staten att lämna kommunerna statsbidrag.

Utredningen har härvid kommit till

den uppfattningen, att för statsbidragsgivningen till kommunerna finnas tre olika huvudmotiv. I det följande betecknas dessa grunder för statsbidragsgivningen som den skattetekniska grunden, skatteutjämningsgrunden och stimulansgrunden. Anmärkas må, att grunden till ett visst statsbidrag sällan direkt framgår av statsbidragsförfattningen eller förarbetena till denna. Av bestämmelserna kan emellertid utläsas, vilken verkan statsbidraget får ur olika synpunkter, vare sig sådan verkan varit ett huvudsyfte med statsbidragsgivningen eller icke. I många fall fylla statsbidragen samtidigt flera ändamål och gränserna mellan de angivna tre huvudgrunderna äro icke alltid klara. För överskådlighetens skull torde dock vara lämpligt att behandla dessa grunder var för sig.

Beträffande den *skattetekniska grunden* för statsbidragsgivningen till kommunerna må först erinras om att den kommunala beskattningsrätten regleras av statsmakterna. Teoretiskt är denna beskattningsrätt synnerligen vidsträckt. I vilken omfattning den kommunala beskattningsrätten behöver utnyttjas beror icke endast på kommunernas fria bedömande, utan statsmakternas beslut ha i allt större omfattning blivit normerande för de kommunala utgifterna genom att statsmakterna ålagt kommunerna olika uppgifter. Det har då ansetts naturligt att statsmakterna, genom att med statsmedel bestrida en del av de kommunala utgifterna, tillse, att kommunalskatten i allmänhet icke överstiger en som rimlig ansedd utdebiteringsgräns. Detta har ansetts så mycket mer påkallat, som kommunalskatten enligt gällande regler är proportionell under det att statsskatten är starkt progressiv. Skulle t. ex. kommunernas kost-

nader för lärarlönerna inom folkskoleväsendet, vilka utgöra en väsentlig del av deras utgifter, helt få täckas genom kommunal utdebitering, skulle de mindre inkomstagarna i landet få vidkännas en avsevärd höjning av sin kommunalskatt utan tillnärmelsevis motsvarande lättnad i statsskatten. Allmänt sett skulle en sådan utveckling innebära en omfördelning av den samlade skattebördan till stat och kommun från högre till lägre inkomstagare. Sambandet mellan skattesystemens utformning och statsbidragsgivningen kan därför även uttryckas på det sättet, att ett skäl för staten att lämna bidrag till kommunerna är att minska de icke önskvärda verkningar beträffande skattekraftens utnyttjande och den samlade skattebördans fördelning, som eljest skulle uppkomma till följd av kommunalskattegrernas nuvarande utformning. Genom statsbidragsgivningen infördes indirekt statsbeskattningens progressiva skala vid fördelningen mellan skattebetalarna av kostnader, som eljest skulle delats proportionellt. I vilken omfattning detta bör ske är givetvis en avvägningsfråga. Man torde dock som riktlinje kunna ange, att kommunerna genom statsbidrag böra tillföras medel i sådan omfattning att de för kommunerna ofrånkomliga utgifter, som skola täckas med kommunalskatt, i allmänhet icke nödvändiggöra överskridandet av en som maximal ansedd utdebiteringsgräns.

Den andra huvudgrunden för staten att lämna kommunerna statsbidrag, *skatteutjämningsgrunden*, hänför sig till skillnaderna i det kommunala skatetrycket. Kostnaderna för den kommunala verksamheten kunna nämligen drabba kommunernas skattebetalare mer eller mindre hårt. Detta kan bero

icke blott på den kommunala verksamhetens omfattning och standard, utan även på att kostnaderna för verksamheten i vissa kommuner bli relativt sett högre än i andra på grund av ogynnsamma lokala förhållanden. Men det kan även bero på att kostnaderna i olika grad påverka skattetrycket. I en kommun med dåligt skatteunderlag kan även en relativt ringa kommunal utgiftssumma medföra ett avsevärt skattetryck, under det att en bärkraftigare kommun kan påtaga sig väsentligt högre utgifter med samma eller kanske lägre skattetryck.

Det torde vara uppenbart att det är ett statligt intresse att genom statsbidragsgivning verka för skatteutjämning mellan kommunerna. När staten eftersträvat att genom lagstiftning av olika slag tillförsäkra medborgarna någorlunda likvärdiga förmåner oberoende av kommuntillhörigheten, har härav följt att det blivit ett statligt intresse att verka för en skälig utjämning av skattetrycket olika kommuner emellan. Man kan i detta sammanhang även hänvisa till de olägliga följdverkningar med hänsyn till näringslivets lokalisering, avfolkningstendenser m. m., som kunna uppkomma av alltför stora skattetrycksdifferenser i skilda delar av landet. Därtill kommer den förut beträffande den skattetekniska grunden för statsbidragsgivningen framförda synpunkten att, då staten reglerar den kommunala beskattningsrätten och samtidigt pålägger kommunerna kostnadskrävande uppgifter, det kan vara rimligt att staten genom statsbidragsgivning tillser, att skattebördorna icke bli alltför olika i skilda delar av landet.

Då det gäller skatteutjämningsgrundens närmare innebörd bör skillnad

göras mellan olika slag av kommunal verksamhet, nämligen å ena sidan sådana verksamhet, som kommunerna äro ålagda att utföra (obligatoriska uppgifter) eller som eljest allmänt betraktas som normala kommunala uppgifter (formellt frivilliga uppgifter) samt å andra sidan sådana för kommunerna helt frivilliga uppgifter, vilka endast utföras i vissa kommuner. Beträffande de obligatoriska och endast formellt frivilliga uppgifterna har statsbidragsgivningen direkt skatteutjämnande verkan, vare sig detta är huvudsyftet med statsbidragsgivningen eller ej. Erhölle kommunerna ej statsbidrag till kostnaderna för sådana uppgifter, skulle kostnaderna helt få bäras av kommunernas skattebetalare och kunna föranleda mycket olika skattetryck. Genom statsbidragsgivningen blir den på kommunerna stannande delen av kostnaderna mindre. Skattetrycket i kommunerna blir över lag lägre och därigenom minskas även skillnaderna mellan de högsta och lägsta kommunala skattetrycken. Vid statsbidragsgivning till de för kommunerna helt frivilliga uppgifterna måste åter beaktas, att statsbidraget kan vara en förutsättning för att en kommun skall bedriva den ifrågavarande verksamheten. Den andel av kostnaderna för verksamheten, som skall bäras av kommunen, medför då en utgiftsökning och därmed skattetrycksökning i förhållande till vad som skulle varit fallet om kommunen icke bedrivit den ifrågavarande verksamheten. I sådana fall har statsbidragsgivningen sålunda icke direkt skatteutjämnande verkan utan skatteutjämningsgrunden får innebörden att minska de skattetrycksökningar som uppkomma till följd av att kommunerna påtaga sig vissa helt frivilliga uppgifter.

Ett annat förhållande som bör beaktas i detta sammanhang är att skattestryckets höjd som nämnts kan bero på olika omständigheter. En sådan omständighet kan vara, att kommunen har svagt skatteunderlag och att skattetrycket därför starkt påverkas av varje ny utgift. Kommunernas svårigheter att påtaga sig nya eller utökade kostnadskrävande samhällsuppgifter kunna emellertid även ha sin grund i utgiftssteigrande speciella lokala förhållanden, över vilka kommunerna icke kunna råda. Det kan sålunda antagas, att de klimatiska förhållandena i de nordliga kommunerna kunna medföra utgiftsbehov, vilka icke ha sin motsvarighet i kommunerna i landets södra delar. Även bebyggelsestätheten torde inverka på storleken av de kommunala utgifterna. Gles bebyggelse och därmed sammanhängande kommunikationsförhållanden kunna således i allmänhet hänföras till sådana kostnadsförhöjande faktorer, över vilka kommunerna icke kunna råda, men vilka medföra ökade kommunala utgifter. Å andra sidan äro inom en tätort i regel kostnadskrävande anordningar för hygien, kommunikationer, ordning och säkerhet m. m. ofrånkomliga på ett helt annat sätt än i glesbebyggelseområdena. Dessa med tätortsförhållandena sammanhängande kostnader kunna i sin tur variera allt efter tätortens storlek och struktur (jfr å ena sidan ett vatten- och avloppsföretag i ett mindre, sammanträngt stationssambälle, ofta utförbart för lägre kostnader än motsvarande anordning på ren landsbygd, samt å andra sidan t. ex. tunnelbanabygget i Stockholm). Men skattetrycket i kommunerna påverkas vidare av förhållanden över vilka kommunerna kunna råda. En kommun kan sålunda ha funnit lämpligt att hålla en högre

standard än flertalet andra kommuner i fråga om den kommunala verksamhetens omfattning eller kvalitet. Skattetrycket kan givetvis även påverkas av den omsikt och den noggrannhet, som kommunerna iakttaga i fråga om sina ekonomiska åtaganden eller i sin affärsmässiga verksamhet. Dålig ekonomisk hushållning eller bristande ekonomisk förtänksamhet medför naturligt ett högre skattetryck.

Ur statens synpunkt finnes i och för sig knappast anledning att söka utjämna skattetrycket i de skilda kommunerna i den mån variationerna bero på sådana förhållanden över vilka kommunerna kunna råda. Har en kommun frivilligt påtagit sig så stora utgifter, att skattetrycket i kommunen överstiger det normala kommunala skattetrycket, kan detta anses vara kommunens ensak och bör icke föranleda ökade statsbidrag i skatteutjämningssyfte. Skatteutjämningssyftet för statsbidragsgivningen kan endast hänföras till sådana förhållanden, vilka påverka det kommunala skattetrycket och över vilka kommunerna icke kunna råda.

Vad slutligen angår den tredje huvudgrunden för statsbidragsgivning i allmänhet, har denna av utredningen betecknats som *stimulansgrunden*. Av denna beteckning framgår, att utredningen därmed avser statens intresse att uppmuntra, stimulera kommunerna att bedriva viss verksamhet, som de kanske eljest i allmänhet icke skulle påtaga sig. Härav följer, att stimulansgrunden för statsbidragsgivningen icke har betydelse beträffande sådana verksamhetsgrenar, som ålagts kommunerna som en skyldighet eller som kommunerna ändock skulle utföra därför att de allmänt betraktas som normala kommunala uppgifter. För de rent frivilliga

verksamhetsgrenarna ha däremot stimulansbidragen stor betydelse. Då det givetvis bör vara i kommunernas intresse att giva sina medlemmar en så god omvårdnad som möjligt inom ramen för de ekonomiska resurserna, är det uppenbart att rikligt tilltagna stimulansbidrag kunna ha väsentlig betydelse för att förmå kommuner även med relativt svag ekonomisk ställning att bedriva de statsunderstödda frivilliga verksamhetsgrenarna. Psykologiska skäl kunna emellertid leda till att även relativt obetydliga statsbidrag ha en stark stimulanseffekt. Genom stimulansbidrag kunna statsmakterna därför utan lagstiftningsåtgärder leda den kommunala verksamheten in på sådana områden, som anses särskilt betydelsefulla ur statlig synpunkt. Därvid kan staten genom en mer eller mindre detaljerad villkorsbestämning inverka även på formerna för den ifrågakvarande kommunala verksamheten.

De nu behandlade allmänna grunderna för statsbidragsgivning till kommunerna äro icke en uttömmande beskrivning av alla de skäl, som kunna föranleda statsmakterna att lämna kommunerna statsbidrag, och ha endast angivits som huvudmotiven. Det är givet att i en så mångskiftande flora som de nuvarande statsbidragen till kommunerna finnas särskilda bidrag, som icke helt kunna hänföras till någon av de tre huvudgrupperna utan lämnas av speciella skäl. Sålunda förekommer t. ex. att viss verksamhet i landskommunerna handhaves och bekostas av staten, under det att städerna handhava verksamheten själva. Det har då ansetts skäligt att staten skall avlasta städerna en del av kostnaderna för verksamheten genom att lämna statsbidrag. En annan speciell grund för statsbidragsgivning kan

föreligga om en av en kommun bedriven verksamhet spänner så långt över kommunens gränser, att verksamheten kan betecknas som mer eller mindre allmän. Det förekommer även att kostnaderna för viss verksamhet, som ålagts kommunerna, tillfälligt kan överstiga kommunernas resurser och att staten därför måste träda hjälpande emellan. Sådana speciella grunder för statsbidragsgivningen äro emellertid undantag och utredningen har ansett sig kunna bortse från dem vid ett allmänt bedömande av frågan om möjligheterna för och lämpligheten av att förenkla gällande statsbidragssystem genom begränsning av antalet statsbidragsformer. Då utredningen nu övergår till denna fråga, torde vara lämpligt att bedöma den särskilt med hänsyn till var och en av de angivna huvudgrunderna för statsbidragsgivningen i allmänhet.

Med hänsyn till *den skattetekniska grunden* för statsbidragsgivningen torde det vara likgiltigt om statsbidragen anknytas till den ena eller andra arbetsuppgiften för kommunerna. Det väsentliga är endast, att kommunerna genom statsbidrag tillföras medel i sådan omfattning, att det kommunala skattetrycket i allmänhet icke stiger över en viss som maximal ansedd utdebiteringsgräns. Enklast skulle detta resultat kunna vinnas genom ett enda statsbidrag till kommunerna, vars storlek avpassades efter det kommunala skattetrycket. Vore den skattetekniska grunden ensam avgörande, funnes icke något skäl att bibehålla gällande system med en rad speciella driftbidrag till kommunerna.

Icke heller ur *skatteutjämningssynpunkt* vinnas fördelar med att statsbidragen bindas till vissa speciella kommunala verksamhetsgrenar. Tvärtom in-

nebär sådan specialisering en begränsning av den totala skatteutjämnings-effekten. Skattetrycket utjämnas endast i den mån det föranledes av utgifter för de statsunderstödda verksamhetsgrenarna, den statsunderstödda sektorn av den kommunala verksamheten. Kostnaderna för den icke statsunderstödda verksamheten måste åter helt bäras av kommunerna och kunna föranleda mycket olika skattetryck. Ett system med statsbidrag endast till vissa grenar av den kommunala verksamheten kan därför endast ha begränsad effekt ur skatteutjämnings-synpunkt. De nuvarande driftbidragens betydelse för kommunernas ekonomi är också mycket varierande. Vare sig statsbidragsbeloppen uträknas i kronor per skattekrona, i kronor per invånare eller i procent av kommunernas totala driftutgifter, visar sig att betydande skillnader förekomma kommunerna emellan. Detta gäller ej blott verksamheterna av de olika statsbidragen tagna som en enhet, utan även varje särskilt slag av statsbidrag har verkningar å de olika kommunernas ekonomi, som utvisa större eller mindre variationer. I vissa fall utjämnas olikheterna mellan de skilda statsbidragsformerna så att en kommun, som får en ringa andel av ett statsbidrag, kompenseras genom större andel av ett annat bidrag, men fall förekomma även då olikheterna samverka. I detta avseende kunna vissa slutsatser dragas av utredningens undersökning av förhållandena i 34 kommuner. Denna utvisade, att de olika speciella driftbidragen tillhoppa per skattekrona räknat i genomsnitt uppgingo till 2 kronor 31 öre. För de särskilda kommunerna varierade bidragsbeloppen enligt samma beräkningsgrund mellan 17 kronor 42 öre och 1 krona 14 öre. Dessa stora variationer

äro icke resultat av en avvägning av kommunernas behov av statsbidrag för ett jämnt skattetryck, utan endast den faktiska följden av ett system med en rad på olika sätt utformade speciella statsbidrag. Såsom utredningen förut påvisat, föreligger visserligen en tendens för stigande statsbidragssumma i kronor per skattekrona vid fallande skatteunderlag. Även statsbidragens procentuella andel av kommunernas driftutgifter visar en stigande tendens vid fallande skatteunderlag. Dessa tendenser torde emellertid endast i ringa mån bero på grunderna för de skilda statsbidragens beräkning utan väsentligen därpå, att storleken av den sektor av den kommunala verksamheten, som icke berättigar till statsbidrag, genomgående stiger med stigande skatteunderlag. I de mindre bärkraftiga kommunerna nödvändiggör den bristande tillgången på kommunala skattemedel, att utgifterna i mesta möjliga mån begränsas till den statsunderstödda sektorn. Följden härav blir, att statsbidragens procentuella andel av de totala kommunala utgifterna blir störst i de minst bärkraftiga kommunerna. Detta starkare statsbidragsstöd till de mindre bärkraftiga kommunerna bygger emellertid icke på en rättvisande vägning av kommunernas behov av statsbidrag, utan är endast en följd av att hänsyn icke toges till omfattningen och behovet av kommunal verksamhet utanför den statsunderstödda sektorn.

Jämföras endast de statsunderstödda sektorerna av den kommunala verksamheten, leder statsbidragsgivningen enligt gällande system givetvis till en utjämning av det skattetryck, som föranledes av kostnaderna för sådana verksamhetsgrenar, vilka falla inom sektorn. Genom ett speciellt statsbidrag till

viss kommunal verksamhet nedbringas den andel av kostnaderna för verksamheten, som skall stanna på kommunerna och slutligen täckas genom kommunal utdebitering. Ju större statsbidraget är, dess mindre blir kommunandelen av kostnaderna för verksamheten och dess mindre blir det skattetryck som föranledes av verksamheten. Statsbidragsgivningen motverkar därigenom alltför stora absoluta skattetrycksdifferenser till följd av den statsunderstödda verksamheten. Om t. ex. de totala kostnaderna för viss kommunal verksamhet utan statsbidrag skulle föranleda ett skattetryck för denna verksamhet i en kommun av 4 och i en annan kommun av 2 kronor per skattekrona, så skulle, om statsbidrag utginge med hälften av kostnaderna för verksamheten, skattetrycken till följd av verksamheten i de båda kommunerna bli 2 resp. 1 krona per skattekrona. Den absoluta skattedifferensen skulle sålunda sjunka från 2 till 1 krona per skattekrona. Däremot skulle den relativa skattetrycksdifferensen oförändrat vara 2:1.

De relativa skillnaderna mellan skattetrycken till följd av viss kommunal verksamhet kunna utjämnas endast genom differentiering vid statsbidragsgivningen. Under senare år har detta blivit allt vanligare, särskilt beträffande anläggningsbidragen, vilket tyder på att skatteutjämningsgrunden för statsbidragsgivningen tillmätts ökad betydelse. Genom differentiering av statsbidragen har man sökt uppnå den effekten, att den på kommunerna stannande delen av kostnaderna för den statsunderstödda verksamheten skall drabba kommunerna relativt sett lika. Storleken av statsbidraget och därmed av kommunandelen har anpassats efter antalet skat-

tekronor per invånare, den kommunala utdebiteringen per skattekrona, m. m.

Genom differentiering av de speciella driftbidragen erhålles ökad skatteutjämningsseffekt, men även denna skatteutjämnings begränsas med nuvarande statsbidragssystem till det skattetryck, som föranledes av den speciella statsunderstödda verksamheten. Även om alla de nuvarande speciella statsbidragen differentierades, skulle man sålunda icke uppnå full skatteutjämnings, utan endast i den mån skattetrycket förorsakats av kostnader för de statsunderstödda verksamhetsgrenarna. De grenar av den kommunala verksamheten, som falla utanför statsbidragssektorn, skulle alltjämt kunna föranleda starkt varierande skattetryck i kommunerna. För att skattetrycket i kommunerna helt skall kunna utjämnas måste statsbidragssektorn utvidgas till att omfatta alla de kommunala verksamhetsgrenarna. En sådan utvidgning torde emellertid av praktiska skäl icke kunna genomföras med tillämpning av gällande statsbidragssystem.

Enligt utredningens mening kan sålunda skatteutjämningssyftet vid statsbidragsgivningen icke tillräckligt tillgodoses med ett system med en rad speciella statsbidrag. Ur skatteutjämnings-synpunkt skulle därför större fördelar vinnas med ett allmänt skatteutjämnande bidrag till kommunerna, vilket grundas å de totala kommunala utgifterna.

Beträffande *stimulansgrunden* till statsbidragsgivningen äro förhållandena helt annorlunda. I sakens natur ligger, att om staten önskar genom statsbidrag stimulera kommunerna att bedriva viss kommunal verksamhet, statsbidraget måste knytas till den ifrågavarande verksamheten. I den mån stimulansgrunden är avgörande för statsbidrags-

givningen måste nuvarande system med skilda statsbidrag till olika ändamål bibehållas.

Utredningen har företagit en genomgång av de nu vanligast förekommande speciella driftbidragen till kommunerna för att bilda sig en uppfattning om huruvida och i vad mån dessa bidrag ha betydelse ur stimulanssynpunkt. Därvid har visat sig att, även om en avsevärd del av de nu utgående bidragen obestriddligen haft sådan betydelse, stimulanssynpunkten dock numera icke alltid kan anses motivera statsbidragets bibehållande. Man torde sålunda kunna anse, att utrymme icke förefinnes för stimulanssynpunkter beträffande statsbidrag till verksamhetsgrenar, vilka äro obligatoriska eller endast formellt frivilliga för kommunerna. Endast beträffande de för kommunerna helt frivilliga uppgifterna har stimulanssynpunkten avgörande betydelse. Gränsen mellan endast formellt och helt frivilliga uppgifter kan emellertid vara svår att dra. Det kan t. ex. väl tänkas, att en från början för kommunerna helt frivillig verksamhet på grund av statsunderstöd eller eljest så småningom blir så allmänt vedertagen, att det knappast behöver befaras att de kommuner, som startat verksamheten, skulle upphöra därmed om det speciella statsbidraget bortföller. För de kommuner, som ännu icke påbörjat verksamheten, torde allmänhetens krav på jämställdhet med andra kommuner vara ett tillräckligt starkt incitament att igångsätta sådan verksamhet så snart de lokala förhållandena göra detta möjligt. Verksamheten övergår därmed från helt frivillig till en endast formellt frivillig verksamhet för kommunerna och statsbidraget förlorar successivt sin betydelse ur stimulanssynpunkt. Som sti-

mulansbidrag i egentlig mening har utredningen därför funnit sig endast böra beteckna statsbidrag till sådana kommunala verksamhetsgrenar, vilkas drivande kan tänkas komma att upphöra eller minska om det speciella statsunderstödet bortföller eller begränsades. I ett följande avsnitt av detta betänkande återkommer utredningen till denna fråga, och anger därvid i vilken omfattning de nuvarande speciella driftbidragen till kommunerna enligt utredningens mening icke eller icke längre böra betecknas som stimulansbidrag i den begränsade bemärkelse utredningen använt detta begrepp.

Utredningen har sålunda kommit till den uppfattningen, att det allmänna syftet med statsbidragsgivningen till kommunerna, bortsett från vissa speciella driftbidrag vilka böra betecknas som stimulansbidrag i egentlig mening, skulle kunna tillgodoses lika väl eller till och med bättre genom att bidragsgivningen icke bundes till särskilda av kommunerna bedrivna verksamhetsgrenar utan utvidgades till att omfatta hela den kommunala verksamheten, ett allmänt statsbidrag. Genom att bidraget differentierades efter kommunernas behov av statsbidrag ur skatteteknisk synpunkt och ur skatteutjämningsynpunkt, skulle bidraget få karaktären av ett allmänt skatteutjämningsbidrag. Detta allmänna bidrag till kommunerna skulle avlösa och ersätta alla de nuvarande driftbidrag till kommunerna, vilka icke hade väsentlig betydelse ur stimulanssynpunkt.

Ett utbyte av en rad speciella driftbidrag till kommunerna mot ett enda allmänt statsbidrag skulle innebära en genomgripande ändring av systemet för statsbidragsgivningen. I stället för ett särskilt bidrag till varje statsunder-

stödd verksamhetsgren skulle kommunerna erhålla ett enda bidrag, avsett som understöd av den kommunala verksamheten i dess helhet. Då storleken av detta bidrag till varje särskild kommun skulle bestämmas med hänsyn till kommunernas behov av statsbidrag ur skatteteknisk synpunkt och önskemålet om en utjämning av det kommunala skattetrycket, skulle det vara oberoende av kostnadsfördelningen inom kommunerna mellan de skilda verksamhetsgrenarna. Bidraget skulle inflyta direkt till kommunernas kassa och disponeras på samma sätt som utdebiterad kommunalskatt. Kommunerna skulle sålunda vid statbehandlingen icke behöva fördela statsbidraget på olika budgettitlar utan kunna bokföra det samma som en allmän inkomst. Kostnaderna för de skilda verksamhetsgrenarna skulle å andra sidan direkt upptagas på utgiftssidan. En sådan enhetlig behandling av inkomster och utgifter var för sig torde väl överensstämma med moderna betraktelsesätt inom den kommunala förvaltningen. Det må t. ex. framhållas, att Svenska landskommunernas förbund i remissyttrande över socialvårdskommitténs betänkande XVII med förslag till lag om socialhjälp anförde bl. a. följande.

Den successiva utbyggnaden av statsbidragssystemet har icke tagit hänsyn till kommunalförvaltningens ändrade ekonomiska organisation. Under ett tidigare skede med föga differentierad förvaltning var det naturligt att betrakta varje förvaltningsgren som en avskild enhet. Då fastställde man också särskild utdebitering för de olika förvaltningsändamålen. Under de senaste årtiondena har det framstått som allt mera nödvändigt att betrakta hela kommunalförvaltningen som en ekonomisk enhet. I praktiken innebär detta bl. a. att statsbidrag till olika specialändamål vid statbehandlingen och eljest icke intaga någon särställning gentemot den allmänna

kommunalskatten och de övriga inkomster, som stå till buds för finansiering av kommunernas utgifter. Man är icke längre intresserad av att se vad fattigvården, barnvården etc. kostar i utdebitering per skattekrone. Ett statsbidrag till socialvården inom viss kommun leder då ingalunda säkert till en standardhöjning inom just socialvården. Det kan i stället befinnas nödvändigt att med detta statsbidrag möjliggöra en standardhöjning inom någon annan förvaltningsgren eller också en skattesänkning.

Utredningen vill i detta sammanhang framhålla, att om ett allmänt statsbidrag till kommunerna införes till understödande av den kommunala verksamheten som helhet, en följd därav blir att understöd även lämnas till sådana kommunala utgifter, som kunna betecknas som kommunernas andelar av kostnaderna för statsunderstödda anläggningsarbeten. Härigenom kan en kollision inträda med grunderna för anläggningsbidrag till kommuner. Om t. ex. en kommun uppför ett pensionärshem, kan kommunen med nuvarande grunder erhålla statsbidrag till kostnaderna härför med upp till 80 %, beroende på skattetrycket i kommunen. Den återstående andelen av kostnaderna, som skall stanna å kommunen, påverkar storleken av kommunens totala årliga utgifter även om beloppet såsom kapitalutgift fördelas på flera år i form av amorterings- och ränteutgifter för lån. I och med att det allmänna statsbidraget får karaktären av ett allmänt bidrag till de årliga kommunala utgifterna, blir följden att statsbidraget i viss mån kan sägas bli ett bidrag även till den efter vissa grunder bestämda andel av kostnaderna för ett anläggningsarbete, som skall stanna å kommunen. Utredningen är medveten om att nu antydda förhållande formellt kan betraktas som en tvåfaldig bidragstilldelning till anläggningsarbe-

ten. Emellertid bör enligt utredningens mening de angivna konsekvenserna av ett allmänt statsbidrag icke överdrivas. Det allmänna statsbidraget bör icke ses så som om det utginge med viss procent av varje särskild kommunal utgiftspost, utan som ett enhetligt tillskott till kommunerna, till storleken avpassat efter kommunernas behov av statsbidrag ur skatte-teknisk synpunkt och skatteutjämnings-synpunkt. Medför kommunandelen av kostnaderna för en kapitalutgift att en kommun får ökat behov av allmänt statsbidrag, bör någon begränsning av denna statsbidragsgivning icke ske av den grunden, att kommunen redan erhållit visst efter särskilda grunder differentialiserat bidrag. Förhållandet kräver emellertid beaktande vid en översyn av anläggningsbidragen. Även denna fråga faller under utredningens uppdrag, och utredningen har för avsikt att upptaga den i ett senare sammanhang.

Den ifrågasatta omläggningen av statsbidragssystemet genom sammanförande av ett antal speciella driftbidrag till kommunerna till ett allmänt statsbidrag skulle uppenbarligen medföra en förenkling av det administrativa och kamerala arbetet. Kommunerna skulle befrias från det åtminstone sammanlagt betydande arbetet att ansöka om och rekvirera ett antal speciella bidrag samt att sammanställa och utarbeta administrativa och kamerala redogörelser av skilda slag för den statsunderstödda verksamhetens bedrivande eller planeringen av densamma. Också den kommunala redovisningen skulle kunna förenklas.

Även för de statliga myndigheterna skulle omläggningen av statsbidragssystemet medföra förenklingar, vilka torde kunna taga sig uttryck i kostnadsbe-

sparingar. Till en början skulle anslagsberäkningarna för bidragsgivningen koncentreras till bestämmande av storleken av ett enda bidrag. Det skulle icke längre föreligga behov av att insamla och sammanställa uppgifter och göra beräkningar rörande anslagsbehovet för statsbidrag till de skilda kommunala verksamhetsgrenarna, utan storleken av det nya allmänna statsbidraget skulle kunna beräknas och bestämmas efter enhetliga grunder, som endast avsåge de faktorer vilka skulle påverka storleken av det allmänna bidraget.

Bortfallet av ett mycket stort antal individuella statsbidragsansökningar från kommunerna beträffande skilda statsunderstödda verksamhetsgrenar skulle givetvis även minska arbetsbördan för de statliga myndigheter, som enligt gällande bestämmelser ha att granska och pröva sådana ansökningar, främst de fackliga ämbetsverken, länsstyrelserna och revisionsmyndigheterna. Antalet sådana ansökningar och rekvisitioner har visserligen nedgått redan genom begränsningen av antalet kommuner vid kommunindelningsreformens genomförande, men utredningen anser sig dock kunna uppskatta det antal sådana framställningar, som därutöver skulle bortfalla efter en omläggning av statsbidragssystemet enligt de skisserade linjerna, till ungefär 30.000 per år. Det må framhållas att många av dessa ansökningar och rekvisitioner omfatta flera poster och att de i regel skola åtföljas av verifikationer och annat material som ibland kan vara mycket omfattande.

Genom sammanslagning av en rad speciella statsbidrag till ett enda allmänt bidrag skulle vidare möjligheterna öka att överblicka statsbidragsgivningens betydelse ur skatteteknisk syn-

punkt och kommunernas totala behov av statsbidrag. Den lämpliga kostnadsfördelningen mellan stat och kommuner för samhällsverksamheten, d. v. s. vilken andel av dessa kostnader, som skall uttagas enligt kommunalskattelagens proportionella skala, skulle kunna regleras genom höjning eller sänkning av ett enda bidrag och sålunda icke behöva prövas särskilt för var och en av ett flertal bidragsformer. Statsbidragens reella storlek skulle även lättare kunna anpassas efter penningvärdet.

Det ifrågasatta allmänna statsbidraget till kommunerna skulle kunna fördelas på sådant sätt, att större skatteutjämnings effekt uppnås än vad som är möjligt då endast vissa speciella bidrag differentieras efter kommunernas ekonomiska bärkraft. Såsom i det följande kommer att visas, möta emellertid svårigheter då det gäller att utforma beräkningsgrunder för det allmänna statsbidraget med hänsyn till önskemålet om en rättvisande skatteutjämnings effekt. En förutsättning för systemomläggningen är att dessa frågor kunna lösas på ett tillfredsställande sätt. Utredningen kommer i ett följande avsnitt av detta betänkande att redogöra för de speciella problem, som uppkomma vid gradering och differentiering av ett allmänt statsbidrag, och att uppdraga huvudlinjer för sådan differentiering. Redan i detta sammanhang vill utredningen emellertid uttala att, även om en fullt rättvisande differentiering av ett allmänt statsbidrag med hänsyn till kommunernas behov därav ur skatteutjämnings synpunkt svårigen kan erhållas

och i varje fall icke utan avsevärda praktiska olägenheter, det dock enligt utredningens mening synes möjligt att med användande av generaliserande hjälpregler nå ett resultat, som är tillfredsställande ur allmän skatteutjämnings synpunkt och leder till avsevärt bättre resultat ur denna synpunkt än vad som är möjligt med nuvarande statsbidragssystem.

Avlösning av en rad speciella statsbidrag till kommunerna med ett allmänt statsbidrag skulle medföra, att även många villkorsbestämningar i de speciella statsbidragsförfattningarna skulle bortfalla. Sådana villkorsbestämningar, varigenom den kommunala verksamheten regleras mer eller mindre detaljerat, förekomma nämligen ej blott i fråga om de egentliga stimulansbidragen, vilka skulle bibehållas som speciella driftbidrag, utan beträffande praktiskt taget alla speciella statsbidrag till kommunerna. Utredningen är medveten om att sloandet av sådana villkorsbestämningar kan möta betänkligheter ur olika synpunkter. Innan ställning togs till frågan om en omläggning av gällande statsbidragssystem genom avlösning av en rad speciella driftbidrag till kommunerna med ett allmänt statsbidrag bör därför prövas i vad mån staten fortfarande kan behöva dirigerande inverka på kommunal verksamhet av nu ifrågavarande slag och hur detta i så fall praktiskt skall ordnas utan att villkorsbestämningarna i statsbidragsförfattningarna bibehållas. Dessa frågor behandlas i det följande i ett särskilt avsnitt.

OMFATTNINGEN AV ETT NYTT ALLMÄNT
STATSBIDRAG TILL KOMMUNERNA

Det nya allmänna statsbidrag, som utredningen ur förenklingssynpunkt ifrågasatt, skulle, såsom av det under föregående avsnitt förda resonemanget framgår, även ha till syfte dels att minska de olägenheter beträffande skattekraftens utnyttjande, som uppkomma till följd av kommunalskattegrernas nuvarande utformning, och dels att begränsa skattetrycksdifferenserna mellan de skilda kommunerna.

Med denna målsättning blir frågan om storleken av det nya bidraget till kommunerna beroende av i vilken grad statsmakterna anse sig böra tillgodose de sist angivna båda syftena. Statsbidragsutredningen har icke ansett sig böra ingå på denna fråga, vilken faller utanför ramen för en reformering av statsbidragssystemet såsom sådant. Vid sina beräkningar rörande det nya bidragets verkningar i skilda avseenden har utredningen utgått från nuvarande ekonomiska relationer mellan staten och kommunerna. Det nya bidraget, som skulle avlösa vissa nu utgående speciella driftbidrag till kommunerna, har sålunda förutsatts skola ungefärligen motsvara summan av de avlösta bidragen. Den ifrågasatta omläggningen av statsbidragssystemet berör följaktligen närmast fördelningsgrunderna beträffande vissa till kommunerna nu utgående statsbidrag. Enkelt uttryckt kan förhållandet beskrivas så, att vissa till kommunerna nu utgående speciella

driftbidrag skulle indragas och att de därigenom inbesparade statsmedlen skulle sammanföras och fördelas mellan kommunerna efter grunderna för det nya allmänna statsbidraget.

Utredningens undersökning av möjligheterna att avlösa vissa till kommunerna nu utgående speciella driftbidrag avser som nämnts väsentligen systemet för statsbidragsgivningen och syftar till ett principbeslut av statsmakterna om övergång till ett system med ett allmänt statsbidrag som grund. Med ett sådant principbeslut behöver icke — och bör måhända ej heller — sammankopplas ställningstagandet till frågan, vilka av de nuvarande driftbidragen som skulle avlösas med det nya allmänna statsbidraget och vilka som även framdeles borde bibehållas som speciella driftbidrag. Med utgångspunkt härifrån skulle det ej behöva tillkomma utredningen, i varje fall icke i detta sammanhang, att avgiva något förslag härutinnan. För en sådan metodik talar även, att bedömningen av dessa detaljfrågor ofta förutsätter ingående kännedom om de speciella förhållandena på de skilda statsunderstödda områdena av den kommunala verksamheten.

Det är å andra sidan vanskligt såväl för remissmyndigheterna såvitt avser de områden, som var och en av dem närmast har erfarenhet av, som för de beslutande statsmakterna, att taga ställning till principfrågan utan att alls veta

vad det nya systemet kan tänkas omspänna. För utredningens egen del har en sådan vetskap syntts erforderlig. Utredningen har därför ansett sig böra gå igenom de till primärkommunerna nu utgående driftbidragen samt för vart och ett av dem söka bedöma huruvida bidraget även efter tillkomsten av det nya allmänna statsbidraget bör kvarstå eller ej.

Frågeställningen har härvid i första hand varit, vilka av de nuvarande bidragen, som kunna anses ha sådan betydelse ur stimulanssynpunkt, att det kan befaras att bidragets bortfallande skulle i fråga om den statsunderstödda verksamheten medföra en kvantitativ eller standardmässig sänkning, som i icke tolerabel grad skulle strida mot de riktlinjer, efter vilka statsmakterna önska se denna verksamhet bedriven ute i kommunerna. Utredningen har ansett sig böra bortse från den i och för sig tänkbara möjligheten att stimulans effekten väl icke kan undvaras, men att för dess uppnående är tillfyllest med en mera begränsad statsbidragsgivning än den nu författningsmässigt medgivna och att sålunda en del av statsbidraget skulle kunna överföras till den ifrågasatta allmänna statsbidragsgivningen. Ett sådant tillvägagångssätt innebär nämligen ingen egentlig administrativ förenkling, vartill kommer att bedömandet av stimulansbehovet är alltför osäkert för att tillåta några finare graderingar.

Med hänsyn till mångfalden av bidrag och till de delvis subjektiva synpunkter, som måste läggas på bedömningen, är det icke möjligt att för vart och ett av bidragen angiva de skäl, som kunna tala för att de skola avlösas med det allmänna statsbidraget eller kvarstå som speciella statsbidrag. Endast

några allmänna synpunkter skola framföras.

I den mån de kommunala verksamhetsgrenar, som understödjas genom statsbidrag, äro obligatoriska för kommunerna och formerna för verksamhetens bedrivande regleras genom normerande författningar torde statsbidragen ha föga betydelse ur stimulanssynpunkt. Den skattetekniska synpunkten och skatteutjämnings synpunkten dominera i dessa fall. Dessa grunder för statsbidragsgivningen skulle enligt utredningens mening i än högre grad tillgodoses genom det föreslagna nya allmänna statsbidraget. Dylika speciella driftbidrag torde därför utan olägenhet kunna indragas vid införande av ett allmänt bidrag till kommunerna.

Bland de statsunderstödda kommunala verksamhetsgrenar, som icke lagfästs såsom obligatoriska, förekommer en grupp, där verksamheten till följd både av statliga rekommendationer och av en därtill sig anslutande opinionsbildning fått sådan utbredning och blivit så rotfäst inom kommunerna, att verksamhetens bedrivande allmänt betraktas som en given kommunal uppgift. Den betydelse, stimulanssynpunkten må ha haft då verksamheten först omhändertogs kommunalt, minskas allteftersom utvecklingen medför att det icke längre hör till praktisk politik att ifrågasätta annat, än att verksamheten skall fortfarande bedrivas av kommunen. Verksamhetens uppehållande blir då ej längre betingad av att kommunernas kostnader för densamma reduceras med det belopp som utgår i statsbidrag. Kan läget bedömas på nu nämnda sätt äro enligt utredningens mening kommunerna mest betjänta av att det för uppgiften i fråga utgående speciella

driftbidraget tillägges det allmänna statsbidraget.

Det är givetvis vanskligt att avgöra, vilka speciella bidrag som behöva kvarstå för att kommunerna skola vara villiga omhänderha den med bidraget avsedda verksamheten. Ju mindre grupp kommunmedlemmar, som har intresse av verksamheten, dess större risk kan föreligga att kommunens beslutande organ hellre än att påtaga sig den genom statsbidragets bortfallande ökade kostnaden upphör med eller nedskär verksamheten. Det finns dock anledning göra det antagandet, att tillskandet genom kommunindelningsreformen av större kommuner kommer att befrämja den kommunala villigheten att göra insatser på det frivilliga planet.

Med dessa utgångspunkter har utredningen gått igenom de vanligast förekommande speciella driftbidragen till kommunerna och i en förteckning (*Bilaga A*) angivit vilka av dessa bidrag som enligt utredningens mening böra kunna avlösas med det nya allmänna statsbidraget samt, som en jämförelse, vilka bidrag som efter en reform av statsbidragssystemet tills vidare böra bibehållas som speciella statsbidrag. Utredningen vill emellertid framhålla, att den icke funnit påkallat att vid denna genomgång företaga djupgående och detaljerade undersökningar rörande de skilda bidragens karaktär och betydelse ur stimulanssynpunkt. Dess ställningstaganden kan därför beträffande särskilda bidragsformer vara i behov av korrigering. Till stöd för eventuella yrkanden om att ett speciellt driftbidrag skall förbli orubbat bör dock fordras, att bärande skäl kunna åberopas av annat än allmängiltig art och att yrkandena sålunda ej innebära endast ett

negerande av utredningens reformförslag.

Beträffande ett av de till avlösning ifrågasatta speciella driftbidragen till kommunerna har inom utredningen framförts viss tvekan om lämpligheten ur en annan synpunkt av att bidraget ersättes med ett allmänt statsbidrag. Det gäller statsbidraget till avlönande av folk- och småskollärare. Detta bidrag är så konstruerat, att statsbidrag utgår till skoldistriktet med belopp motsvarande hela avlöningskostnaden för dessa lärare. Från statsbidraget skall dock för varje inom skoldistrikt under redovisningsåret uppehållen lärartjänst avdragas ett belopp mellan 700 och 2 200 kronor, beroende på tjänstens art och stationeringsortens hyresgrupp. Bortses från dessa avdrag utgår statsbidraget sålunda med 100 % av kommunernas verkliga kostnader för lärarnas avlönande.

För innevarande budgetår är anslaget till bidrag till lärarlöner å riksstaten upptaget med 346 miljoner kronor, varav huvuddelen är avsedd för bidrag till avlönande av folk- och småskollärare. Som en jämförelse kan nämnas, att anslaget var uppfört för budgetåret 1951/52 med 257, för 1950/51 med 234, för 1949/50 med 216,6, för 1948/49 med 225,6, för 1947/48 med 138,6 och för 1946/47 med 136 miljoner kronor. Bidraget är dominerande bland de speciella driftbidragen till kommunerna och av avsevärd ekonomisk betydelse för dem. Det har uppenbarligen varit en stor fördel för kommunerna, att den väsentliga ökning av lärarlönekostnaderna, som inträtt under senare år, automatiskt medfört motsvarande höjning av statsbidragets storlek och icke på grund av eftersläpning vid bidragsregleringen eller eljest i näm-

värd mån belastat de kommunala utgiftsstaterna.

Ehuru förmånen av en automatisk »indexreglering» av ett ekonomiskt så betydande statsbidrag som det nu ifrågavarande icke kan anses vara kommunerna garanterad, ligger det i sakens natur, att det skulle vara otillfredsställande om bidraget av praktiska skäl avlöstes med ett nytt allmänt statsbidrag, i fråga om vilket kommunerna icke kunde känna säkerhet för att anslagstilldelningen komme att följa en ökning av lärarlönekostnaderna. Å andra sidan utgör lärarlönebidraget en så avsevärd del av den totala driftbidragsgivningen till kommunerna, att återstående sådana driftbidrag, vilka skulle avlösas med det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget, knappast skulle vara tillräckliga för en tillfredsställande bidragsfördelning ur skatteteknisk synpunkt eller skatteutjämningsynpunkt. Utredningen har därför funnit sig böra förordna, att även lärarlönebidraget avlöses med det nya allmänna statsbidraget, men samtidigt uppställa som en förutsättning härför, att beredningsförandet vid prövningen av medelsbehovet för den allmänna statsbidragsgivningen årligen och utan väsentlig eftersläpning kan regleras efter kommunernas behov av statsbidrag ur skatteteknisk synpunkt och skatteutjämningsynpunkt.

Antalet av utredningen till avlösning ifrågasatta speciella driftbidrag är 32. Denna siffra ger dock en missvisande bild av vad som genom förslaget skulle vinnas i fråga om administrativ förenkling, enär de statsbidrag, som skulle avlösas, utgå till alla eller i vart fall flertalet kommuner, medan de kvarstående bidragen som regel avse verksam-

hetsgrenar, vilka bedrivs av endast ett fåtal kommuner.

För de av utredningen till avlösning ifrågasatta bidragen ha å riksstaten för innevarande budgetår anvisats sammanlagt omkring 459 miljoner kronor och för budgetåret 1951/52 346 miljoner kronor. De till ifrågavarande 32 verksamhetsgrenar utbetalade sammanlagda statsbidragsbeloppen kan med ledning av budgetredovisningarna beräknas ha uppgått till för budgetåret 1950/51 314, för budgetåret 1949/50 318, för budgetåret 1948/49 330, för budgetåret 1947/48 242 och för budgetåret 1946/47 191 miljoner kronor. Ekonomiskt utgöra dessa bidrag tillhoppa den dominerande delen av den totala summan för driftbidrag till kommunerna. På grundval av en i det följande angiven undersökning rörande storleken av driftbidragen till 489 av landets kommuner har utredningen ansett sig kunna approximativt beräkna, att de till avlösning ifrågasatta 32 bidragen representera drygt 80 % av de belopp, som totalt utgå till kommunerna såsom speciella driftbidrag.

I enlighet med angivna beräkningsgrunder har utredningen förutsatt, att det nya allmänna statsbidraget skall utgå med ett belopp, som motsvarar de avlösta speciella bidragen, eller med omkring 80 % av totalbeloppet för de nuvarande speciella driftbidragen till kommunerna. För de år, varå utredningen grundat sina beräkningar — genomsnittet för åren 1947—1949, då de speciella driftbidragen till kommunerna kan beräknas totalt ha uppgått till omkring 297 miljoner kronor per år — har det ifrågasatta nya allmänna statsbidragets totalbelopp sålunda uppskattats till omkring 238 miljoner kronor per år.

VILLKORSBESTÄMNINGARNA I STATS BIDRAGS-
FÖRFATTNINGARNA

I flertalet av de författningar, genom vilka regleras grunderna för de speciella driftbidrag till kommunerna, som skulle bortfalla vid övergång till ett statsbidragssystem med ett allmänt statsbidrag som grund, uppställas mer eller mindre detaljerade villkor för erhållande av statsbidrag. Syftet med dessa villkor torde i första hand vara att skapa garantier för att statsmedlen komma till användning på avsett och ur statens synpunkt lämpligt sätt. I praktiken ha dock villkorsbestämningarna ofta större verkan och medföra — oberoende av den statliga insatsens storlek — en reglering i detalj av hela verksamheten. Det är visserligen icke uteslutet att kommunerna kunna bedriva verksamheten på annat sätt, men förutsättning härför är att de avstå från statsbidraget och själva helt bestrida kostnaderna, vilket endast torde förekomma i undantagsfall. Bedriver en kommun en verksamhet, till vilken statsbidrag kan erhållas, ansöker kommunen i regel om statsbidrag och påtager sig därmed den statliga regleringen av verksamheten. Villkorsbestämningarna i statsbidragsförfattningarna få därför i realiteten samma effekt som föreskrifter, vilka äro ovillkorligt förbindande för kommunerna.

Det ifrågasatta nya statsbidraget till kommunerna skulle utgöra ett allmänt tillskott, vars storlek skulle bero på kommunernas behov av statsbidrag ur

skatteteknisk synpunkt och ur skatteutjämnings synpunkt. Bidraget skulle sålunda icke vara bundet till vissa speciella verksamhetsgrenar, utan det skulle ankomma på kommunerna att avgöra huru statsbidraget skulle disponeras. Statsbidraget skulle stå till kommunernas förfogande på samma sätt som de medel, vilka inflyta genom den allmänna kommunalskatten. Beträffande de kommunala verksamhetsgrenar, till vilka utgå speciella statsbidrag som skulle avlösas med det allmänna statsbidraget, skulle staten icke längre kunna öva inflytande genom villkorsbestämningar i anslutning till statsbidragsförfattningar. Det bör därför undersökas huruvida en ersättning härför är behöflig och i så fall hur denna bör vara beskaffad.

Såsom nyss nämndes ha villkorsbestämningarna i statsbidragsförfattningarna ofta en verkan utöver den att skapa garantier för statsmedlens användning. Denna ytterligare verkan torde i ej så få fall vara direkt åsyftad eller med andra ord vara ett uttryck för en kompetensfördelning mellan stat och kommun. Förhållandet får sin förklaring om man ser på de omständigheter, som kunna ha förelegat vid uppbyggandet av en statsunderstödd kommunal verksamhet. Därvid är att märka, att initiativet till upptagande mera allmänt av en ny verksamhetsgren på kommunernas program regelmässigt torde ha utgått från statsmakterna, även om en-

skilda kommuner dessförinnan påbörjat sådan verksamhet. En statlig utredning har klarlagt behovet, och det centrala ämbetsverk, som handhar förvaltningsuppgifter av liknande slag, har fått den högsta tillsynen av verksamheten ute i kommunerna sig anförtrodd. För enhetlighetens skull och med hänsyn till den erfarenhet, som kan finnas inom den centrala förvaltningen, torde det — åtminstone bland många av dem som samverkat vid tillkomsten av en reform — ha, oberoende av det ekonomiska engagemang staten iklätt sig i sammanhanget, ansetts ändamålsenligast att icke lämna kommunerna fria händer vid reformens praktiska förverkligande utan att i stället skapa en kompetensfördelning mellan staten och kommunerna. Från dessa utgångspunkter kan icke bortses från att betänkligheter kunna resas mot att slopa villkorsbestämningarna.

Synpunkterna på denna fråga förete beslätade drag med de allmänna synpunkter, som anläggas vid diskussion om centraliserad och decentraliserad förvaltning. En villkorsbestämning som binder även i fråga om en verksamhets detaljer — att detta i mycket stor utsträckning är fallet i fråga om statsbidragsvillkoren torde icke kunna bestridas — leder till stelhet i systemet och alltför litet hänsynstagande till lokala förhållanden. Ytterst torde emellertid det avgörande för frågan, i vad mån centralistiska drag böra prägla en förvaltning, vara en avvägning av å ena sidan den lokala förvaltningens kapacitet och den fördel den äger genom sin närhet till arbetsfältet och å andra sidan de statliga organens större överblick och tillgång till expertis.

Det är förklarligt om svaret på den nu ställda frågan blir i viss grad färgat

av om den, till vilken frågan ställes, har sin verksamhet förlagd till eller eljest står nära den centrala eller den kommunala förvaltningen. Det gäller ju i själva verket en fråga om inflytande och bestämmanderätt. Att här söka ge något svar på frågan, som innefattar ett vägande av kvalifikationerna hos vår centrala och vår kommunala förvaltning kan icke komma i fråga redan av den anledningen, att bedömningen icke torde böra göras enhetlig för alla de skilda verksamhetsgrenarna. Utredningen begränsar sig därför till några reflexioner av mera allmän innebörd.

Då, såsom i allmänhet varit fallet, villkorsbestämningar tillkommit för verksamhetsgrenar, som ännu icke nått någon utbredning ute i kommunerna, skulle det onekligen ofta ha varit vanskligt att låta varje kommun efter eget skön bestämma verksamhetens uppläggning. Målsättningen för statsmakterna vid genomförandet av en reform kan endast glimtvis utläsas av författningen på området. Kommittébetänkanden, departementschefsuttalanden och annat dylikt material, som ge närmare inblick i saken, kunna aldrig påräknas komma att studeras annat än av en trängre krets. I allmänhet torde även expertisen vara samlad inom statsförvaltningen. Det ter sig därför naturligt att garantier för att från början få verksamheten rätt inriktad sökts i en begränsad handlingsfrihet för kommunerna.

Det sålunda skisserade läget förblir dock icke oförändrat åren igenom. Den erfarenhet, som samlas bland dem som själva administrera en verksamhet ute i kommunerna, kan visserligen fortfarande behöva stöd i form av rådgivning av tjänstemän med större överblick. Men för den lokala praktiska ut-

formningen av viss verksamhet kunna erfarenheterna från den egna kommunen vara minst lika värdefulla, som de uppfattningar med ej sällan mera teoretiskt inslag, vilka hävdas av innehavare av för den ifrågavarande verksamheten hos en statlig myndighet inrangerade befattningar. Därtill kommer, att om en sådan centralt eller regionalt placerad tjänsteman ställer för höga krav — sedda ur allmän synpunkt och med beaktande av att begränsningen i de samhälleliga resurserna alltid nödvändiggör en avvägning med hänsyn till konkurrerande anspråk från andra intressen — verkningarna härav kunna bli större än om felgrepp göres av en bestämmande kommunal instans. Denna synpunkt förlorar enligt utredningens mening icke sitt berättigande, även om mot densamma kan göras den invändningen att när det gäller de större linjerna tjänstemannen måste förutsättas ha underställt sina handlingsnormer det verk han tillhör.

Av det sagda vill utredningen draga den slutsatsen, att när en kommunalt administrerad verksamhet vunnit en viss hävd, det är ej bara möjligt utan även önskvärt att låta kommunerna få ökad handlingsfrihet. I vad mån de statliga organen fortfarande böra förbehålla sig inflytande genom normgivning kan icke anges generellt utan måste bedömas från fall till fall. Ju större rörelsefrihet kommunerna ges, dess mer förverkligas i handling den i ord ofta prisade kommunala självstyrelsen.

Även en annan faktor än den nu berörda är ägnad att underlätta slopandet av preciserade villkorsbestämningar. Huvudparten av driftbidragen till primärkommunerna gå till ändamål, som ha med socialpolitik eller undervis-

ningsväsen att göra. Samhällets förpliktelse härutinnan erkänns nu mera allmänt än tidigare och några principiellt grundade åsiktsdifferenser av betydelse för utvecklingen torde knappast kunna noteras. Det kan icke uteslutas att ett mer eller mindre medvetet motiv från statsmakternas sida för de detaljerade villkorsbestämningarna varit farhågor för att inom många kommuner politiska bedömningar skulle föranleda till att verksamheten vid uppläggningsen icke skulle givas önskvärd bredd eller att den eljest icke skulle givas den positiva inriktning som syntes erforderlig. Dessa farhågor måste av anförda skäl anses äga mindre underlag nu än tidigare.

En faktor, som emellertid mer än de nu berörda torde vara ägnad att revidera uppfattningen om villkorsbestämningarnas behövlighet, är den nya kommunindelningen. De små och svaga kommunernas bristande resurser att fullgöra sina uppgifter ha gjort sig särskilt märkbara när det gällt nya förvaltningsuppgifter eller höjning av den kommunala verksamhetens allmänna standard inom en viss förvaltningsgren. De mindre kommunerna ha i stor utsträckning saknat förmåga att prestera erforderlig egen insats. Såsom mål för kommunindelningen angavs vid dess tillkomst att ge den kommunala förvaltningsapparaten en sådan kapacitet, att den kunde fullgöra väsentliga uppgifter i det allmännas tjänst och att detta kunde ske under betingelser som säkerställde den lokala beslutanderätten. Det vore en oberättigad misstro mot kommunalmännen att ifrågasätta annat än att detta mål också kommer att nås genom kommunindelningen. Men den omtanke om den kommunala självstyrelsen, som utgör det bakomliggande motivet till kommunindelnings-

reformen, skulle icke komma till praktiskt uttryck om anvisningarna och kontrollen från de statliga organens sida förbleve lika detaljerade efter som före kommunindelningen.

Omläggning av statsbidragssystemet genom att en rad speciella driftbidrag till kommunerna avlösas med ett allmänt statsbidrag skulle, såsom nämnts, medföra slopande av de preciserade villkorsbestämningarna i de speciella statsbidragsförfattningarna. Därav följer dock icke att möjligheterna att genomföra det nya statsbidragssystemet skulle vara beroende av lämpligheten att helt slopa villkorsbestämningarna. Dessa kunna bibehållas om än i en annan form.

Då det gäller kommunal verksamhet, till vars bedrivande statsbidrag icke utgår, ha de bestämmelser statsmakterna funnit erforderligt att meddela, utfärdats i allmänna direkt normerande författningar. Det synes utredningen icke föreligga något hinder att liknande direkt normerande bestämmelser, i mån av behov och där så icke redan skett, meddelas även beträffande de kommunala verksamhetsområden, som hittills reglerats genom villkorsbestämningar i statsbidragsförfattningar. Är verksamhetsgrenen obligatorisk för kommunerna torde detta vara uppenbart. Men även beträffande för kommunerna frivilliga uppgifter torde statsmakterna äga föreskriva, att verksamhet av visst slag skall bedrivas i vissa former i den mån verksamheten över huvud bedrives av kommunerna.

Följden av en sådan omreglering av villkorsbestämningarna skulle visserligen bli, att den effektiva påtryckning på kommunerna att ställa sig till efter rättelse de av statsmakterna angivna normerna, som följer av möjligheten att

vägra statsbidrag, icke längre skulle kunna utövas. Utredningen är emellertid av den uppfattningen, att denna form av tryck på kommunerna att följa de statliga riktlinjerna för den kommunala verksamheten icke är nödvändig. I stort sett torde samma resultat kunna uppnås genom råd och anvisningar. Därtill kommer möjligheten att genom vitesföreläggande tvinga en tredskande kommun att följa i laga ordning meddelade föreskrifter.

Överflyttande av villkorsbestämningarna i vissa statsbidragsförfattningar till direkt normerande författningar torde i många fall skapa ökad klarhet och enkelhet. Beträffande flera av de nu statsunderstödda verksamhetsgrenarna förekommer nämligen en dubbel reglering, dels genom direkt normerande författningar och dels genom villkorsbestämningar i statsbidragsförfattningarna. Men även beträffande sådan kommunal verksamhet, som regleras uteslutande genom villkorsbestämningar för erhållande av statsbidrag, torde omläggningen kunna medföra förenklingar. Utredningen förutsätter nämligen av förut angivna skäl att vid utbyte av villkorsbestämningarna i statsbidragsförfattningarna mot direkt normerande föreskrifter en omprövning samtidigt skulle företagas av bestämmelsernas sakliga innehåll, som skulle leda till ökad kommunal bestämmanderätt och begränsning av de statliga myndigheternas inflytande å den kommunala verksamheten till sådana allmänna förhållanden, som ha väsentlig betydelse ur statlig synpunkt.

Den decentralisering av beslutanderätt till kommunala organ, som enligt utredningens mening lämpligen bör genomföras i samband med en omläggning av statsbidragssystemet — ehuru

den icke är någon förutsättning för en sådan omläggning — skulle även komma att påverka formen för den statliga tillsynsverksamheten. Denna tillsynsverksamhet skulle icke, såsom för närvarande i stor utsträckning är fallet, behöva inriktas på detaljerna i den kommunala verksamheten, utan statsmakterna skulle kunna begränsa sig till att utöva en allmän tillsyn över att den kommunala verksamheten icke bedrivs på sådant sätt, att syftet med densamma förfelas. En sådan omläggning av den statliga tillsynsverksamheten torde möjliggöra rationalisering av densamma, varigenom kostnadsbesparingar för förvaltningen ligga inom räckhåll.

Av det sagda framgår, att enhetliga regler icke kunna uppställas för överflyttande av villkorsbestämningarna i de speciella statsbidragsförfattningarna till normerande författningar. Frågan om formen härför blir beroende av den saktliga prövningen av behovet av reglerande föreskrifter beträffande de skilda kommunala verksamhetsgrenarna. Härvid kunna tillämpas följande fyra huvudalternativ.

Som starkaste form för en reglering kan man tänka sig att det finnes lämpligt att förvandla en tidigare för kommunerna formellt frivillig men genom statsbidragsvillkor reglerad verksamhetsgren till en för kommunerna obligatorisk uppgift. Detta innebär, att villkorsbestämningarna direkt överflyttas till en författning, vari kommunerna åläggas att bedriva verksamheten i enlighet med i författningen angivna normer.

Ett direkt överförande av villkorsbestämningarna i en statsbidragsförfattning till en normerande författning kan även göras med den verkan, att de normerande bestämmelserna bli tillämp-

liga endast i den mån kommunerna bedriva verksamheten i fråga. Verksamheten skulle därigenom alltjämt vara en för kommunerna frivillig uppgift.

Det tredje åsyftade huvudalternativet är, att i samband med en omreglering av villkorsbestämningarna de i en upphävd statsbidragsförfattning tidigare meddelade detaljbestämmelserna i större eller mindre omfattning slopas och den statliga regleringen av verksamheten i huvudsak begränsas till allmänna riktlinjer i förening med statlig tillsyn till förhindrande av misskötsel av verksamheten.

Slutligen bör icke bortses från möjligheten av att i vissa fall villkorsbestämningarna i en upphävd statsbidragsförfattning icke behöva ersättas med nya föreskrifter. Detta kan vara motiverat, om det befinnes, att verksamheten redan förut är i erforderlig mån reglerad genom andra normerande föreskrifter, eller ock att någon statlig reglering av verksamheten över huvud icke är erforderlig.

Villkorsbestämningarna i de nuvarande statsbidragsförfattningarna ha den innebörden, att statsbidrag kan förvägras en kommun, som bedriver den ifrågavarande verksamheten utan att iakttaga uppställda villkor. Även om sådan statsbidragsvägran sällan torde ha förekommit, kan icke bestridas, att möjligheten därtill inneburit ett verksamt tvångsmedel mot kommunerna att noga följa de fastställda föreskrifterna rörande verksamheten. Vid överflyttande av villkorsbestämningarna helt eller delvis till för kommunerna normerande författningar skulle detta tvångsmedel bortfalla. Som ersättning torde böra införas möjlighet till vitesföreläggande för kommun, som icke ställer sig föreskrifterna till efterrättelse. Därvid torde

i allmänhet vara lämpligt att låta befo-genheten att förelägga viten endast till-komma länsstyrelserna, att av dem upp-tagas på anmälan av vederbörande stat-liga tillsynsmyndighet. Som avgörande skäl för en sådan anordning kan anföras — förutom att länsstyrelserna inom för-valtningen intaga en dominerande ställ-ning som vitesföreläggande myndighet — att kommunerna härigenom erhålla större garanti för att fråga om tillgri-pande av detta tvångsmedel bedömes ur mera allmänna synpunkter och icke ut-slutande med hänsyn till fackintressen.

För att ge en bild av hur omlägg-ningen av statsbidragssystemet skulle inverka på den författningsmässiga reg-leringen av sådana kommunala verk-samhetsgrenar, till vilka utgå speciella driftbidrag, som skulle avlösas med det allmänna statsbidraget och beträffande vilka den speciella villkorsbestämning-
en i dess nuvarande form sålunda skul-le bortfalla, har utredningen närmare undersökt förhållandena på två speci-
ella områden. Utredningen har därvid som exempel valt den kommunala nyk-terhetsvården samt skolmåltidsverk-samheten.

Enligt kungörelsen den 27 maj 1932 (nr 216) om understöd av statsmedel till *nykterhetsnämndernas verksamhet* må sådant understöd tilldelas kommun med särskild nykterhetsnämnd såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för fullgörande av de uppgifter, vilka åligga nämnden enligt gällande författ-ningar. Understöd för sådant ändamål må ock kunna utgå till kommun, där nykterhetsnämnden utgöres av fattig-vårdsstyrelsen, såvida kommunen visat nit och intresse för nämndens verksamhet.

Som villkor för statsunderstöd gäller enligt nämnda kungörelse, att nykter-

hetsnämnden kvartalsvis till länsnyk-terhetsnämnden avger redogörelser för sina åtgärder gentemot personer, som blivit sakfällda för fylleri eller på annat sätt ådagalagt alkoholmissbruk. Vidare stadgas, att ansökan om statsbi-drag skall innehålla redogörelse för

nämndens organisation samt den hos nämnden anställda personalen och den-
nas arbetsuppgifter;

nämndens verksamhet under det år, för vilket understödet sökes, med sär-skilt angivande av de omständigheter, som må hava förorsakat ökade utgifter under året;

storleken och användningen av samt-liga de bidrag av statliga, kommunala eller andra medel, som under de två senast förflutna åren utgått till näm-ndens verksamhet, med angivande av ut-gifternas fördelning under förekom-mande utgiftsrubriker;

den plan för verksamheten jämte det förslag till inkomst- och utgiftsstat, som uppgjorts för året efter det, för vilket understödet sökes; samt

därest särskild nykterhetsnämnd bli-vit tillsatt inom kommunen, tidpunkten, från vilken sådan nämnd utövat sin verksamhet.

Statsbidragsansökningarna skola prö-vas av socialstyrelsen efter hörande av vederbörande länsnykterhetsnämnder och efter samråd med kontrollstyrelsen. Härvid skall hänsyn tagas såväl till det inom vederbörande kommun förefint-liga behovet av statsunderstöd för främ-jande av nykterhetsnämndens verksam-het som ock till ändamålsenligheten av de i sådant syfte vidtagna anordningar-na. Vid beviljandet av understöd må socialstyrelsen uppställa de ytterligare villkor, som styrelsen finner påkallade till främjande av det med understödet avsedda syftet.

Nycterhetsnämndernas nu angivna redogörelser bilda underlag för socialstyrelsen vid fördelningen mellan kommunerna av tillgängliga medel för statsunderstöd. Hade redogörelserna icke betydelse i andra avseenden, skulle de givetvis kunna slopas i samband med att det ifrågavarande statsbidraget avlöstes med det nya allmänna statsbidraget. Emellertid torde den bild socialstyrelsen av redogörelserna erhåller av nycterhetsnämndernas organisation och arbete vara av betydelse för styrelsen helt allmänt i dess egenskap av det centrala nycterhetsvårdsorganet och tillsynsmyndighet på nycterhetsvårdens område. Skulle det nu ifrågavarande speciella statsbidraget indragas i enlighet med utredningens förslag och skyldigheten för kommunerna att lämna de angivna redogörelserna därmed bortfalla, måste därför tillses, att socialstyrelsen annorledes erhåller det material den behöver för sin allmänna verksamhet inom nycterhetsvården.

Då det gäller att överväga på vad sätt en sålunda begränsad redogörelseplikt för kommunerna skall regleras, bör först undersökas i vad mån sådan skyldighet redan föreskrivits för kommunerna. Därvid bör beaktas, att det enligt alkoholistlagen den 12 juni 1931 åligger länsnycterhetsnämnd bl. a. att hålla sig noggrant underrättad om de kommunala nycterhetsnämndernas verksamhet, att öva tillsyn över att dessa fullgöra dem tillkommande uppgifter samt att lämna dem vägledning och bistånd. Nycterhetsnämnd har enligt samma lag att ställa sig till efterrättelse de råd och anvisningar angående verksamheten, som socialstyrelsen meddelar. Kommunal nycterhetsnämnd har därjämte att följa dylika råd och anvisningar, som meddelas av länsnycter-

hetsnämnden. Vidare stadgas i alkoholistlagen, att årlig berättelse över nycterhetstillståndet inom nycterhetsnämndens område samt angående nämndens verksamhet skall avgivas bl. a. av kommunal nycterhetsnämnd till länsnycterhetsnämnden och av länsnycterhetsnämnd till länsstyrelsen och socialstyrelsen.

De i alkoholistlagen meddelade normerande föreskrifterna rörande de kommunala nycterhetsnämndernas verksamhet äro sålunda tämligen utförliga. Utredningen vill för sin del ifrågasätta om icke alkoholistlagens föreskrifter redan i sin gällande lydelse äro tillräckliga för att tillsynsmyndigheterna på nycterhetsvårdens område skola erhålla eller kunna förskaffa sig den överblick över det kommunala nycterhetsarbetet, som må vara erforderlig för att de skola kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. De redogörelser av de kommunala nycterhetsnämnderna, som föreskrivits som villkor för statsunderstöd, synas i mycket vara antingen en dubbling av vad eljest skall fullgöras av nycterhetsnämnderna eller avse sådana speciella förhållanden, som ha betydelse för en rättvis fördelning av tillgängliga statsbidragsmedel. Slopande av det speciella statsbidraget till kommunerna för nycterhetsnämndernas verksamhet skulle i så fall icke behöva föranleda någon utvidgning av alkoholistlagens föreskrifter. Den särskilda statsbidragsförfattningen skulle direkt kunna upphävas. Att detta skulle medföra lättnad i administrativt avseende för såväl de kommunala som de statliga myndigheterna synes uppenbart.

Vad härefter angår statsbidrag till *anordnande av skolmåltider* gäller enligt kungörelsen den 28 juni 1946 (nr 553),

att skoldistrikt och primärkommuner äga erhålla statsbidrag till kostnaderna dels för skolmåltiderna och dels för anskaffande av inventarier för skolmåltidsverksamheten, skoldistrikt för anordnande av skolmåltider vid folk- och fortsättningskola samt kommun för anordnande därav vid vissa i 1 § 2) särskilt angivna skolor eller efter Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall. Såsom villkor för statsbidrag gälla:

1) att skolmåltiden består av smörgås och mjölk samt en lagad rätt i huvudsaklig överensstämmelse med av skolöverstyrelsen utfärdade typmatsedlar;

2) att måltiden står öppen för alla lärjungar, som önska deltaga däri, dock att skolmåltid, vilken anordnas vid sådan läroanstalt som avses i 1 § under 2), må, intill dess Kungl. Maj:ts anordnande förordnar, kunna begränsas till vissa lärjungar, nämligen lärjungar med lång skolväg, klena eller sjuka lärjungar, lärjungar från hem med svag ekonomisk ställning samt lärjungar, vilka eljest icke kunna under frukostrasten erhålla en ur näringssynpunkt fullgod måltid i sina hem;

3) att skolmåltiden tillhandahålles de deltagande lärjungarna kostnadsfritt;

4) att de lokaler, i vilka tillagning och bespisning äga rum, äro lämpade härför; samt

5) att nyanställd personal vid anställningstillfället företer intyg av läkare om frihet från sjukdom, lyte eller svaghet, som innebär hälsofara för lärjungarna eller hinder för tjänstens behöriga skötande, och att personalen varje läsår, om möjligt i början därav, låter undersöka sig av skolläkaren.

Skolmåltidsverksamhet har icke ålagts kommunerna som en skyldighet och bestämmelserna om verksamhetens be-

drivande ha meddelats endast genom bidragsförfattningen eller med stöd av densamma. Skulle det särskilda statsbidraget till skolmåltidsverksamhet bortfalla för att uppgå i ett allmänt statsbidrag till kommunerna, uppkommer frågan vad som kan behöva sättas i bidragsvillkorens ställe. Därvid torde, åtminstone teoretiskt, alla de förut angivna fyra alternativen kunna komma i fråga. Vilket av dem, som bör väljas, torde svårigen kunna avgöras utan tillgång till utredningsmaterial rörande skolmåltidsverksamheten, om vars införskaffande det icke syntts tillkomma utredningen att draga försorg.

Utredningen har sålunda ansett sig icke kunna eller böra taga ställning till frågan om de grunder, enligt vilka en omreglering av statsbidragsvillkoren beträffande skolmåltidsverksamheten lämpligen bör ske. För att visa huru erforderliga regleringsbestämmelser skulle kunna utformas med bibehållande i sak av nu gällande föreskrifter, har utredningen utarbetat följande utkast till förordning om vad vid anordnandet av skolmåltider är att iakttaga. I utkastet ha icke medtagits de övergångsstadganden, som finnas i nuvarande statsbidragsförfattning; skulle de fortfarande äga aktualitet, kunna de lätt överflyttas dit.

Utkast

till

förordning om vad vid anordnandet av skolmåltider är att iakttaga.

1 §.

Skoldistrikt eller primärkommun, som anordnar skolmåltider, skall i avseende härå iakttaga vad i denna förordning stadgas.

2 §.

Skolmåltid skall bestå av smörgås och mjölk samt en lagad rätt i huvudsaklig överensstämmelse med av skolöverstyrelsen utfärdade typmatsedlar.

3 §.

Skolmältid skall tillhandahållas kostnadsfritt och stå öppen för alla lärjungar, som önska deltaga däri.

4 §.

De lokaler, i vilka tillagning och bespising äga rum, skola vara härför lämpade.

5 §.

Nyanställd personal skall vid anställningstillfället förete intyg av läkare om frihet från sjukdom, lyte eller svaghet, som innebär hälsofara för lärjungarna eller hinder för tjänstens behöriga skötande. Personalen skall varje läsår, om möjligt i början därav, låta undersöka sig av skol-läkaren.

6 §.

Skolmältidsverksamhet skall stå under tillsyn av skolöverstyrelsen respektive överstyrelsen för yrkesutbildning, som äga meddela råd och anvisningar i fråga om verksamhetens bedrivande.

7 §.

Underlåter skoldistrikt eller kommun att ställa sig till efterrättelse vad distriktet eller kommunen har att iakttaga enligt denna förordning, och föreligger fara att underlåtenheten medför märkligt men för de deltagande lärjungarna, äger länsstyrelsen

på anmälan av tillsynsmyndigheten medelst föreläggande av viten tillhålla distriktet eller kommunen att fullgöra sin skyldighet.

Sammanfattningsvis kan sägas, att utredningens granskning av ett allmänt statsbidrags effekt på villkorsbestämningarna lett utredningen till den uppfattningen, att ett sådant system visserligen nödvändiggör en omprövning på område efter område av statens och kommunernas inbördes befogenheter. Men ehuru utredningen icke ansett det ligga inom ramen för ett principbetänkande att avgiva några förslag om hur befogenheterna böra fördelas, har utredningen dock av vidtagna undersökningar bibragts den övertygelsen, att några praktiska hinder icke föreligga att ifråga om de verksamhetsområden, där några speciella driftbidrag ej längre skulle utgå, utan sammankoppling med statsbidrag reglera relationerna i fråga om befogenheter mellan stat och kommuner.

GRUNDER FÖR GRADERING AV ETT ALLMÄNT STATSBIDRAG TILL KOMMUNERNA

Hur fördelningen av det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget till kommunerna bör ske, beror givetvis på syftet med denna statsbidragsgivning. Detta syfte har förut sammanfattningsvis angivits vara dels att kommunerna genom statsbidrag böra tillföras medel i sådan omfattning att de för kommunerna ofrånkomliga utgifter, som skola täckas med kommunalskatt, i allmänhet icke föranleda utdebitering av dylik skatt över en som maximal ansedd utdebiteringsgräns (*den skattetekniska grunden*), dels ock att statsbidraget skall leda till en utjämning av skattetrycket i de skilda kommunerna i den mån variationerna i detta bero på förhållanden, över vilka kommunerna icke kunna råda (*skatteutjämningsgrunden*). Ur båda de angivna synpunkterna påkallas sålunda en fördelning av statsbidraget med hänsyn ytterst till skattetrycket.

Det kan vid sådant förhållande synas ligga närmast till hands att tänka sig en gradering av bidraget direkt i förhållande till skattetrycket. Häremot har emellertid — enligt utredningens mening med rätta — gjorts den invändningen i många andra statsbidragssammanhang, att skattetrycket, den av varje kommun själv bestämda utdebiteringen per skattekrona, icke utgör någon objektiv grund för en dylik gradering. I den mån man låter bidragsfördelningen bli direkt beroende av det lokala

bedömandet av utdebiteringsbehovet, lämnar man utrymme åt de särskilda kommunerna att mer eller mindre lita till statsbidragsmedel även för kostnader, över vilkas storlek de själva kunna råda.

Då frågor om graderingsnormer för statsbidrag ur skatteutjämnings synpunkt på senare tid varit under behandling, har man i stället tagit fasta på det förhållandet, att man bland de faktorer, som tillsammans påverka skattetrycket, kan särskilja en som torde få anses ligga utom räckhåll för kommunal påverkan, nämligen skatteunderlagets genom vederbörlig taxering fastställda storlek. Hänsyn har härvid tagits till kommunernas olika storlek genom att varje kommuns skatteunderlag ställts i relation till dess folkmängd, varigenom antalet skattekronor per invånare i de skilda kommunerna föreslagits såsom graderingsnorm. Så skedde vid den ingående behandling, som *kommunal-skatteberedningen* ägnade hithörande spörsmål i sitt förut nämnda betänkande år 1943 om den kommunala skatteutjämnningen. För uttalandena i detta betänkande och för remissyttrandena däröver har senare *kommunala skattelindringsutredningen* i ett den 5 april 1950 avgivet betänkande med förslag till nya grunder för skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner lämnat en redogörelse och själv föreslagit en differentiering av skattelindringsbi-

draget i förhållande till skatteunderlaget per invånare. För egen del uppställde härvid skattelindringsutredningen som krav på ett system för ordinarie skattelindringsbidrag bl. a., att skattelindringen borde utgå efter sådana grunder, att bidragen för kommunerna själva vid inbördes jämförelser framstode såsom rättvisa samt att skattelindringen borde utgå efter möjligast objektivt fastställbara faktorer, på vilka kommunerna icke eller endast i ringa grad kunde inverka i syfte att erhålla ökade bidrag. Utredningen anförde härefter bl. a. följande.

Efter ingående överbäganden rörande olika möjliga mått för bidragsbehovet stannade kommunalskatteberedningen, som förut nämnts vid att förorda *skatteunderlaget* (antalet skattekronor per invånare) såsom den lämpligaste utgångspunkten och den främsta normen för bidragets bestämmande. Valet av skatteunderlaget eller rättare sagt bristen på skatteunderlag såsom grundläggande norm för skattelindringsbidragets storlek synes i hög grad tillgodose det — — — — uppställda rättvisekravet. Om man får utgå från att taxeringen numera är relativt jämn över hela riket eller åtminstone relativt jämn, såvitt angår kommuner inom de av skattelindringen främst berörda landsbygdsområdena, torde siffrorna på antalet skattekronor per invånare få anses ge ett förhållandevis gott uttryck för kommunernas växlande ekonomiska bärkraft. Ur interkommunal rättvisesynpunkt ha utredningsmännen icke funnit några vägande principiella invändningar mot att godtaga en sådan måttstock. I den praktiska verkligheten möter det förvisso icke några svårigheter att påvisa ojämnheter i taxeringen, vilka kunna förklara den tveksamhet om skatteunderlagets lämplighet för ändamålet, som kommit till uttryck i vissa remissutlåtanden över kommunalskatteberedningens förslag. Någon säkrare och mera rättvis, praktiskt användbar måttstock för det kommunala behovet av skattelindring än bristen på skatteunderlag ha utredningsmännen för sin del icke kunnat finna. Antalet skattekronor per invånare har ju också under senare år

allt mer godtagits såsom en betydelsefull faktor i liknande sammanhang, även om dess teoretiska innehåll icke är alldeles entydigt. Det är ju icke endast så, att antalet skattekronor per invånare är en exponent för den allmänna inkomstnivån inom en kommun, utan siffran ger också utslag i »rätt» riktning för vissa ur kommunal utgiftssynpunkt viktiga faktorer, särskilt kostnader för vård och uppfostran av barn och för understöd åt åldringar m. fl. Om antalet barn inom en kommun är stort — vilket ju gemenligen är fallet inom Norrbotten, vårt viktigaste skattelindringsområde — medför det ju en lägre siffra för det antal skattekronor som faller på varje invånare. Detsamma gäller givetvis även vid förhållandevis stort antal åldringar, arbetslösa, partiellt arbetsföra och andra personer med otillräckliga inkomster.

Skatteunderlaget som utgångspunkt för bidragens bestämmande torde även i hög grad tillgodose det förut — — — angivna kravet på objektivt fastställbara grunder, som icke i högre grad kunna påverkas av kommunerna själva i syfte att erhålla högre bidrag. Med nuvarande taxeringsorganisation får skatteunderlagets bestämmande anses vara en väsentligen statlig funktion, som endast i ringa grad påverkas av kommunernas åtgöranden.

Med hänsyn till nu angivna förhållanden, vilka närmare belysas i det följande, ha utredningsmännen kommit till den uppfattningen, att skattelindrings tyngdpunkt bör ligga på skatteunderlagets område, vilket även var kommunalskatteberedningens grundtanke, och att bidragen främst bör sikta till att för kommuner med dåligt skatteunderlag motväga verkningarna av bristen på skatteunderlag.

Kommunalskatteberedningens och kommunala skattelindringsutredningens förslag om skatteunderlaget som huvudsaklig grund för fördelning av skattelindringsbidraget har godtagits av statsmakterna. I propositionen nr 44 till 1951 års riksdag angående grunder för skattelindring åt synnerligt skattetyngda kommuner m. m. föreslogs sålunda, att grunderna skulle utformas så att bidragen för de skattetyngda kommunerna motvägde verkningarna av

bristen på skatteunderlag. Antalet skatte-kronor per invånare i en kommun skulle vara avgörande både för kom-munens rätt till ordinarie skattelind-ring och för den procentsats, varmed bidrag skulle utgå till kommunen. Ordinarie bidrag skulle emellertid utgå en-dast till sådana kommuner, vilkas be-räknade skattetryck överstege 11 kro-nor per skattekrona och vilkas skatte-
underlag per invånare understeg en viss för varje år fastställd siffra, gräns-
underlaget. Detta gränsunderlag skulle fastställas efter medelskatteunderlaget per invånare för rikets landskommuner vid föregående års taxering. Beträffan-de skatteunderlaget som grund för dif-ferentieringen anförde chefen för fi-nansdepartementet, statsrådet Sköld, bl. a. följande.

Remissmyndigheterna ha ju numera i allmänhet godtagit tanken på skatteunder-laget per invånare som grundpelaren i sy-stemet. Vid remissen av kommunalskatte-beredningens förslag voro meningarna som framgår av föregående avsnitt avsevärt mera delade. I några fall har emellertid även en viss principiell tvekan kommit till uttryck, dock utan att systemet avstyrkts. Riksräkenskapsverket samt länsstyrelserna i Blekinge och Västerbottens län ha sålun-da antytt, att kostnadssynpunkten måhän-da borde i högre grad ha beaktats. Riks-räkenskapsverket ifrågasätter rättvisan i att två kommuner med samma höga utdebite-ring skulle få olika stora bidrag, beroende på om huvudorsaken till skattetungan vore övernormala kostnader eller undernormalt skatteunderlag. Länsstyrelsen i Västerbot-tens län gör för sin del en jämförelse mel-lan två kommuner med lika skattekrontal per invånare, av vilka den ena har ett rela-tivt litet antal skattebetalare och ett rela-tivt större antal barn och åldringar än den andra kommunen, och finner självklart att den förra kommunens ekonomiska bärkraft måste vara mindre än den andras med hänsyn till olikheterna i skyldigheter.

För egen del har jag icke blivit över-tygad om det bärande i denna kritik av förslaget. Väl är det riktigt att skattekron-

talet per invånare icke kan vara någon absolut tillförlitlig mätare på behovet av skattelindring — någon sådan finnes icke — men det torde vara den mest objektiva och användbara måttstock som står till buds i detta sammanhang.

I utlåtande, nr 37, över propositionen uttalade statsutskottet bl. a., att mot förslagets huvudprincip, att understö-den (skattelindringsbidragen) skulle för de skattetyngda kommunerna mot-väga verkningarna av bristen på skatte-
underlag och att alltså antalet skatte-kronor per invånare i en kommun bleve bestämmande såväl för om kommunen skulle vara berättigad till ordinarie skattelindring som för den procentsats, varmed bidrag utginge till kommunen, enligt utskottets mening inga vägande erinringar kunde göras, särskilt som möjlighet skulle föreligga för Kungl. Maj:t att i speciella fall bevilja extra bidrag. Utskottets hemställan att riksdagen måtte godkänna de av departe-mentschefen angivna grunderna för skattelindring åt synnerligt skattetyng-da kommuner bifölls av riksdagen (R. skr. nr 49).

Med utgångspunkt från vad kommu-nalskatteberedningen anført har grade-ring i förhållande till skatteunderlaget per invånare genomförts också beträf-fande flera speciella statsbidrag. Om den närmare innebörden av denna gra-dering, som i detaljer utformats på olika sätt för de skilda bidragen, må följande antecknas.

Ett av de speciella statsbidrag, för vilka dylik gradering kommit till an-vändning är *bidraget till byggnads-arbeten för folkskoleväsendet*. För detta anläggningsbidrag skall följande tabell tillämpas.

Antal skattekronor per invånare	Statsbidrag i % av bidragsunderlaget
högst 5	80—70
över 5	75—65

Antal skattekronor per invånare		Statsbidrag i % av bidragsunderlaget
över 7	högst 9	70—60
» 9	» 11	65—55
» 11	» 13	60—50
» 13	» 15	55—45
» 15	» 17	50—40
» 17		45—35

Beträffande skatteunderlagets bestämmande gäller i detta fall, att antalet skattekronor per invånare enligt tabellen skall utgöras av »medeltalet av fem av de sju senast förflutna kalenderårens skatteunderlag per invånare i skoldistriktet, skolande vid uträkningen härav bortses från de två år, som utvisa det högsta och det lägsta skatteunderlaget per invånare.» Med bidragsunderlaget avses de beräknade kostnaderna för de lokaler m. m., till vilka statsbidrag av skolöverstyrelsen prövas böra utgå.

Detta statsbidrag är alltså så konstruerat, att bidragsprocenten står i omvänd proportion till medelskatteunderlaget per invånare under en femårsperiod. En höjning av detta medelskatteunderlag med 2 skattekronor per invånare medför — bortsett från bidragslatituderna — sänkning av bidragsprocenten med 5 enheter, oberoende av om skatteunderlaget per invånare är högt eller lågt.

Samma system för differentiering tillämpas även beträffande *statsbidraget till vissa plankostnader* (planering enligt byggnadslagen). Beträffande detta bidrag har dock icke ansetts erforderligt med en medeltalsberäkning av skatteunderlaget och bidragsprocenten innefattar icke, såsom beträffande skolbyggnadsbidraget, några latituder för närmare prövning av bidragsbehovet.

Även *statsbidraget till skolmåltider*, vilket tjänat som förebild för flera un-

der senare år framlagda förslag till nya statsbidrag, är skatteunderlagsgraderat. Graderingen är i detta fall uppbyggd på skatteunderlagsbristen i förhållande till ett bestämt tal, 50 skattekonor per invånare. För bidragets beräkning gäller, att det skall utgå med två tiondels procent av bidragsunderlaget för varje fullt tiotal skatteören, varmed skoldistriktets eller kommunens skatteunderlag för redovisningsåret understiger 50 skattekonor per invånare. Statsbidraget är sålunda omvänt proportionellt till skatteunderlaget per invånare i kommunerna. Bidragsunderlaget är i allmänhet bestämt till 60 öre för varje under redovisningsåret utspisad måltid.

Skatteunderlagsgradering tillämpas även enligt en utanför statsbidragsområdet liggande författning, nämligen beträffande *fördelningen* mellan stat och kommuner *av vissa kostnader för folkpensioneringen*. Därvid är ordnat så, att staten förskjuter kostnaderna men envar kommun skall till staten för varje kalenderår inbetala dels viss andel, motsvarande tre tjugondels procent för varje fullt tiotal skatteören per invånare i kommunen, av kostnaderna för tilläggspensioner, änkepensioner och bostadstillägg, som under året utbetalats till inom kommunen mantalsskrivna pensionsberättigade, dock högst hälften av nämnda kostnader, dels ock hela kostnaden för särskilda bostadstillägg, som under året utgått i enlighet med av kommunen fastställda grunder.¹ Den graderade delen av kommunernas bidrag är sålunda i detta fall ställd i direkt relation till skatteunderlaget per invånare. Ju högre skatteunderlaget är, ju högre blir kommunernas bidragspro-

¹ Redogörelsen avser nu gällande reglering, vilken enligt beslut av statsmakterna skall från och med den 1 januari 1953 ersättas med delvis ändrade bestämmelser.

cent. Förhållandet är omvänt mot vad som gäller beträffande statsbidraget till folkskolebyggnader, beroende på att det i förevarande fall är fråga om kommunernas och icke statens andel i kostnaderna för verksamheten.

Beträffande de nu nämnda statsbidragsformerna — statens andel i kostnaderna för folkpensioneringen betraktas härvid något oegentligt som ett statsbidrag till kommunerna — gäller sålunda, att storleken av statsbidraget till varje kommun är beroende av kommunens relativa skatteunderlag. Detta relativa skatteunderlag uttryckes antingen direkt i skattekrönor per invånare eller som skillnaden mellan ett på visst sätt bestämt värde och det faktiska antalet skattekrönor per invånare i kommunen. Statsbidragets storlek, uttryckt i procent av kostnaderna för den statsunderstödda verksamheten, bidragsunderlaget, är omvänt proportionell mot skatteunderlaget per invånare eller direkt proportionell mot skatteunderlagsskillnaden.

För fullständighetens skull bör emellertid också antecknas, att från tiden före kommunalskatteberedningens ovan nämnda betänkande kvarstår i ett fall en gradering direkt efter det faktiska skattetrycket i kommunerna och att i ytterligare ett fall förekommer en kombinerad gradering efter dels skatteunderlaget per invånare och dels det faktiska skattetrycket. Det förra gäller *statsbidraget till pensionärshem*. Detta bidrag, som är ett anläggningsbidrag, är så konstruerat, att det utgår med viss procent av kostnaderna för anordnande av sådant hem. Bidragsprocenten är emellertid icke fast utan skall bestämmas med hänsyn till den, för de vid tidpunkten för statsbidragsbeslutets meddelande senast förflutna fem kalender-

åren, genomsnittliga uttaxeringen per inkomstskattekröna i den kommun, för vilken hemmet avses, av kommunal-, landstings- och vägs katt med avdrag i förekommande fall för understöd av skatteutjämningsmedel. Därvid skall i allmänhet följande i förhållande till skattetrycket progressiva skala lända till efter rättelse.

Uttaxering kronor	Statsbidrag %
under 10	25
10—10.99	27
11—11.99	30
12—12.99	34
13—13.99	40
14—14.99	48
15—15.99	57
16—16.99	68
17 och däröver	80

Den kombinerade graderingen åter efter dels skatteunderlaget och dels skattetrycket avser *arbetsbidrag till statskommunalt beredskapsarbete*. Om för sådant arbete statsbidrag må beviljas enligt särskild författning, utgår statsbidraget enligt särskilda där angivna grunder. Eljest utgår arbetsbidraget efter en normalbidragsprocent, vars storlek arbetsmarknadsstyrelsen årligen fastställer på grundval av antalet skattekrönor per invånare och den totala skattebelastningen inom kommunerna och i övrigt enligt de grunder som äro eller varda särskilt bestämda. Härvid förfar arbetsmarknadsstyrelsen i allmänhet på följande sätt.

Normalbidragsprocenten fastställs för varje kommun genom en beräkning i två etapper. Först uträknas produkten mellan antalet skattekrönor per invånare och den förefintliga marginalen för skattetryckets ytterligare stegring. Som översta gräns för skattetrycket räknas härvid 23 kronor per skattekröna, eller den faktiska fördelningens över-

sta gräns enligt 1940 års uttaxeringar. Beräkningen kan angivas genom formeln $x(23-y)$, där x betecknar antalet skattekrönor per invånare och y den faktiska utdebiteringen, d. v. s. det totala kommunala utdebiteringsbehovet per skattekröna, i förekommande fall minskat med utgående statsbidrag till skattelindring.

Med ledning av den produkt, som på angivet sätt erhålles, fastställes därefter bidragsprocenten med tillämpning av följande tabell.

$x(23-y)$		Normalbidragsprocent
	högst	5.76
5.77	till	9.73
9.74	»	14.67
14.68	»	20.70
20.71	»	27.77
27.78	»	35.76
35.77	»	44.89
44.90	»	55.06
55.07	»	66.10
66.11	»	78.32
78.33	»	91.58
91.59	»	106.09
106.10	»	121.00
121.01	»	136.89
	mer än	136.89
		90
		85
		80
		75
		70
		65
		60
		55
		50
		45
		40
		35
		30
		25
		20

Enligt allmänna statsbidragsutredningens mening kan icke någon av de nu angivna lösningarna av graderingsfrågan omodifierad tagas som mönster för graderingsgrunder för det ifrågasatta allmänna statsbidraget. Att för detta bidrag återgå till den för bidraget till pensionärshem bibehållna graderingen utan vidare efter det faktiska skattestrycket synes av redan angivna skäl uteslutet. Invändningen mot denna norms bristande objektivitet måste också tillmätas större betydelse i fråga om ett allmänt bidrag, som skall beräknas på den särskilda kommunens totala ut-

gifter, än på ett speciellt bidrag avseende endast den vida mera begränsade och lättare bedömliga kostnaden för en särskild anläggningsuppgift. Men även mot en gradering enbart i förhållande till skatteunderlaget per invånare synas berättigade erinringar kunna framställas, både av mera allmängiltig innebörd och beträffande denna graderings utformning för de olika speciella bidragen.

Vad först angår de svagheter, som kunna sägas föreligga beträffande utformningen av skatteunderlagsgraderingen enligt de skilda nu tillämpade systemen, hänföra sig dessa främst till det förhållandet, att alla bidragsgrunderna äro konstruerade med begränsningar, vilka på olika sätt minska den med graderingen i princip avsedda effekten. Sammanfattningsvis kan man särskilja två huvudformer för sådan begränsning.

Den ena formen av begränsning av den skatteunderlagsgraderade statsbidragsgivningen sker genom att bidragsunderlaget icke omfattar hela kostnaderna för den statsunderstödda verksamheten. Detta är fallet beträffande skolmåltidsbidraget, där statsbidrag utgår endast till kommunernas kostnader för skolmåltidsverksamhet upp till ett bestämt värde, i allmänhet 60 öre per utspisad måltid. De överskjutande kostnaderna för skolmåltidsverksamheten få kommunerna bära utan statsbidrag. Verkningarna av denna begränsning av bidragsunderlaget kan belysas med följande exempel. Antag att skatteunderlaget i en kommun är 10 skattekrönor per invånare och i en annan kommun 40. Vore kostnaderna per skolmåltid i båda kommunerna 60 öre, skulle den förra kommunen erhålla statsbidrag med 80 % av sina kostnader, d. v. s.

den skulle själv få bära en kostnad av 12 öre per måltid. I den bärkraftigare kommunen skulle statsbidragsprocenten av kostnaderna vara 20 och kommunen skulle själv få bära en kostnad av 48 öre per måltid. Om antalet utspisade måltider vore lika i de båda kommunerna i förhållande till antalet invånare i kommunerna, skulle kostnaderna drabba kommunerna lika i skattetrycksavseende och något oegentligt kunna sägas motsvara ett utdebiteringsbehov i kommunerna av 1,2 öre per skattekrona och invånare.

Skulle kostnaderna för skolmåltiderna i de båda kommunerna stiga till 1 krona 20 öre per utspisad måltid, finge den mindre bärkraftiga kommunen själv bära en kostnad av $12+60=72$ öre och den bärkraftigare kommunen en kostnad av $48+60=108$ öre per utspisad måltid. Per skattekrona och invånare räknat skulle kostnadsstegringen för skolmåltiderna medföra ett utdebiteringsbehov för kommunandelen av kostnaderna, som kan sägas motsvara 7,2 öre per skattekrona och invånare i den mindre bärkraftiga kommunen mot endast 2,7 öre i den bärkraftigare kommunen. Kostnadsstegringen skulle drabba den mindre bärkraftiga kommunen hårdast. Den med graderingen av statsbidraget efter antalet skattekronor per invånare åsyftade differentieringen skulle icke längre upprätthållas helt. Ju mera de verkliga kostnaderna överstiga det fastställda bidragsunderlaget, desto mindre blir statsbidragets skatteutjämnande verkan.

En begränsning av bidragsunderlaget för en skatteunderlagsgraderad statsbidragsgivning medför sålunda en begränsning även av skatteunderlagsgraderingen såsom sådan. Då det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget i princip

skulle syfta till en utjämning av hela det kommunala skattetrycket, d. v. s. av skattetrycket i kommunerna till följd av kommunandelen av de totala kommunala utgifterna, anser sig utredningen icke kunna förorda att den ifrågasatta bidragsgivningen begränsas på sådant sätt som fallet är med skolmåltidsbidraget.

Den andra formen av begränsning av skatteunderlagsgraderad bidragsgivning till kommunerna tillämpas beträffande alla de förut angivna bidragsformerna och tar sig uttryck i att graderingen icke sker helt i förhållande till kommunernas skatteunderlag per invånare. Beträffande skolmåltidsbidraget är detta uttryckligen angivet genom att bidragsgraderingen anknytts till skillnaden mellan ett bestämt tal, 50 skattekronor per invånare, och det faktiska skatteunderlaget per invånare i de skilda kommunerna. En liknande bestämning följer emellertid av utformningen av bidragsgrunderna även för de övriga skatteunderlagsgraderade statsbidragen. Av tabellen för skolbyggnadsbidraget framgår sålunda, att bidragsprocenten, bortsett från de speciella latituderna, är enhetlig för alla kommuner med högre skatteunderlag än 17 skattekronor per invånare. Graderingen av bidragsprocenten efter skatteunderlaget per invånare gäller sålunda endast för kommuner med lägre skatteunderlag. För folkpensioneringen gäller i fråga om grunderna för kostnadsfördelningen mellan stat och kommuner, att kommunernas andel icke skall överstiga 50 procent. Med de angivna beräkningsgrunderna uppnås denna maximigräns för en kommuns andel då skatteunderlaget är 33 1/3 skattekrona per invånare. Alla kommuner med högre skatteunderlag få bi-

draga med 50 procent av kostnaderna, oberoende av skatteunderlagets storlek i övrigt, vilket är detsamma som att graderingen av kommunernas kostnadsandelar efter skatteunderlaget per invånare har tillämpning endast å kommuner med lägre skatteunderlag än $33 \frac{1}{3}$ skattekrona per invånare.

Det förhållandet, att skatteunderlagsgraderingen av ett statsbidrag är på ett eller annat sätt maximerad till ett bestämt skatteunderlagsvärde innebär i första hand, att alla kommuner med högre skatteunderlag per invånare undantagas från skatteunderlagsgraderingen. Skatteunderlagsgränsen har emellertid betydelse även för den styrka, varmed skatteunderlagsgraderingen verkar för de mindre bärkraftiga kommunerna.

Graderingen av statsbidraget efter skatteunderlaget i kommunerna i förhållande till ett visst skatteunderlagsvärde syftar ju till att statsbidraget till de mindre bärkraftiga kommunerna skall bestämmas så, att den på en kommun stannande delen av kostnaderna för den statsunderstödda verksamheten skall medföra samma skattetryck i alla kommuner med lägre skatteunderlag än det bestämda gränsvärdet. Det är därför förmånligare för kommunerna med skatteunderlag under gränsvärdet, ju högre detta är. Därtill kommer att graderingens verkningar och betydelse för kommunerna på något längre sikt blir beroende på utvecklingen av de kommunala skatteunderlagen i allmänhet och i det särskilda fallet. Skulle dessa genomgående stiga, såsom fallet i hög grad varit under senare år, bli allt flera kommuner undantagna från graderingen och graderingen blir samtidigt mindre starkt verkande för de mindre bär-

kraftiga kommunerna. Förhållandet kan belysas med följande exempel.

Antag att 40 kommuner ha olika skatteunderlag per invånare mellan 10 och 50 skattekronor och att differensen mellan två närliggande kommuner alltid är en skattekrona per invånare. Skulle dessa 40 kommuner få ett skatteunderlagsgraderat speciellt statsbidrag, för vilket 30 skattekronor per invånare bestämts som gräns för graderingen, bleve följden att endast de 20 minst bärkraftiga kommunerna finge åtnjuta skatteunderlagsgraderingen. För dessa 20 kommuner bleve kommunandelen av kostnaderna för den statsunderstödda verksamheten skattetrycksmässigt lika betungande. Om nu skatteunderlagen i de 40 kommunerna genomgående skulle stiga med 10 skattekronor per invånare men gränsen för skatteunderlagsgraderingen icke höjdes, skulle endast 10 kommuner få ett i förhållande till sin skatteunderlagsbrist förhöjt statsbidrag. För dessa 10 kommuner skulle kommunandelen av kostnaderna visserligen inbördes bli lika betungande, men denna kommunandel skulle icke längre vara densamma som för de i skatteunderlagskalan följande 10 kommunerna, vilka förut varit jämförliga. Relativt sett skulle sålunda kommunandelen öka för de kommuner, som hade lägre skatteunderlag än det bestämda jämförelsevärdet.

Av det anförda framgår, att ett system för skatteunderlagsgraderad statsbidragsgivning med i förväg fixerade gränsvärden för skatteunderlagsgraderingen medför att graderingens verkningar automatiskt ändras om skatteunderlagen i kommunerna förändras, såväl i fråga om antalet av graderingen berörda kommuner som beträffande graderingens relativa styrka.

Anledningen till att sådana gränsvärden dock införts har uppenbarligen varit en önskan att maximera statens andel i utgifterna för den statsunderstödda verksamheten. Detta syfte torde emellertid lika väl och på ett betydligt enklare sätt kunna vinnas genom begränsning av det för statsbidragsgivningen anvisade totalbeloppet. Fixeras detta totalbelopp, kan det utan särskilda begränsningar fördelas mellan kommunerna efter storleken av de faktorer, vilka anses böra vara avgörande för en rättvis gradering ur skatteutjämnings-synpunkt. Förhållandet kan uttryckas så, att man i stället för att på olika sätt begränsa statsbidraget till varje särskild kommun, fördelar ett i förväg bestämt totalbelopp så att differentieringsfaktorerna helt bli avgörande för storleken av den andel varje kommun skall erhålla av det totala för statsbidragsgivningen anvisade beloppet.

Vad härefter angår den mera allmänna kritik, som kan riktas mot principen att differentiera statsbidragen till kommunerna enbart med hänsyn till skatteunderlagsvariationerna, må erinras om att av förut angivna skäl en gradering av statsbidragen till kommunerna kan vara motiverad med hänsyn till önskemålet att motverka alltför stora skatte-trycksvariationer. Såsom utredningen sökt klarlägga redan i kapitlet med allmänna synpunkter på statsbidragsgivningen till kommuner (kap. V), är det ingalunda enbart kommunernas olikställighet i fråga om tillgång på skatteunderlag, som vållar olikställighet beträffande skattetrycket. Där har erinrats, att olikheter kommunerna emellan i fråga om de klimatiska förhållandena samt bebyggelsestätheten och förekommande tätorters storlek och struktur påverka kommunernas kostnader så, att

den erforderliga utdebiteringen till deras täckande icke blir densamma i den ena kommunen som i den andra, även om de ha praktiskt taget lika stort skatteunderlag per invånare. Ej minst bör i detta sammanhang beaktas olikheterna i befolkningens sammansättning, dess fördelning på vad som brukat kallas »närande och tärande». Inom en kommun kan t. ex. finnas ett proportionsvis stort antal åldringar, barn och andra, vilka å ena sidan endast i ringa mån tillföra kommunerna inkomster men å andra sidan kunna förorsaka avsevärda kostnader för kommunen. Som kommunala skattelindringsutredningen framhållit, inverka visserligen ogynnsamma sådana förhållanden på kommunens skatteunderlag och kommunen skulle därför vid skatteunderlagsgradering av ett allmänt statsbidrag till kommunerna få viss kompensation härför genom förhöjt statsbidrag. Denna kompensation torde dock icke motsvara det ökade statsbidragsbehovet. Skatteunderlagsgraderingen skulle nämligen endast så att säga utjämna bristerna å inkomstsidan för de i skatteunderlagsavseende sämst ställda kommunerna men icke reglera skillnaderna å den kommunala utgiftssidan. Detta torde framgå av följande exempel. Antag att av två kommuner med samma antal invånare den ena har ett skatteunderlag av 15 och den andra av 10 skatte kronor per invånare samt att inkomstnivån i den förra kommunen är relativt jämn under det att i den andra kommunen skatte kronorna i stor utsträckning äro koncentrerade till ett fåtal av befolkningen eller till juridiska personer under det att befolkningen i övrigt innefattar ett stort antal personer, som icke blott sakna inkomst utan även förorsaka kommunen stora utgifter. Det lägre skatteunderla-

get i den senare kommunen medför att denna får mindre inkomster än den förstnämnda kommunen vid samma utdebitering per skattekrona. Denna inkomstskillnad kan helt eller delvis utjämnas genom ett skatteunderlagsgraderat allmänt statsbidrag. Men även om skatteunderlagsgraderingen av ett sådant allmänt statsbidrag dreves så långt, att verkningarna å kommunal-skatteintäkterna av skatteunderlags-skillnaden helt uppvägdes, skulle kommunerna ändock icke vara likställda i ekonomiskt avseende. Den i inkomst-avseende jämnare kommunen skulle i princip fritt kunna begagna den inflytande kommunalskatten för de skilda behov som ansågos böra tillfredsställas. Kommunen med den ojämnare inkomst-fördelningen måste däremot alltid räkna med en större utgift för sociala ändamål, undervisning m. m. och kunde därför endast disponera en del av sina inkomster för andra kommunala ändamål. Härav följer, att den mindre bärkraftiga kommunen, även om den genom ett skatteunderlagsgraderat allmänt statsbidrag finge full kompensation för sitt lägre skatteunderlag, ändock skulle vara nödsakad att fastställa en högre utdebitering än den bärkraftigare kommunen för att kunna hålla samma allmänna kommunala standard. Motsvarande gäller också beträffande andra i det föregående antydda utgiftsförhöjande förhållanden, t. ex. i klimatiskt eller strukturellt avseende, över vilka kommunerna icke kunna råda. Sakligt sett måste det anses lika befogat att vid fördelningen av ett allmänt statsbidrag hänsyn tages härtil som till olikställigheten i fråga om skatteunderlaget.

Med utgångspunkt från det anförda har utredningen sålunda kommit till den uppfattningen, att grunderna för

det ifrågavarande nya allmänna statsbidraget till kommunerna böra utformas så, att ett till beloppet bestämt totalbidrag fördelas mellan kommunerna efter storleken av dels en skatteunderlagsfaktor och dels en utgiftsfaktor.

En sådan dubbel differentiering av statsbidraget till varje särskild kommun kan genomföras på olika sätt. Därvid kan man skilja mellan två huvudprinciper. Den ena innebär, att man så att säga låter verkningarna av variationerna i faktorerna slå fullt ut vid bestämmandet av statsbidraget till varje särskild kommun. Närmare bestämt kan denna princip uttryckas så, att som mål för differentieringen uppställs, att det differentierade statsbidraget skall helt upphäva verkningarna å det kommunala skattetrycket av en var av faktorerna. Genom statsbidragsgivningen skulle skattetrycket i kommunerna helt utjämnas i den mån det beror på differentieringsfaktorerna. Emellertid kan med denna princip en begränsning av det totala statsbidraget till kommunerna medföra, att medlen icke räcka till för en total utjämning av det av differentieringsfaktorerna föranledda skattetrycket i kommunerna. Man skulle då få nöja sig med att sänka de högsta skattetrycken till en så låg nivå som möjligt. Följden härav bleve, att de kommuner, för vilka de båda differentieringsfaktorerna medförde lägre skattetryck än det med statsbidragsgivningen uppnådda resultatet för de sämre ställda kommunerna, icke skulle erhålla någon del av statsbidraget. För att samtliga kommuner skulle erhålla åtminstone någon del av statsbidraget måste dettas totalbelopp bestämmas så, att det av differentieringsfaktorerna föranledda skattetrycket i samtliga kommuner kunde sänkas till lägre nivå än den, som

utan statsbidrag skulle föreligga för de bäst ställda kommunerna.

Den andra huvudprincipen för en differentiering av ett allmänt statsbidrag till kommunerna efter de båda på skattetrycket inverkan faktorerna innebär åter, att dessa faktorer endast givas relativ betydelse för storleken av statsbidraget till varje särskild kommun. Tanken kan uttryckas så, att högt skatteunderlag per invånare eller låg utgiftsfaktor, vilket medför lågt skattetryck, bör medföra mindre statsbidrag än det omvända förhållandet beträffande båda eller endera av faktorerna. En sådan differentiering kan givas större eller mindre verkan, så att en relativt ringa differens får stor betydelse för statsbidragets storlek eller även en stor differens relativt ringa betydelse därför. Härvid kan skillnad göras mellan de båda differentieringsfaktorerna, så att variationerna beträffande den ena faktorn tillmätas större betydelse vid statsbidragsfördelningen än den andra.

Vid valet mellan dessa båda huvudprinciper för differentiering av det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget till kommunerna efter en skatteunderlags- och en utgiftsfaktor bör beaktas, att ett av syftena med denna statsbidragsgivning skulle vara att verka för en skattetrycksutjämning mellan kommunerna. Då den förra huvudprincipen i detta avseende har den starkaste effekten, synes den ur denna synpunkt vara att föredraga. Emellertid måste även beaktas, att vid en till full utjämning av variationerna beträffande de båda differentieringsfaktorerna syftande statsbidragsgivning resultatet blir beroende av det sätt, på vilket de båda faktorerna bestämmas. Kunna faktorerna objektivt bestämmas så, att de giva en fullt rättvisande bild av variationerna

i kommunernas ekonomiska bärkraft, torde någon berättigad invändning icke kunna göras mot att bidraget utformas så, att det syftar till att helt upphäva skattetrycksverkningarna av dessa variationer. Men om å andra sidan så ej är fallet, skulle den fullständiga utjämningen av variationerna för de båda faktorerna leda till en felaktighet vid avvägningen av statsbidraget till varje kommun, som står i proportion till felmöjligheterna beträffande en var av faktorerna. Man bör med andra ord icke bygga upp ett finare system än vad grundfaktorerna tåla.

Vad härefter angår frågan om den närmare utformningen av de båda differentieringsfaktorerna torde, med hänvisning till den förut lämnade redogörelsen för resonemangen om skatteunderlaget per invånare som grund för differentiering av statsbidrag till kommunerna, kunna sägas, att nämnda faktor bör anses godtagbart bestämd på ett objektivt och rättvisande sätt. Den torde därför kunna läggas till grund för en differentiering av det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget till kommunerna även enligt den först angivna huvudprincipen.

Bestämmande av utgiftsfaktorn medför väsentligt större svårigheter. Uppenbart är till en början, att de faktiska nettoutgifterna per invånare i kommunerna icke direkt kunna läggas till grund för en differentierad statsbidragsgivning, som syftar till att helt upphäva skattetrycksverkningarna av variationerna kommunerna emellan beträffande en sådan faktor. Det skulle ju innebära, att skattetrycket i kommunerna bleve helt oberoende av storleken av de av kommunerna beslutade utgifterna och att kommunerna sålunda i mån av tillgång på statsbidragsmedel skulle

få full kompensation för beslutade ökade utgifter, vare sig dessa kunde anses påkallade eller icke.

Skall den huvudprincip för differentiering av det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget tillämpas, som syftar till helt upphävande av skattetrycksverkingarna av utgiftsfaktorns variationer, bör denna faktor bestämmas så, att den åtminstone i ej oväsentlig grad blir oberoende av kommunernas åtgärder. Faktorn synes böra avse, icke de faktiska nettoutgifterna per invånare i kommunerna, utan ett utgiftsbehov för en var kommun, som efter en objektiv bedömningsgrund kan anses motsvara kommunens normala utgiftsbehov. Med normalt utgiftsbehov avser utredningen härvid det utgiftsbehov, som skulle föreligga i en kommun om den kommunala verksamheten bedreves efter en för jämförliga kommuner normal standard. Utgifter för höjning av standarden i kommunen utöver detta normal-läge skulle då icke påverka utgiftsfaktorn och följaktligen icke heller storleken av det allmänna statsbidraget till kommunen utan medföra höjning av den kommunala utdebiteringen. På samma sätt skulle standardmässig återhållsamhet vid den kommunala verksamhetens bedrivande medföra skattesänkning i kommunen. Utredningen kommer i det följande att närmare angiva hur de för varje kommun normala utgifterna per invånare skulle kunna bestämmas efter objektiva grunder. Redan här må emellertid framhållas, att en sådan bestämning, vilken av praktiska skäl måste bygga på tämligen grova generaliseringar, aldrig kan göras med sådan exakthet att en på detta sätt angiven utgiftsfaktor helt rättvisande återger de skilda kommunernas av en rad olika förhållanden beroende, varierande utgifts-

behov för kommunal verksamhet av normal omfattning och standard. Den precisering av utgiftsfaktorn, som kan ske genom att de för varje kommun efter en generaliserande beräkning bestämda normala utgifterna per invånare tagas som grund, synes dock utredningens leda till ett godtagbart resultat.

Skulle åter för differentieringen av det allmänna statsbidraget tillämpas den förut angivna andra huvudprincipen, nämligen att giva utgiftsfaktorn endast begränsad betydelse vid statsbidragets fördelning mellan kommunerna, kan icke med samma styrka som nyss riktas invändningar mot att direkt taga de faktiska nettoutgifterna per invånare som utgiftsfaktor. Av utgiftsfaktorns begränsade betydelse vid differentieringen av statsbidraget skulle nämligen följa, att den även till en del skulle återverka på det efter statsbidragsgivningen kvarstående utdebiteringsbehovet. Ökning av utgifterna per invånare i en kommun skulle då visserligen medföra ökat statsbidrag, men samtidigt även ökat kommunalt skattetryck. Om utgiftsfaktorns betydelse vid statsbidragsdifferentieringen avväges lämpligt, skulle det kommunala sparsamhetsintresset bestå och kunna godtagas som en garanti mot opåkallade utgiftsökningar i syfte att erhålla ökat statsbidrag.

Utredningen har sålunda kommit till den uppfattningen, att två skilda principer kunna tillämpas för en skattetrycksdifferentiering av det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget till kommunerna. Av dessa båda metoder synes den, som syftar till full utjämning av variationerna av en skatteunderlags- och en utgiftsfaktor, vara att föredraga ur skatteutjämningssynpunkt. Å andra sidan kan icke förnekas, att den med

en sådan differentieringsmetod nödvändiga bestämningen av de för varje kommun normala utgifterna per invånare icke kan givas en så exakt utformning, att hänsyn kan tagas till alla föreliggande variationer i de allmänna betingelserna för den kommunala verksamhetens bedrivande i de skilda kommunerna. Givits åter enligt det andra alternativet utgiftsfaktorn endast begränsad betydelse för differentieringen av det allmänna statsbidraget, torde de faktiska nettoutgifterna per invånare direkt kunna tagas som utgiftsfaktor, varigenom de nyss angivna svårigheterna undvikas.

För egen del har utredningen icke ansett sig böra förorda det ena alternativet framför det andra, utan kommer i det följande att närmare utveckla båda metoderna. Utredningen har även gjort ingående beräkningar rörande verkningarna av en allmän statsbidragsgivning enligt båda metoderna å det kommunala skattetrycket m. m. Det förra av de båda alternativen betecknas i det följande som alternativ A och det senare som alternativ B.

Såsom nyss angivits är en förutsättning för *alternativ A*, att de för varje kommun normala utgifterna bestämmas så noga som möjligt. Emellertid torde någon objektiv grund icke kunna uppställas för en direkt bestämning av dessa utgifter. Att centralt pröva omfattningen av detta utgiftsbehov särskilt för varje kommun med ledning av kommunens utgiftsstat eller räkenskaper torde icke heller kunna komma ifråga redan av praktiskt-administrativa skäl. Det gäller därför att söka finna någon godtagbar generaliserande hjälpregel för beräkning av storleken av de för varje kommun normala utgifterna. Härvid torde närmast komma i fråga någon form av

medeltalsberäkning för flera kommuner, varigenom kan erhållas resultat, som blir i den meningen objektivt fastställt, att en enskild kommun icke kan i väsentlig mån påverka detsamma genom standardökning eller eljest genom åtgärder varöver kommunen kan råda.

Bland annat för att erhålla hållpunkter för en bedömning av möjligheterna att bestämma de för kommunerna normala utgifterna genom en generaliserande medeltalsberäkning inhämtade utredningen år 1951 uppgifter rörande vissa ekonomiska förhållande åren 1947—1949 från alla kommuner med ett invånarantal över 2.000, d. v. s. det miniantal som angivits som allmän norm för kommunindelningen. Av de inkomna svaren ha uppgifterna bearbetats för 489 kommuner, däribland städer och landskommuner i samma proportion efter det sammanlagda invånarantalet som i landet i dess helhet.

Av denna undersökning, vars resultat närmare anges i en bilaga (*Tabell II*), framgår, att om man dividerar de av de skilda kommunerna uppgivna faktiska nettoutgifterna med antalet invånare i vederbörande kommun, talen per invånare (kol. 4) variera starkt. Emellertid föreligger en klar tendens till högre utgifter per invånare vid stigande skatteunderlag i de fall skatteunderlaget ligger över medelvärdet för de undersökta kommunerna. Detta kan givetvis bero på att de mindre bärkraftiga kommunerna nödgats att på grund av det låga skatteunderlaget, för vilket de endast i ringa mån fått kompensation med nuvarande statsbidragssystem, hålla en lägre standard och även i övrigt pressa sina utgifter väsentligt hårdare än de mera bärkraftiga kommunerna för att icke skattetrycket skulle bli orimligt högt. Detta torde emellertid

icke vara den enda förklaringen, vilket bekräftas av att skattetrycket i vissa fall är högre i de bärkraftigaste kommunerna än i flertalet kommuner med lägre skatteunderlag. Då man icke torde kunna förutsätta, att kommunerna i de högre skatteunderlagslägena genom opåkallade standardhöjningar genomgående frivilligt påtagit sig ett avsevärt skattetryck, måste det höga utdebiteringsbehovet i dessa kommuner ha samband med närings- och bebyggelsestrukturen. Vårt lands näringsgeografiska struktur är sådan, att rent allmänt sett de högre skatteunderlagen blivit lokaliserade till tätorterna. Att en mer eller mindre utpräglad tätbebyggelse ofta nödvändiggör en mera omfattande och kostnadskrävande kommunal verksamhet än i kommuner med glesare bebyggelse har tidigare påvisats. Med en låt vara något grov generalisering kan därför hävdas, att det förefinnes ett direkt samband mellan utdebiteringsbehov och skatteunderlag.

Med hänsyn till nu angivna förhållande har utredningen funnit den lämpligaste metoden för en generaliserande beräkning av de för varje kommun normala utgifterna vara att utgå från medelvärdet för de faktiska nettoutgifterna per invånare i de skilda kommunerna. Men då nettoutgiftsbeloppen per invånare i kommunerna som nämnts variera med skatteunderlagen, kan man icke direkt jämföra det faktiska utgiftsbeloppet i en kommun med medelutgifterna i samtliga övriga kommuner, utan jämförelsen bör begränsas till medelutgifterna per invånare i kommuner med i huvudsak samma skatteunderlag per invånare. Kommunerna böra därför indelas i grupper, så att till varje grupp hänföras kommuner med ungefär samma skatteunderlag per invånare. För

varje sådan grupp uträknas medelutgifterna per invånare. Dessa medelutgifter torde kunna anses giva ett uttryck för storleken av de normala utgifterna i genomsnitt för gruppens kommuner. För att undvika tröskelproblem beträffande kommuner, vilkas skatteunderlag ligga obetydligt över eller under gränsen mellan två skatteunderlagsgrupper, böra de framräknade medelutgifterna för varje skatteunderlagsgrupp, på sätt närmare anges i ett följande avsnitt, genom s. k. interpolation omräknas till särskilda värden för varje kommun, vilka värden bilda en jämnlöppande kurva med samma stigning som de direkt uträknade medelvärdena för de skilda skatteunderlagsgrupperna.

Emellertid kunna, såsom förut angivits, de yttre betingelserna för den kommunala verksamheten variera och detta givetvis även för kommuner med i huvudsak samma skatteunderlag per invånare. Medelutgifterna i en skatteunderlagsgrupp kunna därför icke direkt godtagas som ett mått å storleken av de normala utgifterna för varje särskild kommun i gruppen. Det skulle därför vara önskvärt om gruppindelningen för medeltalsberäkningen kunde ytterligare specificeras, så att kommuner med lika struktur eller geografiska förhållanden sammanfördes med varandra före medeltalsberäkningen. En sådan detaljerad gruppindelning av landets kommuner skulle emellertid bli svår att genomföra och medföra sådan komplikation av systemet att dess tillämpning skulle bli avsevärt försvärad. Utredningen har därför ansett sig böra stanna vid en gruppindelning av kommunerna efter skatteunderlaget per invånare och vid den generaliserande beräkningen av de för varje kommun normala utgifterna utgå från medelutgifter-

na i den skatteunderlagsgrupp, till vilken kommunen hör, men justera värdet för medelutgifterna med hänsyn till storleken av de faktiska nettoutgifterna per invånare i kommunen. Det har synt utredningen rimligt att antaga, att om de faktiska nettoutgifterna i en kommun äro avsevärt högre än medelutgifterna i kommunens skatteunderlagsgrupp, detta icke enbart beror på kommunens frivilliga åtagande av en högre standard än vad som kan anses normalt eller på andra omständigheter, över vilka kommunen kan råda, utan att de höga faktiska nettoutgifterna även till en del föränletts av förhållanden, över vilka kommunen icke kan råda. Omvänt torde kunna antagas, att om de faktiska nettoutgifterna i en kommun äro avsevärt lägre än medelutgifterna i kommunens skatteunderlagsgrupp, detta beror dels på att kommunen bedriver sin verksamhet efter en lägre standard än som kan anses normalt, men dels också på att förutsättningarna för den kommunala verksamheten äro gynnsamma på grund av omständigheter som tillkommit utan kommunens förtjänst.

Den andel av skillnaden mellan de faktiska nettoutgifterna per invånare i en kommun och medelutgifterna i kommunens skatteunderlagsgrupp, som bör antagas vara föränledd av förhållanden, över vilka kommunen icke kan råda, varierar givetvis i de skilda kommunerna. Det är emellertid nödvändigt att vid en generaliserande beräkning bestämma denna andel lika för alla kommuner. Hur stor andelen bör vara, kan icke objektivt bestämmas. Utredningen har för sin del funnit att den lämpligen bör uppskattas till en tredjedel. De för en viss kommun med hänsyn till skatteunderlag, yttre betingelser för den kom-

munala verksamhetens bedrivande m. m. erforderliga utgifterna per invånare i kommunen för en verksamhet av normal omfattning och normal standard, d. v. s. de för kommunen normala utgifterna per invånare, skulle sålunda enligt denna metod kunna uppskattas till ett tal, motsvarande det interpolerade värdet för medelutgifterna per invånare i kommunens skatteunderlagsgrupp ökat respektive minskat med en tredjedel av skillnaden mellan de faktiska nettoutgifterna per invånare i kommunen och medelutgifterna i skatteunderlagsgruppen. Betecknas de faktiska nettoutgifterna per invånare i en kommun som F_u och medelutgifterna per invånare i kommunens skatteunderlagsgrupp som M_u kan sålunda storleken av de för en kommun normala utgifterna per invånare, om F_u är större än M_u , uträknas enligt formeln $M_u + 1/3 (F_u - M_u)$ eller, om M_u är större än F_u , enligt formeln $M_u - 1/3 (M_u - F_u)$. Dessa båda formler kunna sammanföras till den gemensamma formeln $\frac{2 M_u + F_u}{3}$, vilken formel alltså anger storleken av de för en kommun beräknade normala utgifterna per invånare. Uttryckt med siffror kan metoden belysas med följande exempel. Antag att medelutgifterna i en skatteunderlagsgrupp är 168 kronor per invånare samt att det för en viss till gruppen hörande kommun genom interpolation omräknade värdet av dessa medelutgifter är 170 kronor per invånare. Skulle de faktiska nettoutgifterna i kommunen vara 200 kronor per invånare, bleve de för kommunen normala utgifterna $[170 + 1/3 (200 - 170) =]$ 180 kronor per invånare. Vore åter de faktiska nettoutgifterna i kommunen endast 140 kronor per invånare, skulle de för kommunen normala utgif-

terna beräknas till $[170 - 1/3 (170 - 140) =]$ 160 kronor per invånare.¹

Utredningen är, som förut nämnts, medveten om att den nu angivna metoden för beräkning av de för varje kommun normala utgifterna ingalunda är exakt och sålunda icke kan anses ge ett fullt rättvisande resultat för varje särskild kommun. Av generaliseringen följer att hänsyn icke kunnat tagas till speciella lokala förhållanden i de skilda kommunerna, även om sådana förhållanden kunna avsevärt påverka storleken av kommunernas faktiska utgifter. Sådant hänsynstagande torde emellertid icke vara möjligt i någon större utsträckning vid någon form av generaliserande beräkning.

Såsom förut angivits skulle syftet med den såsom alternativ A betecknade formen för differentiering av det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget vara att i möjligaste mån upphäva verkningarna å det kommunala skattetrycket av variationerna i de normala utgifterna, allt räknat per invånare. En gradering av statsbidraget efter storleken per invånare av de för varje kommun beräknade normala utgifterna skulle därvid innebära, att de för statsbidragsgivningen till samtliga kommuner disponibla medlen borde fördelas så, att de kommuner, som ha de högsta normala utgifterna, även erhålla störst andel av statsbidraget, räknat i kronor per invånare. Ur skatteutjämnings synpunkt synes naturligt att med hänsyn till denna differentieringsgrund fördela stats-

bidraget mellan kommunerna så, att det tal per invånare, som för varje kommun motsvarar skillnaden mellan de normala utgifterna och statsbidraget, d. v. s. den på kommunen stannande delen av de normala utgifterna, såvitt möjligt blir lika i alla kommuner.

Graderingen av statsbidraget ur skatteutjämnings synpunkt efter kommunernas skatteunderlag per invånare bör åter syfta till att upphäva eller i vart fall motväga verkningarna å det kommunala skattetrycket av de varierande skatteunderlagen. De kommuner, som ha de lägsta skatteunderlagen per invånare, böra alltså med hänsyn till denna differentieringsgrund erhålla det starkaste statsbidragsstödet.

Sammanställas dessa båda graderingsgrunder, kommer man till det resultatet, att målsättningen ur skatteutjämnings synpunkt för fördelningen av statsbidraget enligt nu förevarande alternativ bör vara, att *det skattetryck, som för varje kommun med hänsyn till kommunens skatteunderlag skulle förändras av de för kommunen beräknade normala utgifterna, bör utjämnas så, att det såvitt möjligt blir lika i alla kommuner.* Detta innebär icke att det faktiska skattetrycket skulle bli lika i alla kommuner. Kvar stode, att den andel av de kommunala nettoutgifterna, som med den ifrågasatta beräkningsgrunden skulle hänföras till förhållanden öfver vilka kommunerna kunna råda, alltså skulle kunna variera avsevärt och påverka det faktiska skattetrycket i kommunerna.

En fullständig utjämning av den del av skattetrycket i kommunerna, som med hänsyn till skatteunderlaget i varje kommun förändras av de för kommunerna normala utgifterna, skulle innebära, att statsbidrag skulle få beviljas

¹ Företagas uträkningarna med användande av den gemensamma formeln bli uppställningarna dessa:

$$\frac{2 \times 170 + 200}{3} = \frac{540}{3} = 180$$

$$\frac{2 \times 170 + 140}{3} = \frac{480}{3} = 160.$$

kommunerna i sådan omfattning, att detta skattetryck icke i någon kommun bleve högre än det lägsta motsvarande skattetryck, som kunde framräknas för någon kommun. Det torde emellertid icke vara ur skatteutjämnings synpunkt nödvändigt att helt utjämna det skattetryck, som föranledes av de för varje kommun beräknade normala utgifterna, utan det väsentliga är att de högsta skattetryckstopparna beskäras och att alltså de högsta skattetrycken genom statsbidragsgivningen nedpressas till en något högre nivå än de lägsta förekommande skattetrycken. En sådan begränsad utjämning av det skattetryck, som föranledes av de för kommunerna normala utgifterna, skulle bl. a. medföra att de kommuner, i vilka dessa utgifter även utan statsbidrag föranleda ett lågt skattetryck, icke skulle erhålla någon del av det nya statsbidraget.

Frågan till vilken nivå det skattetryck bör utjämnas, som föranledes av de för varje kommun normala utgifterna, sammanhänger med den skattetekniska grunden till statsbidragsgivningen. Denna grund har förut angivits vara, att kommunerna böra genom statsbidrag tillföras statsmedel i sådan omfattning, att de för kommunerna ofrånkomliga utgifter, som skola täckas med allmän kommunalskatt, i allmänhet icke föranleda utdebitering av dylik skatt över en som maximal ansedd utdebiteringsgräns. Var denna maximala utdebiteringsgräns bör anses ligga, beror på en bedömning av den lämpliga fördelningen mellan stat och kommuner av kostnaderna för den kommunala verksamheten, vilket ytterst är detsamma som en bedömning av hur stor del av samhällsutgifterna som bör täckas med proportionell kommunalskatt.

En sådan bedömning faller icke inom

statsbidragsutredningens uppdrag. Utredningen har därför vid sina beräkningar och överväganden rörande systemet för fördelningen av det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget mellan kommunerna utgått från den förutsättningen, att det för den nya statsbidragsgivningen disponibla totalbeloppet skulle i huvudsak motsvara summan av de speciella driftbidrag till kommunerna, som skulle avlösas med det allmänna bidraget. Med denna utgångspunkt har utredningen undersökt, till vilken nivå skattetrycket i kommunerna till följd av de för varje kommun normala utgifterna skulle kunna sänkas genom fördelning av de disponibla medlen enligt de grunder som angivits i det föregående. Denna utdebiteringsnivå för de för kommunerna beräknade normala utgifterna, vilken i det följande kallas *medelskattetrycket*, kan uträknas på följande sätt. Först uträknas summan av de för alla kommuner i landet totala normala utgifterna. Från denna summa drages därefter det för statsbidragsgivningen disponibla beloppet. Resten motsvarar den andel av de sammanlagda normala utgifterna, som skall bäras av kommunerna själva och täckas med kommunal utdebitering. Medelskattetrycket blir därför denna totala kommunandel av de normala utgifterna dividerad med det totala antalet skatte-kronor i kommunerna.

Sedan medelskattetrycket uträknats kan med tillämpning av förut angivna principer och beräkningsgrunder normen för beräkning av statsbidraget till varje särskild kommun angivas så, att varje kommun bör erhålla statsbidrag i sådan omfattning, att skillnaden mellan de för kommunen normala utgifterna och statsbidraget till kommunen, fördelad å antalet skatte-kronor i

kommunen, icke skall bli högre än medelskattetrycket. Användes beteckningen Nu för de på förut angivet sätt för varje kommun beräknade normala utgifterna per invånare, samt betecknas antalet skattekronor per invånare i kommunen med S, medelskattetrycket med M och statsbidraget till kommunen i kronor per invånare med X, kan följande ekvation uppställas: $Nu - X = M \cdot S$ eller $X = Nu - M \cdot S$. Statsbidraget i kronor per invånare blir sålunda lika med skillnaden mellan de för en kommun normala utgifterna per invånare och produkten av medelskattetrycket och antalet skattekronor per invånare.

Skulle komponenten $M \cdot S$ vara större än komponenten Nu, erhålles ett negativt värde å X. Detta innebär att det skattetryck, som med hänsyn till kommunens skatteunderlag skulle föränlidas av de för kommunen normala utgifterna, skulle vara lägre än medelskattetrycket. Enligt regeln att statsbidraget till varje kommun bör bestämmas så, att det skattetryck som föränlades av de för en kommun normala utgifterna icke överstiger medelskattetrycket, skulle kommunen anses icke ha behov av statsbidrag ur skatteteknisk synpunkt eller skattetutjämnings synpunkt. X bör sålunda i detta fall sättas till 0. Även utan statsbidrag skulle nämligen det av de beräknade normala utgifterna föränladda skattetrycket ligga under medelskattetrycket.

Vad härefter angår den såsom *alternativ B* betecknade metoden för en differentiering av det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget till kommunerna, har utgångspunkten vid utredningens överväganden varit den, att det är svårt att på ett samtidigt praktiskt tillämpbart

och helt rättvisande sätt objektivt fastställa hur stor del av en kommuns utgifter, som kan anses hänförlig till förhållanden över vilka kommunen kan råda och sålunda icke bör utgöra grund för statsbidragsgivningen. Utredningen har därför enligt detta alternativ avstått från möjligheten att genom en generaliserande beräkningsmetod söka fastställa de för en var kommun normala utgifterna. Å andra sidan är utredningen av den uppfattningen, att en ensidig skatteunderlagsgradering av statsbidraget icke skulle vara tillfredsställande, utan att en utgiftsfaktor i någon form måste införas i formeln för statsbidragets beräkning, för att differentieringen av statsbidraget skall leda till rättvist resultat. Det har då icke funnits annan utväg än att taga de faktiska nettoutgifterna i kommunerna som underlag för utgiftsdifferentieringen men att å andra sidan — med hänsyn till att dessa utgifter i viss mån bero av förhållanden över vilka kommunerna kunna råda — tillmäta denna faktor mindre betydelse för statsbidragets storlek än vad fallet skulle vara vid en ren skattetrycksdifferentiering. Hänsyn måste givetvis även tagas till kommunernas varierande storlek genom att storleken av det nya statsbidraget beräknas efter antalet invånare i de skilda kommunerna.

Enligt det nu sagda kommer differentieringen av det nya allmänna statsbidraget enligt förevarande alternativ att hänföra sig direkt såväl till kommunernas invånarantal som till deras faktiska nettoutgifter per invånare och deras skatteunderlag per invånare. Men mellan de båda sistnämnda faktorerna bör en avvägning ske beträffande deras verkan vid differentieringen. För att klarlägga denna avvägningsfråga bort-

ses tills vidare från differentieringen efter kommunernas invånarantal.

Givetvis bör beträffande de faktiska nettoutgifterna per invånare i princip gälla, att till kommuner där dessa äro högre skall utgå större bidrag per invånare än till kommuner där de äro lägre, men i fråga om skatteunderlaget bör motsatsen gälla. Detta kan också uttryckas så, att bidraget skall utgå i visst direkt förhållande till nettoutgifterna men i visst omvänt förhållande till skatteunderlaget. Med användning av samma beteckningar för nettoutgifter och skatteunderlag som ovan beträffande alternativ A bör alltså i en formel för differentieringen nu ingå dels en faktor F_u och dels en faktor $\frac{1}{S}$. Avvägningen i fråga om dessa faktorer verkan har då syntts kunna ske genom att endera av faktorerna eller båda upphöjas till annan dignitet än 1. Av vad förut sagts om att utgiftsfaktorn bör tillmätas mindre betydelse än om full hänsyn toges till storleken av de faktiska nettoutgifterna följer att härvid för denna faktor endast kan ifrågakomma en mindre exponent än 1. Vad åter gäller exponenten för skatteunderlaget bör denna, med hänsyn till att vid differentieringen av statsbidraget skatteunderlaget bör tillmätas större betydelse än nettoutgifterna, sättas till högre värde än exponenten för dessa.

Efter olika överväganden och provräkningar med användande av det ovan omförmälda utgiftsmaterialet för 489 kommuner åren 1947—1949 har utredningen kommit till den slutsatsen, att en lämplig avvägning synes kunna åstadkommas genom att åsätta utgiftsfaktorn exponenten 0,8 och skatteunderlagsfaktorn exponenten 1,2. Detta innebär att de bägge faktorerna skulle sam-

manförda ingå med uttrycket $\frac{F_u^{0,8}}{S^{1,2}}$ i formeln för differentieringen av det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget.¹

Om härefter värdet av $\frac{F_u^{0,8}}{S^{1,2}}$ för varje kommun multipliceras med dess invånarantal, erhålles ett relationstal, som slutligt skulle bestämma huru stort bidragsbelopp resp. kommun skulle erhålla i jämförelse med de övriga. Den tillgängliga totala bidragssumman skulle, med andra ord, fördelas mellan kommunerna direkt proportionellt mot deras sålunda bestämda relationstal. För att fullständiga formeln för det till varje kommun utgående statsbidraget (X) bör sålunda däri ytterligare införas invånarantalet (I) samt en av det sammanlagda bidragsbeloppets storlek beroende konstant (k), lika för alla kommuner, varvid formeln erhåller följande utseende $X = k \cdot I \cdot \frac{F_u^{0,8}}{S^{1,2}}$.

Utredningen är medveten om att valet av exponenterna för nettoutgifterna och skatteunderlaget per invånare kan betecknas som godtyckligt. Bestämmandet förutsätter nämligen en skälighetsbedömning, för vilken annan vägledning icke torde kunna erhållas utöver det ovan anförda än det slutliga resultatet. Trots att de verkställda provberäkningarna, såsom kommer att visas i

¹ Betydelsen av denna exponentbestämning kan belysas med följande tabeller.

F_u	$F_u^{0,8}$	S	$S^{1,2}$
70	29,93	5,0	6,90
100	39,81	8,0	12,12
130	49,10	11,0	17,77
160	57,99	14,0	23,73
190	66,53	17,0	29,96
220	74,80	20,0	36,41
250	82,85	25,0	47,59
280	90,74	30,0	59,22
310	98,42	35,0	71,27
340	106,0	40,0	83,66
370	113,4	50,0	109,4
400	120,7	60,0	136,1

det följande, lett till i stort sett samma resultat som vid tillämpning av beräkningsmetoden enligt alternativ A, betraktar utredningen därför icke de angivna exponentvärdena såsom de enda tänkbara. Det bör enligt utredningens mening ankomma på de organ, som skola handhava bidragsverksamheten, att noga följa utvecklingen och att om anledning därtill skulle uppkomma, upp- taga frågan om ändrade värden för de båda exponenterna.

Alternativ B för en differentiering av det allmänna statsbidraget till kommunerna skiljer sig från den såsom alternativ A betecknade formeln bland annat därigenom, att kommunerna icke skulle erhålla en kompensation för skillnaderna i utgiftsbehov och skatteunderlag, som helt motsvarar de föreliggande variationerna och därav föranlett olika behov av statsbidragsstöd. Genom att stats-

bidragets storlek satts i relation till båda dessa faktorer vinner man endast, att kommuner med höga utgiftsbehov erhålla större statsbidrag per invånare än kommuner med lägre utgifter liksom att kommuner med låga skatteunderlag per invånare erhålla relativt sett större andel av det allmänna statsbidraget än de bärkraftigare kommunerna. Genom lämplig bestämning av exponenterna för de faktiska nettoutgifterna och för skatteunderlaget i formeln för statsbidragets beräkning kan man emellertid erhålla ett godtagbart resultat. Såsom kommer att visas i det följande kommer exponenterna 0,8 för de faktiska nettoutgifterna och 1,2 för skatteunderlaget att för de av utredningen undersökta 489 kommunerna medföra ungefär samma statsbidrag som en fördelning av det totala bidraget enligt utredningens alternativ A.

ANSLAGSBERÄKNING OCH UTBETALNINGS-
FÖRFARANDE

Omfattningen av de medel, som erfordras för den ifrågasatta nya allmänna statsbidragsgivningen till kommunerna, kan icke bestämmas en gång för alla utan måste för varje år avvägas med hänsyn tagen till kommunernas behov av statsbidrag ur skatteteknisk och skatteutjämnings synpunkt. Vad särskilt gäller den skattetekniska synpunkten är det av vikt, att den allmänna statsbidragsgivningen icke betraktas som en statlig utgift, vars storlek ensidigt göres beroende av det statsfinansiella läget, utan som en form för reglering av fördelningen mellan stat och kommuner av kostnaderna för samhällsuppgifter, som åvila kommunerna. Det bör härvid jämväl beaktas, att en begränsning av statsbidragsgivningen till kommunerna ur samhällelig synpunkt i och för sig icke innebär någon verklig besparing utan endast ett övervältrande av vissa kostnader på kommunerna och därmed en överflyttning av skatteuttagningen från den progressiva statsbeskattningen till den proportionella kommunalbeskattningen.

Med hänsyn till nu angivna förhållanden är det av vikt, att frågan om det allmänna statsbidragets storlek årligen prövas med beaktande av alla de omständigheter, vilka kunna ha betydelse för bedömningen. Även om denna prövning ytterst måste ankomma på Kungl. Maj:t och riksdagen, synes det utredningen lämpligt, att det förbere-

dande arbetet och de preliminära beräkningarna av anslagsbehovet anförtros ett centralt statligt organ.

Uppgiften för det centrala organet skulle då vara att årligen utarbeta förslag till anslagsäskande för den allmänna statsbidragsgivningen. Utgångspunkten vid bedömningen av anslagsbehovet bör därvid rimligen vara motsvarande anslag för det löpande året. I ett läge med någorlunda stabilt penningvärde och med ungefär oförändrad kommunal verksamhet samt med i huvudsak oförändrade regler för kommunalbeskattningen, ligger det närmast till hands, att anslagsbeloppet bibehålles oförändrat år från år. Skulle däremot väsentliga förändringar ha inträtt eller väntas före tidpunkten för statsbidragets utbetalande komma att inträffa beträffande ett eller flera av de angivna förhållandena, föreligger ett starkt motiv för en omprövning av det totala anslagsbehovet. En allmän norm för en sådan prövning kan därvid vara, att den samlade kommunalskattebördan för landets invånare reellt sett bör bibehållas någorlunda oförändrad. Utvecklingen av det förut berörda medelskattetrycket i kommunerna torde därvid giva ett underlag för en bedömning av kommunernas relativa belastning med utgifter för samhällsuppgifter. För en beräkning åter av i vad mån väsentliga ändringar inträtt eller kunna antagas komma att inträda beträffande omfattningen av de kom-

munala uppgifterna i allmänhet, torde erfordras överblick över beslutade och planerade reformer inom samhällslivet och de ekonomiska verkningarna för kommunerna av sådana reformer.

Emellertid torde knappast något av de nuvarande centrala statliga organen ensamt ha så fullständig överblick över hela det kommunala verksamhetsfältet, som erfordras för en fullt rättvisande bedömning av anslagsbehovet. Med hänsyn till sin omfattande remissverksamhet beträffande frågor om statliga utgifter och då särskilt för bidrag till skilda kommunala verksamhetsgrenar synes *statskontoret* enligt utredningens mening närmast komma ifråga för de angivna uppgifterna. Andra centrala organ ha emellertid, vart och ett inom sitt ämbetsområde, sådan kännedom om nyssnämnda förhållanden, att de kunna lämna erforderliga kompletterande uppgifter. Det bör därför åligga statskontoret att samråda med representanter för de centrala ämbetsverk, som ha att utöva tillsynsverksamhet över mera omfattande verksamhetsområden.

Det synes utredningen vidare lämpligt, att även kommunerna genom sina förbund beredas tillfälle att taga del i det förberedande arbetet för anslagsberäkningen och att därvid framföra sina synpunkter rörande statsbidragsbehovet för kommunerna ur skatteteknisk synpunkt och skatteutjämningsynpunkt.

Beträffande formerna för samverkan mellan statskontoret och representanterna för ämbetsverk och kommunförbund vill utredningen förorda, att för ifrågavarande ändamål tillskapas ett särskilt råd vid statskontorets sida. Kungl. Maj:t skulle därvid angiva vilka ämbetsverk och förbund som borde vara representerade i rådet. Däremot

skulle ämbetsverken och kommunförbunden själva få utse var och en sin representant. Statskontoret skulle åligga att samråda med rådet innan framställning med förslag till anslagsäskande avgäves samt att därvid förelägga rådet allt det insamlade materialet. Ledamöterna av rådet borde medverka med materialinsamling, var och en inom sin huvudmans område, samt äga rätt att till statskontorets protokoll anteckna avvikande mening mot statskontorets förslag.

I samband med beräkningen av anslagsbehovet för påföljande budgetår för den allmänna statsbidragsgivningen till kommunerna bör statskontoret och det ifrågasatta rådet även följa systemets verkningar i skilda avseenden och pröva huruvida ändring kan anses påkallad av fördelningsgrunderna för det nya bidraget.

Fördelningen av de för ett budgetår beviljade medlen för den allmänna statsbidragsgivningen mellan de olika kommunerna förutsätter detaljerade beräkningar varje år. Detta fördelningsarbete synes lämpligen böra ankomma på statskontoret.

För dessa beräkningar skulle statskontoret behöva tillgång till uppgifter om invånarantal, skatteunderlag och faktiska nettoutgifter i varje kommun. De båda förra slagen av uppgifter torde kunna erhållas ur den officiella statistiken, respektive av taxeringsmyndigheterna. Beträffande de faktiska nettoutgifterna synes åter lämpligt, att kommunerna åläggas att efter den årliga statbehandlingen tillställa statskontoret uppgift om de av kommunerna på sätt i det följande närmare anges framräknade faktiska nettoutgifterna för påföljande kalenderår.

Det är givetvis ett väsentligt intresse

för kommunerna, att beräkningen av det nya statsbidragets totalbelopp och av statsbidraget till varje särskild kommun sker på grundval av ett så aktuellt material som möjligt. Å andra sidan torde det av flera skäl även vara angeläget för kommunerna, att de vid statbehandlingen för ett kommande kalenderår ha uppgift om storleken av det allmänna statsbidrag en var kommun kan påräkna för detta kalenderår. Detta förutsätter emellertid att beräkningen av storleken av statsbidraget till varje kommun för ett visst kalenderår företages före den kommande statbehandlingen och på grundval av det material som då kan vara tillgängligt.

Utredningen har med beaktande av dessa kommunala intressen ansett sig kunna förorda, att beräkningen av det totala medelsbehovet för den allmänna statsbidragsgivningen till kommunerna och fördelningen av de anvisade medlen mellan de skilda kommunerna verkställs i följande tidsordning. För överskådlighetens skull väljes härvid statsbidragsgivningen för ett bestämt kalenderår, år 1956.

Det förutsättes, att kommunerna i november 1954 direkt till statskontoret lämna uppgift om totalbeloppet av de för varje kommun vid statbehandlingen för år 1955 beräknade nettoutgifterna. På grundval av dessa uppgifter från kommunerna, uppgifter från statistiska centralbyrån om det kommunala skatteunderlaget enligt 1954 års taxering samt prognoser rörande utvecklingen till och med år 1956 av kommunernas uppgifter i allmänhet utarbetar statskontoret och rådet före den 15 februari 1955 petita med förslag rörande det totala anslagsbehovet för den allmänna statsbidragsgivningen till kommunerna under år 1956.

Efter beredning i finansdepartementet förelägges statskontorets framställning 1955 års riksdag. Då någon remissbehandling av förslaget icke torde erfordras därför att berörda instanser medverkat vid förslaget uppgörande, torde propositionsarbetet medhinnas före den 20 mars 1955.

Sedan riksdagen behandlat propositionen och anvisat medel å riksstaten för budgetåret 1955/56 för den allmänna statsbidragsgivningen till kommunerna för kalenderåret 1956, ställas medlen till statskontorets disposition genom regleringsbrev, vilket expedieras före den 1 juli 1955.

Under juli 1955 lämnar statistiska centralbyrån till statskontoret särskilt för varje kommun uppgift om skatteunderlaget enligt 1955 års taxering. (Eventuellt lämna länsstyrelserna direkt till statskontoret kopia av de för statistiska centralbyrån sammanställda uppgifterna). På grundval av dessa uppgifter, totalbeloppet för statsbidragsgivningen, kommunernas i november 1954 lämnade uppgifter om de för år 1955 beräknade nettoutgifterna samt invånarantalet i kommunerna den 1 januari 1955 uträknar statskontoret här efter storleken av det statsbidrag en var kommun har att uppbära som bidrag till täckande av 1956 års utgifter. Uppgift om storleken av dessa belopp lämnas kommunerna före den 1 september 1955. Beloppen uppföras av kommunerna i 1956 års stater och utbetalas direkt av statskontoret till kommunerna i början av år 1956.

Med denna ordning för beräkningen av det allmänna statsbidraget till varje kommun skulle det för ett visst år beräknade bidraget baseras på såväl skatteunderlag som nettoutgifter för ett tidigare år. Vid fluktuationer i penning-

värdet och den kommunala utgiftsvolymen skulle därför uppstå en eftersläpning av samma slag, som efter upp-
bördsreformens genomförande förefin-
nes i fråga om kommunalskatteintäkter-
na. Ur kommunala synpunkter är det i
och för sig en olägenhet att denna efter-
släpning förstoras. Denna olägenhet sy-
nes dock uppvägas av fördelen för kom-
munerna att vid statbehandlingen för
visst år äga kännedom om storleken av
det allmänna statsbidrag de skilda kom-
munerna komma att uppbära under
detta år. Därtill kommer, att redan upp-
bördssystemets verkningar torde kom-
ma att framtvunga en ändrad kommunal
budgetteknik, därest önskemålet om en
år från år någorlunda jämn utdebite-

ring skall kunna tillgodoses. Ett steg i
denna riktning har tagits genom det av
1952 års riksdag fattade beslutet om
ändringar i fondbildningslagens be-
stämmelser om skatteregleringsfond.
Även om den kommunala budgeten i
fortsättningen icke heller på driftsidan
skulle bli den ettårsplan, som ursprung-
ligen varit avsett, torde dock skattereg-
leringsfonderna icke behöva ökas i nå-
gon större omfattning för att möta den
ytterligare eftersläpning i fråga om in-
täkter, som skulle uppstå med utred-
ningens förslag beträffande tidsord-
ningen vid beräkningen av storleken av
det allmänna statsbidraget till varje
särskild kommun.

RESULTAT AV UTREDNINGENS
ÖVERVÄGANDEN

Utredningen har i det föregående, kap. III, påvisat det betydande administrativa och kamerala arbete, som för såväl statliga myndigheter som kommunala organ följer med gällande statsbidragssystem, samt, i kap. V, framhållit, att någon mera genomgripande förenkling i dessa avseenden knappast kan vinnas utan att åtminstone en del av de nuvarande speciella driftbidragen till kommunerna sammanföras till ett enda allmänt bidrag. I samband därmed har utredningen även berört de väsentliga skälen till att staten lämnar och bör lämna kommunerna bidrag till bestridande av viss del av dessas utgifter ävensom angivit att utredningen kommit till den uppfattningen, att det allmänna syftet med statsbidragsgivningen, bortsett från vissa stimulansbidrag i egentlig mening, skulle bättre kunna tillgodoses med ett allmänt statsbidrag än med nuvarande statsbidrag till speciella ändamål. Utredningen har sålunda funnit starka skäl tala för att en del av de nuvarande driftbidragen till kommunerna avlösas med ett nytt allmänt bidrag.

Förutsättning för en sådan reform vore emellertid dels att frågan om ersättande av villkorsbestämningarna i de speciella statsbidragsförfattningarna med annan tillfredsställande reglering kunde lösas på ett godtagbart sätt och dels att bidraget kunde differentieras efter grunder, enligt vilka den skatte-

tekniska synpunkten och skatteutjämningsynpunkten finge komma till sin rätt i högre grad än vad för närvarande vore fallet. Därtill kommer den under kap. VI anförda synpunkten, att beredningsförfarandet vid prövningen av medelsbehovet för den allmänna statsbidragsgivningen bör utformas så, att anslagstilldelningen alltid kommer att motsvara kommunernas behov av statsbidrag ur skatteteknisk synpunkt och skatteutjämningsynpunkt.

Beträffande villkorsbestämningarna i de speciella statsbidragsförfattningar, som skulle bortfalla vid övergång till ett allmänt statsbidrag, har utredningen funnit, kap. VII, att utvecklingen av den kommunala förvaltningen, inbegripet verkningarna av kommunindelningsformen, ökar möjligheterna att låta kommunerna bära ansvaret för dem anförtrodda uppgifter utan sådan bundenhet som följer av de i statsbidragsvillkoren infogade föreskrifterna. En sådan decentralisering av beslutanderätt till kommunala organ är emellertid icke någon förutsättning för omläggning av statsbidragssystemet, utan villkorsbestämningarna i de speciella statsbidragsförfattningarna kunna bibehållas även vid en övergång till ett allmänt statsbidrag, dock i annan form eller såsom direkt normerande föreskrifter. En övergång till ett nytt system för statsbidrag till kommunerna med ett allmänt statsbidrag som grund kan sålunda ske

oberoende av frågan om en omreglering av villkorsbestämningarna.

Såsom förut angivits uttalade kommunalskatteberedningen i sitt betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen, att det icke låte sig göra att genom allmänna skatteutjämningsbidrag på ett lämpligt och samtidigt tillräckligt effektivt sätt upphäva verkningarna av de faktorer, som utan kommunernas eget förvållande åstadkomma en för hög skattebelastning. På grundval av de undersökningar och överväganden, för vilka redogjorts i kap. VIII, har utredningen för sin del funnit sig kunna instämma i kommunalskatteberedningens uttalande så tillvida, att det icke är möjligt att utforma sådana grunder för ett allmänt skatteutjämnande statsbidrag till kommunerna, att fullständig rättvisa uppnås. Härav följer emellertid icke att det nuvarande statsbidragssystemet med en rad speciala statsbidrag bör ges företräde framför ett system, grundat på ett ur skatteteknisk synpunkt och skatteutjämningsynpunkt graderat allmänt statsbidrag. En sådan målsättning för statsbidragsgivningen till kommunerna, som nyss angivits, torde nämligen icke behöva uppställas som en förutsättning för ett allmänt statsbidrag. Det väsentliga synes utredningen vara, huruvida det ena eller andra systemet leder till bättre resultat ur angivna synpunkter. I detta avseende har utredningen funnit, att det nuvarande systemet för statsbidragsgivning till kommuner är behäftat med väsentliga brister, vilka utesluta möjligheten av en tillfredsställande gradering av bidragsgivningen. Med ett allmänt statsbidrag, utformat i huvudsak enligt något av de båda av utredningen framlagda alternativen, kan däremot

uppnås en gradering som, även om den icke leder till absolut rättvisa, dock bygger på principer, vilka enligt utredningens mening leda till en godtagbar skatteutjämnings och i varje fall till bättre resultat ur denna synpunkt än vad som är möjligt inom ramen för det nu tillämpade systemet. Det må för övrigt framhållas, att det knappast är verklighetsbetonat att uppställa krav på ett absolut rättvisande statsbidragssystem då man icke torde kunna ange normer för en sådan bedömning.

Vad slutligen angår önskemålet att storleken av det nya allmänna statsbidraget successivt anpassas efter kommunernas behov av statsbidrag ur skatteteknisk synpunkt och skatteutjämningsynpunkt torde det vara utslutet att helt tillfredsställa detta. Av utredningens uppfattning om grunden till och det allmänna syftet med statsbidragsgivningen till kommunerna följer nämligen, såsom förut framhållits, att statsmakterna enligt utredningens mening icke ha någon skyldighet att lämna kommunerna sådana bidrag, utan att statsbidragsgivningen väsentligen grundar sig på en skälighetsavvägning ur skatteteknisk synpunkt och på andra skäl, som kunna medföra att statsmakterna finna lämpligt att övertaga en del av kostnaderna för den kommunala verksamheten. Tryggheten för kommunerna för en fortsatt statsbidragsgivning av reellt oförändrad omfattning måste därför ligga i att de omständigheter, vilka ha betydelse för en avvägning av kommunernas behov av statsbidrag, bli beaktade vid den årliga prövningen av anslagsbehovet för den allmänna statsbidragsgivningen. Enligt utredningens mening torde intresset härav böra anses i tillfredsställande grad beaktat genom tillskapande vid

sidan av statskontoret såsom centralt beredningsorgan av det under kap. IX föreslagna rådet med representanter för såväl de närmast berörda ämbetsverken som för kommunerna genom deras förbund.

Utredningen har sålunda funnit, att det ifrågasatta nya allmänna statsbidraget till kommunerna möjliggör en objektivt sett mera tillfredsställande gradering efter kommunernas skilda behov än vad som är möjligt enligt det nu tillämpade systemet. Även övriga av utredningen uppställda förutsättningar för övergång till ett nytt statsbidragssystem med ett allmänt statsbidrag som grund synas utredningen kunna uppfyllas.

Starka skäl tala sålunda enligt utredningens mening för en avlösning av ett antal speciella driftbidrag till kommunerna, vilka icke ha egentlig betydeise ur stimulanssynpunkt, med ett allmänt statsbidrag. En sådan omläggning av det nuvarande systemet för statsbidragsgivning till kommunerna, vilken utredningen sålunda vill förorda, förutsätter en omfattande överarbetning av gällande statsbidragsbestämmelser samt medför att ett stort antal anslagstitlar å riksstaten måste helt eller delvis ersättas med en ny anslagstitel för det allmänna statsbidraget till kommunerna. Detta detaljarbete faller enligt direktiven för utredningen icke inom dess uppdrag. Frågan om en omläggning av statsbidragssystemet har för övrigt så stor räckvidd, att en detaljerad överarbetning av alla berörda bestämmelser lämpligen icke bör företagas förrän statsmakterna tagit ställning till principfrågan och uppdragit riktlinjerna för en systemomläggning. Utredningen har därför begränsat sig till ett principför-

slag om omläggning av systemet för statsbidragsgivning till kommunerna.

Den närmare utformningen av grunderna för fördelning mellan kommunerna av ett allmänt statsbidrag kan ske på olika sätt. Hur den slutligen bör genomföras beror i viss mån på de aktuella ekonomiska förhållandena i kommunerna. Utredningen kommer i det följande att, på grundval av en undersökning beträffande de ekonomiska förhållandena i ett antal kommuner under åren 1947—1949, redogöra för hur en omläggning av statsbidragssystemet enligt de båda av utredningen framlagda alternativen skulle ha verkat om systemen tillämpats redan dessa år. Sedan dess ha emellertid förhållandena förändrats bl. a. till följd av ortsavdragsreformen och den nya kommunindelningen samt penningvärdets förändring. De avvägningar utredningen kommer att företaga i skilda avseenden äga därför icke i allo giltighet i nuvarande läge, utan vissa justeringar kunna visa sig erforderliga för att differentieringen av det allmänna statsbidraget skall leda till största möjliga rättvisa kommunerna emellan.

Utredningen kommer icke i detta sammanhang att behandla frågan om en enhetlig reglering av de stimulansbidrag i egentlig mening, som även efter den föreslagna omläggningen av statsbidragssystemet skulle bibehållas som speciella driftbidrag till kommunerna. Däremot kommer under särskilda avsnitt av detta betänkande att beröras frågan om sambandet mellan det föreslagna nya allmänna statsbidraget och de provisoriska skatteersättningarna och skattelindringsbidragen till synnerligt skattetyngda kommuner.

DEN NÄRMARE UTFORMNINGEN AV ETT ALLMÄNT STATS BIDRAG TILL KOMMUNERNA ENLIGT UTREDNINGENS PRINCIPFÖRSLAG

Alternativ A

Bestämmande av skatteunderlagsgrupper.

Som grundläggande regel vid graderingen av det föreslagna nya allmänna statsbidraget enligt alternativ A skulle gälla den generaliseringen, att det för en viss kommun normala utgiftsbehovet skall bestämmas med utgångspunkt från medelvärdet för utgifterna i kommuner med ungefär samma skatteunderlag, allt räknat per invånare.

Med dessa utgångspunkter bör till varje skatteunderlagsgrupp hänföras ett så stort antal kommuner, att medeltalsberäkningen av nettoutgifterna per invånare i de skilda kommunerna icke slumpartat i större grad påverkas av speciella förhållanden i vissa kommuner. Å andra sidan böra kommunerna indelas i ett så stort antal grupper, att medelvärdet för utgifterna i varje grupp ger uttryck för skillnaderna i det »normala» utgiftsbehovet i skilda skatteunderlagslägen. Hur många kommuner varje grupp bör omfatta beror bland annat på det faktiska skatteunderlaget per invånare i kommunerna. Är skillnaden ringa mellan de högsta och de lägsta förekommande skatteunderlagen, blir skatteunderlagen i varje grupp relativt lika även med ett litet antal grupper med många kommuner i varje grupp. Men äro kommunerna spridda över en större skala,

kan vara nödvändigt att indela dem i ett relativt stort antal grupper för att på så sätt alla kommuner i varje grupp skola kunna anses jämförliga i skatteunderlagsavseende.

Med utgångspunkt från angivna förhållanden har utredningen övervägt att uppställa som norm för en skatteunderlagsgruppering av alla landets kommuner, att skatteunderlagsintervallen i varje grupp skulle vara t. ex. två skattekronor per invånare. Det har emellertid visat sig att en sådan norm icke skulle vara lämplig därför att antalet kommuner i de grupper som ligga i mitten av skatteunderlagsskalan för rikets kommuner skulle bli alltför stort, under det att av kommunerna i ytterkanterna av skalan endast ett ringa antal eller kanske rentav endast en enstaka kommun skulle ingå i varje skatteunderlagsgrupp.

Utredningen har efter olika överväganden kommit till den uppfattningen, att den lämpligaste metoden för en skatteunderlagsgruppering av alla landets kommuner för nu ifrågavarande ändamål är att först bestämma antalet grupper och därefter fördela kommunerna å dessa grupper så att antalet kommuner blir lika i alla grupper. Detta skulle visserligen medföra, att skatteunderlagsdifferenserna skulle kunna bli relativt stora i grupperna i ytter-

kanterna av skalan, d. v. s. de som omfatta kommunerna med de högsta respektive de lägsta skatteunderlagen, men man torde ändock enligt utredningens mening kunna hävda att varje grupp skulle omfatta kommuner med jämförliga skatteunderlag. Antalet grupper vari kommunerna böra indelas synes lämpligen kunna bestämmas till tio. Var och en av dessa tio grupper skulle då omfatta drygt ett hundratal kommuner, vilket skulle vara ett fullt tillräckligt antal för en statistiskt godtagbar medelutgiftsberäkning.

Den av utredningen verkställda undersökningen beträffande vissa ekonomiska förhållanden i ett antal kommuner åren 1947—1949 av betydelse vid en differentierad statsbidragsgivning omfattar såsom förut angivits endast 489 kommuner eller något mindre än hälften av det totala antalet kommuner i landet efter kommunindelingsreformens genomförande den 1 januari 1952. För att giva en så god bild som möjligt av den närmare innebörden av det av utredningen föreslagna nya allmänna statsbidraget till kommunerna och dettas kommunalekonomiska verkningar, ha även dessa 489 kommuner vid skatteunderlagsgrupperingen indelats i 10 grupper, av vilka de 9 första omfatta vardera 49 kommuner och gruppen med kommunerna med de högsta skatteunderlagen per invånare 48 kommuner.

I detta sammanhang torde få lämnas en redogörelse för materialinsamlingen vid denna undersökning. På uppdrag av utredningen sammanställde statistiska centralbyrån år 1951 vissa uppgifter ur den kommunala finansstatistiken för åren 1947, 1948 och 1949, d. v. s. för de tre senaste år för vilka det finansstatistiska materialet vid denna tid var bearbetat av centralbyrån. Uppgifterna

berörde alla landets städer samt av övriga kommuner de, som något av åren hade över 2.000 invånare, d. v. s. det minimiantal som angivits som allmän norm för kommunindelningen. Sakligt omfattade uppgifterna för vart och ett av de tre åren antalet invånare vid kalenderårets början, antalet skattekronor enligt föregående års taxering, utdebiteringen per skattekrona enligt beslut föregående år, summan under året uppburnen kommunalskatt samt summan under året uppburna statsbidrag, dels totalt och dels särskilt till folkskoleväsendet. Uppgifterna ur den kommunala finansstatistiken överfördes för de särskilda kommunerna å blanketter, vilka översändes till kommunerna dels för kontroll och eventuell korrigerering och dels för komplettering med uppgifter, likaledes för vart och ett av de tre åren, om den andel av de angivna statsbidragen, som belöpte på byggnader och anläggningar.

Vid granskning av de från kommunerna inkomna svaren befanns att vissa uppgifter av olika anledningar icke kunde godtagas. Vidare utgallrades uppgifterna från ett antal städer av olika storlek för att det samlade materialet skulle representera städer och landskommuner i ungefär samma proportion efter folkmängden som i landet i dess helhet. Uppgifterna från återstående 489 kommuner ha sammanställts i en såsom bilaga till detta betänkande fogad tabell (*Tabell II*). I denna anges i *kolumn 1* namn och län för de 489 kommunerna, i *kolumn 2* det för de tre åren genomsnittliga antalet invånare och i *kolumn 3* antalet skattekronor per invånare. Beträffande uppgifterna i tabellens övriga kolumner återkommer utredningen i det följande. Kommunerna

äro i tabellen ordnade efter stigande skatteunderlag per invånare.

Beräkning av medelutgifter och nettoutgifter

Med medelutgifterna i en skatteunderlagsgrupp avser utredningen medelvärdet för kommunernas nettoutgifter. Det gäller därför vid en närmare bestämning av begreppet att först ange vad som bör förstås med de kommunala nettoutgifterna. Allmänt sett synas nettoutgifterna i kommunerna böra anses motsvara den andel av de totala kommunala utgifterna, som icke täckes av speciella kommunala inkomster. Innehörden av begreppet nettoutgifter skulle då vara beroende av vad som bör hänföras till speciella kommunala inkomster. Utredningen har emellertid funnit mera ändamålsenligt att bestämma nettoutgifterna efter en omvänd metod och beräkna dessa efter storleken av de kommunala inkomster som erfordras för täckande av nettoutgifterna. Till sådana inkomster hänför utredningen kommunernas intäkter dels av allmän kommunalskatt, dels ock av allmänna statsbidrag, vilka i förevarande avseende torde kunna betraktas som komplement till kommunalskatteintäkterna. Med nettoutgifterna i en kommun avser utredningen sålunda den andel av de av kommunen för ett visst år beslutade utgifterna, som avsetts att täckas med intäkter av allmän kommunalskatt och av allmänt statsbidrag.

Då det gäller att bestämma storleken av de kommunala skatteintäkterna i en kommun under ett visst år bör beaktas, att detta bestämmande i förevarande sammanhang endast är en genväg att beräkna storleken av de kommunala nettoutgifterna. Inkomster och utgifter balanseras i kommunernas budget. Man

kan därför utgå från att det belopp, vartill kommunalskatteintäkterna beräknats i en kommuns budget, motsvarar storleken av det belopp, vartill kommunen beräknat den andel av de kommunala utgifterna, som avsetts skola täckas med kommunalskatteintäkter. Med hänsyn härtill torde man i förevarande avseende kunna utan prövning godtaga kommunens beräkning av storleken av kommunalskatteintäkterna under följande år.

Vad härefter angår beräkningen av storleken av de allmänna bidrag till kommunerna, som i förevarande avseende böra betecknas som komplement till kommunalskatteintäkterna, avses därmed närmast det föreslagna nya allmänna statsbidraget. Under vissa förhållanden utgå emellertid såsom ovan antytts även enligt gällande regler allmänna statsbidrag till kommunerna, såsom tolagsersättningar och ersättningar för indragna brännvinsförsäljningsmedel. Dessa allmänna bidrag äro emellertid, bortsett från skattelindringsbidragen och de provisoriska skatteersättningarna, av så ringa storlek, att utredningen funnit sig kunna i förevarande sammanhang bortse från dem. Vad åter angår skattelindringsbidragen, såväl de ordinarie som de extra, är syftet med dem i likhet med det nu föreslagna allmänna statsbidraget att minska kommunernas behov av kommunalskatteintäkter och de kunna därför betecknas som komplement till dessa intäkter. Vid beräkningen av storleken av de kommunala inkomster, som skola täcka de kommunala nettoutgifterna, böra därför skattelindringsbidragen medräknas. Beträffande slutligen de provisoriska skatteersättningarna kunna även de betecknas som komplement till kommunalskatteintäkterna. Av skäl som angivas i

det följande (kap. XII) kommer utredningen emellertid att föreslå, att de provisoriska skatteersättningarna skola avlösas med det föreslagna nya allmänna statsbidraget. Genomföres utredningens förslag i denna del, skulle vid nettoutgiftsberäkningen icke behöva tagas hänsyn till de provisoriska skatteersättningarna.

Nettoutgifterna i en kommun böra således sammanfattningsvis anses motsvara summan av de belopp, vartill kommunen beräknat intäkterna av allmän kommunalskatt, skattelindringsbidrag och det nya allmänna statsbidraget.

Vid de av utredningen gjorda beräkningarna rörande storleken av det nya allmänna statsbidraget till skilda kommuner, vilka beräkningar som förut nämnts avse 489 kommuner och grundats på genomsnittet för åren 1947—1949, har utredningen nödgats i vissa avseenden tillämpa speciella förfaranden vid bestämmandet av nettoutgifterna i de skilda kommunerna. Vad först angår kommunalskattedelen av de inkomster, som erfordrades för att täcka nettoutgifterna, har utredningen i avsaknad av uppgifter om storleken av de belopp, vartill kommunerna beräknat dessa intäkter, utgått från de erhållna uppgifterna om de belopp, varje kommun faktiskt uppburit i förskott eller avräkning å sådan skatt under vart och ett av de tre åren. Dessa belopp ha ökat med de belopp kommunerna i genomsnitt för de tre åren faktiskt uppburit i skatteutjämningsbidrag. Storleken av det nya allmänna statsbidraget till varje kommun har slutligen förutsatts motsvara summan av de speciella driftbidrag till kommunerna, som skulle bortfallit om det nya statsbidragssystemet tillämpats redan dessa år. Dessa av-

lösta driftbidrag ha av förut angivna skäl uppskattats till 80 % av de speciella driftbidrag en kommun i genomsnitt för de tre åren faktiskt uppburit. De sålunda för varje kommun beräknade genomsnittliga faktiska nettoutgifterna ha, efter division med antalet invånare i kommunen, angivits i *Tabell II kolumn 4*.

I detta sammanhang torde böra upptagas ett par speciella frågor, som i vissa fall kunna uppkomma vid beräkning av en kommuns nettoutgifter. De speciella statsbidrag, som skulle avlösas med det nya allmänna statsbidraget, har i det föregående allmänt angivits avse bidrag till kommunerna. Med kommunerna har därvid avsetts de borgerliga primärkommunerna. Bidragsgivningen till andra mottagare beröres ej av utredningens förevarande förslag. I den mån de till avlösning föreslagna driftbidragen utgå även till andra bidragstagare än borgerliga primärkommuner har förutsatts, att bidragsgivningen tills vidare skall fortsättas enligt hittills gällande grunder. Emellertid förekommer vissa kombinationer av kommunformer, vilka komplicera nettoutgiftsberäkningen.

Det bör då först beaktas, att vissa städer, som äro borgerliga primärkommuner, icke ingå i landsting. Utgifterna i dessa städer avse såväl primärkommunal verksamhet som landstingsuppgifter, och kommunalskatteintäkterna skola täcka båda slagen av utgifter. Skulle för dessa städer nettoutgifterna bestämmas på förut angivet sätt, skulle de bli relativt sett högre än i de kommuner, som ingå i landsting. Det är därför nödvändigt att vid nettoutgiftsberäkningen för icke-landstingsstäder utskilja kostnaderna för den sekundärkommunala verksamheten. För att

erhålla en närmare inblick i de problem, som kunna uppkomma vid en sådan uppdelning har utredningen uppdragit åt borgarrådssekreteraren S. Radhe att företaga en speciell undersökning av frågan. Resultatet av denna undersökning redovisas såsom *bilaga B* till detta betänkande.

Av undersökningen framgår, att det icke är möjligt att med ledning endast av utgiftsstaterna för de olika städerna utanför landsting göra en klar uppdelning av de budgetposter, som avse primärkommunal respektive sekundärkommunal verksamhet. I undersökningspromemorian föreslås därför, att kostnadsfördelningen skall ske på det sättet, att med ledning av redovisningar för inkomster och utgifter för de sex städerna kostnaderna för varje stad uppdelas i en primär- och en sekundärkommunal sektor i första hand genom att till respektive sektor hänföras sådana poster, som direkt befinnas avse verksamhet av det ena eller andra slaget. Övriga poster i redovisningarna skulle åter fördelas mellan de båda sektorerna efter förhållandet mellan summorna för de direkt till sektorerna hänfödda posterna. Särskilt för var och en av städerna skulle därefter förhållandet mellan sektorerna omräknas till en procentsats för de primärkommunala utgifterna i förhållande till de totala nettoutgifterna. Dessa procentsatser skulle under en följd av år direkt tillämpas på utgiftsstaterna, men omprövas t. ex. vart femte år.

Vid övervägande av den angivna frågan har utredningen funnit, att den i undersökningspromemorian anvisade metoden för bestämmande av de primärkommunala nettoutgifterna i de sex icke-landstingsstäderna visserligen skulle vara möjlig att tillämpa, men att

metoden skulle medföra ett svårt och omfattande fördelningsarbete även beträffande många poster av relativt ringa storlek och därmed av föga betydelse för slutresultatet. Utredningen har därför funnit sig även böra undersöka, huruvida icke ett godtagbart resultat skulle kunna vinnas med en grövre generalisering.

En möjlighet syntes därvid vara, att först räkna ut de genomsnittliga nettoutgifterna per invånare i landstingen och därefter draga motsvarande belopp från de faktiska nettoutgifterna per invånare i icke-landstingsstäderna. Återstoden skulle då anses motsvara storleken per invånare i en var av dessa städer av kostnaderna för den primärkommunala verksamheten. Såsom antydes i undersökningspromemorian skulle emellertid en sådan metod icke leda till godtagbart resultat, bland annat beroende på att omfattningen av och kostnaderna för sekundärkommunal verksamhet varierar starkt såväl mellan landstingen och icke-landstingsstäderna som inom vardera av dessa grupper.

Utredningen har då i stället tagit fasta på den i undersökningspromemorian lämnade uppgiften, att av de skilda landstingens utgifter år 1952 i genomsnitt 90,9 % kan hänföras till utgifter på hälso- och sjukvårdens område. Även om denna allmänna kostnadsfördelning endast avser landstingen, torde kunna antagas, att den återspeglar förhållandena beträffande den sekundärkommunala verksamheten i icke-landstingsstäderna. Vid sådant förhållande har utredningen funnit det av praktiska skäl motiverat, att göra uppdelningen mellan icke-landstingsstädernas utgifter för primär- och sekundärkommunal verksamhet på det sättet, att endast kostnaderna i dessa städer för

hälso- och sjukvård uppdelas på sätt som föreslagits i den förut nämnda undersökningspromemorian. De härvid för de skilda städerna framräknade utgifterna för sekundärkommunal hälso- och sjukvård skulle antagas motsvara omkring 91 % av de totala sekundärkommunala utgifterna. För att erhålla ett ungefärligt men godtagbart värde å dessa senare utgifter, skulle de för varje stad framräknade kostnaderna för den sekundärkommunala hälso- och sjukvården uppräknas med 10 %.

Den på detta sätt för en var av de sex städerna på grundval av redovisningarna framräknade totalsumman för de sekundärkommunala utgifterna skulle även enligt detta alternativ läggas till grund för bestämmande av det procenttal de primärkommunala utgifterna i varje stad skulle anses utgöra av de totala nettoutgifterna för staden. Procenttalen skulle direkt tillämpas å de enligt utgiftsstaterna beslutade totala nettoutgifterna, men skulle omprövas vart femte eller tionde år.

Uppgiften att med tillämpning av denna metod fördela de sex icke-landstingsstädernas totala nettoutgifter på utgifter för primär- och sekundärkommunal verksamhet torde i första hand böra ankomma på dessa städer själva. Emellertid skulle uppdelningen vara av betydelse för storleken av det allmänna statsbidrag, en var av dessa städer skulle äga uppbära som bidrag till den primärkommunala verksamheten. Det är därför nödvändigt, att uträkningarna granskas av en statlig myndighet, då närmast statskontoret i samarbete med det föreslagna rådet.

En annan form av kommunbildning, som nödvändiggör speciell beräkning av de kommunala utgifterna, utgöres av municipalsamhälle. Betraktas moder-

kommunen och municipalsamhället som skilda kommuner vid beräkningen av det allmänna statsbidraget, skulle de var för sig komma i ett försämrat läge jämförda med en kommun inom vilken icke bildats municipalsamhälle. Nettoutgifterna per invånare skulle i såväl moderkommunen som municipalsamhället var för sig bli lägre än om kommunen varit odelad. Detta lägre värde för nettoutgifterna medför en sänkning av medelutgiftsvärdet för hela skatteunderlagsgruppen och därmed en reducering av statsbidraget till alla gruppens kommuner. För att vinna likställighet vid nettoutgiftsberäkningen mellan kommuner, inom vilka bildats och icke bildats municipalsamhällen, synes därför nödvändigt att moderkommunen och municipalsamhället i förevarande avseende betraktas som en enhet. Å andra sidan bör då av statsbidraget till moderkommunen en viss andel överföras å municipalsamhället. En möjlig norm för en sådan fördelning av det allmänna statsbidraget till moderkommunen synes vara storleken av nettoutgifterna i moderkommunen och municipalsamhället, beräknade per invånare i moderkommunen. Skulle municipalsamhällets utgifter helt bestridas av moderkommunen, vilket lär förekomma i något fall, böra dessa utgifter givetvis inräknas i moderkommunens nettoutgifter och det allmänna statsbidraget helt tillfalla moderkommunen.

Slutligen må nämnas, att speciella svårigheter vid beräkningen av nettoutgifterna i en kommun kunna uppkomma även i det fall att skolväsendet i en kommun är en kyrklig angelägenhet. Efter kommunindelingsreformens genomförande torde detta dock endast vara fallet i ett tjugotal kommuner. Då det emellertid även i and-

ra avseenden torde medföra olägenheter av skilda slag att folk- och fortsättningsskolväsendet i vissa fall icke ankommer på borgerlig kommun, förordar utredningen att frågan om en avveckling av undantagsfallen snarast upptages, och förutsätter, att alla sådana indelningsfall komma att avvecklas innan det av utredningen föreslagna statsbidragssystemet skulle träda i tillämpning. Skulle emellertid något eller några fall av nämnda art bestå vid införande av det föreslagna statsbidragssystemet, torde Kungl. Maj:t få meddela speciella föreskrifter om nettoutgifternas beräkning i de berörda borgerliga primärkommunerna.

Vad härefter angår beräkningen av medelvärdet för nettoutgifterna i de olika skatteunderlagsgrupperna har utredningen ansett sig böra bortse från kommunernas varierande storlek och betrakta de skilda kommunerna som likvärdiga enheter. Värdena för nettoutgifterna per invånare för de i en skatteunderlagsgrupp ingående kommunerna ha sålunda adderats, varefter den erhållna summan dividerats med antalet kommuner i gruppen. Följden av denna metod för medelvärdesberäkningen är, att höga respektive låga nettoutgifter per invånare i en kommun påverkar gruppens medelutgiftsvärde i samma mån, oberoende av kommunens storlek. Hade hänsyn även tagits till kommunernas storlek t. ex så, att medelvärdet uträknats för de totala nettoutgifterna i de i en skatteunderlagsgrupp ingående kommunerna, dividerade med det totala invånarantalet i gruppens kommuner, skulle följden blivit att förhållandena i de största kommunerna fått ett avgörande inflytande å medelvärdena. Om t. ex. i en skatteunderlagsgrupp ingått Stockholms stad men i övrigt endast mindre

städer och landskommuner, kan antagas att alla de övriga kommunerna i gruppen tillhoppa icke skulle haft mer än kanske hälften så stort invånarantal som Stockholm. Detta skulle medfört att även om nettoutgifterna per invånare i Stockholm skulle kraftigt avvikit från motsvarande värden för övriga kommuner, medelvärdet för skatteunderlagsgruppen skulle nära anslutit sig till nettoutgifterna per invånare i Stockholm. Det hade då icke varit möjligt att upprätthålla generaliseringen att dessa medelutgifter giva ett uttryck för det normala utgiftsbehovet i skatteunderlagsgruppen. Genom att kommunerna betraktas som enheter vid medeltalsberäkningen vinner man åter, att en var kommun ställes i relation till alla övriga kommuner med ungefär samma skatteunderlag och att nettoutgifterna per invånare i varje kommun jämföras med ett statistiskt godtagbart medelvärde för skatteunderlagsgruppen.

I enlighet med nu angivna princip för medelutgiftsberäkning har utredningen uträknat medelutgifterna för de tio skatteunderlagsgrupper vari de 489 kommuner indelats, vilka omfattats av utredningens undersökning. Resultatet av denna uträkning framgår av följande tabell.

Skatteunderlagsgrupper	Antal skatte-kronor per invånare	Medelutgifter per invånare
I	5.38—10.04	140.00
II	10.05—11.43	133.20
III	11.44—12.48	133.91
IV	12.49—13.51	141.33
V	13.52—14.68	139.24
VI	14.69—16.08	139.33
VII	16.09—18.29	168.28
VIII	18.30—20.45	181.30
IX	20.46—23.17	196.60
X	23.18—48.03	231.22

Av denna tabell framgår, att de framräknade medelutgifterna per invånare i skatteunderlagsgrupperna visa en stigande tendens vid stigande skatteunderlag. Stegringen är emellertid icke jämn, utan flera avvikelser finnas. Medelutgifterna äro sålunda relativt lika i de sex lägsta skatteunderlagsgrupperna men visa åter en klart stigande tendens för de fyra högsta grupperna.

Det bör i detta sammanhang framhållas, att nettoutgifterna i de särskilda kommunerna, såsom framgår av *tabell II kolumn 4*, variera starkt mellan kommuner i samma skatteunderlagsgrupp. Det är då klart att dessa variationer även kunna inverka på medelvärdena för grupperna, trots att dessa bestå av minst 48 kommuner. Man kan därför icke draga några slutsatser beträffande storleken av de normala utgifterna, d. v. s. de utgifter över vilka kommunerna i allmänhet icke kunna råda, för kommuner i de olika skatteunderlagsgrupperna på grund av en variation av medelutgiftsvärdena av endast en eller annan krona. Däremot synas siffrorna giva vid handen att de normala utgifterna genomgående äro högst i de kommuner, som tillhöra de högsta skatteunderlagsgrupperna, och i dessa stiga med stigande skatteunderlag.

Med hänsyn till nu angivna förhållanden har utredningen vid sina i det följande angivna beräkningar funnit sig icke böra göra någon skillnad mellan grupperna I—VI utan har slagit samman dem till en grupp, för vilken uträknats ett gemensamt medelutgiftsvärde. Samtidigt ha medelutgiftsvärdena för de övriga fyra grupperna avrundats till jämna krontal. Därigenom har utredningen kommit fram till följande tabell för skatteunderlagsgrupper och medelutgiftsvärden.

Skatteunderlagsgrupper	Antal skatte-kronor per invånare	Medelutgifter per invånare
I—VI	5.38—16.08	138.00
VII	16.09—18.29	168.00
VIII	18.30—20.45	181.00
IX	20.46—23.17	197.00
X	23.18—48.03	231.00

De allmänna principer för statsbidragets beräkning, som utredningen förut (kap. VIII) angivit såsom alternativ A, innebära, att statsbidraget skulle graderas, förutom efter skatteunderlaget per invånare i kommunerna, jämväl efter storleken av den andel av de kommunala utgifterna, som med hänsyn till förhållandet mellan de faktiska nettoutgifterna i en kommun och medelutgifterna i kommunens skatteunderlagsgrupp, skulle anses motsvara kommunens normala utgiftsbehov. Såsom framgår av den nyss intagna tabellen visa medelutgifterna för de skilda skatteunderlagsgrupperna en stigande tendens i de högsta skatteunderlagsgrupperna. Kommuner i de högre skatteunderlagsgrupperna skulle därför till följd av utgiftsgraderingen erhålla en i förhållande till övriga kommuner förhöjd andel av det nya allmänna statsbidraget. En annan sak är, att denna de bärkraftigaste kommunernas bidragsandel skulle reduceras genom skatteunderlagsgraderingen. Bortses emellertid från skatteunderlagsgraderingen, skulle graderingen efter medelutgifterna i de skilda skatteunderlagsgrupperna leda till att det andelstal av de kommunala utgifterna, efter vilka statsbidrag skulle utgå, bleve större ju högre skatteunderlaget vore. Denna stegring skulle dock icke bli jämn, utan ske språngvis vid övergången till en högre skatteunderlagsgrupp. Alla kommuner i en skatteunderlagsgrupp skulle till följd av me-

delutgiftsgraderingen erhålla lika stor del av sina utgifter täckta av statsbidrag, under det att kommuner med kanske obetydligt högre skatteunderlag skulle erhålla täckning med större andel. En differens i skatteunderlag mellan två kommuner av kanske ett par skattekröner skulle sålunda icke påverka statsbidragets storlek om kommunerna tillhörde samma skatteunderlagsgrupp, under det att endast några skatteörens skillnad skulle kunna medföra högre statsbidragsandel om den bärkraftigare kommunen på grund av det högre skatteunderlaget kommit att hänföras till en högre skatteunderlagsgrupp med högre medelutgifter.

Dessa tröskelproblem, som uppkomma till följd av medelutgiftsberäkningen för skatteunderlagsgrupperna, kunna undvikas genom att medelutgiftsvärdena för grupperna genom s. k. interpolation omräknas till särskilda värden för varje kommun, *interpolerade medelutgiftsvärden*.¹

¹ Beräkningen av det för varje särskild kommun gällande interpolerade medelutgiftsvärdet kan tillgå på följande sätt.

Först bestämmes mittpunkten i varje skatteunderlagsgrupp med hänsyn till antalet kommuner i gruppen. För den kommun, som antalsmässigt ligger mitt i en skatteunderlagsgrupp, mittkommunen (t. ex. den 50:e kommunen i en skatteunderlagsgrupp med 99 kommuner), blir det för kommunen gällande medelutgiftsvärdet det samma som det framräknade medelutgiftsvärdet för kommunens skatteunderlagsgrupp. Därefter uträknas skillnaden i öre respektive skatteöre mellan såväl medelutgiftsvärdet som skatteunderlaget per invånare för mittkommunerna i varandra intilliggande skatteunderlagsgrupper. Genom att värdena för dessa skillnader divideras, erhålles ett tal för ökningen av de för kommunerna gällande medelutgiftsvärdena i öre för varje ökning av skatteunderlaget per invånare med ett skatteöre i förhållande till medelutgiftsvärden och skatteunderlag per invånare i mittkommunerna i de skilda skatteunderlagsgrupperna. Beräkningsmetoden kan med utgångspunkt från

Med denna metod kan bestämmas de interpolerade medelutgiftsvärdena för alla kommuner, som i skatteunderlag ligga mellan mittkommunerna i den lägsta och den högsta skatteunderlagsgruppen. Däremot kan metoden icke direkt användas för att bestämma medelutgiftsvärdena för de kommuner, vilka ha lägre skatteunderlag än mittkommunen i den lägsta skatteunderlagsgruppen eller högre skatteunderlag än mittkommunen i den högsta skatteunderlagsgruppen. För dessa kommuner i ytterkanterna av skatteunderlagsskalan måste därför tillgripas en generaliserande beräkningsmetod. En möjlighet är härvid att låta kurvan för de interpolerade medelutgiftsvärdena beträffande de minst bärkraftiga kommunerna fortsätta nedåt med samma riktning som den har närmast över mittkommunen i den lägsta skatteunderlagsgruppen. I siffror uttryckt skulle detta innebära, att om medelutgifterna för mittkommunen i den lägsta skatteunderlagsgruppen är t. ex. 125 kronor och dessa utgiftsvärden därefter stiga med 5 öre

den nyss angivna tabellen över skatteunderlagsgrupper och medelutgiftsvärden för de av utredningen undersökta 489 kommunerna belysas med följande exempel. Skatteunderlaget per invånare i mittkommunerna i skatteunderlagsgrupperna VIII och IX var 19,37 respektive 21,81 skattekröner. Medelutgifterna per invånare i dessa båda skatteunderlagsgrupper och därmed för mittkommunerna var 181,00 respektive 197,00 kronor. Skillnaden mellan skatteunderlagen per invånare i dessa båda mittkommuner var sålunda $(21,81 - 19,37 =) 244$ skatteöre och mellan medelutgiftsvärdena $(197,00 - 181,00 =) 1600$ öre. Varje skatteöres ökning utöver skatteunderlaget per invånare för mittkommunen i den lägre skatteunderlagsgruppen bör då medföra en ökning av medelutgiftsvärdet med $(1600:244 =) 6,56$ öre. För en kommun med ett skatteunderlag av 20,37 skattekröner blir sålunda det interpolerade medelutgiftsvärdet $[181,00 + (20,37 - 19,37) \cdot 6,56 =] 187$ kronor 56 öre.

för varje stegring av skatteunderlaget över skatteunderlaget för mittkommunen med ett skatteöre, medelutgiftsvärdena för kommuner med lägre skatteunderlag än skatteunderlaget för mittkommunen i den lägsta skatteunderlagsgruppen skulle sjunka från 125 kronor med 5 öre för varje skatteöre varmed kommunens skatteunderlag understege skatteunderlaget för den nämnda mittkommunen.

En annan möjlighet är, att låta kurvan för medelutgiftsvärdena övergå till vågräta linjer vid värdena för mittkommunerna i de lägsta och högsta skatteunderlagsgrupperna. Med siffror kan denna metod beskrivas så, att medelutgiftsvärdet för mittkommunen i den lägsta skatteunderlagsgruppen skulle gälla även för alla kommuner med lägre skatteunderlag, liksom medelutgiftsvärdet för mittkommunen i den högsta skatteunderlagsgruppen skulle gälla även för alla kommuner med högre skatteunderlag.

Utredningen har efter ingående överväganden och skilda provberäkningar kommit till den uppfattningen, att den sist angivna metoden leder till det mest tillfredsställande resultatet och även i övrigt är att föredraga.

Resultatet av en omräkning av medelutgifterna för de skilda skatteunderlagsgrupperna (Tabell II kol. 5) till särskilda för de skilda kommunerna för ifrågavarande år gällande medelutgiftsvärden anges i kolumn 6 i tabell II.

Beräkning av medelskattetryck och av storleken av statsbidraget till varje kommun

Med ledning av det för varje kommun gällande medelutgiftsvärdet (Mu) och kommunens faktiska nettoutgifter per invånare (Fu) kan enligt vad förut angivits (kap. VIII) kommunens normala

utgiftsbehov beräknas enligt formeln $\frac{Fu + 2Mu}{3}$. Detta normala utgiftsbehov

skall anses motsvara den del av en kommuns nettoutgifter, som i huvudsak hänför sig till förhållanden över vilka kommunen icke kan råda. Har kommunen i verkligheten större utgifter än de framräknade normerande beloppen, förutsättes detta bero på att kommunen håller en högre standard än vad som i allmänhet är fallet i kommuner med samma bärkraft eller på andra förhållanden över vilka kommunen kan råda och som principiellt icke böra utgöra grund för allmän statsbidragsgivning till kommunen.

Huvudregeln för beräkning av storleken av det allmänna statsbidraget till varje kommun skulle vidare enligt föresvarande alternativ vara, att de för varje kommun normerande utgifterna böra, oberoende av kommunens skatteunderlag, föranleda samma skattetryck i alla kommuner. Detta skattetryck, *medelskattetrycket*, kan beräknas på följande sätt.

För en var kommun multipliceras det för kommunen normerande utgiftsvärdet med antalet invånare i kommunen. De på detta sätt framräknade totala normerande utgiftsbeloppen för de skilda kommunerna adderas, varefter från summan drages det belopp, som står till förfogande för statsbidragsgivningen till samtliga kommuner. Resten motsvarar den andel av de sammanlagda för kommunerna normerande utgifterna, som skall bäras av kommunerna själva och som skall föranleda samma skattetryck i alla kommuner. Medelskattetrycket blir sålunda skillnaden mellan summan av de för kommunerna normerande totala utgiftsbeloppen och det allmänna statsbidra-

get, fördelad på det sammanlagda antalet skattekröner i kommunerna. För de i utredningens undersökning ingående 489 kommunerna blir medelskattetrycket, beräknat på genomsnittsvärdena för åren 1947—1949, 7 kronor 60 öre per skattekröna.

Med ledning av medelskattetrycket, skatteunderlaget per invånare och det normerande utgiftsbehovet per invånare kan statsbidraget till varje kommun härefter bestämmas så, att det skall motsvara skillnaden mellan det normerande utgiftsbehovet och den andel av detta som skall bäras av kommunen. Denna senare andel motsvarar produkten av medelskattetrycket och skatteunderlaget per invånare i kommunen. Då det normerande utgiftsbehovet i en kommun kan beräknas enligt formeln $\frac{Fu+2Mu}{3}$ samt kommundelen av dessa utgifter kan, om medelskattetrycket betecknas med M och skatteunderlaget per invånare med S , uttryckas som $M \cdot S$, blir sålunda formeln för storleken av statsbidraget per invånare till varje kommun $\frac{Fu+2Mu}{3} - M \cdot S$

I de i tabell II angivna beräkningarna rörande storleken av det allmänna statsbidrag ett antal kommuner skulle ägt uppbära i genomsnitt för åren 1947—1949 om det föreslagna statsbidragssystemet tillämpats under dessa år har det med ledning av den angivna formeln för varje kommun uträknade statsbidragsbeloppet per invånare multiplicerats med antalet invånare i kommunen, varigenom framräknats de totalbelopp varje kommun skulle erhållit i allmänt statsbidrag. Dessa belopp ha angivits i *kolumn 7*.

Alternativ B

Under kap. VIII har förut angivits, att storleken av det föreslagna nya allmän-

na statsbidraget till varje särskild kommun skulle kunna beräknas enligt formeln $k \cdot I \frac{Fu^{0,8}}{S^{1,2}}$, i vilken formel I betecknar antalet invånare, Fu de faktiska nettoutgifterna per invånare i kommunen, S antalet skattekröner och skatteören per invånare samt k är en koefficient, vars storlek bestämmas med hänsyn till det totala beloppet för den ifrågavarande allmänna statsbidragsgivningen.

Vid tillämpning av denna formel kunna de faktiska nettoutgifterna bestämmas på sätt utredningen ovan angivit beträffande alternativ A. Vad angår koefficienten k kan denna vid den praktiska tillämpningen av formeln bestämmas på följande sätt. Först uträknas vilket statsbidragsbelopp varje särskild kommun skulle erhålla med tillämpning av formeln om k vore lika med 1. Summan av dessa statsbidragsbelopp för alla landets kommuner adderas därefter, varefter det för den allmänna statsbidragsgivningen anvisade totalbeloppet divideras med den erhållna summan. Resultatet av denna division blir värdet å k . Koefficienten kan sålunda sägas angiva det antal kronor och öre, varmed vid beräkningen av statsbidraget till de skilda kommunerna det för varje kommun framräknade tal skall multipliceras, som anger kommunens relativa andel $I \left(\frac{Fu^{0,8}}{S^{1,2}} \right)$ av det för den allmänna statsbidragsgivningen disponibla totalbeloppet.

I tabell II har utredningen i *kolumn 9* angivit storleken av det statsbidragsbelopp en var av de undersökta 489 kommunerna i genomsnitt för åren 1947—1949 skulle ägt uppbära om det föreslagna nya statsbidraget utgått re-

dan då och beräknats enligt nu förevarande alternativ B.

Jämkning av statsbidraget i vissa fall

Storleken av de driftbidrag kommunerna erhålla enligt det för närvarande tillämpade statsbidragssystemet beror på speciella förhållanden beträffande de skilda statsunderstödda verksamhetsgrenarna. Summan av dessa speciella driftbidrag står icke i något direkt förhållande till vare sig de faktiska nettoutgifterna i kommunerna eller till medelutgifterna för kommuner med i huvudsak samma skatteunderlag och de enskilda bidragen äro endast undantagsvis skatteunderlagsgraderade. Det är därför klart, att om det nya allmänna statsbidrag, som skulle avlösa en del av de tidigare speciella driftbidragen, differentieras efter dessa förhållanden, vissa kommuner komma att erhålla ökade och andra minskade statsbidrag, totalt sett. Ur principiell synpunkt kunna inga invändningar riktas häremot om principerna för beräkningen av det nya allmänna statsbidraget godtagas som mer rättvisande än de hittills tillämpade fördelningsgrunderna. Ur praktisk synpunkt skulle dock kunna uppkomma vissa svårigheter om omläggningen av statsbidragssystemet skulle medföra avsevärda förändringar i de totala statsbidragsbeloppen till enskilda kommuner.

Skulle t. ex. en kommun, som förut har högt skattetryck, genom omläggningen av statsbidragssystemet få vidkännas en avsevärd minskning av sitt totala statsbidragsbelopp och skattetrycket därigenom öka, torde — trots den principiellt mera rättvisande differentieringen enligt det nya statsbidragssystemet — billighetsskäl kunna tala för att kommunen åtminstone under en över-

gångstid helt eller delvis kompenseras för inkomstbortfallet till följd av det minskade statsbidraget. Behov av extra statsunderstöd kan även tänkas föreligga i kommuner, som visserligen erhålla något ökat totalt statsbidragsbelopp, men där skattetrycket dock alljämt skulle vara synnerligen tyngande.

Enligt utredningens mening bör den ökade statsbidragsgivning, utöver vad som följer av en tillämpning av reglerna för det nya allmänna statsbidraget, som i vissa fall kan vara påkallad eller motiverad, icke tillgodoses genom särskilda beräkningsgrunder för det nya bidraget. Sådana särskilda beräkningsgrunder skulle komplicera uträkningen av statsbidragen och göra systemet svåröverskådligt. Den naturliga formen för sådan extra statsbidragsgivning synes utredningen i stället vara, att kommunerna efter särskild prövning beviljas skattelindringsbidrag på grund av synnerligen tyngande skattetryck.

Utredningen vill i detta sammanhang erinra om att kommunerna enligt gällande regler kunna utöver de speciella driftbidragen erhålla skattelindringsbidrag enligt särskilda regler. Storleken av de belopp de i undersökningen ingående kommunerna i genomsnitt för åren 1947—1949 uppburit i sådana bidrag anges i *tabell III kol. 4*. (Om denna tabell se vidare kap. XIII.) Utredningens förslag till omläggning av systemet för statsbidragsgivningen till kommunerna tar i och för sig endast sikte på de speciella driftbidragen och således icke på skattelindringsbidragen. Differentieringen av det nya allmänna statsbidraget till kommunerna skulle visserligen leda till en viss skattetrycksutjämning, men det är ingalunda givet, att denna skattetrycksutjämning kan anses tillräcklig. Det beror bl. a. på omfatt-

ningen av den nya allmänna statsbidragsgivningen, d. v. s. på storleken av de medel, som ställas till förfogande för fördelning mellan kommunerna enligt de föreslagna grunderna. Behov kan sålunda alltjämt, om än i mindre omfattning än tidigare, föreligga av särskilda skattelindringsbidrag. Utredningen har icke ansett sig böra, i vart fall icke i detta sammanhang, ingå på frågan om en nyreglering av skattelindringsbidragen, utan har endast velat fästa uppmärksamheten på att sådana bidrag alltjämt kunna vara erforderliga samt att frågan om regleringen av denna bidragsgivning i anslutning till det föreslagna nya allmänna statsbidraget bör utredas.

En omläggning av statsbidragssystemet enligt ettdera av utredningens förslag kommer för ett betydande antal kommuner att medföra en ökning av de totala statsbidragsbeloppen. En sådan ökning av en kommuns totala statsbidragsbelopp sammanhänger med att kommunen befunnits på grund av skatteunderlagsbrist eller storleken av de faktiska nettoutgifterna ha behov av ökat statsbidrag. Det torde visserligen kunna antagas, att de kommuner, som genom omläggningen av statsbidragssystemet skulle erhålla ökade statsbidrag, ha ett utgiftsbehov, som icke kunna tillgodoses, och att det ökade statsbidraget i första hand kommer att utnyttjas för att tillfredsställa dessa behov. Emellertid måste man även räkna med möjligheten av att en kommun, som skulle erhålla ökat totalt statsbidragsbelopp, kan komma att använda åtminstone en del av inkomsttillskottet till att sänka den kommunala utdebiteringen. Detta kan givetvis vara motiverat om skattetrycket förut varit särskilt betungande. Men skulle den ökade stats-

bidragsgivningen leda till att någon eller några kommuner sänkte sitt skattetryck till en avsevärt lägre nivå, än vad som är normalt i jämförliga kommuner, skulle skatteutjämningssyftet med den nya statsbidragsgivningen i dessa fall bli förfelat. Det synes därför lämpligt att komplettera de föreslagna reglerna för det nya allmänna statsbidraget med en *spärregel*, som förhindrar en dylik utveckling.

En dylik spärregel kan konstrueras på olika sätt. Nära till hands kan t. ex. anses ligga, att som villkor för den nya statsbidragsgivningen föreskriva, att statsbidraget endast får utnyttjas till skattetryckssänkning ned till en viss nivå. En sådan regel måste emellertid anses olämplig ur olika synpunkter. Sålunda skulle innebörden av densamma bli att kommunerna, för att erhålla det nya statsbidraget, skulle vara tvingade att göra av med mer pengar för sin kommunala verksamhet än vad de själva funnit oundgängligen nödvändigt. Därtill kommer att en sådan regel skulle strida mot principen att det nya allmänna statsbidraget skulle utgöra ett komplement till kommunalskatteintäkterna och att det skulle bero på kommunernas eget bedömande hur medlen skulle användas.

Med hänsyn till nu angivna och andra synpunkter har utredningen för sin del funnit att den ifrågasatta spärregeln bör utformas som ett tillägg till huvudregeln för det nya statsbidragets fördelning och givas den innebörden, att *statsbidrag aldrig skall utgå i större omfattning än som erfordras för att kommunen vid oförändrat utgiftsbehov skall kunna sänka sitt skattetryck till en viss gräns*. Denna skattetrycksgräns bör icke bestämmas en gång för alla, utan lämpligen göras beroende av skat-

fetrycket i allmänhet i kommunerna. Beträffande alternativ A för beräkning av det allmänna statsbidraget kan man därvid utgå från det på förut angivet sätt framräknade medelskattetrycket och bestämma den ifrågavarande skattetrycksgränsen t. ex. till två tredjedelar därav. Då medelskattetrycket enligt utredningens undersökningar för åren 1947—1949 framräknats till 7 kronor 60 öre per skattekrona, skulle skattetrycksgränsen sålunda för dessa år bli 5,07, eller avrundat 5,00 kronor per skattekrona.

Vid tillämpning av den såsom alternativ B angivna metoden för bestämmande av det allmänna statsbidraget till varje kommun måste först en uträkning göras av det genomsnittliga skattetrycket i kommunerna. Därvid torde man lämpligen förfara så, att summan av de för alla kommuner faktiska nettoutgifterna minskas med det för den allmänna statsbidragsgivningen disponibla beloppet, varefter resten divideras med det totala antalet skattekronor i kommunerna. Skattetrycksgränsen för statsbidragsgivningen bestämmes slutligen till omkring två tredjedelar av det erhållna genomsnittsvärdet. Tillämpat på utredningens undersökningsmaterial erhålles värdet 5.40, vilket även enligt detta alternativ lämpligen kan avrundas till 5.00 kronor per skattekrona.

Vid sina i *tabell II* redovisade beräkningar rörande storleken av det statsbidrag en var av de undersökta 489 kommunerna i genomsnitt för åren 1947—1949 skulle fått uppbära vid beräkning av det nya statsbidraget enligt utredningens båda alternativ har även, i *kolumn 8* för alternativ A och i *kolumn 10* för alternativ B, angivits storleken av de bidrag kommunerna

enligt dessa alternativ skulle ägt uppbära om spärregeln tillämpats med en skattetrycksgräns vid 5.00 kronor per skattekrona.

Utredningen vill slutligen framhålla, att om i en kommun skatteunderlaget per invånare är mycket lågt men nettoutgifterna per invånare relativt höga, statsbidraget till kommunen enligt utredningens båda alternativ skulle bli avsevärt och täcka större delen av kommunens faktiska nettoutgifter. De av utredningen verkställda provberäkningarna giva vid handen (kol. 10 av tabellerna III och IV) att statsbidraget i ytterlighetsfallen skulle komma att motsvara 70 % av de faktiska nettoutgifterna i kommunen. Ätminstone teoretiskt torde kunna inträffa att statsbidraget, beräknat enligt endera av de föreslagna metoderna, skulle komma att täcka än större andel av de kommunala nettoutgifterna. Även om detta skulle vara motiverat rent principiellt med hänsyn till den ytterst svaga ekonomiska bärkraft hos en kommun, som är förutsättning för en så hög bidragsprocent, synes det utredningen dock önskvärt att i sådana fall frågan om de kommunala utgifternas avvägning blir föremål för närmare prövning av statliga organ innan de läggas till grund för en så omfattande statsbidragsgivning.

Med hänsyn till nu angivna förhållanden vill utredningen föreslå, att om en kommuns behov av statsbidrag skulle motsvara en procentuell andel över en viss gräns av kommunens nettoutgifter, statsbidraget över denna gräns icke skall lämnas automatiskt enligt någon av de av utredningen förordade generella beräkningsmetoderna för det nya allmänna statsbidraget utan som skattelindringsbidrag efter individuell prövning av bidragsbehovet. Detta in-

nebär med andra ord införande i systemet av ytterligare den spärregeln, att statsbidraget icke skall utgå med mer än högst viss procent av en kommuns faktiska nettoutgifter. Var denna maximigräns för statsbidragets procentuella

storlek bör sättas, synes vara en ren lämplighetsfråga och vill utredningen föreslå en maximigräns för det nya allmänna statsbidraget av 70 % av de faktiska nettoutgifterna i vederbörande kommun.

SAMBANDET MELLAN ETT ALLMÄNT STATSBIDRAG OCH DE PROVISORISKA SKATTEERSÄTTNINGARNA

Enligt beslut vid 1950 års riksdag (riksdagens skrivelser nr 196 och 324) ha de kommunala ortsavdragen höjts från och med den 1 januari 1952, dock att i fråga om 1952 års taxering äldre bestämmelser alltjämt skola gälla. För täckande delvis av kommunernas inkomstbortfall genom reformen utgår ett särskilt statsbidrag, som i princip skall motsvara den höjning utöver 1 krona per skattekrona av den totala kommunala utdebiteringen, som de nya ortsavdragen eljest skulle föranleda. Statsbidraget utgick första gången under år 1952 och är avsett att såsom ett provisorium utgå jämväl tills vidare med oförändrat belopp. Detta provisorium skall enligt vad i Kungl. Maj:ts proposition i ämnet (1950/241) anfördes, omprövas sedan tillräckliga erfarenheter vunnits angående ortsavdragsreformens verkningar och kommunernas fortsatta behov av statsbidrag. Statens kostnader för statsbidraget — vilket benämnts *provisorisk skatteersättning* — beräknades i nämnda proposition till omkring 120 milj. kronor, men visade sig senare för år 1952 kunna uppskattas till endast omkring 47 milj. kronor.

Den provisoriska skatteersättningen skall sålunda utgöra ett allmänt tillskott till kommunerna av statsmedel, vilket tillskott skall utgå i förhållande till skatteunderlagsbortfallet till följd

av ortsavdragsreformen på sätt detta bortfall av skatteunderlag tar sig uttryck i skattetrycksökning. Grunden till den provisoriska skatteersättningen kan sägas vara det skattetekniska syftet att erhålla en garanti för att skattetrycket i kommunerna icke till följd av ortsavdragsreformen ökar med mer än 1 krona per skattekrona. Syftet med den provisoriska skatteersättningen ligger sålunda på samma linje, som den skattetekniska målsättningen för det av utredningen föreslagna nya allmänna statsbidraget till kommunerna, nämligen att skattetrycket i kommunerna i allmänhet icke skall överstiga en viss som maximal ansedd utdebiteringsgräns. Det spelar därvid icke någon roll om detta maximala skattetryck föranledes av ortsavdragsreformen eller av andra förhållanden som påverka det kommunala skattetrycket. Gives det föreslagna nya allmänna statsbidraget sådan storlek, att den angivna skattetekniska målsättningen uppnås, tillgodoses samtidigt syftet med de provisoriska skatteersättningarna. Dessa behöva sålunda icke bestå vid sidan av ett allmänt statsbidrag med en sådan utformning som utredningen förut skisserat. Enligt utredningens mening bör därför den provisoriska skatteersättningen avlösas med det föreslagna nya allmänna statsbidraget.

Utredningen har förut uttalat, att den anser det falla utanför dess uppdrag att avgiva något förslag, som i ena eller andra riktningen innebär ändring av storleken av den totala statsbidrags-givningen till kommunerna. Det skulle bäst överensstämma med denna inställning att höja det förut angivna totalbeloppet för det allmänna statsbidraget med beloppet av den provisoriska skatteersättningen, antingen det beräknade

eller det under tiden före statsbidragets införande faktiskt utgående beloppet. Att utredningen det oaktat vid sina förut redovisade statistiska undersökningar icke tagit hänsyn till den provisoriska skatteersättningen beror på att utredningens undersökningar rörande verkningarna av ett allmänt statsbidrag grundats å förhållandena åren 1947—1949, då den provisoriska skatteersättningen icke utgick.

VERKNINGARNA AV ETT ALLMÄNT STATSBIDRAG ENLIGT UTREDNINGENS FÖRSLAG

För att giva en närmare bild av de kommunalekonomiska verkningarna av den föreslagna omläggningen av systemet för statsbidragsgivning till kommunerna har utredningen i två tabeller, *Tabell III* för statsbidraget beräknat enligt utredningens alternativ A och *Tabell IV* för alternativ B, sammanställt vissa uppgifter för de i tabell II angivna kommunerna. Dessa sammanställningar avse å ena sidan uppgifter om statsbidrag och utdebitering enligt gällande statsbidragssystem i genomsnitt för åren 1947—1949 samt å andra sidan det nya allmänna statsbidrag kommunerna under samma tid skulle uppburit om det nya systemet tillämpats redan då och den utdebitering som skulle varit erforderlig i kommunerna med denna ändrade statsbidragsgivning.

De båda tabellerna äro enhetligt uppställda och ha sålunda samma kolumnrubriker. Beträffande dessa må följande nämnas. I *kolumn 2* anges för varje kommun ett belopp motsvarande 80 % av de speciella driftbidrag kommunen i genomsnitt för de tre undersökningsåren faktiskt uppburit. Återstående 20 % av denna bidragssumma har antagits avse sådana speciella bidrag, som icke skulle avlösas med det nya allmänna statsbidraget utan även efter en systemomläggning bibehållas som fristående speciella driftbidrag och så-

lunda icke beröras av utredningens förslag. I *kolumn 3* anges den av varje kommun i genomsnitt för de tre åren beslutade utdebiteringen per skatte-krona för allmän kommunalskatt.

Utredningen har i det föregående föreslagit, att de s. k. skattelindringsbidragen, vilka i princip motsvara de tidigare skatteutjämningsbidragen till synnerligt skattetyngda kommuner, borde, ehuru i ändrad form, bibehållas även efter den föreslagna omläggningen av statsbidragssystemet och sålunda icke avlösas med det nya allmänna statsbidraget. Man borde därför i detta sammanhang kunna bortse från dem. Emellertid skulle, såsom nedan påvisas, det nya allmänna statsbidraget leda till en viss skattetrycksutjämning mellan kommunerna. Vissa kommuner, som förut haft högt skattetryck, skulle genom omläggningen av statsbidragssystemet få ökat statsbidragsstöd och därmed kunna sänka sitt skattetryck. En sådan skattetryckssänkning skulle givetvis påverka de särskilda kommunernas behov av skattelindringsbidrag. Med hänsyn härtill skulle det icke vara rimligt om utredningen vid jämförelsen helt bortsåge från systemomläggningens inverkan på skattelindringsbidragen. Utredningen har därför vid undersökningen rörande systemomläggningens skattetrycksutjämnande verkan ansett sig bö-

ra utgå icke från de av kommunerna faktiskt beslutade utdebiteringarna utan från de utdebiteringar, som skulle varit erforderliga om kommunerna icke uppburit skattelindringsbidrag, det verkliga utdebiteringsbehovet. Detta har uträknats så, att till talen i kolumn 3 för de av kommunerna beslutade utdebiteringar lagts ett tal motsvarande i kolumn 4 angivet genomsnittligt värde i 1000-tal kronor för de skattelindringsbidrag en kommun uppburit åren 1947—1949, fördelat å antalet skattekröner i kommunen. Det på detta sätt beräknade utdebiteringsbehovet utan skatteutjämningsbidrag har angivits i kolumn 5.

Härefter har i kolumn 6 angivits storleken i 1000-tal kronor av det nya allmänna statsbidrag envar av kommunerna enligt utredningens båda alternativ skulle ägt uppbära om det nya statsbidragssystemet tillämpats åren 1947—1949. Vidare har i kolumn 7 angivits skillnaden i 1000-tal kronor mellan summan av de avlösta speciella driftbidragen enligt kolumn 2 och det nya allmänna statsbidraget enligt kolumn 6. Denna skillnad har även i kolumn 8 uträknats i kronor per skattekröna i vederbörande kommun.

Med ledning av de i kolumn 8 angivna talen kan bedömas vilken verkan den ändrade statsbidragsgivningen skulle få på det verkliga utdebiteringsbehovet i kommunerna. Det förutsättes härvid, att en ökning av statsbidraget till viss kommun icke skulle påverka storleken av kommunens utgifter utan helt utnyttjas för skattetryckssänkning, liksom att en minskning av statsbidragstödet skulle medföra motsvarande ökning av utdebiteringen. I kolumn 9 har angivits de utdebiteringsbehov per skattekröna, som skulle förelegat om kom-

munerna i stället för de avlösta driftbidragen uppburit allmänt statsbidrag enligt utredningens förslag men icke skatteutjämningsbidrag. De framräknade ändrade utdebiteringsbehoven böra sålunda jämföras med de utdebiteringsbehov, vilka angivits i kolumn 5.

Slutligen har i kolumn 10 uträknats storleken av det nya statsbidraget till en var kommun i procent av kommunens faktiska nettoutgifter.

Innan utredningen kommenterar de i tabellerna III och IV framkomna resultatet må framhållas att, ehuru beräkningarna grundats på ett treårs-genomsnitt, speciella förhållanden kunna ha förelegat dessa år, vilka för särskilda kommuner återverkat på resultatet av den totala statsbidragsgivningen såväl enligt det gällande som enligt de föreslagna alternativa systemen. En kommun kan sålunda dessa år ha erhållit osedvanligt stora eller osedvanligt små driftbidrag till en eller flera verksamhetsgrenar, vilket kan ha påverkat summan av de totala driftbidragen till kommunen under de tre ifrågavarande åren. Det kan även tänkas att nettoutgifterna i vissa kommuner av särskilda skäl varit osedvanligt höga eller låga, vilket påverkat storleken av det nya allmänna statsbidraget. Detsamma gäller det kommunala skatteunderlaget.

Det bör även beaktas, att utredningen generellt beräknat, att av de speciella driftbidrag en kommun uppburit under de tre undersökningsåren 80 % skulle avlösas med det nya allmänna statsbidraget. Detta procental har framräknats genom en jämförelse mellan totalbeloppen för de tre åren för å ena sidan alla statliga driftbidrag till alla landets kommuner och å andra sidan de driftbidrag, som enligt utredningens förslag skulle indragas i sam-

Alternativ A

Verkligt utdebiteringsbehov 1947—1949	Statsbidrag i kronor per skattekrone												Summa kommuner			
	Ökning						Minskning									
	> 4,00	4,00—3,01	3,00—2,01	2,00—1,51	1,50—1,01	1,00—0,75	0,75—0,51	0,50—0,26	0,26—0,00	0,00—0,25	0,25—0,01	0,01—1,51		1,51—2,00	> 2,00	
21,00—20,01...		1													1	
20,00—19,01...																—
19,00—18,01...																—
18,00—17,01...																—
17,00—16,01...			1													2
16,00—15,01...	1					1			1							3
15,00—14,01...																—
14,00—13,01...						1										2
13,00—12,01...			2													2
12,00—11,01...			1			1			1							4
11,00—10,01...	1		1			1										11
10,00—9,01...	1					4			2							28
9,00—8,01...		3	2			4			3							59
8,00—7,01...			2			3			1							83
7,00—6,01...			2			4			1							101
6,00—5,01...						6			1							118
5,00—4,01...						4			3							61
4,00—3,01...						8			1							13
3,00—2,01...						2			2							1
S:a kommuner	2	6	10	12	24	24	29	45	60	60	52	55	47	5	2	489

band med införande av det nya allmänna statsbidraget. Det är emellertid uppenbart, att de enligt gällande regler statsunderstödda kommunala verksamhetsgrenarna icke bedrivs inom alla kommuner och att därför de vid systemomläggningen avlösta speciella driftbidragen i de särskilda kommunerna kunna representera såväl större som mindre procentuell andel av de totala driftbidragen än 80 %. De uppgifter, som lämnats om ökning eller minskning av det totala statsbidaget till varje särskild kommun i jämförelse med bidragen enligt gällande regler, kunna därför vara i viss mån missvisande.

Slutligen må påpekas att totalbeloppet av de medel, som enligt utredningens båda alternativ skulle ha fördelats mellan kommunerna såsom allmänt statsbidrag, icke helt motsvarar summan av de speciella driftbidrag, som samtidigt skulle indragas, utan enligt alternativ A överstiger nämnda belopp med 2,3 miljoner kronor och enligt alternativ B understiger detsamma med 1,1 miljoner kronor. Dessa differenser äro dock relativt obetydliga och bero dels på tillämpningen av den föreslagna jämningsregeln och dels på att utredningen vid sina beräkningar av praktiska skäl utgått från ett avrundat värde av medelskattetrycket. Utredningen har även vid andra räkneoperationer av praktiska skäl tillämpat något avrundade värden. Det må emellertid framhållas, att den nämnda differensen icke drabbar viss eller vissa speciella kommuner utan alla de i undersökningen ingående kommunerna lika i förhållande till deras skatteunderlag.

Även om sålunda de i tabellerna III och IV redovisade resultaten icke kunna läggas till grund för detaljerade jämförelser beträffande omfattningen av

statsbidragsgivningen till varje särskild kommun, torde de dock giva en bild av verkningarna av den föreslagna systemomläggningen i stort sett och för kommuner av olika struktur och med varierande bärkraft och utgiftsbehov.

Vad härefter angår de slutsatser, som med nyss angivna reservationer kunna dragas av de i tabellerna III och IV framräknade resultaten, kunna dessa närmare belysas med *vidstående tablåer*.

De båda tablåerna, av vilka den förra avser utredningens alternativ A (tabell III) och den senare alternativ B (tabell IV) äro enhetligt uppställda som diagram, i vilka samtliga undersökta 489 kommuner inprickats. Tablåerna äro så utformade, att vågrätt kan avläsas kommunernas fördelning efter det verkliga utdebiteringsbehovet i genomsnitt för åren 1947—1949, d. v. s. efter det utdebiteringsbehov som skulle förelegat dessa år om skatteutjämningsbidrag icke utgått då. De lodräta kolumnerna åter angiva skillnaden mellan de driftbidrag kommunerna faktiskt uppburit och de bidrag de skulle uppburit om vissa speciella bidrag avlösts med ett allmänt statsbidrag, differentierat enligt utredningens alternativ A eller B, allt räknat i kronor per skattekrone.

Då en ökning eller minskning av de sammanlagda driftbidragen till de skilda kommunerna, räknat i kronor per skattekrone, skulle — om utgiftsbehovet förutsättes vara oförändrat — medföra motsvarande minskning eller ökning av utdebiteringen per skattekrone, kan man av diagrammen erhålla en bild av den skatteutjämnande effekten av den ändrade formen för statsbidragsgivningen.

Av tablåerna framgår till en början, att omläggningen av statsbidragssystemet

met skulle ha relativt ringa ekonomisk betydelse för en stor del av kommunerna. För 120 kommuner enligt alternativ A och för 187 enligt alternativ B skulle utdebiteringen behöva ändras med högst 25 öre per skatte-krona; för sammanlagt 217 (303 enligt alt. B) skulle förändringen bli högst 50 öre och för sammanlagt 381 (413 enligt alt. B) icke över 1 krona per skatte-krona. Av de kommuner, för vilka omläggningen av statsbidragsberäkningen skulle medföra större ändring av utdebiteringen än 1 krona per skatte-krona, skulle 54 kommuner enligt alternativ A och 53 enligt alternativ B nödgas höja sin utdebitering under det att 54 kommuner enligt alternativ A och 23 enligt alternativ B skulle kunna sänka densamma.

Frågan om den skatteutjämnande verkan av den ändrade statsbidragsgivningen kan emellertid icke bedömas enbart med hänsyn till dess absoluta verkningar å utdebiteringen per skatte-krona. Hänsyn måste även tagas till storleken av utdebiteringen per skatte-krona i kommunerna före och efter omräkningen av statsbidragsbeloppen. För att även giva en bild av systemomläggningens verkningar i detta avseende ha de båda tabläerna indelats vardera i i fem fält. De skilda fälten kunna i grova drag sägas omfatta kommuner med

- I *normal* utdebitering, som skulle kunna bibehålla denna i huvudsak *oförändrad*,
- II *hög* utdebitering, som skulle få denna *sänkt*,
- III *hög* utdebitering, som skulle få denna *ökad*,
- IV *låg* utdebitering, som skulle få denna *sänkt*; samt

V *låg* utdebitering, som skulle få denna *ökad*.

Gränserna mellan de olika fälten ha bestämts så, att till fältet med kommuner med normal utdebitering, som skulle kunna bibehålla denna i huvudsak oförändrad, hänförts kommuner, vilka förut hade en utdebitering per skatte-krona mellan 7.01 och 9.00 eller omkring det på förut angivet sätt beräknade medelskattetrycket av 7,60 och vilka icke till följd av omläggningen skulle behöva ändra sin utdebitering med mer än 1 krona per skatte-krona. Till detta fält ha även hänförts de av kommunerna i utdebiteringsgrupperna närmast över och under de sist angivna, d. v. s. 9.01—10.00 och 6.01—7.00, vilka skulle behöva ändra utdebiteringen med högst 50 öre per skatte-krona. De övriga fyra fälten avskiljas från varandra, förutom av fältet I, av en lodrät linje, som anger skillnaden mellan ökning och minskning av statsbidraget, och av en vågrät linje, angivande ett verkligt utdebiteringsbehov av 8.00 kronor per skatte-krona eller det till närmaste hela krontal avrundade medelskattetrycket.

Antalet kommuner i varje fält blir med denna uppdelning:

	Alternativ A	Alternativ B
I	192	194
II	53	44
III	6	9
IV	51	97
V	187	145
Summa	489	489

Sänkning av förut hög och höjning av förut låg utdebitering innebär skattetrycksutjämning. Omläggningen av statsbidragssystemet enligt utredningens förslag skulle sålunda för de undersökta 489 kommunerna ha för åren 1947—1949 verkat i direkt skatteutjäm-

nande riktning i 240 fall enligt alternativ A och i 189 fall enligt alternativ B. Medräknas även de av kommunerna, vilka förut hade en utdebitering omkring medelskattetrycket och för vilka statsbidragsomläggningen icke skulle medföra väsentligt ändrat utdebiteringsbehov, kan den ändrade statsbidragsgivningen sägas skattetrycksmässigt verka i rätt riktning i 432 av kommunerna enligt alternativ A och i 383 enligt alternativ B. Beträffande åter de 57 kommuner enligt alternativ A och 106 enligt alternativ B, för vilka omläggningen skulle verka i motsatt riktning mot en skattetrycksutjämning, må framhållas, att denna verkan för flertalet av dessa kommuner, eller för 51 enligt alternativ A och för 97 enligt alternativ B, skulle innebära sänkning av förut relativt låga utdebiteringar. Sänkningens av utdebiteringen skulle därvid i vissa fall bli relativt obetydlig, eller högst 25 öre per skattekrona för 13 av kommunerna enligt alternativ A och för 30 enligt alternativ B samt högst 1 krona för sammanlagt 33 av kommunerna enligt alternativ A och för 77

enligt alternativ B. Delvis beroende på tillämpningen av den föreslagna jämningsregeln skulle sänkningen dock aldrig leda till lägre skattetryck än 5 kronor per skattekrona. Vad slutligen angår de 6 kommuner enligt alternativ A och 9 enligt alternativ B, som till följd av omläggningen skulle nödgas höja redan förut relativt höga utdebiteringar, skulle skattetrycket dock icke i något fall stiga över 13 kronor per skattekrona. Skulle detta skattetryck befinnas allt för tyngande finge — liksom för kommuner vilka trots ökat statsbidrag nödgas bibehålla lika höga skattetryck — prövas om behov föreligger av extra skattelindringsbidrag.

Det må i detta sammanhang understrykas, att målsättningen för den ändrade beräkningen av statsbidragen till varje kommun av förut angivna skäl icke är att helt utjämna skattetrycken, utan endast att utjämna dessa i den mån de icke bero av kommunernas helt frivilliga handlande. Osedvanligt hög eller osedvanligt låg kommunal standard bör sålunda alltjämt föranleda högt respektive lågt skattetryck.

Förteckning

över speciella driftbidrag till kommunerna vilka böra avlösas vid övergång till ett nytt statsbidragssystem.

De i följande förteckning angivna speciella driftbidragen till primärkommuner utgöra de bidrag som äro vanligast förekommande. I den högra kolumnen ha angivits de av bidragen, som enligt utredningens bedömande lämpligen skulle kunna avlösas med ett allmänt statsbidrag till kommunerna. I den vänstra kolumnen har åter som en jämförelse upptagits några speciella driftbidrag, vilka även vid en övergång till ett statsbidragssystem med ett allmänt statsbidrag som grund, lämpligen böra bibehållas som fristående speciella statsbidrag.

Bidrag som böra bibehållas:

Statsbidrag till
driften av barnhem;
vissa åtgärder vid arbetslöshet;
väg- och gatuhållningen i städer och
stadslukande samhällen, som äro
väghållare;
kommunala gymnasier;
handledning vid kombinerad korres-
pondens- och radioundervisning vid
vissa folkskolor;
handelsgymnasier;
folkbiblioteksväsendet;
familjebidragsverksamhet;
försöksverksamhet inom vissa skoldi-
strikt.

Bidrag som böra avlösas:

Statsbidrag till
fattigvård och barnavård åt lappar;
social hemhjälpverksamhet;
vissa kostnader enligt barnavårdslagen;
förskottering av underhållsbidrag till
barn;
driften av institutioner inom den halv-
öppna barnavården;
avlönning av lärare vid kommunala
flickskolor, kommunala mellanskolor,
praktiska mellanskolor och högre
folkskolor;
hälsovården vid kommunala flickskolor,
kommunala mellanskolor och prak-
tiska mellanskolor;
skolhem för lärjungar vid högre skolor
och till avlöning av föreståndare vid
dylikt skolhem;
anordnande av skolmåltider;
hjälpundervisning i folk- och småsko-
lor;
arvode åt distriktsöverlärare och skol-
sekreterare;
avlönande av folk- och småskollärare
m. m.;
ersättning åt ordinarie folk- och små-
skollärare m. fl. vid viss tjänstgöring
å ferietid;

Bidrag som böra avlösas:

- hälsovården vid folk- och småskolor samt högre folkskolor;
- undervisning i slöjd vid folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola;
- undervisning i hushållsgöromål vid folkskola eller särskild anstalt;
- befrämjande av folkundervisningen i rikets nordligaste gränsorter;
- inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem;
- anordnande av skolskjutsar åt skolpliktiga barn;
- tillhandahållande av fria läroböcker m. m. åt lärjungarna vid folk- och småskolor;
- viss undervisningsmateriel vid folk- och småskolor;
- avlöning åt lärare vid fortsättningskolan;
- avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid fortsättningskolan;
- bestridande av kostnaderna för centralisering av fortsättningsskoleväsendet;
- kommunala anstalter för yrkesundervisning;
- utbildningskurser för sjömän (sjömansskolor);
- bestridande av arvoden åt stadsläkare, vilka tjänstgöra såsom sundhetsinspektörer;
- vissa reskostnader vid tvångsintagning av alkoholister;
- vissa kostnader för vård av alkoholister;
- nykterhetsnämndernas verksamhet;
- polisväsendet;
- hyresbidrag för undervisningslokaler.

P. M. angående beräkning av de sex icke-landstingsstädernas utgifter för den sekundärkommunala verksamheten

Allmänna synpunkter

De sex städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle ombesörjer såväl sedvanliga primärkommunala uppgifter som sådan verksamhet, som för landet i övrigt handhaves av sekundärkommunala organ. Dessa städers kostnader är i den sedvanliga kommunala redovisningen ej uppdelade på primär- och sekundärkommunal verksamhet utan posterna inflyter om varandra i respektive städers utgifts- och inkomststater.

Ju större avkall som göres på kravet på exakthet desto enklare och mera schematisk kan beräkningsmetoden göras. Det är dock ej att rekommendera en så långt driven förenkling att man antog att de sekundärkommunala utgifterna per invånare eller per skatte-krona vore desamma överallt och att man således kunde utgå från landstingens siffror, som finns bokförda för sig, och tillämpa dem på icke-landstingsstäderna. En specialundersökning har nämligen givit vid handen, att den sekundärkommunala verksamhetens omfattning, inriktning och kostnader varierar högst avsevärt de olika huvudmännen emellan. Man synes därför nödsakad att tillämpa en mera detaljerad beräkningsmetod.

En uppdelning på primär- och sekundärkommunala utgifter är förenad med åtskilliga vanskligheter av såväl teoretisk som praktisk natur. Någon formellt klar skiljelinje finns knappast mellan de

båda typerna av utgifter. Den kommunala bokföringen är ej heller enhetlig utan de olika städerna redovisar sina kostnader efter delvis olika grunder.

För en uppdelning synes det vara lämpligt att definiera de sekundärkommunala uppgifterna som de, vilka plägar omhänderhavas av landsting. Enligt 1924 års lag om landsting äger dessa att rådslå och besluta om för landstingsområdet gemensamma angelägenheter, vilka avser allmänna hushållningen, jordbrukets och andra näringars utveckling, anstalter för kommunikationsväsendets befordrande, hälso- och sjukvård, undervisning, allmän ordning och säkerhet med mera dylikt, såvitt dessa angelägenheter icke enligt gällande författningar tillhör offentlig myndighets ämbetsåtgärd. Landsting skall även handhava de ärenden i övrigt, som enligt beslut av Konung och riksdag skall ankomma på landstinget.

Avgränsningen är uppenbarligen ej strikt, varför det ej går att en gång för alla fastslå vad som är i princip landstingsuppgifter. Dels lägger staten på landstingen nya uppgifter — en överflyttning till andra organ är också tänkbar — dels går de individuella landstingen olika långt när det gäller frivilliga uppgifter och utgifter. Som ett exempel kan nämnas »anstalter för kommunikationsväsendets befordrande», en punkt där det finns stort utrymme för expansion men där landstingens verksamhet hittills varit mycket

begränsad. Många landsting är överhuvudtaget icke engagerade i kommunikationsväsendet. Även de primärkommunala uppgifterna är underkastade förändringar; icke minst genom 1948 års lagstiftning med ändrad kompetens för kommunerna att »vårda sina angelägenheter» har skapats formellt utrymme för en stor expansion. Proportionen mellan primär- och sekundärkommunala uppgifter kan därigenom komma att under årens lopp avsevärt förändras.

Redan av dessa skäl är det icke lämpligt att för de sex städerna söka göra en uppdelning »en gång för alla» av de kommunala uppgifterna på olika typer och fastställa en allmängiltig procent-sats, som skulle ange proportionen mellan dessa uppgifter i förhållande till hela den kommunala omslutningen. Lika litet går det att fastställa en »normal utdebiteringssats» för den sekundärkommunala verksamheten. Därtill bidrager även ovissheten om prisnivån och skatteunderlagets storlek. I stället bör en omprövning göras tid efter annan, förslagsvis vart femte eller tionde år.

Förteckning över sekundärkommunala uppgifter

På grundval av nuvarande lagstiftning och kommunala praxis synes lands-tingsuppgifterna för närvarande vara följande — någon strikt skillnad har därvid ej gjorts mellan de fakultativa och de obligatoriska uppgifterna.

A. Hälso- och sjukvård m. m.

1. *Distriktsvård*: statsbidragsreglerad för distriktsköterskor (bidrag utgår ej till städerna utanför landsting) och distriktsbarnmorskor — för dessa finns dessutom en särskild KF (bidrag utgår jämväl till städerna utanför landsting).

2. *Dispensärverksamhet och skärmbildning*: statsbidragsreglerad — bidrag utgår ej till städerna utanför landsting.

3. *Ambulatorisk kvävgasbehandling*: statsbidragsreglerad.

4. *Förebyggande mödra- och barnavård*: statsbidragsreglerad.

5. *Abortförebyggande verksamhet* — delvis statsbidragsreglerad.

6. *Folkandvård*: statsbidragsreglerad.

7. *Lasarettsvård*: slutna kroppssjukvård och kronisk sjukvård reglerad genom dels 1940 års sjukhuslagstiftning och dels statsbidragsförfattningar för vissa vårdgrenar, nämligen barnavdelningar vid lasarett, förlossningsanstalter, lungtuberkulosanstalter, anstalter för kirurgisk tuberkulos, hem för kroniskt sjuka, psykiatriska lasarettsavdelningar.

8. *Epidemivård*: reglerad genom dels 1919 års epidemilag och dels särskilda statsbidragsförfattningar.

9. *Vård av lättskötta sinnessjuka*: reglerad genom dels 4 kap. i 1929 års sinnessjukstadga, dels särskilda statsbidragsförfattningar.

10. *Sinnesslövärd*: enligt 1944 års lag om undervisning och vård av bildbara sinnesslöa är vården av bildbara sinnesslöa en obligatorisk uppgift, tillika statsbidragsreglerad; den fakultativa uppgiften vård av obildbara sinnesslöa är statsbidragsreglerad.

11. *Vård av fallandesjuka*: statsbidragsreglerad.

12. *Psyisk barn- och ungdomsvård*: statsbidragsreglerad.

13. *Vård av psykopatiska och nervösa barn*: statsbidragsreglerad.

14. *Alkoholistvård*: anordnande av alkoholistanstalt är en fakultativ landstingsuppgift enligt 1931 års alkoholistlag.

15. *Extra provinsialläkare*: statsbidragsreglerad.

16. *Diverse uppgifter ej reglerade*, t. ex. utbildning av sjukvårdspersonal och tillhandahållande av kuratorer, ambulansväsen, sjukkassor, tillhandahållande av läkemedel, vanförevård.

B. Socialvård

1. *Fattig- och barnavård*: enligt 40—42 §§ 1918 års fattigvårdslag samt 63 och 65 §§ 1924 års barnavårdslag skall landsting lämna fattigvårdssamhälle gottgörelse för vård av vissa fattiga och sjuka. Motsvarande bidragsskyldighet har landsting enligt 1919 års lag beträffande mindre bemedlade sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka.

2. *Arbetshem*: reglerad genom dels 1918 års fattigvårdslag, dels särskilda statsbidragsförfattningar.

3. *Barnhem*: reglerad genom dels 1924 års barnavårdslag (1945 års författningsändringar), dels särskilda statsbidragsförfattningar.

4. *Husmoderssemesterverksamhet*: reglerad genom dels kungörelse om skyldighet att anordna dylik verksamhet, dels särskild statsbidragskungörelse.

5. *Hemhjälpsverksamhet*: reglerad genom särskild statsbidragskungörelse på så sätt, att landsting till vederbörande kommun, som är den omedelbara huvudmannen, skall lämna minst lika stort bidrag som halva statsbidraget.

6. *Rättshjälp*: statsbidragsreglerad.

7. *Diverse uppgifter ej reglerade*, t. ex. arbetsvård åt partiellt arbetsföra, särskilda åtgärder för blinda och döva, nykterhetsfrämjande m. m.

C. Undervisningsväsen

1. *Folkhögskolor*: statsbidragsreglerad.

2. *Lantmanna- och lanthushållsskolor*: statsbidragsreglerad.

3. *Centrala verkstadsskolor*: reglerad genom dels särskild stadga, dels statsbidragskungörelse.

4. *Diverse uppgifter, ej reglerade*, t. ex. annan yrkesutbildning, frivilligt folkbildningsarbete m. m.

D. Jordbruk och andra näringar,

ej reglerade

De viktigaste lanstingsanslagen avser upplysningsverksamhet — för jordbruket i första hand hushållningssällskapen — samt för jakt och fiske.

E. Kommunikationsväsen

Frivilliga landstingsbidrag utgår för närings- och kommunikationsråd, sjötrafik vintertid, enskilda vägar, trafiksäkerhetens befrämjande.

F. Allmän ordning och säkerhet

Frivilliga bidrag utgår för brandskydd, luftvärn och hemvärn samt för skytteväsendet.

G. Andel av brännvinsförsäljningsmedel —

inkomstpost

Enligt 1914 års förordning uppbär landsting en andel härav. Beloppet är dock obetydligt.

I praktiken har landstingen koncentrerat sig på de hälso- och sjukvårdande uppgifterna, vilket torde belysas av följande tablå rörande

fördelningen på olika ändamål av de beräknade nettoutgifterna för samtliga landsting år 1952 (enligt årsbok för Sveriges Landsting):

	%
A. Hälso- och sjukvård	90,9
B. Socialvård	5,0
C. Undervisning	3,8
D. Jordbruk och andra näringar	0,2
E. Kommunikationsväsen	0,1
F. Allmän ordning och säkerhet	0,0

Vissa specialproblem beträffande de hälso- och sjukvårdande uppgifterna

Med utgångspunkt från ovannämnda katalog bör man för en var av de sex städerna utanför landsting kunna urskilja vad som är landstingsuppgifter, varvid förutsättes en individuell analys för varje särskild stad. Särskilt angeläget synes vara att få fram de hälso- och sjukvårdande uppgifterna.

Dessa är emellertid icke helt klart avgränsade i praktiken.

1. Det bör sålunda uppmärksammas ifråga om sinnessjukvården, att landstingen ombesörjer blott vården av lätt-skötta sinnessjuka och psykiskt sjuka på lasarettssavdelningar, däremot ej övrig sinnessjukvård, vilken i princip ankommer på statsverket. Därjämte finns på primärkommunala hem psykiskt sjuka patienter. Den praktiska skiljelinjen är oklar mellan de olika formerna av sinnessjukvård liksom avgränsningen till kroppssjukvården och det har därför understundom ifrågasatts att till en huvudmannatyp sammanföra all sinnessjukvård.

De tre största icke-landstingsstäderna har också genom särskilda avtal med staten i egen regi övertagit hela sin sin-

nessjukvård; de bedriva sålunda själva all sjukvård. De har därför ej varit lika angelägna som landstingen att skilja mellan vård av lättskötta och vård av övriga sinnessjuka. I dessa tre städer bör som sinnessjukvård av landstings-typ medtagas all sådan vård, som ej går in under det statliga avtalet.

För de övriga tre städerna kan också diskuteras, huruvida av dem bedriven sinnessjukvård är av landstingsnatur eller ej. Blott i den mån statsbidrag utgår för lättskötta sinnessjuka och psykiatriska lasarettfall, bör vården räknas vara av landstingsnatur.

2. Den kroniska sjukvården har landstingen numera blivit obligatoriska huvudmän för men övergångsvis torde det under många år komma att finnas primärkommunal kronikervård. Statsbidrag utgår numera i princip endast till kronikerhem, drivna av landsting eller stad utanför landsting, men kan dock »när särskilda skäl därtill äro» utgå för ny, större från ålderdomshem fristående anstalt, som tillhör primärkommun m. fl. En allmän förutsättning är, att anstalten ingår som ett led i en av medicinalstyrelsen fastställd vårdplan. Statsbidragsberättigade är vidare sådana äldre hem, som drivs av annan huvudman och till vilka statsbidrag utgick den 30 juni 1945. Slutligen äger stad, som ej deltagar i landsting, rätt till statsbidrag för sådan vid fattigvårdsanstalt anordnad anstalt för kroniskt sjuka, till vilken bidrag utgick vid slutet av år 1951. Den begränsningen finns också för kronikervården, att bidrag utgår till ett högsta antal vårdplatser i förhållande till befolkningen. Denna s. k. kvotregel är dubbelt så snäv för de sex städerna som för landstingen — f. n. 1 plats per 2.000 invånare resp. 1 per 1.000 invånare.

De sex icke-landstingsstäderna har i sin bokföring ej gjort någon uppdelning av kronikervården på primär- och sekundärkommunal typ. Städernas fattigvårdsförvaltningar hade ursprungligen ensamma haft om hand denna vård men så småningom har även de sjukvårdande organen engagerat sig härför och de planerade nya anstalterna torde komma att drivas i sjukvårdsregi.

Som kronikervård av landstingsnatur bör räknas sådana anstalter (eller avtalsenliga bidrag till av andra drivna anstalter), som är av statsbidragsberättigad typ och som ej förvaltas av fattigvårdsförvaltning utan av något sjukvårdande organ. Från gällande kvotregler kan därvid bortses. Skulle därvid antalet vårdplatser överstiga den för respektive stad gällande kvotregeln, synes detta icke böra medföra någon begränsning, ty denna regel har i huvudsak tillkommit av statsfinansiella skäl utan egentligt sammanhang med frågan vad som är landstingsuppgifter.

3. När det gäller avräkningen enligt fattig- och barnavårdslagarna må framhållas att ett genomförande av förslaget om fri sjukhusvård kommer att i grund förändra förutsättningarna. Spörsmålet influeras också av hur man löser frågan om anstaltsvårdades rätt till folkpension.

De olika städernas förvaltningar tilllämpar f. n. skilda system. När det gäller i staden hemortsberättigade fattigvårdsfall på egna sjukhus har några städer avstått från att debitera fattigvårdsmyndigheten någon avgift alls och sålunda låtit fattigvårdsfallen helt belastas den sjukvårdande myndigheten. Här har sålunda det sekundärkommunala organet redan åtagit sig ersättningskyldigheten enligt fattigvårdslagen. Emellertid bör den sekundärkom-

munala sektorn tillföras en post, motsvarande vad som fattigvårdssamhället haft i inkomst genom folkpension m.m. av den vårdade. I andra städer har för motsvarande fall sjukhuset debiterat fattigvårdsorganet sedvanlig avgift. Sekundärkommunal utgift blir i dessa fall fattigvårdsorganets nettoutgifter efter avdrag för inflytande folkpensioner. För egna fattigvårdsfall å främmande anstalter, till vilka bör i de tre största städerna räknas även deras sinnessjukhus, bör den sekundärkommunala sektorn efter ovannämnda grunder debiteras en kostnad.

Enahanda grunder bör tillämpas även för barnhem och vård av sinnesslöa.

4. För den förebyggande mödra- och barnavården uppstår komplikationer genom att denna vård organisatoriskt på en del håll ingår i den s. k. halvöppna barnavården, varigenom vissa kostnader blir gemensamma. Det låter sig dock lätt göra att ur de tillgängliga stathandlingarna få fram personalkostnaderna. För övriga poster torde en proportionering få göras.

5. Beträffande hemhjälpverksamheten bör som landstingsutgift räknas ett belopp motsvarande det obligatoriska hufvudmannabidraget från landstingen, d. v. s. hälften av statsbidraget.

6. Ifråga om undervisningsväsendet kan det vara besvärligt att i det konkreta fallet avgöra vad som är centrala verkstadsskolor, då dessa i regel ingår som del i vederbörande stads yrkes-skoleverksamhet överhuvudtaget. Måhända kan man såsom för huvudstadens del antaga, att ingen av de sex städerna f. n. driver centrala verkstadsskolor av landstingstyp.

7. För övriga mindre poster t. ex. beträffande jordbruksnäringen får man

med ledning av landstingens faktiska verksamhet söka från fall till fall fastslå om utgifterna är av landstingsnatur eller ej. En exakt gränsdragning är dock ej nödvändig, då det i regel ej är fråga om några större poster.

Fördelning av centralt redovisade poster

Sedan landstingsutgifterna på detta sätt specificerats för varje stad tillstöter nya avgränsningsfrågor. Centralt i de olika städerna redovisas nämligen vissa utgifter, som måste fördelas mellan den primärkommunala och den sekundärkommunala sektorn.

1. Hit hör i första hand den centrala administrationen för stadsfullmäktige, drätselkammare, revision m. fl. Här får en proportionering göras förslagsvis efter resp. andelar i varje stads bruttoutgifter på skattestaten. I den mån uppdelningar måste göras inom de enskilda förvaltningarna, t. ex. beträffande sjuksjukvården i de tre största städerna, bör också fackmyndighetens centrala förvaltningskostnader proportioneras efter samma grunder.

2. De olika städerna redovisar det stora kontot pensioner på skilda sätt. I några fall upptages för varje förvaltning s. k. formella pensionsavgifter, motsvarande vad som för den aktiva personalen skulle ha inbetalats i avgifter till en självbärande pensionsfond. Dessa avgifter gottskrives ett centralt konto, under det att de faktiska pensionsutgifterna likaledes bestrides centralt. Då detta system tillämpas för vederbörande stads samtliga förvaltningar, kunde det möjligen accepteras för uppdelningen mellan dess primär- och sekundärkommunala organ. För en finräkning bör man dock från de totala kostnaderna avdraga dessa for-

mella pensionsavgifter och i stället fördela de faktiska pensionsutgifterna i proportion till de faktiska löneutgifterna. En riktig redovisning är så mycket mer angelägen, som det här är fråga om avsevärda belopp, motsvarande ungefär 15 % av lönekontot.

Utan vidare kan däremot godtagas en avräkning i de fall, där pensionskostnaderna redovisas på de olika förvaltningarna icke såsom formella avgifter utan såsom faktiska kostnader för reella avgifter eller utgifter för personal som pensionerats vid vederbörande förvaltning.

Däremot uppkommer komplikationer, då de faktiska pensionskostnaderna bokföres centralt för staden i dess helhet utan någon specifikation på vilken förvaltning som föranlett kostnaderna. Här torde en uppspaltning få göras, t. ex. efter en så schematisk metod som proportionen mellan de olika sektorernas lönekostnader.

3. Beträffande kapitalutgifterna, som bestrides av annat än skattemedel, må följande iakttagas.

I Stockholm debiteras varje förvaltning för dels ränta, dels avskrivning på ett bokfört värde av tillgångarna, ofta liktydigt med de ursprungliga anskaffningskostnaderna. Dessa formella belopp gottskrives sedan den centrala finansförvaltningen, som får vidkännas utgifter för reella räntor och amorteringar på utestående lån. Nämndernas utgifter för kapitaltjänsten och stadens sammanfaller sålunda ej. Då det är de reella kostnaderna, som intresserar i förevarande sammanhang, bör man frånskilja nämndernas utgifter för räntor och avskrivningar givetvis med uppdelning på primär- och sekundärkommunala angelägenheter. På grundval av denna proportion bör så fram-

räknas resp. andel i stadens totala utgifter för räntor och amorteringar på den samlade låneskulden.

I Göteborg liksom i Malmö, Hälsingborg och Gävle debiteras varje förvaltning ränta men ej amortering på kapitaltillgångarnas bokförda värde och dessa poster gottskrivas liksom i Stockholm den centrala förvaltningen. Efter i princip samma system som i Stockholm bör sålunda den sekundärkommunala verksamhetens reella räntekostnad kunna framräknas. Annorlunda ställer det sig beträffande avskrivningarna som ej särskilt redovisas. Här torde man genom särskilda specialundersökningar, som delvis ändock torde göras i statsammanhangen, kunna fastställa andelen i resp. stads amorteringskostnader.

För Norrköping debiteras ej de sociala inrättningarna någon kostnad för ränta och amortering. De faktiska kostnaderna härför lär utan större svårighet kunna framräknas.

4. I det föregående har huvudsakligast talats om en uppdelning av utgifterna. Även de olika verksamhetstypernas inkomstposter bör fördelas efter enahanda grund, så att t. ex. inkomster av patientavgifter gottskrives sjukvårdsförvaltningen o. s. v.

På detta sätt får man så fram netto-uttaxeringsbehovet för de två sektorerna. Däremot kan utgifter som bestridas genom lånemedel lämnas därhän, ty så småningom kommer dessa poster till uttryck på skattestaten i form av räntor och amorteringar.

5. Kvar står emellertid ett antal poster, som ej kan specificeras — utgifter under rubriken oförutsedda har antagits i huvudsak kunna uppdelas på de båda sektorerna.

I första hand är här fråga om avsättningar till skatteregleringsfonder samt balanserade inkomster eller utgiftsöverskott från tidigare år. Därest man önskar göra en sammanställning för uttaxeringsbehovet i förhållande till skatteunderlaget, bleve det nödvändigt att proportionera ut dessa poster på de båda sektorerna primär- och sekundärkommunal verksamhet.

Framräkning av normal

Avsikten är ju att tid efter annan fastställa ett normal att gälla för en längre period.

En framräkning av »skattesatsen» för icke landstingstädernas landstingsutgifter synes emellertid vara en mindre tilltalande lösning. Med det ovissa kostnadsläget och osäkerheten beträffande skatteunderlagets storlek — som ju även kan väsentligen förändras genom ändrade normer för ortsavdrag och beskattningsreglerna i allmänhet — skulle man med täta intervaller, kanske varje år, tvingas göra en ny detaljkalkyl för varje stad.

Avgjort överlägsen ur administrativ synpunkt är ett system, varigenom proportionen mellan den sekundär- och den primärkommunala sektorn kunde fastslås. Prisförändringarna presumeras därvid vara parallella i de båda sektorerna. Faktorn skatteunderlaget elimineras också. *Man bör med andra ord fastställa ett procenttal — att gälla för t. ex. 5 år — för den sekundärkommunala verksamhetens andel i vederbörande stads totala uttaxeringsbehov.*

Självfallet är det önskvärt att ha så tillförlitliga och samtidigt så aktuella uppgifter som möjligt. Man kan då välja att använda sig av senast tillgängliga statförslag, senast tillgänglig fastställd

stat eller bokslutssiffror för senast avslutat räkenskapsår.

Statförslagen är i regel tekniskt ohanterliga och svåröverskådliga. De avviker ofta högst avsevärt från den slutligen fastställda staten. De bör därför icke komma ifråga för framräkningen av normtalen. Mot att utnyttja den fastställda utgifts- och inkomststaten kan riktas den invändningen, att särskilt i några städer är anslaget för oförutsedda utgifter mycket betydande — det motsvarar ibland en uttaxering på två kronor per skattekrona. Även om någon specifikation under hand framlagts, lär det dock vara ogörligt att mera exakt på förhand fördela detta belopp. Den lösningen är därför att fördraga att man går på de olika städernas bokslutssiffror, vilka också publiceras. Här finns en fast grund att stå på.

Sedan för varje stad ett procenttal framräknats på detta material för senast tillgängliga bokslutssiffror, bör det användas som norm för andelen i uttaxeringsbehovet under t. ex. en 5-årsperiod. Varje stads uttaxeringsbehov bör sättas lika med vad som plägar upptagas under rubriken allmän kommunalskatt, alldeles oavsett om medlen inflyter såsom slutlig skatt, tillkommande skatt eller preliminär skatt. Normtalet synes lämpligen kunna tillämpas på den för varje år fastställda inkomst- och utgiftsstaten under en tid av fem år. Därefter bör nya normtal framräknas.

Det bör slutligen tilläggas, att verkställda provundersökningar givit vid handen, att det förordade detaljerade beräkningssättet i praktiken ej behöver bli särskilt komplicerat eller arbetskrävande.

TABELL I

utvisande de speciella driftbidragens ekonomiska betydelse för vissa kommuner, m. m.

Kommun	Invånare 1/1 1949	Skattekoronor enl. 1948 års taxering		Utdebitering enligt beslut 1948	Driftutgifter år 1949	Statliga speciella driftbidrag			
		totalt	per inv.			totalt	per inv.	per sk.kr.	% av drift- utg.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>A. Städer</i>									
1 Kiruna	18 385	739 358	40,22	9,85	11 905 015	1 933 522	105,2	2,62	16,2
2 Nynäshamn	7 552	212 948	28,20	7,68	2 324 768	295 751	39,2	1,89	12,7
3 Solna	35 466	973 633	27,45	7,87	11 311 617	1 502 238	42,4	1,54	13,3
4 Västerås	55 828	1 506 475	26,98	7,85	16 589 295	2 225 258	39,8	1,48	13,4
5 Borlänge	20 645	541 942	26,25	7,90	6 306 183	940 357	45,5	1,74	14,9
6 Kristianstad ..	23 779	615 851	25,90	8,80	7 919 723	1 278 259	53,8	2,08	16,1
7 Köping	12 847	313 668	24,42	7,85	3 774 508	584 979	45,5	1,87	15,5
8 Nässjö	15 166	352 624	23,25	6,80	3 490 326	605 811	39,9	1,72	17,4
9 Hässleholm	10 206	210 509	20,63	8,05	2 735 196	485 154	47,5	2,81	17,7
10 Vetlanda	7 270	145 717	20,04	8,25	1 849 368	270 582	37,2	1,86	14,6
<i>B. Landskommuner</i>									
11 Hofors	8 631	274 023	31,75	5,63	1 910 546	377 252	43,7	1,40	19,7
12 Ätvidaberg	6 430	194 271	30,21	5,50	1 907 881	221 679	34,5	1,14	11,6
13 Älvkarleby	8 213	190 410	23,18	7,23	2 112 653	357 489	43,5	1,88	16,9
14 Brunnby	2 817	58 156	20,65	4,30	396 839	101 699	36,1	1,75	25,7
15 Själevad	14 936	305 566	20,46	7,63	4 164 639	783 881	52,5	2,57	19,2
16 Bankeryd	2 866	53 125	18,54	5,30	494 018	104 456	36,8	1,97	21,1
17 Rättvik	8 589	155 792	18,14	5,30	1 520 459	469 046	54,6	3,01	30,9
18 Älvdalen	6 665	118 540	17,79	6,00	1 481 725	378 806	56,8	3,20	25,6
19 Råmen	3 038	52 838	17,89	7,70	559 091	151 487	49,9	2,87	27,0
20 Arjeplog	5 125	85 645	16,71	8,40	1 673 841	652 148	127,6	7,62	38,9
21 Asarum	7 351	118 700	16,15	6,30	1 329 468	309 329	42,1	2,61	23,3
22 Bjuråker	3 806	59 648	15,67	7,45	988 016	342 275	89,9	5,74	34,6
23 Hammerdal	4 854	74 135	15,27	7,19	1 140 068	347 414	71,5	4,69	30,4
24 Algutsboda	3 838	57 738	15,04	5,60	622 706	190 222	49,5	3,29	30,5
25 Fjällsjö	2 553	37 872	14,83	11,10	770 998	237 067	92,9	6,26	30,7
26 Färgelanda	2 662	38 815	14,58	6,15	505 431	166 281	62,5	4,29	32,9
27 Amnehärad	3 160	46 034	14,57	5,65	453 064	149 508	47,3	3,25	35,0
28 Sollentuna	17 486	252 292	14,43	6,05	4 171 151	798 112	45,6	3,16	19,1
29 Lit	3 359	45 616	13,58	7,88	786 738	266 945	79,5	5,85	33,9
30 Östervåla	3 275	39 258	11,99	6,60	550 465	192 453	58,8	4,90	34,9
31 Misterhult	3 477	41 447	11,92	9,25	752 457	261 810	75,3	6,32	34,8
32 Råneå	8 810	102 046	11,58	10,58	2 337 384	886 390	100,6	8,69	37,9
33 Nysätra	3 829	43 121	11,26	8,55	834 991	326 882	85,4	7,58	39,2
34 Karl Gustav ..	3 400	26 038	7,66	10,50	793 669	453 535	133,4	17,42	57,2
S:a resp. medel- tal	346 314	8 083 851	23,34	7,40	100 464 297	18 648 077	53,8	2,31	18,6
<i>C. Stockholms stad</i>	725 714	29 580 000	40,76	8,00	324 896 436	39 336 537	54,2	1,32	12,1

Kommun	Polisväsende			Familjebidrag			Civilförsvar		
	totalt	per sk.kr.	% av utg.	totalt	per sk.kr.	% av utg.	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.
	11	12	13	14	15	16	17	18	19
<i>A. Städer</i>									
1 Kiruna	—	—	—	30 826	0,042	89,8	2 500	0,008	17,3
2 Nynäshamn	—	—	—	13 301	0,062	82,5	0	0	0
3 Solna	7 392	0,008	1,3	56 643	0,058	58,7	3 419	0,004	35,3
4 Västerås	93 068	0,062	9,6	146 249	0,097	91,1	13 204	0,009	37,6
5 Borlänge	5 932	0,011	3,5	30 204	0,056	50,8	11 161	0,021	56,9
6 Kristianstad	6 528	0,011	1,5	36 243	0,059	92,0	6 955	0,011	34,8
7 Köping	6 528	0,021	3,4	20 971	0,067	85,4	1 844	0,006	29,7
8 Nässjö	6 528	0,019	4,2	16 722	0,047	95,1	2 431	0,007	28,0
9 Hässleholm	—	—	—	22 148	0,105	91,7	3 585	0,017	43,3
10 Vetlanda	—	—	—	8 137	0,056	88,9	1 382	0,009	30,2
<i>B. Landskommuner</i>									
11 Hofors	15 010	0,055	35,8	19 312	0,070	81,1	1 674	0,006	54,1
12 Ätvidaberg	0	0	0	8 144	0,042	85,4	951	0,005	58,2
13 Älvkarleby	13 518	0,071	42,3	6 653	0,035	95,8	2 315	0,012	94,7
14 Brunnby	7 120	0,122	49,0	1 600	0,028	91,3	410	0,007	15,2
15 Själevad	27 471	0,090	39,5	18 915	0,062	66,2	2 120	0,007	28,6
16 Bankeryd	1 453	0,027	17,8	3 276	0,062	65,6	220	0,004	29,6
17 Rättvik	9 489	0,061	26,8	6 820	0,044	94,1	704	0,005	39,1
18 Älvdalen	9 912	0,084	38,0	4 744	0,040	56,7	210	0,002	100,0
19 Råmen	3 451	0,065	21,9	3 058	0,057	68,7	1 157	0,022	60,1
20 Arjeplog	7 476	0,087	29,2	9 468	0,111	100,0	2 086	0,024	48,1
21 Asarum	8 138	0,069	34,5	10 815	0,091	84,7	373	0,003	58,4
22 Bjuråker	7 380	0,124	43,4	3 975	0,067	78,2	91	0,002	38,9
23 Hammerdal	10 736	0,145	40,8	2 742	0,037	65,1	0	0	0
24 Algutsboda	2 887	0,050	27,3	2 569	0,044	83,7	145	0,003	36,4
25 Fjällsjö	—	—	—	1 747	0,046	70,3	60	0,002	6,3
26 Färgelanda	3 880	0,100	38,9	2 954	0,076	87,2	—	—	—
27 Amnehärad	6 086	0,132	42,0	3 892	0,085	58,4	0	0	0
28 Sollentuna	—	—	—	33 488	0,133	97,7	—	—	—
29 Lit	6 390	0,140	39,0	2 445	0,054	54,6	—	—	—
30 Östervåla	6 509	0,166	38,2	3 886	0,099	89,9	—	—	—
31 Misterhult	—	—	—	4 830	0,117	94,5	—	—	—
32 Råneå	10 781	0,106	31,8	17 684	0,173	91,3	568	0,006	20,4
33 Nysätra	3 847	0,089	41,6	1 292	0,030	41,8	55	0,001	5,1
34 Karl Gustav	5 817	0,223	33,9	3 093	0,119	33,6	—	—	—
S:a resp. medeltal	293 327	0,046	9,8	558 846	0,069	79,3	59 620	0,008	37,6
<i>C. Stockholms stad</i>	2 539 595	0,086	11,3	1 410 312	0,048	84,5	126 256	0,000	30,1

Tabell 1

Kommun	Gatuförvaltning			Folkskola			Högre folkskola		
	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.
	20	21	22	23	24	25	26	27	28
<i>A. Städer</i>									
1 Kiruna	560 500	0,758	76,6	1 084 941	1,467	44,7	—	—	—
2 Nynäshamn	30 400	0,148	20,6	225 602	1,059	51,6	—	—	—
3 Solna	214 700	0,221	21,7	992 304	1,019	47,8	—	—	—
4 Västerås	193 800	0,129	26,7	1 434 863	0,952	72,0	243 390	0,162	50,8
5 Borlänge	95 000	0,175	39,0	739 401	1,364	62,3	—	—	—
6 Kristianstad	161 500	0,262	26,2	720 026	1,169	52,0	236 797	0,385	61,2
7 Köping	94 050	0,300	21,6	408 802	1,308	55,8	—	—	—
8 Nässjö	142 500	0,404	26,8	412 584	1,170	53,5	—	—	—
9 Hässleholm	74 100	0,352	40,3	279 372	1,327	56,1	84 600	0,402	45,1
10 Vetlanda	34 200	0,235	59,8	206 348	1,416	73,4	—	—	—
<i>B. Landskommuner</i>									
11 Hofors	—	—	—	262 957	0,960	54,4	50 743	0,185	67,0
12 Ätvidaberg	—	—	—	201 890	1,039	64,9	—	—	—
13 Älvkarleby	—	—	—	323 766	1,700	51,3	—	—	—
14 Brunnby	—	—	—	83 861	1,442	59,5	—	—	—
15 Själevad	—	—	—	707 155	2,314	59,6	—	—	—
16 Bankeryd	—	—	—	95 144	1,791	52,9	—	—	—
17 Rättvik	—	—	—	409 945	2,681	57,9	16 598	0,107	50,1
18 Älvdalen	—	—	—	349 789	2,951	60,6	—	—	—
19 Råmen	—	—	—	137 781	2,608	45,0	—	—	—
20 Arjeplog	—	—	—	580 347	6,776	65,6	25 860	0,302	47,7
21 Asarum	—	—	—	279 853	2,358	66,7	—	—	—
22 Bjuråker	—	—	—	321 790	5,395	70,5	—	—	—
23 Hammerdal	—	—	—	321 821	4,341	55,0	—	—	—
24 Algutsboda	—	—	—	179 374	3,107	67,7	—	—	—
25 Fjällsjö	—	—	—	205 419	5,424	54,3	22 652	0,598	36,3
26 Färgelanda	—	—	—	118 988	3,066	62,7	36 255	0,934	60,2
27 Amnehärad	—	—	—	135 371	2,941	69,4	—	—	—
28 Sollentuna	—	—	—	655 774	2,599	52,9	53 921	0,214	55,5
29 Lit	—	—	—	254 070	5,570	61,5	—	—	—
30 Östervåla	—	—	—	178 741	4,553	66,0	—	—	—
31 Misterhult	—	—	—	254 946	6,151	72,3	—	—	—
32 Råneå	—	—	—	739 815	7,250	59,3	67 818	0,665	59,5
33 Nysätra	—	—	—	316 486	7,339	74,5	—	—	—
34 Karl Gustav	—	—	—	419 464	16,110	63,8	—	—	—
S:a resp. medeltal	1 600 750	0,285	34,3	14 038 790	1,737	58,5	838 634	0,255	54,0
<i>C. Stockholms stad</i>	2 664 750	0,090	7,8	16 104 935	0,544	35,8	3 648 654	0,123	46,2

Kommun	Gymnasium			Yrkesundervisning			Bibliotek		
	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.
	29	30	31	32	33	34	35	36	37
<i>A. Städer</i>									
1 Kiruna	60 000	0,081	44,2	98 652	0,133	21,9	9 315	0,013	19,9
2 Nynäshamn	—	—	—	10 351	0,049	34,5	9 943	0,047	41,9
3 Solna	0	0	0	36 419	0,037	31,1	9 948	0,010	13,7
4 Västerås	—	—	—	44 052	0,029	22,6	—	—	—
5 Borlänge	—	—	—	23 203	0,043	42,6	10 271	0,019	35,0
6 Kristianstad	—	—	—	42 977	0,070	23,1	33 636	0,055	32,8
7 Köping	—	—	—	6 815	0,022	43,5	9 964	0,032	26,4
8 Nässjö	—	—	—	0	0	0	8 600	0,024	90,5
9 Hässleholm	—	—	—	3 933	0,019	12,7	9 945	0,047	33,4
10 Vetlanda	—	—	—	4 187	0,029	43,9	3 650	0,025	72,0
<i>B. Landskommuner</i>									
11 Hofors	—	—	—	7 541	0,028	24,2	9 954	0,064	40,7
12 Ätvidaberg	—	—	—	3 926	0,020	56,6	2 112	0,011	34,4
13 Älvkarleby	—	—	—	—	—	—	820	0,004	100,0
14 Brunnby	—	—	—	—	—	—	1 195	0,021	33,5
15 Själevad	—	—	—	3 725	0,012	41,1	—	—	—
16 Bankeryd	—	—	—	981	0,018	15,1	640	0,012	37,7
17 Rättvik	—	—	—	4 005	0,026	36,1	1 016	0,007	36,0
18 Älvdalen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19 Råmen	—	—	—	—	—	—	2 450	0,046	57,7
20 Arjeplog	—	—	—	0	0	0	500	0,006	100,0
21 Asarum	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22 Bjuråker	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23 Hammerdal	—	—	—	—	—	—	854	0,012	55,1
24 Algutsboda	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25 Fjällsjö	—	—	—	—	—	—	469	0,012	37,8
26 Färgelanda	—	—	—	—	—	—	913	0,024	60,1
27 Amnehärad	—	—	—	—	—	—	595	0,013	66,5
28 Sollentuna	—	—	—	7 136	0,028	54,7	10 000	0,040	20,7
29 Lit	—	—	—	—	—	—	150	0,003	43,2
30 Östervåla	—	—	—	—	—	—	350	0,009	43,8
31 Misterhult	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32 Råneå	—	—	—	22 888	0,224	19,3	—	—	—
33 Nysätra	—	—	—	—	—	—	200	0,005	47,7
34 Karl Gustav	—	—	—	—	—	—	1 050	0,040	51,2
S:a resp. medeltal	60 000	0,035	10,0	320 791	0,046	24,4	138 540	0,024	30,2
<i>C. Stockholms stad</i>	71 875	0,00	37,9	850 619	0,029	15,4	8 864	0,00	0,3

Tabell 1

Kommun	Fattigvård			Barnavård			Arbetslöshetshjälp		
	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.
	38	39	40	41	42	43	44	45	46
<i>A. Städer</i>									
1 Kiruna	49 950	0,068	8,3	14 517	0,020	9,3	3 083	0,004	1,8
2 Nynäshamn	0	0	0	2 154	0,010	7,9	0	0	0
3 Solna	49 776	0,051	6,4	49 581	0,051	13,0	3 881	0,004	15,9
4 Västerås	0	0	0	45 537	0,030	9,2	—	—	—
5 Borlänge	6 308	0,012	4,1	11 041	0,020	12,2	—	—	—
6 Kristianstad	4 369	0,007	1,6	19 934	0,032	12,9	1 961	0,003	16,9
7 Köping	21 418	0,068	8,1	10 222	0,033	13,9	—	—	—
8 Nässjö	6 289	0,018	3,3	2 682	0,008	11,3	0	0	0
9 Hässleholm	1 682	0,008	1,0	2 541	0,012	7,7	—	—	—
10 Vetlanda	8 406	0,058	13,3	1 672	0,011	8,5	0	0	0
<i>B. Landskommuner</i>									
11 Hofors	90	0,000	0,1	4 359	0,016	16,7	—	—	—
12 Ätvidaberg	91	0,001	0,2	2 565	0,013	27,9	—	—	—
13 Älvkarleby	1 709	0,009	0,7	3 697	0,019	12,2	—	—	—
14 Brunnby	5 324	0,092	48,5	677	0,012	19,5	—	—	—
15 Själevad	8 730	0,029	4,6	6 172	0,020	24,0	0	0	0
16 Bankeryd	1 206	0,023	5,0	342	0,006	8,9	—	—	—
17 Rättvik	14 323	0,092	18,7	2 995	0,019	14,9	—	—	—
18 Älvdalen	2 580	0,022	5,4	7 110	0,060	34,0	—	—	—
19 Råmen	334	0,006	0,3	1 300	0,025	14,0	0	0	0
20 Arjeplog	15 602	0,182	10,3	4 882	0,057	32,7	—	—	—
21 Asarum	5 503	0,046	5,3	2 660	0,022	12,8	—	—	—
22 Bjuråker	1 440	0,024	3,4	4 427	0,074	38,6	—	—	—
23 Hammerdal	960	0,013	1,8	5 545	0,075	30,0	0	0	0
24 Algutsboda	829	0,014	3,8	615	0,010	7,7	—	—	—
25 Fjällsjö	0	0	0	2 501	0,066	26,1	—	—	—
26 Färgelanda	1 747	0,045	4,1	455	0,012	10,3	—	—	—
27 Amnehärad	0	0	0	1 375	0,030	28,0	—	—	—
28 Sollentuna	15 190	0,060	7,1	16 081	0,064	13,7	—	—	—
29 Lit	0	0	0	2 045	0,045	19,8	—	—	—
30 Östervåla	300	0,008	1,2	947	0,024	33,0	—	—	—
31 Misterhult	749	0,018	2,0	1 110	0,027	13,8	—	—	—
32 Råneå	964	0,009	0,5	14 493	0,142	20,5	2 171	0,021	52,7
33 Nysätra	0	0	0	402	0,009	6,0	—	—	—
34 Karl Gustav	10 819	0,416	11,1	4 896	0,188	33,5	—	—	—
S:a resp. medeltal	236 688	0,029	4,6	251 532	0,031	13,1	11 096	0,003	4,9
<i>C. Stockholms stad</i>	794 814	0,027	2,7	1 322 692	0,045	7,1	614 882	0,021	20,6

Kommun	Nykterhetsvård			Social hemhjälp			Övriga bidrag		
	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.	totalt	per sk.kr.	% av drift-utg.
	47	48	49	50	51	52	53	54	55
<i>A. Städer</i>									
1 Kiruna	1 000	0,001	7,4	18 238	0,025	30,2	—	—	—
2 Nynäshamn	700	0,003	9,9	3 300	0,015	20,0	—	—	—
3 Solna	1 233	0,001	4,8	8 758	0,009	18,4	68 184	0,070	64,6
4 Västerås	1 478	0,001	5,3	9 617	0,006	28,2	—	—	—
5 Borlänge	1 000	0,002	7,5	6 836	0,013	60,6	—	—	—
6 Kristianstad	1 000	0,002	9,9	6 333	0,010	33,0	—	—	—
7 Köping	800	0,003	11,8	3 565	0,011	35,0	—	—	—
8 Nässjö	875	0,002	24,4	6 600	0,019	27,1	—	—	—
9 Hässleholm	800	0,004	12,5	2 448	0,012	17,7	—	—	—
10 Vetlanda	890	0,006	14,9	1 710	0,012	12,9	—	—	—
<i>B. Landskommuner</i>									
11 Hofors	830	0,003	30,5	0	0	0	4 782	0,017	11,0
12 Ätvidaberg	500	0,003	64,9	0	0	0	1 500	0,003	21,0
13 Älvkarleby	550	0,003	39,7	4 233	0,022	38,8	228	0,001	31,6
14 Brunnby	200	0,003	26,4	1 312	0,023	43,6	—	—	—
15 Själevad	900	0,003	32,2	8 693	0,028	28,0	—	—	—
16 Bankeryd	75	0,001	15,7	1 119	0,021	32,6	—	—	—
17 Rättvik	400	0,003	40,6	2 478	0,016	37,1	273	0,002	40,8
18 Älvdalen	800	0,007	25,7	3 661	0,031	25,5	0	0	0
19 Rämen	200	0,004	43,2	1 280	0,024	20,2	476	0,009	6,3
20 Arjeplog	600	0,007	25,1	4 792	0,056	50,1	535	0,006	5,9
21 Asarum	450	0,004	64,8	976	0,008	12,4	561	0,005	4,0
22 Bjuråker	100	0,002	18,4	1 266	0,021	44,1	1 806	0,030	27,3
23 Hammerdal	400	0,005	52,4	1 923	0,026	27,1	2 433	0,033	24,9
24 Algutsboda	261	0,005	52,9	991	0,017	16,7	2 551	0,044	38,2
25 Fjällsjö	420	0,011	50,4	1 475	0,039	36,2	2 324	0,061	33,7
26 Färgelanda	175	0,004	23,2	914	0,024	32,5	—	—	—
27 Amnehärad	125	0,003	43,0	2 064	0,045	41,6	0	0	0
28 Sollentuna	700	0,003	28,9	5 822	0,023	27,3	—	—	—
29 Lit	510	0,011	66,8	1 281	0,023	44,8	54	0,001	76,5
30 Östervåla	300	0,008	39,4	947	0,024	35,9	473	0,012	12,6
31 Misterhult	175	0,004	47,4	—	—	—	—	—	—
32 Råneå	700	0,007	34,8	4 206	0,041	22,1	4 302	0,042	29,7
33 Nysätra	100	0,002	46,7	1 448	0,034	21,4	3 052	0,071	45,2
34 Karl Gustav	600	0,023	83,0	2 475	0,095	29,3	5 321	0,204	52,1
S:a resp. medeltal	19 847	0,002	13,3	120 761	0,015	26,4	98 855	0,037	32,8
<i>C. Stockholms stad</i>	7 071	0,00	1,3	111 380	0,00	13,9	9 059 838	0,306	11,7

TABELL II
 utvisande storleken i 1 000-tal kronor av ett allmänt statsbidrag till vissa kommuner för
 åren 1947—1949 enligt utredningens alternativ A och B.

Nr, namn och län	Invånare	Skatte- kronor per in- vånare	Faktis- ka net- tout- gifter per in- vånare	Medelutgif- ter per in- vånare för skatteun- derlags- grupperna	Inter- polera- de me- delut- gifts- värden	Statsbidrag i 1 000-tal kr enligt alt. A		Statsbidrag i 1 000-tal kr enligt alt. B	
						Direkt enl. for- meln	Med till- lämpn. av jämk- nings- regeln	Direkt enl. for- meln	Med till- lämpn. av jämk- nings- regeln
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1 Torhamn Blek.	2 266	5,88	104,80		138,00	195	166	237	166
2 Karl Gustav Nb.	3 406	6,86	249,04		138,00	431	431	584	584
3 Värö Hall.	2 388	6,63	72,57		138,00	157	81	145	81
4 Jämjö Blek.	2 407	7,00	107,87		138,00	180	160	188	160
5 Pajala Nb.	6 953	7,82	255,27		138,00	845	845	1 027	1 027
6 Överkalix Nb.	9 099	7,44	246,49		138,00	1 070	1 070	1 281	1 281
7 Frändefors Älvsb.	3 255	7,45	88,88		138,00	211	144	206	144
8 Kristianopel Blek.	2 442	7,53	113,02		138,00	177	166	182	166
9 Övertorneå Nb.	7 046	7,56	241,85		138,00	810	810	957	957
10 Hållnäs Upps.	2 511	7,64	93,10		138,00	163	128	157	128
11 Hällaryd Blek.	2 299	7,72	109,83		138,00	160	151	162	151
12 Lövånger Vb.	5 742	7,77	129,67		138,00	437	437	459	459
13 Sätilla Älvsb.	2 144	7,80	83,99		138,00	130	87	121	87
14 V:a Torsås Kron.	2 543	7,95	101,65		138,00	166	130	163	130
15 Ramdala Blek.	2 196	7,98	128,84		138,00	163	163	169	169
16 Fridlevstad Blek.	2 406	7,99	118,89		138,00	170	167	173	167
17 Vilhelmina, lk Vb.	9 467	8,16	186,81		138,00	873	873	956	956
18 Norrfjärden Nb.	4 724	8,37	175,69		138,00	411	411	440	440
19 Byske Vb.	9 153	8,64	173,21		138,00	770	770	812	812
20 Lyse Göteb.	2 102	8,65	129,81		138,00	146	146	148	148
21 Växtorp Hall.	2 517	8,66	86,17		138,00	138	92	127	92
22 Osby, lk Krist.	2 812	8,66	100,24		138,00	168	131	161	131
23 Tärendö Nb.	2 281	8,75	242,00		138,00	242	242	261	261
24 Naverstad Göteb.	2 084	8,81	86,70		138,00	112	79	104	79
25 Gnarp Gävl.	3 317	8,82	116,10		138,00	211	205	209	205
26 Hjälmseryd Jönk.	2 116	8,91	91,67	Grupp I	138,00	116	88	109	88
27 Hortlax Nb.	4 672	9,04	170,50	N:r:is 1-49					
28 Ljustorp Vrnl.	2 122	9,05	176,18	140,00	138,00	374	374	388	388
29 Urshult Kron.	3 486	9,07	95,86		138,00	174	174	181	181
30 Bräkne- Hoby Blek.	4 237	9,09	124,87		138,00	191	157	181	157
31 Nedertorneå Nb.	4 303	9,20	243,18		138,00	273	273	271	271
32 Börstil Sthlm	2 712	9,21	100,68		138,00	444	444	465	465
33 Virestad Kron.	3 121	9,21	108,76		138,00	151	129	144	129
34 Älmeboda Kron.	2 266	9,27	93,29		138,00	182	175	177	175
35 Oviken Jämtl.	2 059	9,38	157,00		138,00	119	89	113	89
36 Råneå Nb.	8 854	9,39	232,04		138,00	151	151	154	154
37 Hälsingtuna Gävl.	2 301	9,40	108,94		138,00	868	868	878	878
38 Nederluleå Nb.	11 151	9,41	166,00		138,00	131	105	127	105
39 Nysätra Vb.	3 870	9,41	152,78		138,00	845	845	863	863
40 Veinge Hall.	2 503	9,50	89,19		138,00	276	276	280	280
41 Björna Vrnl.	3 251	9,51	172,98		138,00	124	86	117	86
42 Berg Jämtl.	3 209	9,57	140,01		138,00	252	252	257	257
43 Nora Vrnl.	2 993	9,61	168,78		138,00	212	212	212	212
44 Jämshög Blek.	3 593	9,64	128,68		138,00	225	225	229	229
45 Järvsö Gävl.	7 151	9,65	158,81		138,00	221	221	220	220
46 Sävar Vb.	3 532	9,92	134,00		138,00	512	512	518	518
						216	216	216	216

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
47 Morup	Hall.	2 385	9,97	72,88		138,00	97	45	89	45
48 Alsen	Jämtl.	2 326	9,98	137,85		138,00	144	144	145	145
49 Ryssby	Kron.	2 078	10,04	97,20		138,00	100	85	97	85
50 Tuna	Kalm.	2 343	10,07	124,54		138,00	134	134	133	133
51 Torsås	Kalm.	4 421	10,08	95,87		138,00	209	177	203	177
52 Vännäs, lk	Vb.	5 215	10,09	131,14		138,00	308	308	308	308
53 Mjällby	Blek.	5 677	10,16	114,62		138,00	301	301	298	298
54 Örkened	Krist.	4 019	10,18	113,52		138,00	211	211	209	209
55 Kristdala	Kalm.	2 878	10,18	128,87		138,00	165	165	165	165
56 Brastad	Göteb.	2 941	10,20	120,78		138,00	161	161	160	160
57 Kville	Göteb.	4 079	10,21	125,85		138,00	229	229	229	229
58 Väddö	Sthlm	3 063	10,23	142,88		138,00	190	190	190	190
59 Brunflo	Jämtl.	3 080	10,30	143,62		138,00	190	190	191	191
60 Mörrum	Blek.	4 037	10,31	117,64		138,00	213	213	213	213
61 Vena	Kalm.	2 583	10,37	116,57		138,00	134	134	134	134
62 Östervåla	Västm.	3 307	10,39	102,11		138,00	156	156	154	154
63 Tanum	Göteb.	4 354	10,39	124,29		138,00	237	237	237	237
64 Skee	Göteb.	4 129	10,40	119,82		138,00	218	218	218	218
65 Söderåkra	Kalm.	3 884	10,41	111,85		138,00	195	195	194	194
66 Sidensjö	Vrnl.	2 236	10,42	164,46		138,00	151	151	152	152
67 Långaryd	Jönk.	3 258	10,46	107,09		138,00	157	156	156	156
68 Burträsk	Vb.	10 062	10,46	158,09		138,00	656	656	660	660
69 Svarteborg	Göteb.	2 550	10,48	106,18		138,00	122	119	121	119
70 Tossene	Göteb.	4 311	10,52	101,85		138,00	198	162	197	162
71 Malå	Vb.	5 159	10,63	178,78		138,00	365	365	366	366
72 Ljuder	Kron.	2 087	10,68	103,61		138,00	95	89	95	89
73 Länna	Sthlm	2 060	10,70	122,86		138,00	106	106	107	107
74 Jörn	Vb.	5 585	10,73	171,69	Grupp II	138,00	378	378	380	380
75 Tåsjö	Vrnl.	4 392	10,87	213,48	N:ris 50-98	138,00	354	354	363	363
76 Träslöv	Hall.	2 483	10,93	76,08	133,20	138,00	85	36	87	36
77 Knäred	Hall.	2 417	10,95	109,92		138,00	110	110	112	112
78 Norrala	Gävl.	2 782	10,96	132,77		138,00	147	147	150	150
79 Stöde	Vrnl.	4 841	10,96	187,82		138,00	345	345	345	345
80 Misterhult	Kalm.	3 516	10,97	166,29		138,00	225	225	227	227
81 V:a Ed	Kalm.	2 130	11,01	130,84		138,00	111	111	113	113
82 Offerdal	Jämtl.	4 356	11,03	146,73		138,00	249	249	253	253
83 Grava	Värml.	2 730	11,04	135,05		138,00	145	145	148	148
84 Hjäsås	Krist.	2 819	11,11	117,07		138,00	131	131	135	135
85 Alnö	Vrnl.	5 310	11,11	193,47		138,00	383	383	381	381
86 Arnäs	Vrnl.	5 217	11,16	162,88		138,00	320	320	323	323
87 Gunnarskog	Värml.	3 758	11,18	133,41		138,00	194	194	199	199
88 Ramsele	Vrnl.	4 244	11,18	205,68		138,00	321	321	317	317
89 Morlanda	Göteb.	2 584	11,21	103,29		138,00	107	98	111	98
90 Markaryd	Kron.	3 024	11,26	69,26		138,00	89	18	94	18
91 Bjurholm	Vb.	5 236	11,26	174,25		138,00	338	338	340	340
92 Ryssby	Kalm.	2 470	11,29	105,72		138,00	102	102	107	107
93 Fagerhult	Kalm.	2 037	11,30	128,62		138,00	100	100	103	103
94 Ljusdal, lk	Gävl.	7 285	11,31	157,80		138,00	427	427	434	434
95 Glimåkra	Krist.	3 149	11,34	110,24		138,00	134	134	141	141
96 Sillerud	Värml.	2 354	11,34	131,34		138,00	117	117	121	121
97 Delsbo	Gävl.	4 990	11,37	130,13		138,00	244	244	253	253
98 Hässjö	Vrnl.	3 751	11,48	158,15		138,00	217	217	221	221
99 Lövestad	Malm.	2 130	11,44	102,27		138,00	83	83	89	89
100 Gärdhem	Älvsb.	2 008	11,45	90,65		138,00	71	52	76	52
101 Heggensås	Jämtl.	2 326	11,53	156,26		138,00	131	131	134	134
102 Helgum	Vrnl.	2 426	11,53	173,54		138,00	151	151	153	153
103 Ås	Jämtl.	2 089	11,54	124,79		138,00	96	96	101	101
104 Lit	Jämtl.	3 334	11,60	176,83		138,00	209	209	211	211
105 Köla	Värml.	2 296	11,66	122,15		138,00	101	101	108	108
106 Bjuråker	Gävl.	3 875	11,67	164,21		138,00	225	225	230	230

Tabell II

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
107 Rydaholm	Jönk.	3 314	11,70	97,62		138,00	118	107	129	107
108 Askum	Göteb.	2 195	11,71	98,75		138,00	79	72	86	72
109 Anundsjö	Vrnl.	8 224	11,73	143,35		138,00	416	416	435	435
110 Edefors	Nb.	3 913	11,73	232,60		138,00	315	315	305	305
111 Tvååker	Hall.	2 309	11,74	84,95		138,00	72	47	80	47
112 Skärstad	Jönk.	2 056	11,80	95,19		138,00	70	61	78	61
113 Stensele	Vb.	7 119	11,81	191,30		138,00	470	470	470	470
114 Mörlunda	Kalm.	3 895	11,83	114,63		138,00	157	157	170	170
115 Rätan	Jämtl.	2 009	11,83	183,95		138,00	127	127	128	128
116 Österlövsta	Upps.	2 767	11,84	107,79		138,00	105	105	115	115
117 Årsunda	Gävl.	2 041	11,84	146,95		138,00	104	104	109	109
118 V:a Karup	Krist.	2 556	11,87	83,94		138,00	76	52	87	52
119 Östmark	Värml.	2 949	11,87	149,57		138,00	152	152	159	159
120 Kvistbro	Ör.	3 400	11,88	88,84		138,00	106	80	121	80
121 Bergsjö	Gävl.	3 873	11,89	147,07		138,00	196	196	206	206
122 Björkvik	Söd.	2 596	11,91	123,11	Grupp III	138,00	110	110	119	119
123 Ärnskog	Värml.	2 470	11,91	128,94	N:r:is 99-147	138,00	110	110	118	118
124 Överluleå	Nb.	10 412	11,99	184,02	133,91	138,00	648	648	654	654
125 Udenäs	Skar.	3 334	12,00	103,47		138,00	118	118	132	132
126 Färila- Kärböle	Gävl.	5 846	12,01	191,03		138,00	376	376	378	378
127 Dorotea	Vb.	5 810	12,02	199,77		138,00	391	391	389	389
128 Snöstorp	Hall.	2 419	12,03	108,08		138,00	89	89	99	92
129 Folkärna	Kopp.	4 725	12,05	148,93		138,00	237	237	249	249
130 Ö:a Fågel- vik	Värml.	2 293	12,06	107,90		138,00	83	83	93	87
131 Dals-Ed	Älvsb.	2 602	12,08	104,82		138,00	91	91	103	103
132 Skatelöv	Kron.	2 051	12,15	103,86		138,00	70	70	80	75
133 Harplinge	Hall.	2 525	12,16	118,12		138,00	98	98	110	110
134 Munktorp	Västmn.	2 133	12,17	129,56		138,00	91	91	100	100
135 Asker	Ör.	3 432	12,18	104,40		138,00	117	117	135	130
136 Fjällsjö	Vrnl.	2 550	12,23	209,84		138,00	176	176	174	174
137 Brunsöskog	Värml.	3 034	12,24	107,49		138,00	106	106	121	108
138 Döderhult	Kalm.	5 302	12,26	129,20		138,00	222	222	245	245
139 Glava	Värml.	2 506	12,26	162,14		138,00	132	132	139	139
140 Julita	Söd.	2 290	12,35	120,02		138,00	87	87	99	99
141 Siljansnäs	Kopp.	2 107	12,37	114,36		138,00	76	76	87	87
142 Färgelanda	Älvsb.	2 655	12,37	136,20		138,00	115	115	126	126
143 Berga	Kron.	2 777	12,40	101,76		138,00	88	88	103	94
144 Ärla	Söd.	2 098	12,43	117,13		138,00	77	77	88	88
145 Hille	Gävl.	3 302	12,43	143,61		138,00	150	150	163	163
146 Hassela	Gävl.	2 089	12,45	154,05		138,00	102	102	109	109
147 Hedesunda	Gävl.	3 627	12,48	132,62		138,00	150	150	167	167
148 Madessjö	Kalm.	4 518	12,49	111,85		138,00	155	155	182	182
149 Möklinta	Västmn.	2 215	12,50	155,46		138,00	108	108	116	116
150 V:a Vram	Krist.	2 901	12,52	94,98		138,00	83	82	102	82
151 Lösen	Blek.	2 722	12,52	141,52		138,00	120	120	132	132
152 Hova	Skar.	3 215	12,53	95,78		138,00	92	82	114	82
153 Hammerdal	Jämtl.	4 846	12,54	166,59		138,00	253	253	267	267
154 Bureå	Vb.	5 539	12,55	195,05		138,00	341	341	345	345
155 Bjärträ	Vrnl.	4 392	12,57	222,87		138,00	311	311	304	304
156 Torup	Hall.	2 360	12,59	118,99		138,00	85	85	99	99
157 Hallinge- berg	Kalm.	3 444	12,59	139,82		138,00	148	148	164	164
158 Hede	Jämtl.	2 006	12,60	190,44		138,00	120	120	122	122
159 Degerfors	Vb.	10 118	12,61	160,65		138,00	503	503	537	537
160 N:a Mellby	Krist.	2 443	12,62	111,13		138,00	81	81	97	94
161 Skedevi	Östg.	2 543	12,63	156,03		138,00	122	122	132	132
162 Hanebo	Gävl.	4 052	12,66	166,23		138,00	207	207	220	220
163 Stora Tuna	Kopp.	9 426	12,72	141,71		138,00	401	401	448	448

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
164 Ödeshög	Östg.	3 218	12,79	104,77		138,00	96	96	119	108
165 Österfärnebo	Gävl.	2 656	12,80	115,15		138,00	88	88	106	106
166 St. Mellösa	Ör.	2 531	12,81	96,82		138,00	68	68	88	68
167 Viby	Ör.	3 647	12,86	109,69		138,00	112	112	139	137
168 Nättraby	Blek.	2 461	12,86	134,38		138,00	96	96	111	111
169 Gräsmark	Värml.	2 699	12,92	151,87		138,00	120	120	133	133
170 Arvidsjaur	Nb.	10 997	12,92	243,81		138,00	826	826	792	792
171 Ytterby	Göteb.	2 069	12,95	130,70	Grupp IV	138,00	77	77	90	90
172 Almundstryd	Kron.	3 487	12,97	111,83	N:ris 148-196	138,00	107	107	134	130
173 Almunge	Sthlm	2 194	12,97	149,46	141,83	138,00	95	95	106	106
174 Eda	Värml.	6 120	12,97	164,35		138,00	295	295	320	320
175 Malmbäck	Jönk.	2 284	13,02	86,16		138,00	50	31	71	31
176 Vislanda	Kron.	2 607	13,04	114,14		138,00	81	81	101	101
177 Sveg, lk	Jämtl.	2 093	13,05	164,69		138,00	100	100	109	109
178 Floda	Söd.	2 584	13,05	120,65		138,00	85	85	105	105
179 Nosaby	Krist.	2 265	13,06	106,87		138,00	64	64	83	83
180 Föllinge	Jämtl.	2 464	13,10	165,30		138,00	117	117	128	128
181 Tierp, lk	Upps.	4 679	13,16	126,08		138,00	159	159	199	199
182 Arjeplog	Nb.	5 010	13,18	225,96		138,00	336	336	331	331
183 Fliseryd	Kalm.	2 389	13,22	123,99		138,00	79	79	97	97
184 N:a Åkarp	Krist.	3 193	13,26	117,80		138,00	97	97	125	125
185 Västland	Upps.	2 549	13,30	132,78		138,00	90	90	109	109
186 Ekshärad	Värml	6 016	13,36	163,56		138,00	271	271	302	302
187 Nora	Västml.	3 106	13,39	144,28		138,00	119	119	141	141
188 Algutsboda	Kron.	3 831	13,41	124,77		138,00	121	121	154	154
189 Nätra	Vrnl.	5 972	13,41	175,75		138,00	291	291	316	316
190 Södra Vi	Kalm.	3 239	13,45	118,18		138,00	94	94	125	125
191 Asarum	Blek.	7 296	13,45	132,84		138,00	249	249	308	308
192 Bygdeå	Vb.	6 731	13,46	176,68		138,00	327	327	356	356
193 Lerbäck	Ör.	4 223	13,48	108,78		138,00	109	109	151	146
194 Nyed	Värml.	4 291	13,51	160,12		138,00	183	183	352	351
195 Ingatorp	Jönk.	2 354	13,51	131,91		138,00	78	78	98	98
196 Borrby	Krist.	2 354	13,51	120,97		138,00	70	70	92	92
197 Ramsberg	Ör.	2 967	13,56	146,92		138,00	112	112	134	134
198 Hjärtum	Göteb.	2 284	13,58	110,89		138,00	59	59	83	81
199 Söderbärke	Kopp.	3 520	13,63	138,51		138,00	122	122	151	151
200 Björketorp	Älvsb.	2 144	13,64	102,63		138,00	48	48	72	54
201 Junsele	Vrnl.	3 760	13,66	198,93		138,00	205	205	215	215
202 Ålem	Kalm.	5 091	13,67	113,98		138,00	133	133	186	186
203 Arbrå	Gävl.	5 228	13,68	163,97		138,00	223	223	256	256
204 Stora Kil	Värml	4 002	13,69	167,73		138,00	176	176	199	199
205 Alfta	Gävl.	6 514	13,69	157,23		138,00	263	263	308	308
206 Stenbrohult	Kron.	2 812	13,70	109,25		138,00	68	68	99	93
207 Ytterhogdal	Jämtl.	1 835	13,70	171,06		138,00	82	82	93	93
208 Högsby	Kalm.	5 379	13,74	144,35		138,00	192	192	237	237
209 Fryksände	Värml.	6 957	13,76	132,61		138,00	220	220	285	285
210 Habo	Skar.	3 365	13,77	95,95		138,00	65	65	106	67
211 Ringarum	Östg.	4 767	13,77	126,00		138,00	140	140	187	187
212 Vimmerby, lk	Kalm.	2 081	13,77	126,41		138,00	61	61	82	82
213 Grythyttan	Ör.	2 886	13,79	147,77		138,00	105	105	129	129
214 N:a Solberga	Jönk.	2 301	13,82	122,42		138,00	64	64	88	88
215 Mälilla	Kalm.	2 687	13,85	146,93		138,00	96	96	119	119
216 Forsa	Gävl.	4 223	13,87	136,46		138,00	135	135	176	176
217 Vendel	Upps.	2 412	13,89	111,30		138,00	57	57	85	85
218 Säby	Jönk.	3 496	13,90	124,62		138,00	98	98	135	135
219 Åre	Jämtl.	3 118	13,96	165,76		138,00	128	128	150	150
220 Rimbo	Sthlm	2 351	13,99	124,56		138,00	64	64	90	90

Tabell II

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
221 Revsund	Jämtl.	2 581	14,01	197,18	Grupp V N:ris 197-245 139,24	138,00	132	132	142	142
222 Villstad	Jönk.	3 672	14,09	127,87		138,00	101	101	142	142
223 Haverö	Vrnl.	2 715	14,12	209,90		138,00	148	148	156	156
224 Stora Malm	Söd.	2 138	14,18	123,03		138,00	55	55	80	80
225 Borgsjö	Vrnl.	4 603	14,14	180,65		138,00	206	206	234	234
226 Linde	Ör.	8 264	14,18	125,79		138,00	216	216	313	313
227 Bräcke	Jämtl.	2 390	14,22	186,84		138,00	110	110	124	124
228 Reftele	Jönk.	2 047	14,26	112,84		138,00	43	43	71	66
229 St. Skedvi	Kopp.	3 290	14,27	141,12		138,00	101	101	136	136
230 Hällesjö	Jämtl.	2 280	14,28	153,65		138,00	79	79	101	101
231 Foss	Göteb.	4 114	14,82	140,93		138,00	124	124	169	169
232 Lindome	Hall.	2 835	14,84	100,48		138,00	47	40	89	40
233 Sandhult	Älvsb.	4 035	14,36	98,60		138,00	63	63	124	72
234 Virserum	Kalm.	3 956	14,86	120,22		138,00	91	91	142	142
235 Amnehärad	Skar.	3 174	14,86	119,20		138,00	72	72	114	114
236 Färnebo	Värml	2 928	14,88	113,87		138,00	60	60	100	100
237 Ovanåker	Gävl.	7 116	14,44	172,50		138,00	283	283	340	340
238 Trosa- Vagnhärad	Söd.	2 092	14,48	119,86		138,00	46	46	74	74
239 Gamleby	Kalm.	3 015	14,48	149,42		138,00	96	96	128	128
240 Åsele	Vb.	6 073	14,54	193,98		138,00	280	280	316	316
241 Hovman- torp	Kron.	2 022	14,56	120,88		138,00	44	44	72	72
242 S:a Åsum	Malm.	3 092	14,58	101,79		138,00	47	47	96	70
243 Ö:a Broby	Krist.	2 458	14,61	133,83		138,00	63	63	95	95
244 Hörnefors	Vb.	3 828	14,61	188,57	138,00	168	168	194	194	
245 Forserum	Jönk.	2 354	14,68	105,19	138,00	36	36	74	52	
246 Husby- Rekarne	Söd.	2 567	14,70	141,14	138,00	70	70	102	102	
247 Kisa	Östg.	4 058	14,76	136,63	138,00	103	103	157	157	
248 Vittinge	Västm	2 656	14,76	122,47	138,00	55	55	94	94	
249 Väsby	Malm.	3 114	14,77	108,16	138,00	49	49	100	85	
250 Ekeby	Malm.	3 320	14,80	98,60	138,00	41	41	98	71	
251 Essunga	Skar.	2 599	14,81	80,52	138,00	16	4	66	4	
252 Töreboda	Skar.	3 676	14,81	182,18	138,00	148	148	178	178	
253 Leksand	Kopp.	9 282	14,86	100,40	138,00	116	116	278	186	
254 Lenhovda	Kron.	2 408	14,89	127,61	138,00	51	51	87	87	
255 Gustafs	Kopp.	2 254	14,98	114,60	138,00	38	38	75	68	
256 Gränna, st	Jönk.	1 437	15,08	174,49	138,00	51	51	66	66	
257 Sköldinge	Söd.	3 172	15,09	112,03	138,00	47	47	102	94	
258 Sorunda	Sthlm	2 608	15,09	147,07	138,00	69	69	104	104	
259 Tibro	Skar.	6 181	15,18	154,70	138,00	177	177	256	256	
260 Riseberga	Krist.	4 364	15,19	118,98	138,00	71	71	146	146	
261 Råmen	Värml	2 951	15,19	168,79	138,00	97	97	130	130	
262 Nottebäck m. Granhult	Kron.	2 660	15,24	107,97	138,00	32	32	82	61	
263 Kullings- Skövde	Älvsb.	2 342	15,27	104,87	138,00	26	26	70	39	
264 Svedala, lk	Malm.	2 906	15,29	99,03	138,00	26	26	83	44	
265 Krokek	Östg.	2 360	15,29	124,71	138,00	41	41	81	81	
266 Järna	Kopp.	7 116	15,29	138,86	138,00	157	157	267	267	
267 By	Kopp.	4 959	15,38	155,57	138,00	136	136	203	203	
268 Adals-Liden	Vrnl.	3 106	15,84	195,12	138,00	126	126	152	152	
269 Hubbo	Västm	2 014	15,85	125,70	138,00	35	35	69	69	
270 Norrbärke	Kopp.	5 135	15,86	175,99	138,00	174	174	231	231	
271 Järbo	Gävl.	2 931	15,88	153,73	138,85	78	78	118	118	
272 Ore	Kopp.	3 081	15,45	161,93	139,56	91	91	129	129	
273 Valbo	Gävl.	12 369	15,45	146,54	139,56	303	303	478	478	
274 Floda	Kopp.	2 639	15,48	151,84	140,08	70	70	105	105	
275 Svärdsjö	Kopp.	5 081	15,49	82,87	140,25	17	17	124	124	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
276 Finja	Krist.	4 169	15,50	114,46		140,48	58	58	132	122
277 Hedemora, lk	Kopp.	5 649	15,52	144,89		140,77	136	136	215	215
278 Älgshult	Kron.	4 163	15,55	135,27		141,29	88	88	150	150
279 Boxholm	Östg.	4 210	15,55	126,63		141,29	77	77	144	144
280 Vallentuna	Sthlm	2 178	15,56	170,58		141,47	72	72	94	94
281 S:a Vram	Malm.	2 753	15,62	131,57		142,51	55	55	96	96
282 Bodafors	Jönk.	2 344	15,70	166,88		143,90	75	75	98	98
283 Nås	Kopp.	2 146	15,70	158,77		143,90	63	63	87	87
284 Rödene	Älvsb.	2 778	15,76	81,72		144,94	11	8	66	8
285 Kvidinge	Krist.	2 230	15,81	117,77		145,80	36	36	70	61
286 Hakarp	Jönk.	2 515	15,88	127,01		147,02	49	49	84	78
287 Kvilleinge	Östg.	4 609	15,91	135,05		147,54	104	104	161	161
288 Skön	Vrnl.	11 738	15,92	215,25		147,71	578	578	595	595
289 Ovensjö	Gävl.	8 513	15,95	136,11		148,28	196	196	299	299
290 Torp	Vrnl.	9 213	16,02	201,04		149,45	414	414	439	439
291 Nedre Ulle- rud	Värml.	4 064	16,05	158,30		149,97	125	125	160	160
292 Jokkmokk	Nb.	10 056	16,06	279,83		150,14	717	717	623	623
293 Fristad	Älvsb.	2 712	16,07	120,88		150,31	50	50	86	85
294 St. Köpinge	Malm.	2 049	16,08	93,02		150,49	19	17	52	17
295 Visnum	Värml.	3 256	16,10	182,00		150,83	127	127	142	142
296 Rättvik	Kopp.	8 530	16,12	136,49		151,18	203	203	296	296
297 Knislinge	Krist.	2 134	16,13	122,78		151,35	41	41	68	68
298 Åker	Söd.	2 648	16,13	161,73		151,35	85	85	105	105
299 Allerum	Malm.	2 385	16,24	104,02		153,26	32	32	66	44
300 Säfsnäs	Kopp.	2 349	16,38	178,58		155,69	91	91	99	99
301 Bankeryd	Jönk.	2 733	16,44	128,74		156,73	61	61	88	88
302 Åseda, köp.	Kron.	2 003	16,44	181,41		156,73	80	80	85	85
303 Skinnskatte- berg	Västm	3 668	16,47	159,34		157,25	120	120	140	140
304 V:a Ving- åker	Söd.	9 005	16,52	127,26		158,12	201	201	287	287
305 Hultsfred	Kalm.	3 224	16,52	177,86		158,12	126	126	134	134
306 Grundsunda	Vrnl.	4 220	16,58	203,59		159,16	202	202	195	195
307 Hammar	Ör.	3 691	16,61	143,07		159,68	103	103	128	128
308 Kolbäck	Västm	2 695	16,69	147,20		161,06	80	80	95	95
309 Säve	Göteb.	2 623	16,86	96,54		164,01	35	5	65	5
310 Njurunda	Vrnl.	11 458	16,91	228,65		164,88	660	660	567	567
311 Skållerud	Älvsb.	2 667	16,91	178,27		164,88	109	109	108	108
312 Ytterlännäs	Vrnl.	6 449	16,91	254,96		164,88	428	428	348	348
313 Nora, lk	Ör.	4 273	16,93	142,94		165,23	124	124	145	145
314 Örby	Älvsb.	6 912	17,03	118,73		166,96	148	148	201	167
315 Toarp	Älvsb.	4 576	17,04	108,12		167,13	82	67	123	67
316 Hälleberga	Kron.	2 425	17,05	118,93		167,31	52	52	71	60
317 Själevad	Vrnl.	14 388	17,06	199,66		167,48	699	699	632	632
318 Gladham- mar	Kalm.	2 077	17,06	126,04		167,48	50	50	63	63
319 Byarum	Jönk.	3 802	17,09	111,09	Grupp VII	168,00	73	73	104	79
320 Orsa	Kopp.	8 142	17,15	108,45	N:ris 295-343	168,37	147	123	218	123
321 Vännäs, köp.	Vb.	2 738	17,24	190,17	168,28	168,93	123	123	114	114
322 Tidaholm	Skar.	5 820	17,25	175,33		169,00	233	233	228	228
323 Husby	Kopp.	6 001	17,41	181,11		170,00	248	248	238	238
324 Munkfors	Värml	5 836	17,47	199,69		170,36	276	276	249	249
325 Älmhult	Kron.	3 565	17,55	178,06		170,86	142	142	138	138
326 Nor	Värml	3 853	17,58	169,66		171,05	142	142	143	143
327 Norberg	Västm	5 461	17,58	179,88		171,05	221	221	213	213
328 Norra Ny	Värml.	2 837	17,64	174,57		171,42	109	109	108	108
329 Kärna	Östg.	2 029	17,65	138,89		171,48	54	54	64	64
330 Stugun	Jämtl.	2 495	17,65	197,33		171,48	115	115	104	104
331 Långsele	Vrnl.	4 313	17,65	221,19		171,48	233	233	103	103

Tabell II

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
332 Borgholm	Kalm.	2 209	17,72	219,10		171,92	117	117	100	100
333 Ål	Kopp.	2 486	17,72	106,65		171,92	39	29	63	29
334 Haparanda	Nb.	2 930	17,77	299,85		172,28	234	234	170	170
335 Holmsund	Vb.	5 216	17,78	274,23		172,29	371	371	281	281
336 Frustuna	Söd.	2 712	17,87	145,27		172,85	76	76	87	87
337 Mjölby	Östg.	7 547	17,92	213,28		173,16	380	380	330	330
338 Harmånger	Gävl.	3 272	17,98	163,62		173,54	110	110	115	115
339 Järfälla	Sthlm	5 722	18,00	176,69		173,66	217	217	214	214
340 Los	Gävl.	3 290	18,01	230,31		173,72	183	183	152	152
341 Skultuna	Västm.	2 182	18,16	164,12		174,66	72	72	76	76
342 Lessebo	Kron.	2 373	18,19	151,54		174,84	68	68	77	77
343 Månsarp	Jönk.	2 604	18,29	148,82		175,46	72	72	83	83
344 Alvesta	Kron.	4 334	18,33	176,30		175,71	159	159	158	158
345 Vreta kl.	Östg.	3 455	18,36	141,61		175,90	86	86	106	106
346 Tranemo	Älvsb.	2 564	18,37	125,26		175,96	50	50	71	61
347 Kullerstad	Östg.	2 860	18,39	165,83		176,09	94	94	99	99
348 Flen	Söd.	4 315	18,41	173,33		176,21	152	152	154	154
349 Lima	Kopp.	2 469	18,42	117,09		176,27	41	41	65	44
350 Film	Upps.	2 589	18,49	141,88		176,71	64	64	79	79
351 Starrkärr	Älvsb.	5 272	18,59	138,56		177,33	122	122	160	142
352 Perstorp	Krist.	3 033	18,62	182,64		177,52	114	114	112	112
353 Österåker	Sthlm	3 430	18,64	151,36		177,64	93	93	109	109
354 Skurup	Malm.	3 093	18,65	139,65		177,70	72	72	92	92
355 Ed	Vrn.	2 097	18,68	191,00		177,89	84	84	80	80
356 Nikolai	Söd.	6 790	18,73	171,27		178,20	228	228	236	236
357 Öster- haninge	Sthlm	3 938	18,73	180,07		178,20	144	144	142	142
358 Fritsla	Älvsb.	2 966	18,74	133,78		178,26	62	62	85	85
359 Malung	Kopp.	8 423	18,76	197,84		178,39	356	356	328	328
360 Rödön	Jämtl.	3 065	18,80	204,10		178,64	136	136	122	122
361 Piteå, st.	Nb.	5 144	19,00	236,25		179,88	279	279	227	227
362 Skallsjö	Älvsb.	2 986	19,06	137,23		180,25	63	63	85	85
363 Hällefors	Ör.	5 784	19,06	221,38		180,25	284	284	242	242
364 Fors	Jämtl.	3 391	19,10	167,02		180,50	105	105	113	113
365 Brunnby	Malm.	2 785	19,12	122,27		180,63	44	44	72	53
366 Värnamo	Jönk.	10 796	19,12	222,84		180,63	533	533	452	452
367 Kumla, st.	Ör.	8 233	19,15	220,65		180,81	400	400	341	341
368 Hamrånge	Gävl.	4 800	19,18	226,13	Grupp VIII N:ris 344-392	181,00	241	241	203	203
369 Åmål, st.	Älvsb.	7 710	19,21	213,79	181,30	181,20	355	355	310	310
370 Höör, köp.	Malm.	2 398	19,29	164,75		181,81	71	71	78	78
371 Smedje- backen	Kopp.	3 108	19,29	193,32		181,81	121	121	115	115
372 Osby, köp.	Krist.	3 650	19,30	183,18		181,88	130	130	129	129
373 Ragunda	Jämtl.	5 164	19,31	190,29		181,96	196	196	188	188
374 Finspång	Östg.	12 246	19,49	198,61		183,29	493	493	457	457
375 Sala, st.	Västm.	8 941	19,49	209,10		183,29	391	391	347	347
376 Arboga, st.	Västm.	8 456	19,56	229,11		183,80	425	425	352	352
377 Häverö	Sthlm	4 902	19,57	164,70		183,88	141	141	157	157
378 Herrljunga	Älvsb.	2 124	19,61	133,97		184,17	39	39	57	57
379 Tierp, köp.	Upps.	1 985	19,62	192,43		184,24	75	75	72	72
380 Angered	Älvsb.	1 985	19,65	126,02		184,47	31	31	51	31
381 Degerfors	Ör.	7 667	19,78	195,92		185,42	296	296	278	278
382 Ramnäs	Västm.	2 754	19,83	154,40		185,79	68	68	82	82
383 Skara	Skar.	8 083	19,85	232,91		185,94	410	410	335	335
384 Nybro	Kalm.	6 502	19,89	211,88		186,24	284	284	249	249
385 Gustavsberg	Sthlm	3 012	19,94	166,70		186,60	86	86	95	95
386 Västervik	Kalm.	14 697	19,95	207,62		186,68	618	618	552	552
387 Marstrand	Göteb.	1 261	20,14	253,74		188,08	72	72	55	55
388 Emmaboda	Kalm.	2 035	20,23	190,58		188,74	72	72	70	70
389 Tomelilla	Krist.	3 380	20,24	159,61		188,82	85	85	101	101

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
390	Bjuv	Malm.	2 738	20,28	192,46		189,11	99	99	95	95
391	Krylbo	Kopp.	2 589	20,35	175,09		189,63	78	78	83	83
392	Strömstad	Göteb.	3 167	20,45	258,31		190,36	182	182	138	138
393	Åstorp	Krist.	4 286	20,46	157,81		190,44	103	103	126	126
394	Kroppa	Värml.	5 489	20,50	185,82		190,73	183	183	183	183
395	Säter, st.	Kopp.	2 331	20,51	218,05		190,81	103	103	88	88
396	Uddevalla	Göteb.	22 610	20,51	267,39		190,81	1 367	1 367	1 006	1 006
397	Turinge	Sthlm	2 240	20,53	198,84		190,95	84	84	79	79
398	Nora, st.	Ör.	3 311	20,53	208,97		190,95	136	136	121	121
399	Råda	Göteb.	3 366	20,65	189,79		191,84	115	115	113	113
400	Steneby	Älvsb.	3 871	20,78	184,17		192,80	124	124	126	126
401	Älvkarleby	Upps.	8 133	20,78	198,16		192,80	298	298	280	280
402	Söderala	Gävl.	12 489	20,81	158,64		193,02	292	292	360	360
403	Vara	Skar.	2 558	20,82	157,20		193,09	59	59	73	73
404	Vänernborg	Älvsb.	14 879	20,82	254,53		193,09	823	823	625	625
405	Gislaved	Jönk.	4 006	20,84	171,43		193,24	111	111	127	127
406	Klippan	Krist.	4 868	20,87	175,85		193,46	141	141	152	152
407	Oskarshamn	Kalm.	10 248	20,87	250,63		193,46	552	552	415	415
408	Lindesberg	Ör.	4 983	21,00	179,98		194,42	150	150	157	157
409	N:a Råda	Värml.	11 267	21,06	178,63		194,86	331	331	352	352
410	Hörby, köp.	Malm.	2 879	21,18	186,22		195,38	91	91	93	93
411	Sura	Västn.	5 499	21,16	204,61		195,60	208	208	190	190
412	Partille	Göteb.	11 064	21,19	160,00		195,82	253	253	314	314
413	Motala	Östg.	19 017	21,23	224,68		196,12	842	842	707	707
414	Båstad	Krist.	2 292	21,25	166,17		196,26	57	57	67	67
415	Täby	Sthlm	9 117	21,26	166,48		196,34	226	226	266	266
416	Visby	Gotl.	14 082	21,27	223,47		196,41	617	617	520	520
417	Anderstorp	Jönk.	3 865	21,35	121,61	Grupp IX N:ris 393-441	197,00	37	17	87	17
418	Kopparberg	Ör.	2 082	21,40	214,66	196,60	197,49	84	84	74	74
419	Köping	Västn.	12 591	21,50	238,57		198,46	610	610	483	483
420	Kungshamn	Göteb.	2 608	21,60	152,66		199,44	51	51	70	70
421	Salem	Sthlm	2 305	21,66	165,20		200,02	55	55	65	65
422	Huddinge	Sthlm	19 211	21,66	162,12		200,02	437	437	537	537
423	Karlskrona	Blek.	30 412	21,84	282,35		201,77	1 905	1 905	1 311	1 311
424	Tranås	Jönk.	9 577	21,97	211,31		203,04	372	372	325	325
425	Mölnädal	Göteb.	19 345	22,03	269,62		203,62	1 126	1 126	795	795
426	Grums	Värml.	4 433	22,10	215,62		204,31	178	178	152	152
427	Lerum	Älvsb.	5 788	22,11	140,20		204,40	87	87	140	99
428	Fagersta	Västn.	10 687	22,15	248,96		204,79	547	547	410	410
429	Värmdö	Sthlm	2 504	22,19	196,87		205,18	85	85	79	79
430	Kinna- rumma	Älvsb.	3 013	22,25	162,53		205,77	67	67	82	82
431	Mellösa	Söd.	3 832	22,25	174,57		205,77	101	101	110	110
432	Tyresö	Sthlm	2 835	22,29	188,66		206,16	88	88	86	86
433	Lönneberga	Kalm.	2 031	22,43	180,46		207,52	57	57	58	58
434	Alingsås	Älvsb.	11 938	22,60	269,84		209,18	688	688	476	476
435	Styrsö	Göteb.	2 717	22,63	92,48		209,47	—	—	46	—
436	Kungälv	Göteb.	3 776	22,68	261,02		209,96	206	206	146	146
437	Karlsborg	Skar.	3 570	22,80	165,89		211,13	81	81	96	96
438	Botkyrka	Sthlm	6 534	22,83	189,47		211,42	201	201	196	196
439	Timrå	Vrnl.	8 280	22,95	284,76		212,59	515	515	339	339
440	Lomma	Malm.	3 744	23,02	143,55		213,27	56	56	88	70
441	Hallsta- hammar	Västn.	6 984	23,17	232,91		214,73	312	312	241	241
442	Färgeryd	Jönk.	2 432	23,24	192,40		215,41	76	76	72	72
443	Burlöv	Malm.	5 310	23,25	112,75		215,51	24	—	102	—
444	Luleå	Nb.	18 573	23,25	310,49		215,51	1 309	1 309	801	801
445	Vaxholm	Sthlm	3 035	23,29	225,27		215,90	128	128	101	101
446	Kristian- stad	Krist.	23 607	23,32	280,89		216,19	1 429	1 429	937	937

Tabell II

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
447 Katrineholm	Söd.	13 592	23,39	280,84		216,87	821	821	537	537
448 Näsby	Ör.	2 455	23,41	158,15		217,07	48	48	61	61
449 Askim	Göteb.	2 987	23,60	148,74		218,92	48	48	70	58
450 Eslöv	Malm.	7 015	23,62	231,70		219,11	307	307	235	235
451 Tysslinge	Ör.	2 098	23,68	164,50		219,70	45	45	53	53
452 Öckerö	Göteb.	6 960	23,74	146,65		220,28	107	107	161	161
453 Sollentuna	Sthlm	16 928	23,84	194,92		221,26	530	530	488	488
454 Boo	Sthlm	4 610	23,96	181,06		222,43	122	122	125	125
455 Nödinge	Älvsb.	4 407	24,03	176,65		223,11	110	110	116	116
456 Svalöv	Malm.	2 244	24,13	176,90		224,08	56	56	59	59
457 Valdemarsvik	Östg.	3 195	24,17	211,99		224,47	117	117	97	97
458 Solna	Sthlm	35 920	24,19	251,81		224,67	1 792	1 792	1 250	1 250
459 Umeå	Vb.	16 249	24,26	259,00		225,35	848	848	576	576
460 Slite	Gotl.	2 237	24,27	241,36		225,45	104	104	75	75
461 Karlskoga	Ör.	29 893	24,40	269,77		226,71	1 663	1 663	1 088	1 088
462 Svedala, köp.	Malm.	2 161	24,76	171,29		230,22	48	48	54	54
463 Örebro	Ör.	63 181	24,76	275,16		230,22	3 603	3 603	2 294	2 294
464 Södertälje	Sthlm	23 065	24,79	280,95	Grupp X	230,51	1 359	1 359	851	851
465 Eskilstuna	Söd.	50 588	24,81	256,33	N:ris 442-489	230,71	2 564	2 564	1 732	1 732
466 Hammarö	Värml.	7 182	24,87	231,85	231,22	231,00	304	304	226	226
467 Höganäs	Malm.	6 892	24,93	239,26		231,00	305	305	222	222
468 Danderyd	Sthlm	6 794	25,00	158,32		231,00	114	114	157	157
469 Skellefteå, st.	Vb.	13 190	25,05	265,71		231,00	688	688	459	459
470 Nyköping	Söd.	17 275	25,16	235,18		231,00	711	711	543	543
471 Halmstad	Hall.	33 374	25,24	282,45		231,00	1 880	1 880	1 210	1 210
472 Hammarby	Sthlm	2 701	25,49	227,66		231,00	98	98	81	81
473 Ängelholm	Krist.	7 339	25,73	201,94		231,00	189	189	197	197
474 Bromölla	Krist.	3 154	26,54	246,33		231,00	109	109	97	97
475 Kinna	Älvsb.	4 662	26,62	232,18		231,00	136	136	134	134
476 Ed	Värml.	2 467	26,97	197,41		231,00	37	37	62	62
477 Njutånger	Gävl.	4 557	27,24	220,00		231,00	93	93	123	123
478 Fuxerna	Älvsb.	2 783	27,85	215,50		231,00	39	39	72	72
479 Trelleborg	Malm.	16 449	27,96	293,41		231,00	646	646	544	544
480 Borås	Älvsb.	54 618	28,14	312,77		231,00	2 425	2 425	1 885	1 885
481 Kävlinge	Malm.	3 063	29,21	179,69		231,00	—	—	65	30
482 Lidingö	Sthlm	17 952	30,60	297,04		231,00	367	367	538	538
483 Söderfors	Upps.	2 015	31,90	218,80		231,00	—	—	45	45
484 Hofors	Gävl.	8 297	34,12	216,60		231,00	—	—	169	169
485 Saltsjöbaden	Sthlm	4 060	35,48	260,44		231,00	—	—	92	92
486 Kungsbacka	Hall.	2 692	35,91	304,65		231,00	—	—	68	68
487 Grangärde	Kopp.	10 492	36,03	277,89		231,00	—	—	245	245
488 Stocksund	Sthlm	4 512	37,93	261,56		231,00	—	—	94	94
489 Djursholm	Sthlm	7 262	48,03	326,96		231,00	—	—	148	148
S:a el. genomsnitt		2 495 280	17,96	189,92			109 918	108 710	107 958	105 348

TABELL III

utvisande inverkan på skattetrycket m. m. av ett allmänt statsbidrag enligt utredningens alternativ A i genomsnitt för åren 1947—1949.

Nr, namn och län		80% av upp- burna drift- bidrag i 1 000- tal kr.	Utdebi- tering per skatte- kr.	Upp- burna skatte- utjäm- nings- bidrag i 1 000- tal kr.	Utdebi- terings- behov utan skatte- utjäm- nings- bidrag	Nytt all- mänt bi- drag i 1 000-tal kr.	Ökning (+) eller minsk- ning (-) av stats- bidrag i 1 000- tal kr.	Ökning eller minsk- ning i kr. per skatte- kr.	Utdebi- terings- behov med det nya stats- bidra- get utan skatte- utjäm- ning	Det nya bi- draget i % av faktiska netto- utgif- ter
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Torhamn Blek.	105	8,77	15	10,01	166	+ 61	+ 5,01	5,00	70,0
2	Karl Gustav Nb.	383	10,26	218	20,80	431	+ 48	+ 2,22	18,08	50,9
3	Värö Hall.	69	5,78	—	5,78	81	+ 12	+ 0,78	5,00	46,6
4	Jämjö Blek.	91	8,81	12	9,04	160	+ 69	+ 4,04	5,00	61,9
5	Pajala Nb.	837	11,50	211	15,65	845	+ 8	+ 0,16	15,49	47,6
6	Överkalix Nb.	905	10,84	417	17,00	1 070	+165	+ 2,44	14,56	47,7
7	Frändefors Älvsb.	113	6,28	—	6,28	144	+ 31	+ 1,28	5,00	50,0
8	Kristia- nopol Blek.	109	8,05	136	8,11	166	+ 57	+ 3,11	5,00	60,1
9	Övertorneå Nb.	771	10,42	287	15,80	810	+ 39	+ 0,74	15,06	35,7
10	Hållnäs Upps.	97	6,61	—	6,61	128	+ 31	+ 1,61	5,00	54,6
11	Hällaryd Blek.	95	7,60	9	8,18	151	+ 56	+ 3,18	5,00	60,1
12	Lövånger Vb.	295	8,18	40	9,02	437	+142	+ 3,19	5,88	58,7
13	Sätilla Älvsb.	74	5,78	—	5,78	87	+ 13	+ 0,78	5,00	48,1
14	V:a Torsås Kron.	110	5,99	—	5,99	130	+ 20	+ 0,99	5,00	50,5
15	Ramdala Blek.	105	8,98	3	9,14	163	+ 58	+ 3,27	5,87	57,8
16	Fridlevstad Blek.	103	8,01	7	8,86	167	+ 64	+ 3,86	5,00	58,6
17	Vilhelmina, lk Vb.	738	10,66	67	11,58	873	+135	+ 1,76	9,77	49,4
18	Norrjärden Nb.	325	9,63	76	11,54	411	+ 86	+ 2,16	9,88	49,5
19	Byske Vb.	654	10,46	30	10,77	770	+116	+ 1,46	9,81	48,5
20	Lyse Göteb.	108	7,46	7	7,86	146	+ 38	+ 2,12	5,74	53,6
21	Våxtorp Hall.	84	5,40	—	5,40	92	+ 8	+ 0,40	5,00	42,6
22	Osby, lk Krist.	105	6,08	—	6,08	131	+ 26	+ 1,08	5,00	46,5
23	Tärendö Nb.	172	10,64	103	15,81	242	+ 70	+ 3,51	12,80	43,9
24	Naverstad Göteb.	90	4,41	—	4,41	79	— 11	— 0,59	5,00	43,6
25	Gnarp Gävl.	130	7,56	—	7,56	205	+ 75	+ 2,56	5,00	53,2
26	Hjälmseryd Jönk.	87	5,03	—	5,03	88	+ 1	+ 0,03	5,00	41,8
27	Hortlax Nb.	314	8,91	65	10,45	374	+ 60	+ 1,44	9,01	47,0
28	Ljustorp Vrn.	119	11,66	11	12,21	174	+ 55	+ 2,84	9,87	46,5
29	Urshult Kron.	122	6,11	—	6,11	157	+ 35	+ 1,11	5,00	47,8
30	Bräkne- Hoby Blek.	174	8,26	—	8,26	273	+ 99	+ 2,55	5,71	51,8
31	Nedertorneå Nb.	380	10,40	229	16,18	444	+ 64	+ 1,60	14,58	42,4
32	Börstil Sthlm	111	5,75	—	5,75	129	+ 18	+ 0,75	5,00	47,4
33	Virestad Kron.	149	5,90	—	5,90	175	+ 26	+ 0,90	5,00	51,5
34	Älmeboda Kron.	84	5,21	—	5,21	89	+ 5	+ 0,21	5,00	42,0
35	Oviken Jämtl.	114	8,84	6	9,14	151	+ 37	+ 1,95	7,19	46,8
36	Råneå Nb.	791	10,85	268	13,57	868	+ 77	+ 0,92	12,65	42,2
37	Hälsingtuna Gävl.	76	6,33	—	6,33	105	+ 29	+ 1,33	5,00	41,9
38	Nederluleå Nb.	724	9,02	56	9,55	845	+121	+ 1,15	8,40	45,7
39	Nysätra Vb.	229	7,68	—	7,68	276	+ 47	+ 1,29	6,89	46,7
40	Veinge Hall.	95	4,59	—	4,59	86	— 9	— 0,41	5,00	38,4
41	Björna Vrn.	263	8,06	—	8,06	252	— 11	— 0,37	8,48	44,7

Tabell III

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
42 Berg	Jämtl.	159	8,16	—	8,16	212	+ 53	+ 1,70	6,46	47,1
43 Nora	Vrnl.	160	10,88	16	10,92	225	+ 65	+ 2,25	8,67	44,6
44 Jämshög	Blek.	142	8,23	—	8,23	221	+ 79	+ 2,28	5,95	47,9
45 Järvsö	Gävl.	425	8,40	10	8,54	512	+ 87	+ 1,26	7,28	45,1
46 Sävar	Vb.	204	6,78	—	6,78	216	+ 12	+ 0,37	6,41	45,7
47 Morup	Hall.	65	4,15	—	4,15	45	— 20	— 0,85	5,00	25,8
48 Alsen	Jämtl.	105	8,08	—	8,08	144	+ 39	+ 1,69	6,39	45,0
49 Ryssby	Kron.	82	5,18	—	5,18	85	+ 3	+ 0,18	5,00	42,1
50 Tuna	Kalm.	111	7,24	—	7,24	134	+ 23	+ 0,94	6,30	45,8
51 Torsås	Kalm.	177	5,00	—	5,00	177	± 0	± 0,00	5,00	41,7
52 Vännäs, lk	Vb.	246	7,36	—	7,36	308	+ 62	+ 1,18	6,18	45,0
53 Mjällby	Blek.	224	6,65	—	6,65	301	+ 77	+ 1,34	5,31	46,2
54 Örkened	Krist.	149	6,66	—	6,66	211	+ 62	+ 1,52	5,14	46,2
55 Kristdala	Kalm.	136	7,20	—	7,20	165	+ 29	+ 1,01	6,19	44,7
56 Brastad	Göteb.	129	6,53	1	6,58	161	+ 32	+ 1,07	5,51	45,3
57 Kville	Göteb.	177	7,21	—	7,21	229	+ 52	+ 1,26	5,95	44,8
58 Vaddö	Sthlm	131	8,66	8	8,91	190	+ 59	+ 1,87	7,04	43,3
59 Brunflo	Jämtl.	152	8,02	—	8,02	190	+ 38	+ 1,18	6,84	42,9
60 Mörrum	Blek.	134	7,33	—	7,33	213	+ 79	+ 1,91	5,42	44,9
61 Vena	Kalm.	107	6,55	—	6,55	134	+ 27	+ 1,03	5,52	44,7
62 Östervåla	Västm	150	7,56	—	7,56	156	+ 6	+ 0,16	7,40	46,1
63 Tanum	Göteb.	201	6,75	—	6,75	237	+ 36	+ 0,81	5,94	43,8
64 Skee	Göteb.	181	6,35	—	6,35	218	+ 37	+ 0,88	5,47	44,1
65 Söderåkra	Kalm.	157	6,02	—	6,02	195	+ 38	+ 0,93	5,09	44,8
66 Sidensjö	Vrnl.	114	9,33	—	9,33	151	+ 37	+ 1,61	7,72	41,1
67 Långaryd	Jönk.	137	5,56	—	5,56	156	+ 19	+ 0,56	5,00	44,8
68 Burträsk	Vb.	620	8,10	—	8,10	656	+ 36	+ 0,35	7,75	41,2
69 Svarteborg	Göteb.	97	5,84	—	5,84	119	+ 22	+ 0,84	5,00	44,1
70 Tossene	Göteb.	158	5,10	—	5,10	162	+ 4	+ 0,10	5,00	37,1
71 Malå	Vb.	354	8,81	5	8,90	365	+ 11	+ 0,21	8,69	39,6
72 Ljuder	Kron.	61	6,26	—	6,26	89	+ 28	+ 1,26	5,00	41,1
73 Länna	Sthlm	96	6,53	—	6,53	106	+ 10	+ 0,45	6,08	42,0
74 Jörn	Vb.	356	8,63	18	8,94	378	+ 22	+ 0,37	8,57	39,4
75 Tåsjö	Vrnl.	362	10,33	20	10,75	354	— 8	— 0,17	10,92	37,7
76 Träslöv	Hall.	72	3,68	—	3,68	36	— 36	— 1,32	5,00	18,9
77 Knäred	Hall.	96	6,00	—	6,00	110	+ 14	+ 0,52	5,48	41,3
78 Norrala	Gävl.	118	7,00	—	7,00	147	+ 29	+ 0,97	6,03	39,9
79 Stöde	Vrnl.	322	9,37	22	9,78	345	+ 23	+ 0,44	9,34	38,0
80 Misterhult	Kalm.	200	9,11	—	9,11	225	+ 25	+ 0,65	8,46	38,5
81 V:a Ed	Kalm.	87	7,16	—	7,16	111	+ 24	+ 0,99	6,17	39,7
82 Offerdal	Jämtl.	220	7,39	—	7,39	249	+ 29	+ 0,60	6,79	38,9
83 Grava	Värml	98	8,00	—	8,00	145	+ 47	+ 1,55	6,45	39,3
84 Hjäsås	Krist.	106	6,15	—	6,15	131	+ 25	+ 0,80	5,35	39,8
85 Alnö	Vrnl.	219	11,20	84	12,63	383	+ 164	+ 2,78	9,85	37,2
86 Arnäs	Vrnl.	242	9,00	—	9,00	320	+ 78	+ 1,34	7,66	37,8
87 Gunnarskog	Värml.	199	6,13	—	6,13	194	— 5	— 0,12	6,25	38,6
88 Ramsele	Vrnl.	279	10,26	16	10,59	321	+ 42	+ 0,87	9,72	36,8
89 Morlanda	Göteb.	97	5,04	—	5,04	98	+ 1	+ 0,04	5,00	36,7
90 Markaryd	Kron.	8	5,30	—	5,30	18	+ 10	+ 0,30	5,00	8,8
91 Bjurholm	Vb.	323	8,90	1	8,92	338	+ 15	+ 0,24	8,68	37,0
92 Ryssby	Kalm.	98	5,33	—	5,33	102	+ 4	+ 0,16	5,17	39,2
93 Fagerhult	Kalm.	87	7,00	—	7,00	100	+ 13	+ 0,57	6,43	38,1
94 Ljusdal, lk	Gävl.	371	8,05	3	8,08	427	+ 56	+ 0,68	7,40	37,2
95 Glimåkra	Krist.	123	5,70	—	5,70	134	+ 11	+ 0,32	5,38	38,6
96 Sillerud	Värml.	107	6,76	—	6,76	117	+ 10	+ 0,38	6,38	37,8
97 Delsbo	Gävl.	197	6,76	—	6,76	244	+ 47	+ 0,83	5,93	37,6
98 Hässjö	Vrnl.	204	8,13	—	8,13	217	+ 13	+ 0,31	7,82	36,6
99 Lövestad	Malm.	79	5,40	—	5,40	83	+ 4	+ 0,19	5,21	38,3
100 Gärdhem	Älvsb.	63	4,51	—	4,51	52	— 11	— 0,49	5,00	28,3
101 Häggenås	Jämtl.	136	7,10	—	7,10	131	— 5	— 0,19	7,29	36,1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
102 Helgum	Vrnl.	140	8,62	—	8,62	151	+ 11	+ 0,41	8,21	35,9
103 Ås	Jämtl.	93	6,23	—	6,23	96	+ 3	+ 0,12	6,11	36,8
104 Lit	Jämtl.	227	7,94	—	7,94	209	— 18	— 0,45	8,89	35,5
105 Köla	Värml.	93	6,06	—	6,06	101	+ 8	+ 0,32	5,74	36,1
106 Bjuråker	Gävl.	228	7,51	—	7,51	225	— 3	— 0,06	7,57	35,4
107 Rydaholm	Jönk.	104	5,08	—	5,08	107	+ 3	+ 0,08	5,00	33,0
108 Askum	Göteb.	92	4,21	—	4,21	72	— 20	— 0,79	5,00	33,1
109 Anundsjö	Vrnl.	421	6,93	—	6,93	416	— 5	— 0,05	6,98	35,3
110 Edefors	Nb.	308	10,01	66	11,45	315	+ 7	+ 0,15	11,30	34,6
111 Tvååker	Hall.	80	3,75	—	3,75	47	— 33	— 1,25	5,00	23,8
112 Skärstad	Jönk.	65	4,85	—	4,85	61	— 4	— 0,15	5,00	31,3
113 Stensele	Vb.	641	7,58	—	7,58	470	— 171	— 2,04	9,62	34,5
114 Mörlunda	Kalm.	159	5,54	—	5,54	157	— 2	— 0,05	5,59	35,2
115 Rätan	Jämtl.	119	8,90	—	8,90	127	+ 8	+ 0,36	8,54	34,5
116 Österlövsta	Upps.	109	5,28	—	5,28	105	— 4	— 0,11	5,39	35,2
117 Årsunda	Gävl.	91	7,66	—	7,66	104	+ 13	+ 0,54	7,12	34,7
118 V:a Karup	Krist.	81	4,05	—	4,05	52	— 29	— 0,95	5,00	24,2
119 Östmark	Värml.	146	7,46	—	7,46	152	+ 6	+ 0,19	7,27	34,5
120 Kvistbro	Ör.	96	4,60	—	4,60	80	— 16	— 0,40	5,00	26,4
121 Bergsjö	Gävl.	159	7,82	—	7,82	196	+ 37	+ 0,80	7,02	34,4
122 Björkvik	Söd.	100	6,55	—	6,55	110	+ 10	+ 0,34	6,21	34,5
123 Järnskog	Värml.	98	6,65	—	6,65	110	+ 12	+ 0,42	6,23	34,5
124 Överluleå	Nb.	560	9,76	34	10,03	648	+ 88	+ 0,70	9,33	33,8
125 Udenäs	Skar.	117	5,73	—	5,73	118	+ 1	+ 0,02	5,71	34,1
126 Färila- Kårböle	Gävl.	369	8,65	—	8,65	376	+ 7	+ 0,11	8,54	33,7
127 Dorotea	Vb.	450	8,31	23	8,64	391	— 59	— 0,85	9,49	33,7
128 Snöstorp	Hall.	91	5,03	—	5,03	89	— 2	— 0,07	5,10	33,9
129 Folkärna	Kopp.	237	7,16	—	7,16	237	± 0	— 0,01	7,17	33,6
130 Ö:a Fågel- vik	Värml.	71	5,60	—	5,60	83	+ 12	+ 0,46	5,14	33,7
131 Dals-Ed	Älvsb.	116	4,68	—	4,68	91	— 25	— 0,78	5,46	33,5
132 Skatelöv	Kron.	76	4,95	—	4,95	70	— 6	— 0,21	5,16	33,0
133 Harplinge	Hall.	95	6,01	—	6,01	98	+ 3	+ 0,11	5,90	33,0
134 Munktorp	Västm.	95	6,43	—	6,43	91	— 4	— 0,15	6,58	33,0
135 Asker	Ör.	123	5,16	—	5,16	117	— 6	— 0,14	5,30	32,8
136 Fjällsjö	Vrnl.	183	9,66	6	9,84	176	— 7	— 0,22	10,06	32,9
137 Brunskog	Värml.	120	4,68	—	4,68	106	— 14	— 0,40	5,08	32,4
138 Döderhult	Kalm.	201	6,36	—	6,36	222	+ 21	+ 0,33	6,03	32,4
139 Glava	Värml.	124	8,18	1	8,20	132	+ 8	+ 0,27	7,93	32,6
140 Julita	Söd.	79	6,31	—	6,31	87	+ 8	+ 0,28	6,03	31,8
141 Siljansnäs	Kopp.	88	5,20	—	5,20	76	— 12	— 0,47	5,67	31,6
142 Färgelanda	Älvsb.	122	6,31	—	6,31	115	— 7	— 0,21	6,52	31,9
143 Berga	Kron.	99	4,87	—	4,87	88	— 11	— 0,31	5,18	31,1
144 Årla	Söd.	77	5,81	—	5,81	77	± 0	— 0,03	5,84	31,2
145 Hille	Gävl.	158	6,82	—	6,82	150	— 8	— 0,19	7,01	31,6
146 Hassela	Gävl.	115	6,89	—	6,89	102	— 13	— 0,51	7,40	31,6
147 Hedesunda	Gävl.	152	6,45	—	6,45	150	— 2	— 0,05	6,50	31,2
148 Madesjö	Kalm.	169	5,38	—	5,38	155	— 14	— 0,24	5,62	30,7
149 Möklinta	Västm.	108	7,70	—	7,70	108	± 0	± 0	7,70	31,4
150 V:a Vram	Krist.	91	4,74	—	4,74	82	— 9	— 0,26	5,00	29,6
151 Lösen	Blek.	100	7,53	—	7,53	120	+ 20	+ 0,58	6,95	31,1
152 Hova	Skar.	107	4,38	—	4,38	82	— 25	— 0,62	5,00	26,6
153 Hammerdal	Jämtl.	255	7,71	—	7,71	253	— 2	— 0,03	7,74	31,4
154 Bureå	Vb.	394	8,93	—	8,93	341	— 53	— 0,76	9,69	31,6
155 Bjärträ	Vrnl.	257	10,83	42	11,59	311	+ 54	+ 0,98	10,61	31,7
156 Torup	Hall.	93	5,75	—	5,75	85	— 8	— 0,27	6,02	30,2
157 Hallinge- berg	Kalm.	141	6,98	—	6,98	148	+ 7	+ 0,16	6,82	30,7
158 Hede	Jämtl.	107	8,85	—	8,85	120	+ 13	+ 0,50	8,35	31,4

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
159 Degerfors	Vb.	588	7,23	—	7,23	503	— 85	— 0,67	7,90	30,9
160 N:a Mellby	Krist.	70	5,78	—	5,78	81	+ 11	+ 0,34	5,44	29,8
161 Skedevi	Östg.	119	7,66	3	7,66	122	+ 3	+ 0,11	7,54	30,8
162 Hanebo	Gävl.	195	8,04	—	8,04	207	+ 12	+ 0,23	7,81	30,8
163 Stora Tuna	Kopp.	382	7,00	—	7,00	401	+ 19	+ 0,16	6,84	30,0
164 Ödeshög	Östg.	110	4,95	—	4,95	96	— 14	— 0,35	5,80	28,4
165 Österfärnebo	Gävl.	114	5,60	—	5,60	88	— 26	— 0,78	6,38	28,7
166 St. Mellösa	Ör.	89	4,35	—	4,35	68	— 21	— 0,65	5,00	27,8
167 Viby	Ör.	110	5,58	—	5,58	112	+ 2	+ 0,05	5,53	28,1
168 Nätraby	Blek.	90	7,00	—	7,00	96	+ 6	+ 0,18	6,82	29,1
169 Gräsmark	Värml.	135	6,51	—	6,51	120	— 15	— 0,43	6,94	29,3
170 Arvidsjaur	Nb.	857	10,37	62	10,81	826	— 31	— 0,22	11,03	30,8
171 Ytterby	Göteb.	82	6,12	—	6,12	77	— 5	— 0,18	6,30	28,4
172 Almunds- ryd	Kron.	138	4,83	—	4,83	107	— 31	— 0,68	5,51	27,5
173 Almunge	Sthlm	109	7,18	—	7,18	95	— 14	— 0,48	7,66	28,9
174 Eda	Värml	266	8,43	1	8,45	295	+ 29	+ 0,37	8,08	29,3
175 Malmbäck	Jönk.	58	4,08	—	4,08	31	— 27	— 0,92	5,00	15,8
176 Vislanda	Kron.	74	5,91	—	5,91	81	+ 7	+ 0,21	5,70	27,1
177 Sveg, lk	Jämtl.	94	6,94	—	6,94	100	+ 6	+ 0,23	6,71	29,0
178 Floda	Söd.	103	5,66	—	5,66	85	— 18	— 0,51	6,07	27,4
179 Nosaby	Krist.	85	5,00	—	5,00	64	— 21	— 0,70	5,70	26,5
180 Föllinge	Jämtl.	158	6,31	—	6,31	117	— 41	— 1,27	7,58	28,8
181 Tierp, lk	Upps.	185	5,90	—	5,90	159	— 26	— 0,43	6,33	27,0
182 Arjeplog	Nb.	435	8,57	30	9,02	336	— 99	— 1,50	10,52	29,7
183 Fliseryd	Kalm.	104	5,67	—	5,67	79	— 25	— 0,81	6,48	26,5
184 N:a Åkarp	Krist.	111	5,69	—	5,69	97	— 14	— 0,31	6,00	25,9
185 Västland	Upps.	87	6,60	—	6,60	90	+ 3	+ 0,08	6,52	26,5
186 Ekshärad	Värml	286	7,56	—	7,56	271	— 15	— 0,20	7,76	27,5
187 Nora	Västm	121	7,10	—	7,10	119	— 2	— 0,05	7,15	26,6
188 Algutsboda	Kron.	153	5,65	—	5,65	121	— 32	— 0,61	6,26	25,4
189 Nätra	Vrnl.	290	8,30	—	8,30	291	+ 1	± 0,00	8,30	27,7
190 Södra Vi	Kalm.	133	5,30	—	5,30	94	— 39	— 0,88	6,18	24,7
191 Asarum	Blek.	253	6,36	—	6,36	249	— 4	— 0,05	6,41	25,6
192 Bygdå	Vb.	336	7,68	—	7,68	327	— 9	— 0,10	7,78	27,5
193 Lerbäck	Ör.	143	5,05	—	5,05	109	— 34	— 0,60	5,65	23,7
194 Nyed	Värml.	174	8,05	—	8,05	183	+ 9	+ 0,16	7,89	26,7
195 Ingatorp	Jönk.	88	6,16	—	6,16	78	— 10	— 0,30	6,46	25,2
196 Borrby	Krist.	76	6,04	—	6,04	70	— 6	— 0,19	6,23	24,5
197 Ramsberg	Ör.	122	7,20	—	7,20	112	— 10	— 0,23	7,43	25,8
198 Hjartum	Göteb.	84	4,90	—	4,90	59	— 25	— 0,81	5,71	23,2
199 Söderbärke	Kopp.	169	5,96	—	5,96	122	— 47	— 0,99	6,95	25,0
200 Björketorp	Älvsb.	80	4,11	—	4,11	48	— 32	— 1,07	5,18	22,0
201 Junsele	Vrnl.	250	8,46	7	8,60	205	— 45	— 0,88	9,48	27,4
202 Ålem	Kalm.	161	5,53	—	5,53	133	— 28	— 0,40	5,93	22,9
203 Arbrå	Gävl.	273	7,14	—	7,14	223	— 50	— 0,70	7,84	26,0
204 Stora Kil	Värml	195	8,05	—	8,05	176	— 19	— 0,35	8,40	26,2
205 Alfta	Gävl.	325	7,05	—	7,05	263	— 62	— 0,69	7,74	25,7
206 Stenbrohult	Kron.	87	5,15	—	5,15	68	— 19	— 0,48	5,63	22,2
207 Ytterhogdal	Jämtl.	94	7,27	—	7,27	82	— 12	— 0,47	7,74	26,2
208 Högsby	Kalm.	237	6,57	—	6,57	192	— 45	— 0,61	7,18	24,7
209 Fryksände	Värml	314	5,55	—	5,55	220	— 94	— 0,98	6,53	23,8
210 Habo	Skar.	97	4,35	—	4,35	65	— 32	— 0,69	5,04	20,1
211 Ringarum	Östg.	184	5,86	—	5,86	140	— 44	— 0,67	6,53	23,3
212 Vimmerby, lk	Kalm.	86	5,58	—	5,58	61	— 25	— 0,86	6,44	23,3
213 Grythyttan	Ör.	127	7,07	—	7,07	105	— 22	— 0,55	7,62	24,7
214 N:a Sol- berga	Jönk.	73	6,01	—	6,01	64	— 9	— 0,27	6,28	22,7
215 Mälilla	Kalm.	113	6,70	—	6,70	96	— 17	— 0,45	7,15	24,3
216 Forsa	Gävl.	162	6,25	—	6,25	135	— 27	— 0,45	6,70	23,5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
217 Vendel	Upps.	98	4,78	—	4,78	57	— 41	— 1,23	5,96	21,2
218 Säby	Jönk.	137	5,45	—	5,45	98	— 39	— 0,82	6,27	22,4
219 Äre	Jämtl.	161	6,22	—	6,22	128	— 33	— 0,74	6,96	24,8
220 Rimbo	Sthlm	67	6,18	—	6,18	64	— 3	— 0,10	6,28	21,8
221 Revsund	Jämtl.	176	8,20	—	8,20	132	— 44	— 1,21	9,41	26,0
222 Villstad	Jönk.	144	5,50	—	5,50	101	— 43	— 0,82	6,85	21,5
223 Haverö	Vrnl.	136	9,38	9	9,62	148	+ 12	+ 0,33	9,29	26,0
224 Stora Malm	Söd.	82	5,85	—	5,85	55	— 27	— 0,90	6,25	20,8
225 Borgsjö	Vrnl.	252	8,25	2	8,29	206	— 46	— 0,70	8,99	24,8
226 Linde	Ör.	316	5,59	—	5,59	216	— 100	— 0,85	6,44	20,8
227 Bräcke	Jämtl.	124	8,53	—	8,53	110	— 14	— 0,41	8,94	24,7
228 Reftele	Jönk.	67	4,97	—	4,97	43	— 24	— 0,81	5,78	18,8
229 St. Skedvi	Kopp.	147	5,80	—	5,80	101	— 46	— 0,99	6,79	21,7
230 Hällsjö	Jämtl.	116	6,27	—	6,27	79	— 37	— 1,14	7,41	22,6
231 Foss	Göteb.	141	6,76	—	6,76	124	— 17	— 0,28	7,04	21,4
232 Lindome	Hall.	77	4,10	—	4,10	40	— 37	— 0,90	5,00	14,0
233 Sandhult	Älvsb.	101	4,50	—	4,50	63	— 38	— 0,64	5,14	16,0
234 Virserum	Kalm.	151	5,08	—	5,08	91	— 60	— 1,05	6,13	19,1
235 Amnehärad	Skar.	117	5,48	—	5,48	72	— 45	— 1,00	6,48	19,0
236 Färnebo	Värml.	107	4,85	—	4,85	60	— 47	— 1,13	5,98	18,1
237 Ovanåker	Gävl.	338	7,70	—	7,70	283	— 55	— 0,54	8,24	23,0
238 Trosa- Vagnhärad	Söd.	68	5,33	—	5,33	46	— 22	— 0,73	6,06	18,3
239 Gamleby	Kalm.	115	7,03	—	7,03	96	— 19	— 0,44	7,47	21,3
240 Åsele	Vb.	379	7,90	—	7,90	280	— 99	— 1,12	9,02	23,8
241 Hovman- torp	Kron.	65	5,45	—	5,45	44	— 21	— 0,71	6,16	17,9
242 S:a Åsum	Malm.	88	4,60	—	4,60	47	— 41	— 0,92	5,52	14,9
243 Ö:a Broby	Krist.	102	5,66	—	5,66	63	— 39	— 1,08	6,74	19,1
244 Hörnefors	Vb.	197	7,63	—	7,63	168	— 29	— 0,53	8,16	23,2
245 Forserum	Jönk.	64	4,66	—	4,66	36	— 28	— 0,80	5,46	14,7
246 Husby- Rekarne	Söd.	84	6,43	—	6,43	70	— 14	— 0,35	6,78	19,4
247 Kisa	Östg.	187	5,53	—	5,53	103	— 84	— 1,41	6,94	18,6
248 Vittinge	Västm	99	5,30	—	5,30	55	— 44	— 1,12	6,42	16,9
249 Väsby	Malm.	88	4,93	—	4,93	49	— 39	— 0,84	5,77	14,6
250 Ekeby	Malm.	99	4,43	—	4,43	41	— 58	— 1,18	5,61	12,6
251 Essunga	Skar.	80	3,01	—	3,01	4	— 76	— 1,99	5,00	1,9
252 Töreboda	Skar.	154	8,32	—	8,32	148	— 6	— 0,12	8,44	22,0
253 Leksand	Kopp.	301	4,16	—	4,16	116	— 185	— 1,34	5,50	12,5
254 Lenhovda	Kron.	84	5,66	—	5,66	51	— 33	— 0,90	6,56	16,8
255 Gustafs	Kopp.	86	4,46	—	4,46	38	— 48	— 1,43	5,89	14,6
256 Gränna, st	Jönk.	76	7,43	—	7,43	51	— 25	— 1,16	8,59	20,4
257 Sköldinge	Söd.	100	4,88	—	4,88	47	— 53	— 1,12	6,00	13,1
258 Sorunda	Sthlm	91	6,60	—	6,60	69	— 22	— 0,57	7,17	17,9
259 Tibro	Skar.	190	7,41	—	7,41	177	— 13	— 0,14	7,55	18,5
260 Riseberga	Krist.	147	5,00	—	5,00	71	— 76	— 1,16	6,16	13,6
261 Råmen	Värml	93	7,76	13	8,04	97	+ 4	+ 0,08	7,96	19,4
262 Nottebäck m. Granhult	Kron.	84	4,45	—	4,45	32	— 52	— 1,27	5,72	11,3
263 Kullings- Skövde	Älvsb.	69	4,16	—	4,16	26	— 43	— 1,22	5,38	10,4
264 Svedala, lk	Malm.	97	3,80	—	3,80	26	— 71	— 1,60	5,40	8,9
265 Krokek	Östg.	84	5,38	—	5,38	41	— 43	— 1,20	6,58	13,9
266 Järna	Kopp.	282	5,88	—	5,88	157	— 125	— 1,14	7,02	15,9
267 By	Kopp.	206	6,63	—	6,63	136	— 70	— 0,92	7,55	17,6
268 Adals-Liden	Vrnl.	170	8,05	—	8,05	126	— 44	— 0,93	8,98	20,7
269 Hubbo	Västm	56	5,70	—	5,70	35	— 21	— 0,69	6,39	13,7
270 Norrbärke	Kopp.	217	7,59	—	7,59	174	— 43	— 0,54	8,13	19,3
271 Järbo	Gävl.	123	6,50	—	6,50	78	— 45	— 1,00	7,50	17,3

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
272 Ore	Kopp.	127	7,04	—	7,04	91	— 36	— 0,75	7,79	18,3	
273 Valbo	Gävl.	465	6,33	—	6,33	303	—162	— 0,85	7,18	16,7	
274 Floda	Kopp.	100	6,24	—	6,24	70	— 30	— 0,75	6,99	17,4	
275 Svärdsjö	Kopp.	187	5,48	—	5,48	17	—170	— 2,16	7,64	4,1	
276 Finja	Krist.	129	4,90	—	4,90	58	— 71	— 1,10	6,00	12,2	
277 Hedemora, lk	Kopp.	267	5,46	—	5,46	136	—131	— 1,50	6,96	16,6	
278 Älgkult	Kron.	133	5,91	—	5,91	88	— 45	— 0,70	6,61	15,6	
279 Boxholm	Östg.	115	5,85	—	5,85	77	— 38	— 0,59	6,44	14,4	
280 Vallentuna	Sthlm	88	7,61	—	7,61	72	— 16	— 0,48	8,09	19,3	
281 S:a Vram	Malm.	75	5,98	—	5,98	55	— 20	— 0,46	6,44	15,3	
282 Bodafors	Jönk.	79	7,60	—	7,60	75	— 4	— 0,10	7,70	19,3	
283 Näs	Kopp.	99	6,31	—	6,31	63	— 36	— 1,07	7,38	18,6	
284 Rödene	Älvsb.	55	3,93	—	3,93	8	— 47	— 1,07	5,00	3,7	
285 Kvidinge	Krist.	73	4,66	—	4,66	36	— 37	— 1,05	5,71	13,8	
286 Hakarp	Jönk.	68	5,26	—	5,26	49	— 19	— 0,47	5,73	15,5	
287 Kvillinge	Östg.	160	5,58	—	5,58	104	— 56	— 0,77	6,35	16,6	
288 Skön	Vrnl.	442	9,38	35	9,57	578	+136	+ 0,72	8,85	22,9	
289 Ovansjö	Gävl.	344	5,28	—	5,28	196	—148	— 1,09	6,37	16,9	
290 Torp	Vrnl.	530	8,16	5	8,19	414	—116	— 0,79	8,98	22,3	
291 Nedre Ulle- rud	Värml.	190	6,20	—	6,20	125	— 65	— 0,99	7,19	19,4	
292 Jokkmokk	Nb.	883	9,92	28	10,10	717	—166	— 1,02	11,12	25,5	
293 Fristad	Älvsb.	96	4,75	—	4,75	50	— 46	— 1,07	5,82	15,2	
294 St. Köpinge	Malm.	66	3,51	—	3,51	17	— 49	— 1,49	5,00	8,8	
295 Visnum	Värml	115	7,94	—	7,94	127	+ 12	+ 0,22	7,72	21,4	
296 Rättvik	Kopp.	367	5,23	—	5,23	203	—164	— 1,19	6,42	17,4	
297 Knislinge	Krist.	73	5,00	—	5,00	41	— 32	— 0,93	5,93	15,7	
298 Åker	Söd.	113	6,61	—	6,61	85	— 28	— 0,64	7,25	19,9	
299 Allerum	Malm.	85	3,94	—	3,94	32	— 53	— 1,37	5,31	12,9	
300 Säfsnäs	Kopp.	106	7,30	—	7,30	91	— 15	— 0,37	7,67	21,7	
301 Bankeryd	Jönk.	79	5,26	—	5,26	61	— 18	— 0,39	5,65	17,4	
302 Åseda, köp.	Kron.	86	7,33	—	7,33	80	— 6	— 0,18	7,51	22,1	
303 Skinnskat- teberg	Västmn	128	6,82	—	6,82	120	— 8	— 0,12	6,94	20,6	
304 V:a Ving- åker	Söd.	316	5,01	—	5,01	201	—115	— 0,77	5,78	17,5	
305 Hultsfred	Kalm.	149	7,06	—	7,06	126	— 23	— 0,43	7,49	22,0	
306 Grundsunda	Vrnl.	249	6,88	—	6,88	202	— 47	— 0,67	7,55	23,6	
307 Hammar	Ör.	159	5,50	—	5,50	103	— 56	— 0,92	6,42	19,5	
308 Kolbäck	Västmn	85	6,25	—	6,25	80	— 5	— 0,12	6,37	20,1	
309 Säve	Göteb.	67	3,60	—	3,60	5	— 62	— 1,40	5,00	2,0	
310 Njurunda	Vrnl.	577	9,02	—	9,02	660	+ 83	+ 0,43	8,59	25,2	
311 Skållerud	Älvsb.	111	6,25	—	6,25	109	— 2	— 0,05	6,30	22,9	
312 Ytterlännäs	Vrnl.	381	9,97	10	10,06	428	+ 47	+ 0,43	9,63	26,0	
313 Nora, lk	Ör.	187	5,59	—	5,59	124	— 63	— 0,87	6,46	20,4	
314 Örby	Älvsb.	226	4,50	—	4,50	148	— 78	— 0,66	5,16	18,1	
315 Toarp	Älvsb.	131	4,18	—	4,18	67	— 64	— 0,82	5,00	13,5	
316 Hälleberga	Kron.	84	4,43	—	4,43	52	— 32	— 0,77	5,20	18,2	
317 Själeavad	Vrnl.	641	7,60	—	7,60	699	+ 58	+ 0,23	7,37	24,3	
318 Gladham- mar	Kalm.	83	4,89	—	4,89	50	— 33	— 0,93	5,82	19,0	
319 Byarum	Jönk.	137	4,11	—	4,11	73	— 64	— 0,99	5,10	17,2	
320 Orsa	Kopp.	296	3,76	—	3,76	123	—173	— 1,24	5,00	14,0	
321 Vännäs, köp.	Vb.	133	6,86	—	6,86	123	— 10	— 0,22	7,08	23,7	
322 Tidaholm	Skar.	165	7,65	—	7,65	233	+ 68	+ 0,67	6,98	22,8	
323 Husby	Kopp.	242	7,19	—	7,19	248	+ 6	+ 0,06	7,18	22,8	
324 Munkfors	Värml	216	8,08	—	8,08	276	+ 60	+ 0,59	7,49	23,7	
325 Älmhult	Kron.	123	7,25	—	7,25	142	+ 19	+ 0,30	6,95	22,4	
326 Nor	Värml	119	7,25	—	7,25	142	+ 23	+ 0,34	6,91	21,8	
327 Norberg	Västmn	226	7,15	—	7,15	221	— 5	— 0,05	7,20	22,4	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
328 Norra Ny	Värml.	117	6,81	—	6,81	109	— 8	— 0,15	6,96	22,0
329 Kärna	Östg.	72	5,80	—	5,80	54	— 18	— 0,52	5,82	19,1
330 Stugun	Jämtl.	140	7,66	—	7,66	115	— 25	— 0,58	8,24	23,3
331 Långsele	Vrnl.	202	8,20	—	8,20	233	+ 31	+ 0,40	7,80	24,4
332 Borgholm	Kalm.	62	9,73	—	9,73	117	+ 55	+ 1,41	8,32	24,2
333 Ål	Kopp.	67	4,13	—	4,13	29	— 38	— 0,87	5,00	10,9
334 Haparanda	Nb.	152	11,85	65	13,09	234	+ 82	+ 1,56	11,53	26,6
335 Holmsund	Vb.	497	9,08	—	9,08	371	— 126	— 1,36	10,44	25,9
336 Frustuna	Söd.	127	5,10	—	5,10	76	— 51	— 1,06	6,16	19,2
337 Mjölby	Östg.	286	8,70	—	8,70	380	+ 94	+ 0,70	8,00	23,6
338 Harmånger	Gävl.	137	5,92	—	5,92	110	— 27	— 0,46	6,38	20,5
339 Järfälla	Sthlm	188	6,98	—	6,98	217	+ 29	+ 0,28	6,65	21,4
340 Los	Gävl.	206	7,53	—	7,53	183	— 23	— 0,38	7,91	24,2
341 Skultuna	Västm	82	6,33	—	6,33	72	— 10	— 0,24	6,57	20,2
342 Lessebo	Kron.	72	6,03	—	6,03	68	— 4	— 0,09	6,12	19,0
343 Månsarp	Jönk.	71	5,90	—	5,90	72	+ 1	+ 0,01	5,89	18,5
344 Alvesta	Kron.	122	7,31	—	7,31	159	+ 37	+ 0,46	6,85	20,8
345 Vreta kl.	Östg.	105	5,65	—	5,65	86	— 19	— 0,30	5,95	17,6
346 Tranemo	Älvsb.	82	4,56	—	4,56	50	— 32	— 0,68	5,24	15,5
347 Kullerstad	Östg.	91	6,20	—	6,20	94	+ 3	+ 0,07	6,13	19,8
348 Flen	Söd.	150	6,51	—	6,51	152	+ 2	+ 0,04	6,47	20,4
349 Lima	Kopp.	103	3,69	—	3,69	41	— 62	— 1,37	5,06	14,1
350 Film	Upps.	87	5,35	—	5,35	64	— 23	— 0,49	5,84	17,3
351 Starrkärr	Älvsb.	172	4,70	—	4,70	122	— 50	— 0,51	5,21	16,7
352 Perstorp	Krist.	103	7,16	—	7,16	114	+ 11	+ 0,19	6,97	20,7
353 Österåker	Sthlm	151	5,32	—	5,32	93	— 58	— 0,90	6,22	18,0
354 Skurup	Malm.	59	5,90	—	5,90	72	+ 13	+ 0,23	5,67	16,7
355 Ed	Vrnl.	88	6,58	—	6,58	84	— 4	— 0,10	6,68	21,1
356 Nikolai	Söd.	233	6,23	—	6,23	228	— 5	— 0,04	6,27	19,6
357 Öster- haninge	Sthlm	158	6,68	—	6,68	144	— 14	— 0,20	6,88	20,3
358 Fritsla	Älvsb.	87	5,18	—	5,18	62	— 25	— 0,44	5,62	15,7
359 Malung	Kopp.	345	7,40	—	7,40	356	+ 11	+ 0,07	7,33	21,4
360 Rödön	Jämtl.	159	6,61	—	6,61	136	— 23	— 0,41	7,02	21,7
361 Piteå, st.	Nb.	216	9,58	—	9,58	279	+ 63	+ 0,65	8,93	23,0
362 Skallsjö	Älvsb.	101	4,80	—	4,80	63	— 38	— 0,67	5,47	15,3
363 Hällefors	Ör.	270	8,36	—	8,36	284	+ 14	+ 0,12	8,24	22,2
364 Fors	Jämtl.	147	5,83	—	5,83	105	— 42	— 0,65	6,48	18,5
365 Brunnby	Malm.	92	4,26	—	4,26	44	— 48	— 0,90	5,16	13,0
366 Värnamo	Jönk.	436	8,55	—	8,55	533	+ 97	+ 0,47	8,08	22,2
367 Kumla, st.	Ör.	264	9,13	—	9,13	400	+ 136	+ 0,86	8,27	22,0
368 Hamrånge	Gävl.	215	7,21	—	7,21	241	+ 26	+ 0,28	6,98	22,2
369 Åmål, st.	Älvsb.	247	8,55	—	8,55	355	+ 108	+ 0,73	7,82	21,6
370 Höör, köp.	Malm.	86	6,17	—	6,17	71	— 15	— 0,34	6,51	17,9
371 Smedje- backen	Kopp.	84	7,98	—	7,98	121	+ 37	+ 0,62	7,36	20,2
372 Osby, köp.	Krist.	114	6,98	—	6,98	130	+ 16	+ 0,23	6,75	19,5
373 Ragunda	Jämtl.	293	6,22	—	6,22	196	— 97	— 0,97	7,19	20,0
374 Finspång	Östg.	409	7,66	—	7,66	493	+ 84	+ 0,35	7,31	20,3
375 Sala, st.	Västm.	367	7,90	—	7,90	391	+ 24	+ 0,14	7,76	20,9
376 Arboga, st.	Västm.	278	9,13	—	9,13	425	+ 147	+ 0,89	8,24	21,9
377 Häverö	Sthlm	200	5,81	—	5,81	141	— 59	— 0,61	6,42	17,5
378 Herrljunga	Älvsb.	106	3,88	—	3,88	39	— 67	— 1,60	5,48	13,7
379 Tierp, köp.	Upps.	68	7,40	—	7,40	75	+ 7	+ 0,19	7,21	19,7
380 Angered	Älvsb.	60	4,25	—	4,25	31	— 29	— 0,75	5,00	12,4
381 Degerfors	Ör.	336	7,26	—	7,26	296	— 40	— 0,27	7,53	19,7
382 Ramnäs	Västm.	110	5,50	—	5,50	68	— 42	— 0,77	6,27	15,9
383 Skara	Skar.	269	9,20	—	9,20	410	+ 141	+ 0,88	8,32	21,8
384 Nybro	Kalm.	229	8,00	—	8,00	284	+ 55	+ 0,42	7,58	20,6
385 Gustavsberg	Sthlm	98	6,08	—	6,08	86	— 12	— 0,21	6,29	17,1

Tabell III

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
386 Västervik	Kalm.	411	8,18	—	8,18	618	+207	+ 0,71	7,47	20,2
387 Marstrand	Göteb.	43	10,00	—	10,00	72	+ 29	+ 1,15	8,85	22,4
388 Emmaboda	Kalm.	78	6,40	—	6,40	72	— 6	— 0,15	6,55	18,7
389 Tomelilla	Krist.	121	5,66	—	5,66	85	— 36	— 0,51	6,17	15,8
390 Bjuv	Malm.	85	7,51	—	7,51	99	+ 14	+ 0,25	7,26	18,8
391 Krylbo	Kopp.	53	7,00	—	7,00	78	+ 25	+ 0,47	6,53	17,2
392 Strömstad	Göteb.	117	9,73	—	9,73	182	+ 65	+ 1,02	8,71	22,3
393 Åstorp	Krist.	118	6,11	—	6,11	103	— 15	— 0,17	6,28	15,2
394 Kroppa	Värml.	184	6,76	—	6,76	183	— 1	— 0,01	6,77	17,9
395 Säter, st.	Kopp.	98	7,86	—	7,86	103	+ 5	+ 0,09	7,77	20,2
396 Uddevalla	Göteb.	891	10,03	—	10,03	1 367	+476	+ 1,03	9,00	22,6
397 Turlinge	Sthlm	85	6,66	—	6,66	84	— 1	— 0,02	6,68	18,9
398 Nora, st.	Ör.	100	8,00	—	8,00	136	+ 36	+ 0,52	7,48	19,6
399 Råda	Göteb.	109	6,56	—	6,56	115	+ 6	+ 0,09	6,47	18,0
400 Steneby	Älvsb.	144	6,00	—	6,00	124	— 20	— 0,25	6,25	17,4
401 Älvkarleby	Upps.	272	7,16	—	7,16	298	+ 26	+ 0,16	7,00	18,5
402 Söderala	Gävl.	478	5,55	—	5,55	292	—186	— 0,71	6,26	14,8
403 Vara	Skar.	70	5,79	—	5,79	59	— 11	— 0,21	6,00	14,6
404 Vänersborg	Älvsb.	605	9,30	—	9,30	823	+218	+ 0,71	8,59	21,7
405 Gislaved	Jönk.	127	5,80	—	5,80	111	— 16	— 0,20	6,00	16,1
406 Klippan	Krist.	172	6,12	—	6,12	141	— 31	— 0,31	6,43	16,5
407 Oskars-										
hamn	Kalm.	305	9,36	—	9,36	552	+247	+ 1,16	8,20	21,5
408 Lindesberg	Ör.	142	6,50	—	6,50	150	+ 8	+ 0,07	6,43	16,7
409 N:a Råda	Värml.	466	5,66	—	5,66	331	—135	— 0,57	6,23	16,5
410 Hörby, köp.	Malm.	84	6,90	—	6,90	91	+ 7	+ 0,12	6,78	17,0
411 Sura	Västm.	197	7,40	—	7,40	208	+ 11	+ 0,09	7,31	18,5
412 Partille	Göteb.	578	4,51	—	4,51	253	—325	— 1,39	5,90	14,3
413 Motala	Östg.	673	8,00	—	8,00	842	+169	+ 0,42	7,58	19,7
414 Båstad	Krist.	111	5,11	—	5,11	57	— 54	— 1,12	6,23	14,9
415 Täby	Sthlm	313	5,58	—	5,58	226	— 87	— 0,45	6,03	14,9
416 Visby	Gotl.	606	7,86	—	7,86	617	+ 11	+ 0,04	7,82	19,6
417 Anderstorp	Jönk.	124	3,70	—	3,70	17	—107	— 1,30	5,00	3,5
418 Kopparberg	Ör.	114	6,47	—	6,47	84	— 30	— 0,65	7,12	18,9
419 Köping	Västm.	446	8,50	—	8,50	610	+164	+ 0,60	7,90	20,3
420 Kungshamn	Göteb.	95	5,16	—	5,16	51	— 44	— 0,77	5,93	12,9
421 Salem	Sthlm	77	5,45	—	5,45	55	— 22	— 0,45	5,90	14,4
422 Huddinge	Sthlm	515	5,66	—	5,66	437	— 78	— 0,19	5,85	14,0
423 Karlskrona	Blek.	1 747	9,77	—	9,77	1 905	+158	+ 0,24	9,53	22,2
424 Tranås	Jönk.	294	7,35	—	7,35	372	+ 78	+ 0,37	6,98	18,4
425 Mölndal	Göteb.	698	9,38	—	9,38	1 126	+428	+ 1,00	8,38	21,6
426 Grums	Värml.	204	6,51	—	6,51	178	— 26	— 0,27	6,78	18,6
427 Lerum	Älvsb.	167	4,47	—	4,47	87	— 80	— 0,63	5,10	10,7
428 Fagersta	Västm.	446	8,42	—	8,42	547	+101	+ 0,42	8,00	20,6
429 Värmdö	Sthlm	127	6,17	—	6,17	85	— 42	— 0,77	6,94	17,2
430 Kinna-										
rumma	Älvsb.	80	5,33	—	5,33	67	— 13	— 0,19	5,52	13,7
431 Mellösa	Söd.	153	5,61	—	5,61	101	— 52	— 0,61	6,22	15,0
432 Tyresö	Sthlm	101	6,16	—	6,16	88	— 13	— 0,21	6,37	16,4
433 Lönneberga	Kalm.	81	5,26	—	5,26	57	— 24	— 0,53	5,79	15,5
434 Alingsås	Älvsb.	389	9,50	—	9,50	688	+299	+ 1,11	8,39	21,4
435 Styrsö	Göteb.	93	2,50	—	2,50	—	— 93	— 1,51	4,01	—
436 Kungälv	Göteb.	151	8,95	—	8,95	206	+ 55	+ 0,65	8,30	20,9
437 Karlsborg	Skar.	103	5,55	—	5,55	81	— 22	— 0,26	5,81	13,7
438 Botkyrka	Sthlm	194	6,18	—	6,18	201	+ 7	+ 0,05	6,13	16,1
439 Timrå	Vrnl.	444	8,36	—	8,36	515	+ 71	+ 0,38	7,98	21,9
440 Lomma	Malm.	108	4,56	—	4,56	56	— 52	— 0,60	5,16	10,5
441 Hallsta-										
hammar	Västm.	211	7,97	—	7,97	312	+101	+ 0,63	7,34	19,2
442 Färgeryd	Jönk.	91	5,51	—	5,51	76	— 15	— 0,27	5,78	16,2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
443 Burlöv	Malm.	172	3,11	—	3,11	—	—	172	— 1,40	4,51	—
444 Luleå	Nb.	1 223	9,55	—	9,55	1 309	+	86	+ 0,20	9,35	22,7
445 Vaxholm	Sthlm	108	7,70	—	7,70	128	+	20	+ 0,28	7,42	18,7
446 Kristianstad	Krist.	1 049	9,33	—	9,33	1 429	+	380	+ 0,69	8,64	21,5
447 Katrineholm	Söd.	784	8,62	—	8,62	821	+	37	+ 0,12	8,50	21,5
448 Näsby	Ör.	62	5,01	—	5,01	48	—	14	— 0,24	5,25	12,3
449 Askim	Göteb.	103	4,36	—	4,36	48	—	55	— 0,78	5,14	10,9
450 Eslöv	Malm.	212	8,10	—	8,10	307	+	95	+ 0,58	7,52	18,9
451 Tysslinge	Ör.	71	4,70	—	4,70	45	—	26	— 0,52	5,22	13,0
452 Öckerö	Göteb.	254	4,70	—	4,70	107	—	147	— 0,89	5,59	10,4
453 Sollentuna	Sthlm	641	6,06	—	6,06	530	—	111	— 0,27	6,33	16,1
454 Boo	Sthlm	160	5,50	—	5,50	122	—	38	— 0,34	5,84	14,7
455 Nödinge	Älvsb.	157	5,10	—	5,10	110	—	47	— 0,44	5,54	14,1
456 Svalöv	Malm.	70	5,35	—	5,35	56	—	14	— 0,26	5,61	14,1
457 Valdemarsvik	Östg.	92	6,97	—	6,97	117	+	25	+ 0,32	6,65	17,3
458 Solna	Sthlm	1 176	8,20	—	8,20	1 792	+	616	+ 0,71	7,49	19,8
459 Umeå	Vb.	746	8,00	—	8,00	848	+	102	+ 0,26	7,74	20,2
460 Slite	Götl.	141	7,38	—	7,38	104	—	37	— 0,68	8,06	19,2
461 Karlskoga	Ör.	1 047	8,88	—	8,88	1 663	+	616	+ 0,84	8,04	20,6
462 Svedala, köp.	Malm.	70	5,17	—	5,17	48	—	22	— 0,39	5,56	13,1
463 Örebro	Ör.	2 336	8,80	—	8,80	3 603	+	1 267	+ 0,81	7,99	20,7
464 Södertälje	Sthlm	959	8,46	—	8,46	1 359	+	400	+ 0,70	7,76	21,0
465 Eskilstuna	Söd.	1 614	8,10	—	8,10	2 564	+	950	+ 0,76	7,34	19,8
466 Hammarö	Värml.	292	6,85	—	6,85	304	+	12	+ 0,07	6,78	18,2
467 Höganäs	Malm.	220	7,75	—	7,75	305	+	85	+ 0,50	7,25	18,5
468 Danderyd	Sthlm	209	4,72	—	4,72	114	—	95	— 0,56	5,28	10,6
469 Skellefteå, st.	Vb.	602	8,33	—	8,33	688	+	86	+ 0,26	8,07	19,6
470 Nyköping	Söd.	629	7,17	—	7,17	711	+	82	+ 0,19	6,98	17,5
471 Halmstad	Hall.	1 168	8,33	—	8,33	1 880	+	712	+ 0,85	7,98	19,9
472 Hammarby	Sthlm	95	6,56	—	6,56	98	+	3	+ 0,04	6,52	15,9
473 Ängelholm	Krist.	213	6,24	—	6,24	189	—	24	— 0,13	6,37	12,8
474 Bromölla	Krist.	113	7,31	—	7,31	109	—	4	— 0,05	7,36	14,0
475 Kinna	Älvsb.	136	6,81	—	6,81	136	±	0	— 0,01	6,82	12,5
476 Ed	Värml.	76	5,01	—	5,01	37	—	39	— 0,60	5,61	7,5
477 Njutånger	Gävl.	174	5,85	—	5,85	93	—	81	— 0,66	6,51	9,2
478 Fuxerna	Älvsb.	109	5,79	—	5,79	39	—	70	— 0,90	6,69	6,6
479 Trelleborg	Malm.	738	8,00	—	8,00	646	—	92	— 0,20	8,20	13,4
480 Borås	Älvsb.	1 905	8,91	—	8,91	2 425	+	520	+ 0,34	8,57	14,2
481 Kävlinge	Malm.	80	4,44	—	4,44	—	—	80	— 0,89	5,33	—
482 Lidingö	Sthlm	680	7,60	—	7,60	367	—	313	— 0,57	8,17	6,9
483 Söderfors	Upps.	44	5,45	—	5,45	—	—	44	— 0,69	6,14	—
484 Hofors	Gävl.	294	5,33	—	5,33	—	—	294	— 1,04	6,37	—
485 Saltsjöbaden	Sthlm	256	5,10	—	5,10	—	—	256	— 1,78	6,88	—
486 Kungsbacka	Hall.	92	5,90	—	5,90	—	—	92	— 0,95	6,85	—
487 Grangärde	Kopp.	343	5,43	—	5,43	—	—	343	— 0,91	6,34	—
488 Stocksund	Sthlm	211	5,20	—	5,20	—	—	211	— 1,23	6,43	—
489 Djursholm	Sthlm	480	5,11	—	5,11	—	—	480	— 1,38	6,49	—
S:a el. genomsnitt		106 403	6,68	2 919	6,80	108 710				6,83	22,9

TABELL IV

utvisande inverkan på skattetrycket m. m. av ett allmänt statsbidrag enligt utredningens alternativ B i genomsnitt för åren 1947—1949.

Nr, namn och län		80% av upp- burna drift- bidrag i 1 000- tal kr.	Utdebi- tering per skatte- kr.	Upp- burna skatte- utjämn- nings- bidrag i 1 000- tal kr.	Utdebi- terings- behov utan skatte- utjämn- nings- bidrag	Nytt all- mänt bi- drag i 1 000-tal kr.	Ökning (+) eller minsk- ning (-) av stats- bidrag i 1 000- tal kr.	Ökning eller minsk- ning i kr. per skatte- kr.	Utdebi- terings- behov med det nya stats- bidra- get utan skatte- utjämn- ing	Det nya bi- draget i % av faktiska netto- utgif- ter
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Torhamn Blek.	105	8,77	15	10,01	166	+ 61	+ 5,01	5,00	70,0
2	Karl Gustav Nb.	383	10,26	218	20,30	584	+201	+ 9,27	11,08	68,7
3	Värö Hall.	69	5,73	—	5,73	81	+ 12	+ 0,73	5,00	46,9
4	Jämjö Blek.	91	8,31	12	9,04	160	+ 69	+ 4,04	5,00	61,9
5	Pajala Nb.	837	11,50	211	15,65	1 027	+190	+ 3,73	11,92	58,0
6	Överkalix Nb.	905	10,84	417	17,00	1 281	+376	+ 5,58	11,42	57,2
7	Frändefors Älvsb.	113	6,28	—	6,28	144	+ 31	+ 1,28	5,00	49,8
8	Kristia- nopol Blek.	109	8,05	136	8,11	166	+ 57	+ 3,11	5,00	60,2
9	Övertorneå Nb.	771	10,42	287	15,80	957	+186	+ 3,49	12,31	56,3
10	Hällnäs Upps.	97	6,61	—	6,61	128	+ 31	+ 1,61	5,00	54,8
11	Hällaryd Blek.	95	7,60	9	8,13	151	+ 56	+ 3,13	5,00	60,4
12	Löfvånger Vb.	295	8,13	40	9,02	459	+164	+ 3,68	5,34	61,7
13	Sätilla Älvsb.	74	5,78	—	5,78	87	+ 13	+ 0,78	5,00	48,8
14	V:a Torsås Kron.	110	5,99	—	5,99	130	+ 20	+ 0,99	5,00	50,2
15	Ramdala Blek.	105	8,98	3	9,14	169	+ 64	+ 3,65	5,49	60,0
16	Fridlevstad Blek.	103	8,01	7	8,36	167	+ 64	+ 3,36	5,00	58,6
17	Vilhelmina, lk Vb.	738	10,66	67	11,53	956	+218	+ 2,82	8,71	54,1
18	Norrfrjärden Nb.	325	9,63	76	11,54	440	+115	+ 2,91	8,63	52,9
19	Byske Vb.	654	10,46	30	10,77	812	+158	+ 2,00	8,77	51,4
20	Lyse Göteb.	108	7,46	7	7,86	148	+ 40	+ 2,20	5,66	53,9
21	Våxtorp Hall.	84	5,40	—	5,40	92	+ 8	+ 0,40	5,00	42,6
22	Osby, lk Krist.	105	6,08	—	6,08	131	+ 26	+ 1,08	5,00	46,9
23	Tärendö Nb.	172	10,64	103	15,81	261	+ 89	+ 4,46	11,35	47,1
24	Naverstad Göteb.	90	4,41	—	4,41	79	— 11	— 0,59	5,00	43,8
25	Gnarp Gävl.	130	7,56	—	7,56	205	+ 75	+ 2,56	5,00	53,4
26	Hjälmseryd Jönk.	87	5,03	—	5,03	88	+ 1	+ 0,03	5,00	45,8
27	Hortlax Nb.	314	8,91	65	10,45	388	+ 74	+ 1,75	8,70	48,7
28	Ljustorp Vrnl.	119	11,66	11	12,21	181	+ 62	+ 3,23	8,98	48,3
29	Urshult Kron.	122	6,11	—	6,11	157	+ 35	+ 1,11	5,00	47,2
30	Bräkne- Hoby Blek.	174	8,26	—	8,26	271	+ 97	+ 2,52	5,74	51,5
31	Nedertorneå Nb.	380	10,40	229	16,18	465	+ 85	+ 2,15	14,08	44,4
32	Börstil Sthlm	111	5,75	—	5,75	129	+ 18	+ 0,75	5,00	47,4
33	Virestad Kron.	149	5,90	—	5,90	175	+ 26	+ 0,90	5,00	51,5
34	Älmeboda Kron.	84	5,21	—	5,21	89	+ 5	+ 0,21	5,00	42,0
35	Oviken Jämtl.	114	8,84	6	9,14	154	+ 40	+ 2,08	7,06	47,8
36	Råneå Nb.	791	10,35	268	13,57	878	+ 87	+ 1,05	12,52	42,7
37	Hälsingtuna Gävl.	76	6,33	—	6,33	105	+ 29	+ 1,33	5,00	42,2
38	Nederluleå Nb.	724	9,02	56	9,55	863	+139	+ 1,32	8,23	46,4
39	Nysätra Vb.	229	7,68	—	7,68	280	+ 51	+ 1,40	6,28	47,1
40	Veinge Hall.	95	4,59	—	4,59	86	— 9	— 0,41	5,00	38,4
41	Björna Vrnl.	263	8,06	—	8,06	257	— 6	— 0,19	8,25	45,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
42 Berg	Jämtl.	159	8,16	—	8,16	212	+ 53	+ 1,73	6,43	47,1
43 Nora	Vrnl.	160	10,38	16	10,92	229	+ 69	+ 2,40	8,52	45,6
44 Jämshög	Blek.	142	8,23	—	8,23	220	+ 78	+ 2,25	5,98	47,4
45 Järvsö	Gävl.	425	8,40	10	8,54	518	+ 93	+ 1,85	7,19	45,3
46 Sävar	Vb.	204	6,78	—	6,78	216	+ 12	+ 0,84	6,44	45,5
47 Morup	Hall.	65	4,15	—	4,15	45	— 20	— 0,85	5,00	26,1
48 Alsen	Jämtl.	105	8,08	—	8,08	145	+ 40	+ 1,72	6,36	45,0
49 Ryssby	Kron.	82	5,13	—	5,13	85	+ 3	+ 0,13	5,00	42,2
50 Tuna	Kalm.	111	7,24	—	7,24	133	+ 22	+ 0,93	6,31	45,8
51 Torsås	Kalm.	177	5,00	—	5,00	177	± 0	± 0,00	5,00	41,7
52 Vännäs, lk	Vb.	246	7,36	—	7,36	308	+ 62	+ 1,18	6,18	45,0
53 Mjällby	Blek.	224	6,65	—	6,65	298	+ 74	+ 1,28	5,37	45,4
54 Örkened	Krist.	149	6,66	—	6,66	209	+ 60	+ 1,47	5,19	45,8
55 Kristdala	Kalm.	136	7,20	—	7,20	165	+ 29	+ 0,99	6,21	44,4
56 Brastad	Göteb.	129	6,53	1	6,58	160	+ 31	+ 1,03	5,55	44,7
57 Kville	Göteb.	177	7,21	—	7,21	229	+ 52	+ 1,25	5,96	44,7
58 Väddö	Sthlm	131	8,66	8	8,91	190	+ 59	+ 1,88	7,03	43,4
59 Brunflo	Jämtl.	152	8,02	—	8,02	191	+ 39	+ 1,23	6,79	43,2
60 Mörrum	Blek.	134	7,33	—	7,33	213	+ 79	+ 1,90	5,43	45,1
61 Vena	Kalm.	107	6,55	—	6,55	134	+ 27	+ 1,01	5,54	44,6
62 Östervåla	Västm	150	7,56	—	7,56	154	+ 4	+ 0,12	7,44	46,0
63 Tanum	Göteb.	201	6,75	—	6,75	237	+ 36	+ 0,80	5,95	43,4
64 Skee	Göteb.	181	6,35	—	6,35	218	+ 37	+ 0,86	5,49	44,2
65 Söderåkra	Kalm.	157	6,02	—	6,02	194	+ 37	+ 0,91	5,11	44,7
66 Sidensjö	Vrnl.	114	9,33	—	9,33	152	+ 38	+ 1,63	7,70	41,3
67 Långaryd	Jönk.	137	5,56	—	5,56	156	+ 19	+ 0,56	5,00	44,8
68 Burträsk	Vb.	620	8,10	—	8,10	660	+ 40	+ 0,38	7,72	41,7
69 Svarteborg	Göteb.	97	5,84	—	5,84	119	+ 22	+ 0,84	5,00	44,3
70 Tossene	Göteb.	158	5,10	—	5,10	162	+ 4	+ 0,10	5,00	37,1
71 Malå	Vb.	354	8,81	5	8,90	366	+ 12	+ 0,22	8,68	39,7
72 Ljuder	Kron.	61	6,26	—	6,26	89	+ 28	+ 1,26	5,00	41,5
73 Länna	Sthlm	96	6,53	—	6,53	107	+ 11	+ 0,50	6,03	42,3
74 Jörn	Vb.	356	8,63	18	8,94	380	+ 24	+ 0,40	8,54	39,6
75 Täsjö	Vrnl.	362	10,33	20	10,75	363	+ 1	+ 0,02	10,73	38,9
76 Träslöv	Hall.	72	3,68	—	3,68	36	— 36	— 1,32	5,00	18,4
77 Knäred	Hall.	96	6,00	—	6,00	112	+ 16	+ 0,60	5,40	41,8
78 Norrala	Gävl.	118	7,00	—	7,00	150	+ 32	+ 1,05	5,95	40,7
79 Stöde	Vrnl.	322	9,37	22	9,78	345	+ 23	+ 0,43	9,85	37,8
80 Misterhult	Kalm.	200	9,11	—	9,11	227	+ 27	+ 0,70	8,41	39,1
81 V:a Ed	Kalm.	87	7,16	—	7,16	113	+ 26	+ 1,11	6,05	40,5
82 Offerdal	Jämtl.	220	7,89	—	7,89	253	+ 33	+ 0,69	6,70	39,5
83 Grava	Värml	98	8,00	—	8,00	148	+ 50	+ 1,66	6,34	40,0
84 Hjäsås	Krist.	106	6,15	—	6,15	135	+ 29	+ 0,93	5,22	41,0
85 Alnö	Vrnl.	219	11,20	84	12,63	381	+ 162	+ 2,75	9,88	37,2
86 Arnäs	Vrnl.	242	9,00	—	9,00	323	+ 81	+ 1,39	7,61	38,2
87 Gunnarskog	Värml.	199	6,13	—	6,13	199	± 0	± 0,00	6,13	39,7
88 Ramsele	Vrnl.	279	10,26	16	10,59	317	+ 38	+ 0,80	9,79	36,5
89 Morlanda	Göteb.	97	5,04	—	5,04	98	+ 1	+ 0,04	5,00	36,8
90 Markaryd	Kron.	8	5,30	—	5,30	18	+ 10	+ 0,30	5,00	8,7
91 Bjurholm	Vb.	323	8,90	1	8,92	340	+ 17	+ 0,29	8,63	37,3
92 Ryssby	Kalm.	98	5,33	—	5,33	107	+ 9	+ 0,32	5,01	40,7
93 Fagerhult	Kalm.	87	7,00	—	7,00	103	+ 16	+ 0,70	6,30	39,7
94 Ljusdal, lk	Gävl.	371	8,05	3	8,08	434	+ 63	+ 0,76	7,32	39,5
95 Glimåkra	Krist.	123	5,70	—	5,70	141	+ 18	+ 0,50	5,20	40,8
96 Sillerud	Värml.	107	6,76	—	6,76	121	+ 14	+ 0,52	6,24	38,8
97 Delsbo	Gävl.	197	6,76	—	6,76	253	+ 56	+ 0,99	5,77	39,2
98 Hässjö	Vrnl.	204	8,13	—	8,13	221	+ 17	+ 0,40	7,73	37,3
99 Lövestad	Malm.	79	5,40	—	5,40	89	+ 10	+ 0,40	5,00	41,1
100 Gärdhem	Älvsb.	63	4,51	—	4,51	52	— 11	— 0,49	5,00	28,7
101 Häggenås	Jämtl.	136	7,10	—	7,10	134	— 2	— 0,07	7,17	37,1

Tabell IV

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
102 Helgum	Vrnl.	140	8,62	—	8,62	153	+ 13	+ 0,46	8,16	36,8
103 Ås	Jämtl.	93	6,28	—	6,28	101	+ 8	+ 0,33	5,90	38,5
104 Lit	Jämtl.	227	7,94	—	7,94	211	— 16	— 0,41	8,35	35,6
105 Köla	Värml.	93	6,06	—	6,06	108	+ 15	+ 0,56	5,50	38,5
106 Bjuråker	Gävl.	228	7,51	—	7,51	230	+ 2	+ 0,04	7,47	35,9
107 Rydaholm	Jönk.	104	5,08	—	5,08	107	+ 3	+ 0,08	5,00	32,8
108 Askum	Göteb.	92	4,21	—	4,21	72	— 20	— 0,79	5,00	33,4
109 Anundsjö	Vrnl.	421	6,93	—	6,93	435	+ 14	+ 0,15	6,78	37,0
110 Edefors	Nb.	308	10,01	66	11,45	305	— 3	— 0,07	11,52	33,5
111 Tvååker	Hall.	80	3,75	—	3,75	47	— 33	— 1,25	5,00	23,8
112 Skärstad	Jönk.	65	4,85	—	4,85	61	— 4	— 0,15	5,00	31,5
113 Stensele	Vb.	641	7,58	—	7,58	470	— 171	— 2,08	9,61	34,5
114 Mörlunda	Kalm.	159	5,54	—	5,54	170	+ 11	+ 0,24	5,30	38,4
115 Rätan	Jämtl.	119	8,90	—	8,90	128	+ 9	+ 0,38	8,52	34,8
116 Österlövsta	Upps.	109	5,28	—	5,28	115	+ 6	+ 0,18	5,10	39,0
117 Årsunda	Gävl.	91	7,66	—	7,66	109	+ 18	+ 0,74	6,92	36,1
118 V:a Karup	Krist.	81	4,05	—	4,05	52	— 29	— 0,95	5,00	23,8
119 Östmark	Värml.	146	7,46	—	7,46	159	+ 13	+ 0,37	7,09	36,1
120 Kvistbro	Ör.	96	4,60	—	4,60	80	— 16	— 0,40	5,00	27,0
121 Bergsjö	Gävl.	159	7,82	—	7,82	206	+ 47	+ 1,02	6,80	36,0
122 Björkvik	Söd.	100	6,55	—	6,55	119	+ 19	+ 0,61	5,94	37,4
123 Järnskog	Värml.	98	6,65	—	6,65	118	+ 20	+ 0,68	5,97	37,2
124 Överluleå	Nb.	560	9,76	34	10,03	654	+ 94	+ 0,75	9,28	34,2
125 Udenäs	Skar.	117	5,73	—	5,73	132	+ 15	+ 0,37	5,36	38,7
126 Färila- Kårböle	Gävl.	369	8,65	—	8,65	378	+ 9	+ 0,13	8,52	34,0
127 Dorotea	Vb.	450	8,31	23	8,64	389	— 61	— 0,87	9,51	33,5
128 Snöstorp	Hall.	91	5,03	—	5,03	92	+ 1	+ 0,03	5,00	35,2
129 Folkärna	Kopp.	237	7,16	—	7,16	249	+ 12	+ 0,21	6,95	35,6
130 Ö:a Fågel- vik	Värml.	71	5,60	—	5,60	87	+ 16	+ 0,60	5,00	35,2
131 Dals-Ed	Älvsb.	116	4,68	—	4,68	103	— 13	— 0,41	5,09	38,2
132 Skatelöv	Kron.	76	4,95	—	4,95	75	— 1	— 0,05	5,00	35,6
133 Harplinge	Hall.	95	6,01	—	6,01	110	+ 15	+ 0,49	5,52	37,3
134 Munktorp	Västm.	95	6,43	—	6,43	100	+ 5	+ 0,19	6,24	36,3
135 Asker	Ör.	123	5,16	—	5,16	130	+ 7	+ 0,16	5,00	36,4
136 Fjällsjö	Vrnl.	183	9,66	6	9,84	174	— 9	— 0,29	10,13	32,4
137 Brunskog	Värml.	120	4,68	—	4,68	108	— 12	— 0,32	5,00	33,5
138 Döderhult	Kalm.	201	6,36	—	6,36	245	+ 44	+ 0,68	5,68	35,6
139 Glava	Värml.	124	8,18	1	8,20	139	+ 15	+ 0,49	7,71	33,9
140 Julita	Söd.	79	6,31	—	6,31	99	+ 20	+ 0,71	5,60	35,8
141 Siljansnäs	Kopp.	88	5,20	—	5,20	87	— 1	— 0,04	5,24	35,9
142 Färgelanda	Älvsb.	122	6,31	—	6,31	126	+ 4	+ 0,12	6,19	34,5
143 Berga	Kron.	99	4,87	—	4,87	94	— 5	— 0,13	5,00	33,3
144 Årla	Söd.	77	5,81	—	5,81	88	+ 11	+ 0,42	5,39	35,9
145 Hille	Gävl.	158	6,82	—	6,82	163	+ 5	+ 0,12	6,70	34,1
146 Hassela	Gävl.	115	6,89	—	6,89	109	— 6	— 0,23	7,12	33,8
147 Hedesunda	Gävl.	152	6,45	—	6,45	167	+ 15	+ 0,33	6,12	34,7
148 Madesjö	Kalm.	169	5,38	—	5,38	182	+ 13	+ 0,23	5,15	35,8
149 Möklinta	Västm.	108	7,70	—	7,70	116	+ 8	+ 0,29	7,41	33,4
150 V:a Vram	Krist.	91	4,74	—	4,74	82	— 9	— 0,26	5,00	29,8
151 Lösen	Blek.	100	7,53	—	7,53	132	+ 32	+ 0,94	6,59	34,3
152 Hova	Skar.	107	4,38	—	4,38	82	— 25	— 0,62	5,00	27,1
153 Hammerdal	Jämtl.	255	7,71	—	7,71	267	+ 12	+ 0,20	7,51	33,0
154 Bureå	Vb.	394	8,93	—	8,93	345	— 49	— 0,71	9,64	31,8
155 Bjärträ	Vrnl.	257	10,83	42	11,59	304	+ 47	+ 0,85	10,74	31,0
156 Torup	Hall.	93	5,75	—	5,75	99	+ 6	+ 0,20	5,55	35,3
157 Hallinge- berg	Kalm.	141	6,98	—	6,98	164	+ 23	+ 0,53	6,45	34,3
158 Hede	Jämtl.	107	8,85	—	8,85	122	+ 15	+ 0,59	8,26	32,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
159 Degerfors	Vb.	588	7,28	—	7,28	537	— 51	— 0,40	7,63	33,0
160 N:a Mellby	Krist.	70	5,78	—	5,78	94	+ 24	+ 0,78	5,00	34,2
161 Skedevi	Östg.	119	7,56	3	7,65	132	+ 13	+ 0,40	7,25	33,3
162 Hanebo	Gävl.	195	8,04	—	8,04	220	+ 25	+ 0,49	7,55	32,5
163 Stora Tuna	Kopp.	382	7,00	—	7,00	448	+ 66	+ 0,55	6,45	33,9
164 Ödeshög	Östg.	110	4,95	—	4,95	108	— 2	— 0,05	5,00	32,5
165 Österfärne- bo	Gävl.	114	5,60	—	5,60	106	— 8	— 0,24	5,84	34,7
166 St. Mellösa	Ör.	89	4,35	—	4,35	68	— 21	— 0,65	5,00	27,9
167 Viiby	Ör.	110	5,58	—	5,58	137	+ 27	+ 0,58	5,00	34,6
168 Nättraby	Blek.	90	7,00	—	7,00	111	+ 21	+ 0,66	6,34	33,5
169 Gräsmark	Värml.	135	6,51	—	6,51	133	— 2	— 0,06	6,57	32,3
170 Arvidsjaur	Nb.	857	10,37	62	10,31	792	— 65	— 0,46	11,27	29,5
171 Ytterby	Göteb.	82	6,12	—	6,12	90	+ 8	+ 0,30	5,82	32,9
172 Almunds- ryd	Kron.	138	4,88	—	4,88	130	— 8	— 0,17	5,00	33,1
173 Almunge	Sthlm	109	7,18	—	7,18	106	— 3	— 0,11	7,29	32,1
174 Eda	Värml	266	8,43	1	8,45	320	+ 54	+ 0,81	7,64	31,8
175 Malmbäck	Jönk.	58	4,08	—	4,08	31	— 27	— 0,92	5,00	16,2
176 Vislanda	Kron.	74	5,91	—	5,91	101	+ 27	+ 0,79	5,12	34,2
177 Sveg, lk	Jämtl.	94	6,94	—	6,94	109	+ 15	+ 0,55	6,39	31,6
178 Floda	Söd.	103	5,56	—	5,56	105	+ 2	+ 0,06	5,50	34,0
179 Nosaby	Krist.	85	5,00	—	5,00	83	— 2	— 0,07	5,07	34,6
180 Föllinge	Jämtl.	158	6,31	—	6,31	128	— 30	— 0,93	7,24	31,5
181 Tierp, lk	Upps.	185	5,90	—	5,90	199	+ 14	+ 0,22	5,68	34,1
182 Arjeplog	Nb.	435	8,57	30	9,02	331	— 104	— 1,57	10,59	29,2
183 Fliseryd	Kalm.	104	5,67	—	5,67	97	— 7	— 0,22	5,89	33,1
184 N:a Akarp	Krist.	111	5,69	—	5,69	125	+ 14	+ 0,33	5,36	33,1
185 Västland	Upps.	87	6,60	—	6,60	109	+ 22	+ 0,65	5,95	32,4
186 Ekshärad	Värml	286	7,56	—	7,56	302	+ 16	+ 0,20	7,36	30,6
187 Nora	Västm.	121	7,10	—	7,10	141	+ 20	+ 0,48	6,62	31,2
188 Algutsboda	Kron.	153	5,65	—	5,65	154	+ 1	+ 0,02	5,63	32,1
189 Nätra	Vrnl.	290	8,30	—	8,30	316	+ 26	+ 0,32	7,98	30,2
190 Södra Vi	Kalm.	133	5,30	—	5,30	125	— 8	— 0,18	5,48	33,0
191 Asarum	Blek.	253	6,36	—	6,36	308	+ 55	+ 0,56	5,80	31,6
192 Bygdeå	Vb.	336	7,68	—	7,68	356	+ 20	+ 0,22	7,46	30,0
193 Lerbäck	Ör.	143	5,05	—	5,05	146	+ 3	+ 0,05	5,00	32,2
194 Nyed	Värml	174	8,05	—	8,05	351	+ 177	+ 3,05	5,00	51,2
195 Ingatorp	Jönk.	88	6,16	—	6,16	98	+ 10	+ 0,31	5,85	31,8
196 Borrby	Krist.	76	6,04	—	6,04	92	+ 16	+ 0,50	5,54	32,2
197 Ramsberg	Ör.	122	7,20	—	7,20	134	+ 12	+ 0,30	6,90	30,6
198 Hjärtum	Göteb.	84	4,90	—	4,90	81	— 3	— 0,10	5,00	31,6
199 Söderbärke	Kopp.	169	5,96	—	5,96	151	— 18	— 0,38	6,34	31,0
200 Björketorp	Älvsb.	80	4,11	—	4,11	54	— 26	— 0,89	5,00	24,4
201 Junsele	Vrnl.	250	8,46	7	8,60	215	— 35	— 0,68	9,28	28,7
202 Ålem	Kalm.	161	5,53	—	5,53	186	+ 25	+ 0,36	5,17	32,5
203 Arbrå	Gävl.	273	7,14	—	7,14	256	— 17	— 0,24	7,38	29,9
204 Stora Kil	Värml.	195	8,05	—	8,05	199	+ 4	+ 0,07	7,98	29,8
205 Alfta	Gävl.	325	7,05	—	7,05	308	— 17	— 0,19	7,24	29,9
206 Stenbrohult	Kron.	87	5,15	—	5,15	93	+ 6	+ 0,15	5,00	30,2
207 Ytterhogdal	Jämtl.	94	7,27	—	7,27	93	— 1	— 0,04	7,31	29,8
208 Högsby	Kalm.	237	6,57	—	6,57	237	± 0	± 0,00	6,57	30,5
209 Fryksände	Värml.	314	5,55	—	5,55	285	— 29	— 0,30	5,85	31,0
210 Habo	Skar.	97	4,35	—	4,35	67	— 30	— 0,65	5,00	20,8
211 Ringarum	Östg.	184	5,86	—	5,86	187	+ 3	+ 0,05	5,81	31,0
212 Vimmerby, lk	Kalm.	86	5,58	—	5,58	82	— 4	— 0,14	5,72	30,9
213 Grythyttan	Ör.	127	7,07	—	7,07	129	+ 2	+ 0,05	7,02	30,5
214 N:a Sol- berga	Jönk.	73	6,01	—	6,01	88	+ 15	+ 0,47	5,54	31,0
215 Måliilla	Kalm.	113	6,70	—	6,70	119	+ 6	+ 0,16	6,54	30,0

Tabell IV

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
216 Forsa	Gävl.	162	6,25	—	6,25	176	+ 14	+ 0,24	6,01	30,8
217 Vendel	Upps.	98	4,73	—	4,73	85	— 13	— 0,39	5,12	31,4
218 Säby	Jönk.	137	5,45	—	5,45	135	— 2	— 0,04	5,49	31,3
219 Åre	Jämtl.	161	6,22	—	6,22	150	— 11	— 0,25	6,47	29,0
220 Rimbo	Sthlm	67	6,18	—	6,18	90	+ 23	+ 0,70	5,48	30,5
221 Revsund	Jämtl.	176	8,20	—	8,20	142	— 34	— 0,94	9,14	27,9
222 Villstad	Jönk.	144	5,50	—	5,50	142	— 2	— 0,04	5,54	30,6
223 Haverö	Vrnl.	136	9,88	9	9,62	156	+ 20	+ 0,52	9,10	27,2
224 Stora Malm	Söd.	82	5,35	—	5,35	80	— 2	— 0,07	5,42	30,1
225 Borgsjö	Vrnl.	252	8,25	2	8,29	234	— 18	— 0,28	8,57	28,2
226 Linde	Ör.	316	5,59	—	5,59	313	— 3	— 0,03	5,62	30,2
227 Bräcke	Jämtl.	124	8,53	—	8,53	124	± 0	± 0,00	8,53	27,9
228 Reftele	Jönk.	67	4,97	—	4,97	66	— 1	— 0,03	5,00	28,4
229 St. Skedvi	Kopp.	147	5,80	—	5,80	136	— 11	— 0,23	6,03	29,1
230 Hällesjö	Jämtl.	116	6,27	—	6,27	101	— 15	— 0,46	6,73	28,6
231 Foss	Göteb.	141	6,76	—	6,76	169	+ 28	+ 0,48	6,28	29,1
232 Lindome	Hall.	77	4,10	—	4,10	40	— 37	— 0,90	5,00	13,9
233 Sandhult	Älvsb.	101	4,50	—	4,50	72	— 29	— 0,50	5,00	18,3
234 Virserum	Kalm.	151	5,08	—	5,08	142	— 9	— 0,16	5,24	29,9
235 Amnehärad	Skar.	117	5,43	—	5,43	114	— 3	— 0,06	5,49	30,2
236 Färnebo	Värml.	107	4,85	—	4,85	100	— 7	— 0,17	5,02	30,0
237 Ovanåker	Gävl.	338	7,70	—	7,70	340	+ 2	+ 0,02	7,68	27,8
238 Trosa- Vagnhärad	Söd.	68	5,33	—	5,33	74	+ 6	+ 0,20	5,13	29,2
239 Gamleby	Kalm.	115	7,03	—	7,03	128	+ 13	+ 0,30	6,73	28,1
240 Åsele	Vb.	379	7,90	—	7,90	316	— 63	— 0,71	8,61	26,8
241 Hovman- torp	Kron.	65	5,45	—	5,45	72	+ 7	+ 0,24	5,21	29,8
242 S:a Åsum	Malm.	88	4,60	—	4,60	70	— 18	— 0,40	5,00	22,6
243 Ö:a Broby	Krist.	102	5,66	—	5,66	95	— 7	— 0,19	5,85	29,1
244 Hörnefors	Vb.	197	7,63	—	7,63	194	— 3	— 0,05	7,68	27,0
245 Forserum	Jönk.	64	4,66	—	4,66	52	— 12	— 0,34	5,00	20,9
246 Husby- Rekarne	Söd.	84	6,43	—	6,43	102	+ 18	+ 0,48	5,95	28,3
247 Kisa	Östg.	187	5,53	—	5,53	157	— 30	— 0,50	6,03	28,5
248 Vittinge	Västm	99	5,30	—	5,30	94	— 5	— 0,13	5,43	28,6
249 Väsby	Malm.	88	4,93	—	4,93	85	— 3	— 0,07	5,00	25,0
250 Ekeby	Malm.	99	4,43	—	4,43	71	— 28	— 0,57	5,00	21,3
251 Essunga	Skar.	80	3,01	—	3,01	4	— 76	— 1,99	5,00	1,9
252 Töreboda	Skar.	154	8,32	—	8,32	178	+ 24	+ 0,44	7,88	26,3
253 Leksand	Kopp.	301	4,16	—	4,16	186	— 115	— 0,84	5,00	19,9
254 Lenhovda	Kron.	84	5,66	—	5,66	87	+ 3	+ 0,08	5,58	28,2
255 Gustafs	Kopp.	86	4,46	—	4,46	68	— 18	— 0,54	5,00	26,1
256 Gränna, st	Jönk.	76	7,43	—	7,43	66	— 10	— 0,46	7,89	26,4
257 Sköldinge	Söd.	100	4,88	—	4,88	94	— 6	— 0,12	5,00	26,8
258 Sorunda	Sthlm	91	6,60	—	6,60	104	+ 13	+ 0,33	6,27	27,2
259 Tibro	Skar.	190	7,41	—	7,41	256	+ 66	+ 0,71	6,70	26,5
260 Riseberga	Krist.	147	5,00	—	5,00	146	— 1	— 0,02	5,02	27,7
261 Råmen	Värml.	93	7,76	13	8,04	130	+ 37	+ 0,83	7,21	26,1
262 Nottebäck m. Granhult	Kron.	84	4,45	—	4,45	61	— 23	— 0,55	5,00	21,3
263 Kullings- Skövde	Älvsb.	69	4,16	—	4,16	39	— 30	— 0,84	5,00	16,2
264 Svedala, lk	Malm.	97	3,80	—	3,80	44	— 53	— 1,20	5,00	15,1
265 Krokek	Östg.	84	5,38	—	5,38	81	— 3	— 0,08	5,46	27,3
266 Järna	Kopp.	282	5,88	—	5,88	267	— 15	— 0,14	6,02	27,4
267 By	Kopp.	206	6,63	—	6,63	203	— 3	— 0,04	6,67	26,4
268 Ådals-Liden	Vrnl.	170	8,05	—	8,05	152	— 18	— 0,38	8,43	25,1
269 Hubbo	Västm	56	5,70	—	5,70	69	+ 13	+ 0,42	5,28	27,0
270 Norrbärke	Kopp.	217	7,59	—	7,59	231	+ 14	+ 0,18	7,41	25,6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
271 Järbo	Gävl.	123	6,50	—	6,50	118	— 5	— 0,11	6,61	26,0
272 Ore	Kopp.	127	7,04	—	7,04	129	+ 2	+ 0,04	7,00	25,9
273 Valbo	Gävl.	465	6,33	—	6,33	478	+ 13	+ 0,07	6,26	26,6
274 Floda	Kopp.	100	6,24	—	6,24	105	+ 5	+ 0,12	6,12	26,3
275 Svärdsjö	Kopp.	187	5,48	—	5,48	124	— 63	— 0,80	6,28	29,0
276 Finja	Krist.	129	4,90	—	4,90	122	— 7	— 0,10	5,00	25,3
277 Hedemora, lk	Kopp.	267	5,46	—	5,46	215	— 52	— 0,59	6,05	26,3
278 Älghult	Kron.	133	5,91	—	5,91	150	+ 17	+ 0,26	5,65	26,6
279 Boxholm	Östg.	115	5,85	—	5,85	144	+ 29	+ 0,44	5,41	26,8
280 Vallentuna	Sthlm	88	7,61	—	7,61	94	+ 6	+ 0,18	7,43	25,2
281 S:a Vram	Malm.	75	5,98	—	5,98	96	+ 21	+ 0,49	5,49	26,6
282 Bodafors	Jönk.	79	7,60	—	7,60	98	+ 19	+ 0,52	7,08	25,2
283 Näs	Kopp.	99	6,31	—	6,31	87	— 12	— 0,36	6,67	25,8
284 Rödene	Älvsb.	55	3,93	—	3,93	8	— 47	— 1,07	5,00	3,7
285 Kvidinge	Krist.	73	4,66	—	4,66	61	— 12	— 0,34	5,00	22,9
286 Hakarp	Jönk.	68	5,26	—	5,26	78	+ 10	+ 0,26	5,00	24,4
287 Kvillinge	Östg.	160	5,58	—	5,58	161	+ 1	+ 0,01	5,57	25,9
288 Skön	Vrnl.	442	9,38	35	9,57	595	+ 153	+ 0,82	8,75	23,7
289 Ovansjö	Gävl.	344	5,28	—	5,28	299	— 45	— 0,33	5,61	25,7
290 Torp	Vrnl.	530	8,16	5	8,19	439	— 91	— 0,62	8,81	23,9
291 Nedre Ulle- rud	Värml.	190	6,20	—	6,20	160	— 30	— 0,46	6,66	24,6
292 Jokkmokk	Nb.	883	9,92	28	10,10	623	— 260	— 1,61	11,71	22,2
293 Fristad	Älvsb.	96	4,75	—	4,75	85	— 11	— 0,25	5,00	25,6
294 St. Köpinge	Malm.	66	3,51	—	3,51	17	— 49	— 1,49	5,00	8,6
295 Visnum	Värml	115	7,94	—	7,94	142	+ 27	+ 0,52	7,42	24,2
296 Rättvik	Kopp.	367	5,23	—	5,23	296	— 71	— 0,52	5,75	25,6
297 Knislinge	Krist.	73	5,00	—	5,00	68	— 5	— 0,15	5,15	26,1
298 Åker	Söd.	113	6,61	—	6,61	105	— 8	— 0,19	6,80	24,7
299 Allerum	Malm.	85	3,94	—	3,94	44	— 41	— 1,06	5,00	17,3
300 Säfsnäs	Kopp.	106	7,30	—	7,30	99	— 7	— 0,18	7,48	23,5
301 Bankeryd	Jönk.	79	5,26	—	5,26	88	+ 9	+ 0,20	5,06	24,9
302 Åseda, köp.	Kron.	86	7,33	—	7,33	85	— 1	— 0,03	7,36	23,2
303 Skinnskat- teberg	Västm	128	6,82	—	6,82	140	+ 12	+ 0,20	6,62	23,8
304 V:a Ving- åker	Söd.	316	5,01	—	5,01	287	— 29	— 0,19	5,20	25,1
305 Hultsfred	Kalm.	149	7,06	—	7,06	134	— 15	— 0,28	7,34	23,6
306 Grundsunda	Vrnl.	249	6,88	—	6,88	195	— 54	— 0,77	7,65	22,6
307 Hammar	Ör.	159	5,50	—	5,50	128	— 31	— 0,51	6,01	24,5
308 Kolbäck	Västm	85	6,25	—	6,25	95	+ 10	+ 0,22	6,03	23,8
309 Säve	Göteb.	67	3,60	—	3,60	5	— 62	— 1,40	5,00	2,1
310 Njurunda	Vrnl.	577	9,02	—	9,02	567	— 10	— 0,05	9,07	21,4
311 Skållerud	Älvsb.	111	6,25	—	6,25	108	— 3	— 0,07	6,32	22,4
312 Ytterlännäs	Vrnl.	381	9,97	10	10,06	348	— 33	— 0,30	10,36	21,2
313 Nora, lk	Ör.	187	5,59	—	5,59	145	— 42	— 0,58	6,17	23,8
314 Örby	Älvsb.	226	4,50	—	4,50	167	— 59	— 0,50	5,00	20,2
315 Toarp	Älvsb.	131	4,18	—	4,18	67	— 64	— 0,82	5,00	13,9
316 Hälleberga	Kron.	84	4,43	—	4,43	60	— 24	— 0,57	5,00	21,0
317 Själevad	Vrnl.	641	7,60	—	7,60	632	— 9	— 0,04	7,64	22,0
318 Gladham- mar	Kalm.	83	4,89	—	4,89	63	— 20	— 0,56	5,45	23,8
319 Byarum	Jönk.	137	4,11	—	4,11	79	— 58	— 0,89	5,00	18,9
320 Orsa	Kopp.	296	3,76	—	3,76	123	— 173	— 1,24	5,00	13,8
321 Vännäs, köp.	Vb.	133	6,86	—	6,86	114	— 19	— 0,40	7,26	26,8
322 Tidaholm	Skar.	165	7,65	—	7,65	228	+ 63	+ 0,63	7,02	22,2
323 Husby	Kopp.	242	7,19	—	7,19	238	— 4	— 0,04	7,23	22,1
324 Munkfors	Värml	216	8,08	—	8,08	249	+ 33	+ 0,32	7,76	21,5
325 Älphult	Kron.	123	7,25	—	7,25	138	+ 15	+ 0,24	7,01	21,9
326 Nor	Värml	119	7,25	—	7,25	143	+ 24	+ 0,35	6,90	21,8

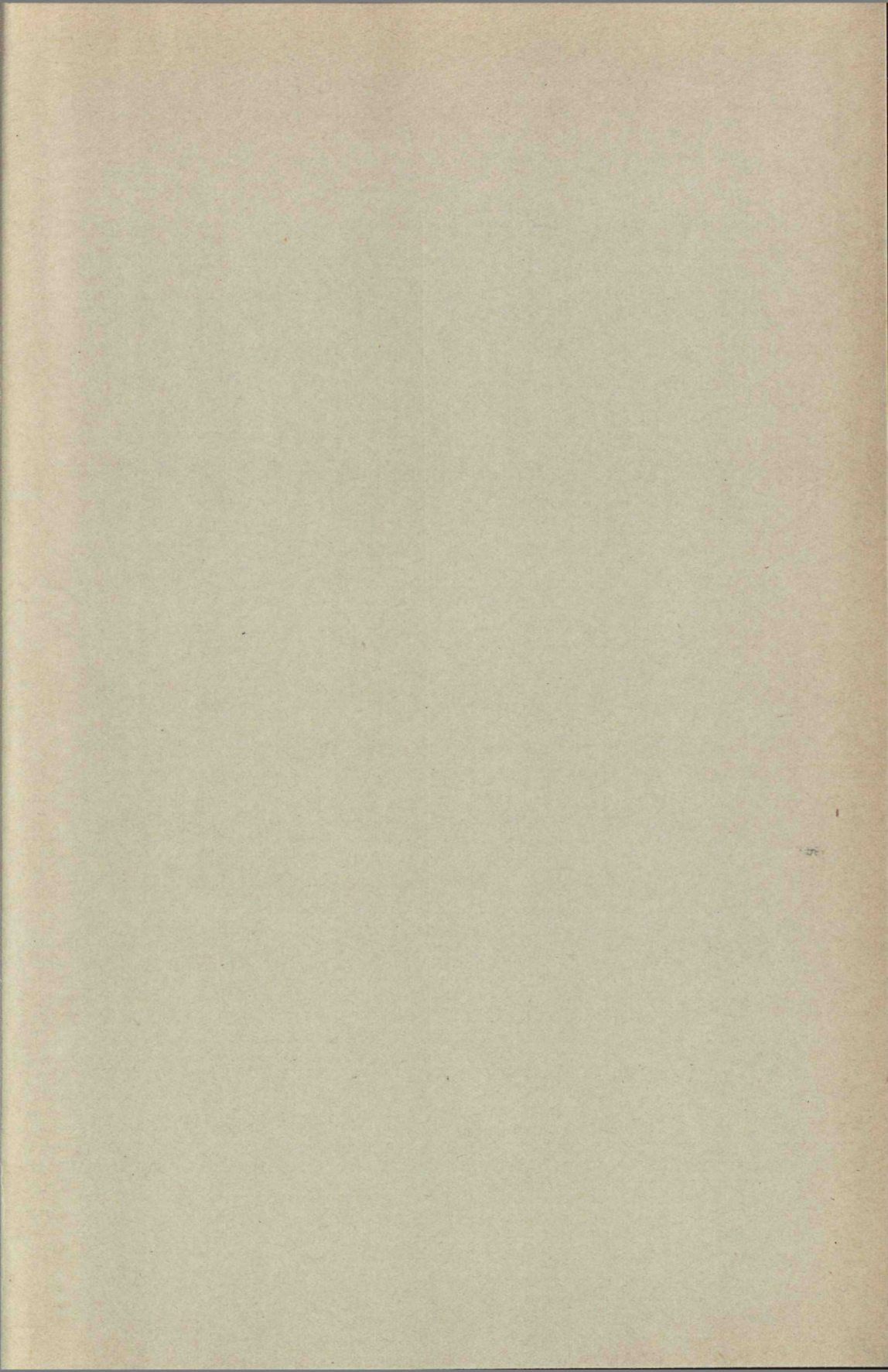
Tabell IV

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
327 Norberg	Västm	226	7,15	—	7,15	213	— 13	— 0,14	7,29	21,7
328 Norra Ny	Värml	117	6,81	—	6,81	108	— 9	— 0,18	6,99	21,7
329 Kärna	Östg.	72	5,30	—	5,30	64	— 8	— 0,22	5,52	23,0
330 Stugun	Jämtl.	140	7,66	—	7,66	104	— 36	— 0,82	8,48	21,8
331 Långsele	Vrnl.	202	8,20	—	8,20	103	— 99	— 1,80	9,50	10,9
332 Borgholm	Kalm.	62	9,78	—	9,78	100	+ 38	+ 0,97	8,76	20,5
333 Ål	Kopp.	67	4,13	—	4,13	29	— 38	— 0,87	5,00	11,3
334 Haparanda	Nb.	152	11,85	65	13,09	170	+ 18	+ 0,85	12,74	19,3
335 Holmsund	Vb.	497	9,08	—	9,08	281	— 216	— 2,33	11,41	19,7
336 Frustuna	Söd.	127	5,10	—	5,10	87	— 40	— 0,83	5,93	22,0
337 Mjölby	Östg.	286	8,70	—	8,70	330	+ 44	+ 0,33	8,37	20,6
338 Harmånger	Gävl.	137	5,92	—	5,92	115	— 22	— 0,37	6,29	21,4
339 Järfälla	Sthlm	188	6,93	—	6,93	214	+ 26	+ 0,25	6,68	20,9
340 Los	Gävl.	206	7,58	—	7,58	152	— 54	— 0,91	8,44	20,0
341 Skultuna	Västm	82	6,33	—	6,33	76	— 6	— 0,15	6,48	21,3
342 Lessebo	Kron.	72	6,03	—	6,03	77	+ 5	+ 0,12	5,91	21,1
343 Månsarp	Jönk.	71	5,90	—	5,90	83	+ 12	+ 0,25	5,65	21,5
344 Alvesta	Kron.	122	7,31	—	7,31	158	+ 36	+ 0,45	6,86	20,4
345 Vreta kl.	Östg.	105	5,65	—	5,65	106	+ 1	+ 0,02	5,63	21,9
346 Tranemo	Älvsb.	82	4,56	—	4,56	61	— 21	— 0,44	5,00	19,2
347 Kullerstad	Östg.	91	6,20	—	6,20	99	+ 8	+ 0,15	6,05	21,1
348 Flen	Söd.	150	6,51	—	6,51	154	+ 4	+ 0,05	6,46	20,8
349 Lima	Kopp.	103	3,69	—	3,69	44	— 59	— 1,31	5,00	15,4
350 Film	Upps.	87	5,35	—	5,35	79	— 8	— 0,17	5,52	21,8
351 Starrkärr	Älvsb.	172	4,70	—	4,70	142	— 30	— 0,30	5,00	19,5
352 Perstorp	Krist.	103	7,16	—	7,16	112	+ 9	+ 0,16	7,00	20,3
353 Österåker	Sthlm	151	5,32	—	5,32	109	— 42	— 0,66	5,98	21,1
354 Skurup	Malm.	59	5,90	—	5,90	92	+ 33	+ 0,57	5,33	21,5
355 Ed	Vrnl.	88	6,58	—	6,58	80	— 8	— 0,20	6,78	19,9
356 Nikolai	Söd.	233	6,23	—	6,23	236	+ 3	+ 0,02	6,21	20,4
357 Öster- haninge	Sthlm	158	6,68	—	6,68	142	— 16	— 0,22	6,90	20,0
358 Fritsla	Älvsb.	87	5,18	—	5,18	85	— 2	— 0,04	5,22	21,7
359 Malung	Kopp.	345	7,40	—	7,40	328	— 17	— 0,11	7,51	19,7
360 Rödön	Jämtl.	159	6,61	—	6,61	122	— 37	— 0,64	7,25	19,6
361 Piteå, st.	Nb.	216	9,58	—	9,58	227	+ 11	+ 0,11	9,47	18,6
362 Skallsjö	Älvsb.	101	4,80	—	4,80	85	— 16	— 0,28	5,08	20,4
363 Hällefors	Ör.	270	8,36	—	8,36	242	— 28	— 0,25	8,61	19,0
364 Fors	Jämtl.	147	5,83	—	5,83	113	— 34	— 0,52	6,35	19,8
365 Brunnby	Malm.	92	4,26	—	4,26	53	— 39	— 0,74	5,00	15,5
366 Värnamo	Jönk.	436	8,55	—	8,55	452	+ 16	+ 0,08	8,47	18,8
367 Kumla, st.	Ör.	264	9,13	—	9,13	341	+ 77	+ 0,49	8,64	18,6
368 Hamrånge	Gävl.	215	7,21	—	7,21	203	— 12	— 0,13	7,34	18,6
369 Åmål, st.	Älvsb.	247	8,55	—	8,55	310	+ 63	+ 0,43	8,12	18,7
370 Höör, köp.	Malm.	86	6,17	—	6,17	78	— 8	— 0,17	6,34	20,0
371 Smedje- backen	Kopp.	84	7,98	—	7,98	115	+ 31	+ 0,52	7,46	19,1
372 Osby, köp.	Krist.	114	6,98	—	6,98	129	+ 15	+ 0,21	6,77	19,1
373 Ragunda	Jämtl.	293	6,22	—	6,22	188	— 105	— 1,05	7,27	18,9
374 Finspång	Östg.	409	7,66	—	7,66	457	+ 48	+ 0,20	7,46	18,6
375 Sala, st.	Västm	367	7,90	—	7,90	347	— 20	— 0,11	8,01	18,7
376 Arboga, st.	Västm	278	9,13	—	9,13	352	+ 74	+ 0,45	8,68	18,3
377 Häverö	Sthlm	200	5,81	—	5,81	157	— 43	— 0,45	6,26	19,4
378 Herrljunga	Älvsb.	106	3,88	—	3,88	57	— 49	— 1,18	5,06	20,2
379 Tierp, köp.	Upps.	68	7,40	—	7,40	72	+ 4	+ 0,10	7,30	18,7
380 Angered	Älvsb.	60	4,25	—	4,25	31	— 29	— 0,75	5,00	12,7
381 Degerfors	Ör.	336	7,26	—	7,26	278	— 58	— 0,38	7,64	18,4
382 Ramnäs	Västm	110	5,50	—	5,50	82	— 28	— 0,51	6,01	19,4
383 Skara	Skar.	269	9,20	—	9,20	335	+ 66	+ 0,41	8,79	17,6
384 Nybro	Kalm.	229	8,00	—	8,00	249	+ 20	+ 0,15	7,85	17,9

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
385 Gustavsberg	Sthlm	98	6,08	—	6,08	95	— 3	— 0,05	6,13	19,2
386 Västervik	Kalm.	411	8,18	—	8,18	552	+ 141	+ 0,48	7,70	18,3
387 Marstrand	Göteb.	43	10,00	—	10,00	55	+ 12	+ 0,47	9,53	17,3
388 Emmaboda	Kalm.	78	6,40	—	6,40	70	— 8	— 0,19	6,59	17,8
389 Tomelilla	Krist.	121	5,66	—	5,66	101	— 20	— 0,29	5,95	18,3
390 Bjuv	Malm.	85	7,51	—	7,51	95	+ 10	+ 0,18	7,33	18,2
391 Krylbo	Kopp.	53	7,00	—	7,00	83	+ 30	+ 0,57	6,43	18,3
392 Strömstad	Göteb.	117	9,73	—	9,73	138	+ 21	+ 0,32	9,41	17,0
393 Åstorp	Krist.	118	6,11	—	6,11	126	+ 8	+ 0,09	6,02	18,4
394 Kroppa	Värml.	184	6,76	—	6,76	183	— 1	— 0,01	6,77	17,8
395 Säter, st.	Kopp.	98	7,86	—	7,86	88	— 10	— 0,21	8,07	17,4
396 Uddevalla	Göteb.	891	10,03	—	10,03	1 006	+ 115	+ 0,25	9,78	16,5
397 Turinge	Sthlm	85	6,66	—	6,66	79	— 6	— 0,13	6,79	17,6
398 Nora, st.	Ör.	100	8,00	—	8,00	121	+ 21	+ 0,31	7,69	17,7
399 Råda	Göteb.	109	6,56	—	6,56	113	+ 4	+ 0,06	6,50	17,9
400 Steneby	Älvsb.	144	6,00	—	6,00	126	— 18	— 0,22	6,22	17,9
401 Älvkarleby	Upps.	272	7,16	—	7,16	280	+ 8	+ 0,05	7,11	17,2
402 Söderala	Gävl.	478	5,55	—	5,55	360	— 118	— 0,45	6,00	18,3
403 Vara	Skar.	70	5,79	—	5,79	73	+ 3	+ 0,06	5,73	18,4
404 Vänersborg	Älvsb.	605	9,30	—	9,30	625	+ 20	+ 0,06	9,24	16,5
405 Gislaved	Jönk.	127	5,80	—	5,80	127	± 0	± 0,00	5,80	18,7
406 Klippan	Krist.	172	6,12	—	6,12	152	— 20	— 0,20	6,32	17,6
407 Oskars-										
hamn	Kalm.	305	9,36	—	9,36	415	+ 110	+ 0,51	8,85	16,0
408 Lindesberg	Ör.	142	6,50	—	6,50	157	+ 15	+ 0,14	6,36	17,8
409 N:a Råda	Värml.	466	5,66	—	5,66	352	— 114	— 0,48	6,14	17,4
410 Hörby, köp.	Malm.	84	6,90	—	6,90	93	+ 9	+ 0,15	6,75	17,2
411 Sura	Västm.	197	7,40	—	7,40	190	— 7	— 0,06	7,46	17,1
412 Partille	Göteb.	578	4,51	—	4,51	314	— 264	— 1,12	5,63	17,5
413 Motala	Östg.	673	8,00	—	8,00	707	+ 34	+ 0,08	7,92	16,5
414 Båstad	Krist.	111	5,11	—	5,11	67	— 44	— 0,90	6,01	17,5
415 Täby	Sthlm	313	5,58	—	5,58	266	— 47	— 0,24	5,82	17,4
416 Visby	Gotl.	606	7,86	—	7,86	520	— 86	— 0,29	8,15	16,6
417 Anderstorp	Jönk.	124	3,70	—	3,70	17	— 107	— 1,30	5,00	3,6
418 Kopparberg	Ör.	114	6,47	—	6,47	74	— 40	— 0,90	7,37	16,8
419 Köping	Västm.	446	8,50	—	8,50	483	+ 37	+ 0,14	8,36	15,9
420 Kungshamn	Göteb.	95	5,16	—	5,16	70	— 25	— 0,44	5,60	17,7
421 Salem	Sthlm	77	5,45	—	5,45	65	— 12	— 0,24	5,69	16,9
422 Huddinge	Sthlm	515	5,66	—	5,66	537	+ 22	+ 0,05	5,61	17,3
423 Karlskrona	Blek.	1 747	9,77	—	9,77	1 311	— 436	— 0,66	10,43	15,2
424 Tranås	Jönk.	294	7,35	—	7,35	325	+ 31	+ 0,15	7,20	16,1
425 Mölndal	Göteb.	698	9,38	—	9,38	795	+ 97	+ 0,23	9,15	15,2
426 Grums	Värml.	204	6,51	—	6,51	152	— 52	— 0,53	7,04	15,8
427 Lerum	Älvsb.	167	4,47	—	4,47	99	— 68	— 0,53	5,00	12,2
428 Fagersta	Västm.	446	8,42	—	8,42	410	— 36	— 0,15	8,57	15,3
429 Värmdö	Sthlm	127	6,17	—	6,17	79	— 48	— 0,86	7,03	16,3
430 Kinna-										
rumma	Älvsb.	80	5,33	—	5,33	82	+ 2	+ 0,03	5,30	16,6
431 Mellösa	Söd.	153	5,61	—	5,61	110	— 43	— 0,50	6,11	16,6
432 Tyresö	Sthlm	101	6,16	—	6,16	86	— 15	— 0,24	6,40	15,9
433 Lönneberga	Kalm.	81	5,26	—	5,26	58	— 23	— 0,50	5,76	16,1
434 Alingsås	Älvsb.	389	9,50	—	9,50	476	+ 87	+ 0,32	9,18	14,8
435 Styrö	Göteb.	93	2,50	—	2,50	—	— 93	— 1,51	4,01	0,0
436 Kungälv	Göteb.	151	8,95	—	8,95	146	— 5	— 0,06	9,01	14,9
437 Karlsborg	Skar.	103	5,55	—	5,55	96	— 7	— 0,09	5,64	16,3
438 Botkyrka	Sthlm	194	6,18	—	6,18	196	+ 2	+ 0,01	6,17	15,8
439 Timrå	Vrnl.	444	8,36	—	8,36	339	— 105	— 0,55	8,91	14,4
440 Lomma	Malm.	108	4,56	—	4,56	70	— 38	— 0,44	5,00	16,6
441 Hallsta-										
hammar	Västm.	211	7,97	—	7,97	241	+ 30	+ 0,19	7,78	15,0

Tabell IV

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
442 Färgeryd	Jönk.	91	5,51	—	5,51	72	— 19	— 0,84	5,85	15,6
443 Burlöv	Malm.	172	3,11	—	3,11	—	— 172	— 1,89	4,50	0,0
444 Luleå	Nb.	1 223	9,55	—	9,55	801	— 422	— 0,98	10,53	13,8
445 Vaxholm	Sthlm	108	7,70	—	7,70	101	— 7	— 0,10	7,80	14,6
446 Kristianstad	Krist.	1 049	9,33	—	9,33	937	— 112	— 0,20	9,53	14,2
447 Katrineholm	Söd.	784	8,62	—	8,62	537	— 247	— 0,78	9,40	14,2
448 Näsby	Ör.	62	5,01	—	5,01	61	— 1	— 0,02	5,03	15,8
449 Askim	Göteb.	103	4,36	—	4,36	58	— 45	— 0,64	5,00	13,1
450 Eslöv	Malm.	212	8,10	—	8,10	235	+ 23	+ 0,14	7,96	14,2
451 Tysslinge	Ör.	71	4,70	—	4,70	53	— 18	— 0,86	5,06	15,2
452 Öckerö	Göteb.	254	4,70	—	4,70	161	— 93	— 0,56	5,26	15,7
453 Sollentuna	Sthlm	641	6,06	—	6,06	488	— 153	— 0,38	6,44	14,9
454 Boo	Sthlm	160	5,50	—	5,50	125	— 35	— 0,32	5,82	14,9
455 Nödinge	Älvsb.	157	5,10	—	5,10	116	— 41	— 0,89	5,49	14,7
456 Svalöv	Malm.	70	5,35	—	5,35	59	— 11	— 0,20	5,55	14,7
457 Valdemarsvik	Östg.	92	6,97	—	6,97	97	+ 5	+ 0,06	6,91	14,2
458 Solna	Sthlm	1 176	8,20	—	8,20	1 250	+ 74	+ 0,09	8,11	13,9
459 Umeå	Vb.	746	8,00	—	8,00	576	— 170	— 0,43	8,43	13,5
460 Slite	Gotl.	141	7,38	—	7,38	75	— 66	— 1,22	8,60	14,1
461 Karlskoga	Ör.	1 047	8,88	—	8,88	1 088	+ 41	+ 0,06	8,82	13,3
462 Svedala, köp.	Malm.	70	5,17	—	5,17	54	— 16	— 0,30	5,47	14,6
463 Örebro	Ör.	2 336	8,80	—	8,80	2 294	— 42	— 0,03	8,83	13,1
464 Södertälje	Sthlm	959	8,46	—	8,46	851	— 108	— 0,19	8,65	13,2
465 Eskilstuna	Söd.	1 614	8,10	—	8,10	1 732	+ 118	+ 0,09	8,01	13,3
466 Hammarö	Värml.	292	6,85	—	6,85	226	— 66	— 0,37	7,22	13,4
467 Höganäs	Malm.	220	7,75	—	7,75	222	+ 2	+ 0,01	7,74	13,4
468 Danderyd	Sthlm	209	4,72	—	4,72	157	— 52	— 0,31	5,03	14,5
469 Skellefteå, st.	Vb.	602	8,33	—	8,33	459	— 143	— 0,43	8,76	13,2
470 Nyköping	Söd.	629	7,17	—	7,17	543	— 86	— 0,20	7,37	13,2
471 Halmstad	Hall.	1 168	8,83	—	8,83	1 210	+ 42	+ 0,05	8,78	12,7
472 Hammarby	Sthlm	95	6,56	—	6,56	81	— 14	— 0,20	6,76	13,2
473 Ängelholm	Krist.	213	6,24	—	6,24	197	— 16	— 0,08	6,32	13,4
474 Bromölla	Krist.	113	7,31	—	7,31	97	— 16	— 0,19	7,50	12,6
475 Kinna	Älvsb.	136	6,81	—	6,81	134	— 2	— 0,02	6,83	12,5
476 Ed	Värml.	76	5,01	—	5,01	62	— 14	— 0,21	5,22	12,7
477 Njutånger	Gävl.	174	5,85	—	5,85	123	— 51	— 0,41	6,26	12,3
478 Fuxerna	Älvsb.	109	5,79	—	5,79	72	— 37	— 0,48	6,27	12,1
479 Trelleborg	Malm.	738	8,00	—	8,00	544	— 194	— 0,42	8,42	11,2
480 Borås	Älvsb.	1 905	8,91	—	8,91	1 885	— 20	— 0,01	8,92	11,2
481 Kävlinge	Malm.	80	4,44	—	4,44	30	— 50	— 0,56	5,00	5,4
482 Lidingö	Sthlm	680	7,60	—	7,60	538	— 142	— 0,26	7,86	10,1
483 Söderfors	Upps.	44	5,45	—	5,45	45	+ 1	+ 0,02	5,43	10,1
484 Hofors	Gävl.	294	5,33	—	5,33	169	— 125	— 0,44	5,77	9,2
485 Saltsjöbaden	Sthlm	256	5,10	—	5,10	92	— 164	— 1,14	6,24	8,8
486 Kungsbacka	Hall.	92	5,90	—	5,90	68	— 24	— 0,25	6,15	8,2
487 Grangärde	Kopp.	343	5,43	—	5,43	245	— 98	— 0,26	5,69	8,3
488 Stocksund	Sthlm	211	5,20	—	5,20	94	— 117	— 0,10	5,30	8,0
489 Djursholm	Sthlm	480	5,11	—	5,11	148	— 332	— 0,95	6,06	6,1
S:a el. genomsnitt		106 403	6,68	2 919	6,80	105 348			6,62	22,2

Statens offentliga utredningar 1952

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Det yngsta fångvårdsklientelet. [5]
Räjongplan för fångvården. [21]
Betänkande med förslag till allmän förfogandelag och allmän ransoneringslag. [24]
Zonexpropriationsutredningen. Betänkande med förslag till vissa ändringar i byggnadslagstiftningen. [25]
Lagberedningens förslag till ny lagstiftning om tomträtt m. m. [28]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Löneplan eller kollektivavtal. [3]
Betänkande med förslag till allmänt resereglemente m. m. [6]
Allmän folkomröstning. 1950 års folkomröstnings- och valsätsutrednings betänkande. 2. [7] Bilaga 1. Folkomröstningsinstitutet i Schweiz. [8] Bilaga 2. Folkomröstningsinstitutet i Förenta staterna. [9] Bilaga 3. Folkomröstningsinstitutet utanför Schweiz och Förenta staterna. [18]
Byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter och organisation. [35]

Kommunalförvaltning.

Förslag till kommunallag m. m. Kommunallagskommitténs betänkande. 3. [14]

Statens och kommunernas finansväsen.

1949 års uppördssakkunniga. 2. Betänkande med förslag till vissa ändringar i uppördsförfarandet. [1]
Principbetänkande angående driftbidrag till primärkommuner. [44]

Politi.

1944 års nykterhetskommitté. 3. Undervisning, folkupplysning och forskning på alkoholfrågans område. [12]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Sjömännens sjukförsäkring. [10]
Yttranden m. m. över 1950 års långtidsutrednings betänkande. Ekonomiskt långtidsprogram 1951—1955. [11]
Semester åt husmödrar, lantbrukare m. fl. [19]
Betänkande med förslag angående arbetsmarknadsstatistiken. [34]
Stöd åt änkor och vissa andra ensamstående kvinnor m. m. [36]
Behovsprövning på bostadsmarknaden. Hyresregleringskommitténs betänkande. 1. [37]
Hemhjälp. Bostadskollektiva kommitténs betänkande. 1. [38]
Socialförsäkringsutredningen. Sjukförsäkring och yrkeskadeförsäkring. [39]

Hälsa- och sjukvård.

Betänkande angående hälso- och sjukvården vid krig och andra utomordentliga förhållanden. [22]

Allmänt näringsväsen.

Nordiskt patentsamarbete. [43]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Betänkande angående vissa fiskerättsliga förhållanden inom lappmarkerna samt tillgodogörandet av fisket i kronovattnen därstädes och i Jämtlands län m. m. [13]
Den jordbruksekonomiska undersökningen. [41]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Barrikskogstillgångarna och skogsindustriens råvaruförsörjning. [15]

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Busslinjeutredningen. 1. Betänkande med förslag till beräknande av tilläggsvärde (goodwill) för bussföretag m. m. [20]
Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande vägföreningar m. m. [26]
Betänkande med förslag till förbättrade kommunikationer i Härjedalen och nordvästra Hälsingland. [27]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Förslag till lag om bankrörelse m. m. [2]
Förslag om samförvaltning av stadshypoteks- och bostadskreditorganisationerna. [32]

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Bokutredningen. [23]
Vidgat tillträde till högre studier. [29]
Rekrytering och utbildning av polispersonal. [30]
Supplement nr 8 till Sveriges familjenamn 1920. [31]
Den första lärarhögskolan. [33]
Yrkesvägledningen och skolan. [42]

Försvarsväsen.

Militärpsykologi och personaltjänst. Arbetsuppgifter och central organisation. [40]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Nordisk passfrihet. Betänkande nr 1. [4]
Tull- och valutalättnader i resandetrafiken mellan de nordiska länderna. Betänkanden nr 2 och 3. [16—17]